

การพัฒนาหลักสูตรสุศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม

นายสิงหา จันทน์ขาว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาสุศึกษาและพลศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF A HEALTH AND PHYSICAL EDUCATION CURRICULUM FOR BUDDHIST
NOVICES AT THE LOWER SECONDARY EDUCATION LEVEL
IN PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOLS

Mr. Singha Chankhaw

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Health and Physical Education
Department of Curriculum and Instruction
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2015
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแฉกร ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนพระปริยัติธรรม
โดย	นายสิงหา จันทน์ขาว
สาขาวิชา	สุขศึกษาและพลศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร. เอ็มอัชมา วัฒนบุรานนท์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุชาติ โสสมประยูร

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุษศึกษบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. รัชณี ขวัญบุญจัน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. เอ็มอัชมา วัฒนบุรานนท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุชาติ โสสมประยูร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุธนะ ติงศภัทิย์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. รุ่งระวี สมะวรรณนะ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุจริต เพียรชอบ)

สิงหา จันทน์ขาว : การพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนพระปริยัติธรรม (DEVELOPMENT OF A HEALTH AND PHYSICAL EDUCATION CURRICULUM FOR BUDDHIST NOVICES AT THE LOWER SECONDARY EDUCATION LEVEL IN PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOLS) อ.ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร. เอ็มอัชมา วัฒนบุรานนท์, อ.ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: ศ. ดร. สุชาติ โสมประยูร, 356 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียน พระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม 2.ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม 3.ศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม และ 4.ศึกษาความพึงพอใจของสามเณรต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม การวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับสามเณรที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร 2.การพัฒนาหลักสูตร 3.การหาคุณภาพของหลักสูตร 4.การทดลองใช้หลักสูตร และ5.การประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตร ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตร โดยการนำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 21 แผน ไปใช้สอนกับกลุ่มตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ละ 1 ชั่วโมง มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบ Wilcoxon Singed Ranks Test

ผลการวิจัย

1.ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม พบว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม ซึ่งพบว่ามีองค์ประกอบของหลักสูตรจำนวน 13 องค์ประกอบ ดังนี้ 1.วิสัยทัศน์ 2.หลักการ 3.เป้าหมาย 4.คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5.สาระของหลักสูตร 6.คำอธิบายหลักสูตร 7.มาตรฐานการเรียนรู้ 8.ตัวชี้วัด 9.สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร 10.โครงสร้างเวลาเรียน 11.แนวทางการจัดการเรียนรู้ 12. แนวทางการวัดและประเมินผล และ13.สื่อและแหล่งการเรียนรู้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และด้านการปฏิบัติ ของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลอง ก็พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และด้านการปฏิบัติหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.ประสิทธิภาพของหลักสูตร มีค่าเท่ากับ 78.50/74.73 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 70/70

4. กลุ่มตัวอย่างมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

ภาควิชา หลักสูตรและการสอน

สาขาวิชา สุขศึกษาและพลศึกษา

ปีการศึกษา 2558

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปริกษาหลัก

ลายมือชื่อ อ.ที่ปริกษารวม

5284292327 : MAJOR HEALTH AND PHYSICAL EDUCATION

KEYWORDS: RESEARCH AND DEVELOPMENT HEALTH AND PHYSICAL EDUCATION / BUDDHIST NOVICES / THE LOWER SECONDARY

SINGHA CHANKHAW: DEVELOPMENT OF A HEALTH AND PHYSICAL EDUCATION CURRICULUM FOR BUDDHIST NOVICES AT THE LOWER SECONDARY EDUCATION LEVEL IN PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOLS. ADVISOR: ASSOC. PROF. AIMUTCHA WATTANABURANON, Ed.D., CO-ADVISOR: PROF. SUCHART SOMPRAYOON, Ed.D., 356 pp.

The purposes of this research were to develop a health and physical education curriculum for buddhist novices at the seventh grade students of Pharapariyattidhamma schools, to study academic achievement in knowledge, attitude and practices, to study the effectiveness and the student opinions of this curriculum. This research was Quasi-Experimental Research One-Group Pretest-Posttest Design. The population consisted of buddhist novices at the seventh grade students of Pharapariyattidhammaphrarahul schools. The sample group was buddhist novices at the seventh grade students of Watpanyanantaram Pharapariyattidhamma school, Khongluang District, Pathumtani Province, during the first semester of academic year 2015. The sample group was recruited by purposive selective sampling method. The sample group of students were assigned to study under 21 learning activities which was taught by the researcher. The research process was composed of needs assessment, curriculum development, experiment, effectiveness and academic achievement evaluation by Wilcoxon Signed Ranks Test and analyzing the means and standard deviations of the scores to determine the statistical significance. The statistical significance level was set at .05.

The study findings were as follows:

The curriculum was developed with the components of school vision, concepts, goals, , desired characteristics, strands, curriculum content, learning standard, indicators, additional areas of learning, extra curriculum content, learning time structure, learning management guidelines, evaluation method and media and resources including learning-teacher 21 activities.

2. The experiment revealed that

2.1) Mean scores of knowledge, attitude and practices of the experimental group before and after the experiment evaluation showed significant differences at the .05 level.

2.2) The effectiveness of the curriculum was scored 78.50/74.73 showed higher than determined standard scores (70/70).

2.3) The students opinions concerning the curriculum instruction were found at the highest level.

Department: Curriculum and Instruction
Field of Study: Health and Physical Education
Academic Year: 2015

Student's Signature

Advisor's Signature

Co-Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสะดวก ความกรุณา และความช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุชาติ โสสมประยูร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และรองศาสตราจารย์วรรณิ โสสมประยูร ที่ท่านได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้านวิชาการศึกษา การให้คำปรึกษารวมทั้งการชี้แนะแนวทางในการค้นคว้าหาความรู้ ตลอดจนการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. รัชณี ขวัญบุญจัน ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุจรีต เพียรชอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุธนะ ดิงศภัทีย์ และอาจารย์ ดร.รุ่งระวี สมะวรรณนะ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งกรุณาให้คำปรึกษาและแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น กราบขอบพระคุณ พระมหาภาณุวัฒน์ อภิโรจโน พระมหาภิจจา อาภาภโร รองศาสตราจารย์ ดร.เอก เกิดเต็มภูมิ รองศาสตราจารย์ธีรยุทธ สุนทรชาติ ได้กรุณาสละเวลาในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

กราบขอบพระคุณพระมหาสมพงษ์ กนตมโม ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม ที่ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการทดลองใช้หลักสูตร และกราบขอบพระคุณสามเณรระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกรูปที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

กราบขอบพระคุณ “ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” กองทุนรัชดาภิเษก สมโภชที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงพล ต่อนี้ ที่เมตตาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์

กราบขอบพระคุณพ่อ แม่ และพี่ ที่ให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้านอย่างดียิ่งตลอดระยะเวลาที่ศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงในระดับปริญญาตรี วิชาชีพบัณฑิต และขอขอบคุณแพทย์หญิงนาฏลดา แนนไส ที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ให้คำปรึกษา คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ รวมถึงให้กำลังใจตลอดระยะเวลาที่ทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	1
สารบัญภาพ	1
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	8
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	8
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	10
บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวความคิดเกี่ยวกับสามเณรและโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	13
แนวความคิดเกี่ยวกับการพระราชบัญญัติการศึกษา.....	23
แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร	29
แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษาและพลศึกษา	72
แนวความคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	86
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	96

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา	96
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและ พลศึกษา	101
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม	105
กรอบแนวคิดในการวิจัย	108
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	109
การศึกษาค้นคว้า เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	109
รูปแบบการวิจัย	109
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	110
ขั้นตอนการวิจัย	111
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล	125
การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล	134
การวิเคราะห์ข้อมูล	135
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	137
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	158
สรุปผลการวิจัย.....	159
อภิปรายผลการวิจัย.....	160
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	173
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	174
รายการอ้างอิง	176
ภาคผนวก.....	182
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	183

ภาคผนวก ข	หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับ สามเณรระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราहुล แผนกสามัญ ศึกษา วัดปัญญานันทาราม.....	186
ภาคผนวก ค	แผนการจัดการเรียนรู้.....	222
ภาคผนวก ง	วิธีชีวิตและข้อจำกัดของสามเณรในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้.....	307
ภาคผนวก จ	ตัวอย่างผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการการ พัฒนาหลักสูตรสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	320
ภาคผนวก ฉ	แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	325
ภาคผนวก ช	การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพล ศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราहुล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม.....	349
ภาคผนวก ซ	351
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	356

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 สารการการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณรที่สอดคล้องกับสาระของหลักสูตร.....	118
ตารางที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษา และ พลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม	123
ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณร ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา.....	138
ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Wilcoxon	139
ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Wilcoxon	143
ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติของกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนและหลังการทดลอง จำแนกเป็นรายข้อ (n=19).....	145
ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนและหลังการทดลอง (n=19).....	150
ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Wilcoxon Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนและหลังการทดลอง จำแนกเป็นรายข้อ (n=19).....	151
ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Wilcoxon Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนและหลังการทดลอง (n=19).....	155
ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา	156

สารบัญภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	108
แผนภาพที่ 2 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design.....	110
แผนภาพที่ 3 สรุปขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร.....	136

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยมีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขปรับปรุง (เพิ่มเติม) พ.ศ. 2545 (กรมวิชาการ,2545) ได้กำหนดไว้ตามมาตรา 12 ว่า “นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรมหาชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง” ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเยาวชนไทยทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ทั้งโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชน ศูนย์การเรียนรู้ที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันทางศาสนาก็มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนด้วยกันทั้งหมด สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยกองพุทธศาสนา กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (www.deb.onab.go.th, 2555) ได้จัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยกำหนดวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการจัดการศึกษา ไว้ว่าจะให้การศึกษาในโรงเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักรก็จะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรม สมควรแก่ภาวะ สามารถธำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาบทไปแล้ว ก็สามารถเข้าศึกษาต่อหลักสูตรสามัญในสถาบันของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าให้แก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไปได้เช่นกันกับประชาชนทั่วไปของประเทศ

จากสถิติข้อมูลของกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (www.deb.onab.go.th,2555) พบว่า ในปีการศึกษา 2554 มีจำนวนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาทั้งประเทศจำนวน 414 โรงเรียน โดยแยกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนต่ำกว่า 120 รูป) จำนวน 249 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง (นักเรียนตั้งแต่ 121 – 300 รูป) จำนวน 147 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 301 รูปขึ้นไป) จำนวน 18 โรงเรียน โดยมีนักเรียนจำนวนทั้งหมด 52,026 รูป โดยแยกเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 37,423 รูป และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

จำนวน 14,603 รูป ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีเยาวชนที่เป็นกลุ่มสามเณรศึกษาอยู่ในระบบโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นจำนวนมาก และสามเณรก็อยู่ในช่วงระยะวัยรุ่น ซึ่งถือว่าเป็นวัยที่สำคัญที่สุดของชีวิต โดยกลุ่มวัยนี้ต้องก้าวจากความเป็นเด็กเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่รับผิดชอบต่อสังคมในอนาคต สามเณรในระดับชั้นมัธยมศึกษา มี การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างชัดเจน ทั้งยังต้องการความเป็นอิสระ อยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง ชอบการแสดงออก เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นวัยที่ต้องปรับตัวอย่างมาก และเป็นวัยที่ถูกชักจูง โน้มน้าวจิตใจ ให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพได้ง่าย อันนำไปสู่การเกิดปัญหาสุขภาพ และปัญหาทางสังคม อื่น ๆ ตามมาได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้การที่สามเณรศึกษาอยู่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักสูตรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะมีวิถีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากกลุ่มวัยรุ่นที่ศึกษาอยู่ในระบบโรงเรียนสามัญ การศึกษาอื่น ๆ เนื่องจากสามเณรจะต้องมีการปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาอย่างเคร่งครัด การเรียนการสอนเรื่องการออกกำลังกาย เรื่องเพศและอื่น ๆ ครูผู้สอนไม่สามารถสอนได้ตามหลักสูตรสถานศึกษาจึงต้องหาเรื่องสุขภาพบางส่วนไปทำให้การจัดการเรียนรู้ของสามเณรขาดความสมบูรณ์

จากการรายงานของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพหรือ สสส. (www.thaihealth.or.th, 2554) พบว่า สามเณรมีปัญหาด้านสุขภาพที่พบมากที่สุด ได้แก่ โรคฟันผุ ซึ่งมีถึงร้อยละ 80 ทั้งนี้เพราะขาดการเอาใจใส่ แปรงฟันไม่ถูกวิธี โรคผิวหนัง ผื่นคัน เนื่องจากไม่มีคนคอยแนะนำให้รักษาสุขภาพ สามเณรบางรูปไม่เห็นความสำคัญของการรักษาความสะอาด ขาดการออกกำลังกาย การบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสม ขาดความรู้ในการป้องกันโรคและการดูแลสุขภาพตนเอง บางทีมีอาการปวดศีรษะ เป็นไข้ หวัด ท้องร่วง ก็จะหายากินกันเอง กลัวการไปโรงพยาบาล บางคนก็รอให้เจ็บจนทนไม่ไหวถึงค่อยบอกพระอาจารย์ จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า สามเณรยังมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสม อันจะนำไปสู่ปัญหาสุขภาพต่างๆ ตามมา นอกจากนี้กรมการแพทย์ ได้จัดโครงการตรวจคัดกรองและดูแลสุขภาพพระสงฆ์และสามเณรทั่วประเทศไทย” ก็พบว่า มีพระสงฆ์และสามเณรเข้าร่วมโครงการ 98,561 รูป พบว่ามีสุขภาพปกติ ร้อยละ 55 มีภาวะที่จะเสี่ยงป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง โรคไขมันในเลือดสูง โรคเบาหวานร้อยละ 40 มีภาวะอ้วนจำนวน 5,381 รูป

ในส่วนของโรงพยาบาลสงฆ์ (www.priest-hospital.go.th, 2554) ก็พบข้อมูลจากการตรวจสุขภาพพระสงฆ์และสามเณร จำนวน 1,122 รูป จาก 28 วัดในเขตกรุงเทพมหานคร ในปีพ.ศ.2549 ก็พบว่าร้อยละ 18 ของพระสงฆ์และสามเณร เกือบ 1 ใน 5 กำลังเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ได้แก่โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคปวดหลัง และร้อยละ 24-67 มีความเสี่ยงที่จะป่วยเป็นโรคเนื่องจากมีระดับน้ำตาลและไขมันในเลือดสูงผิดปกติ ร้อยละ 96 มีภาวะฟันผุ ร้อยละ 48 มีปัญหาทางสายตา

จากสภาพปัญหาดังกล่าวตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2554 จนถึงปัจจุบัน ปัญหาพฤติกรรม การดูแล สุขภาพยังเป็นปัญหาที่สำคัญควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนจากทุกภาคส่วน โดยวิธีการแก้ไขปัญหา ของหน่วยงานทั้งทางภาครัฐบาลและภาคเอกชนที่นำมาใช้นั้นมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การจัด กิจกรรมในรูปแบบของการรณรงค์สร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม การจัดโครงการสร้าง เสริมสุขภาพ การให้บริการคำปรึกษาทางด้านสุขภาพ การให้บริการสุขภาพในรูปแบบของออนไลน์ และการให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพในระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการให้ ความรู้ ความเข้าใจ สร้างเจตคติ รวมถึงการปฏิบัติต่อเรื่องการดูแลสุขภาพในกลุ่มสามเณร เนื่องจาก สามารถให้ข้อมูลเรื่องการดูแลสุขภาพในกลุ่มสามเณรได้เป็นจำนวนมากและอย่างรวดเร็ว เพราะ สามเณรนั้นอยู่ในช่วงของการศึกษา ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพถือได้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะ การเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องการดูแลสุขภาพ มีเนื้อหาที่ครอบคลุมถึงเรื่องการดูแลสุขภาพทั้งทางด้าน ร่างกายและจิตใจ เช่น เรื่องสุขภาพส่วนบุคคล โภชนาการ สวัสดิศึกษา การปฐมพยาบาล สิ่ง เสพย์ติด สุขภาพจิต และการออกกำลังกาย เป็นต้น ทั้งยังช่วยสร้างเสริมองค์ความรู้ กระบวนการ คิด สร้างเจตคติ ค่านิยมที่พึงประสงค์ในเรื่องการดูแลสุขภาพ รวมถึง การสร้างเสริมพฤติกรรม การ ดูแลสุขภาพที่เหมาะสม ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่สามเณรจะได้นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนิน ชีวิตประจำวันในเรื่องสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเป็นการป้องกันการเกิดปัญหาสุขภาพ ทั้งในเรื่องโรคติดต่อ และโรคไม่ติดต่อ อันจะนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคตอีกด้วย

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้เรื่องการดูแลสุขภาพในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษาศึกษา จึงได้มีการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องการดูแลสุขภาพตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ผ่านทางหลักสูตรการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้เป็นกลุ่มสาระที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เรื่องสุขภาพโดยตรง ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่าเหตุผลที่ต้องเรียน สุขศึกษาและพลศึกษา กล่าวคือ สุขภาพ หรือ สุขภาวะ หมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทาง ร่างกาย ทางจิต ทางสังคม และทางปัญญา หรือจิตวิญญาณ สุขภาพ หรือ สุขภาวะจึงเป็นเรื่อง สำคัญเพราะเกี่ยวข้องกับทุกมิติของชีวิต ซึ่งทุกคนควรจะได้เรียนรู้เรื่องสุขภาพ เพื่อจะได้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีเจตคติ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม รวมทั้งมีทักษะปฏิบัติด้านสุขภาพ จนเป็นกิจนิสัย อันจะส่งผลให้สังคมโดยรวมมีคุณภาพ

การจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (กรมวิชาการ, 2545) กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้ ตามธรรมชาติ เต็มศักยภาพ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้ง ความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของการศึกษาแต่ละระดับ

รวมถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหา และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิด เป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พ.ศ.2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนไว้ 5 ประการ คือ 1.ความสามารถในการสื่อสาร 2.ความสามารถในการคิด 3.ความสามารถในการ แก้ปัญหา 4.ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5.ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี อีกด้วย

กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (www.deb.onab.go.th, 2555) ได้กำหนด แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ การพัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ.2553-2562 โดยกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไว้ว่า “ส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม ด้วยศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญา พุทธธรรม ผลักดันให้ประเทศเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาของโลกที่มี คุณภาพมาตรฐาน” โดยมีพันธกิจหลักคือ 1.จัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อ ผลิตและพัฒนาศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม 2.พัฒนาระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็ง เป็น โรงเรียนคุณภาพมาตรฐานของไทยที่เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของ โลก และ 3.เผยแผ่และทำนุบำรุงพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม และร่วมสร้างสังคมพุทธธรรมที่มี ความเข้มแข็ง ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์นั้น ประกอบไปด้วย 4 ประเด็นกล่าวคือ 1.การสร้าง และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพ 2.การพัฒนาระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็ง และมีมาตรฐานเป็นโรงเรียนคุณภาพที่ยั่งยืน 3.การเสริมสร้างศักยภาพให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของโลก 4.การทำนุบำรุง เผยแพร่พระพุทธศาสนาให้ เจริญงอกงาม โดยมีเป้าประสงค์ที่เป็นผลลัพธ์ของการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์ 4 เป้าประสงค์ คือ 1.ผู้เรียนเป็นศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม และมีคุณลักษณะปริยัติสามัญ ตามที่พึงประสงค์ 2.ระบบการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีคุณภาพ มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับ และเชื่อมั่นของสังคม 3.ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษาของโลก และ 4.พระพุทธศาสนา มีความเจริญงอกงาม สังคมเข้มแข็งอุดมปัญญาพุทธ ธรรม

ในเป้าประสงค์ข้อที่กล่าวว่า “ผู้เรียนเป็นศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม และมี คุณลักษณะปริยัติสามัญตามที่พึงประสงค์” นั้น ได้มีกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จไว้ข้อหนึ่งว่า “ปรับระบบการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมาตรฐานเน้นอัตลักษณ์พุทธศาสนา” ซึ่งได้กำหนด มาตรการและแนวทางสู่การปฏิบัติของกลยุทธ์ มีดังนี้

1.ยกระดับความสามารถของครูผู้สอน ให้รองรับกับมาตรฐานและคุณภาพตามที่พึงประสงค์ ด้วยการคัดเลือกครูในแต่ละกลุ่มโรงเรียนมาพัฒนาให้เป็นผู้สอนคุณภาพปรีดีสามัญ และส่งเสริมให้มีการใช้ครูผู้สอนคุณภาพร่วมกัน

2.ปรับวิชาที่มีการจัดการเรียนรู้ปัจจุบัน ให้มีการปรับปรุงหลักสูตรที่มีการบูรณาการหลักพระพุทธศาสนาอย่างเหมาะสม

3.ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการสร้างผู้เรียนที่มีคุณภาพมาตรฐานแบบอัตลักษณ์พุทธศาสนา

4.นำเสนอรูปแบบการพัฒนาผู้เรียนที่เน้นการสร้างแนวคิดในการใฝ่รู้ เรียนรู้ตลอดชีวิต แก่โรงเรียนอย่างเหมาะสมเพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม

5.ปรับระบบการวัดผลที่เน้นการวัดด้านภูมิรู้ ภูมิธรรม ในสัดส่วนที่เหมาะสม

6.ส่งเสริมพระภิกษุ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถทางโลก และทางธรรม มาร่วมจัดการจัดการเรียนรู้

7.สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่เป็นบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

8.สร้างระบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในทุกรายวิชา

9.ปฏิรูประบบแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้แบบพัฒนาการอย่างแท้จริงพร้อมทั้งริเริ่มดำเนินการในโรงเรียนนาร่องและกระจายให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ยังพบได้ว่า มีการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งหลักสูตรมีแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ยังไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร รวมถึงครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาและวิชาพลศึกษาส่วนใหญ่ ก็ไม่ได้จบการศึกษาตรงตามวิชาที่สอน อีกทั้งครูผู้สอนยังมีความกังวลต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาถึงความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้อง นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม และวลัยพร ศิริภิรมย์ (2545) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับครูผู้สอน ครูผู้สอนขาดวิธีการสอนที่ทันสมัย อีกทั้งยังไม่มีครูผู้สอน

ประจำ ครูมีความรู้ในวิชาที่สอนและไม่ค่อยมีเวลา รวมถึงสื่อ และอุปกรณ์ประกอบการสอน ไม่เพียงพอ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น หากมีหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาที่เป็นลักษณะเฉพาะสำหรับสามเณรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้ และสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี ก็ย่อมส่งผลให้ประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน เพราะหลักสูตรเป็นศูนย์กลางหรือเป็นหัวใจของการศึกษาของโรงเรียน ครูหรือผู้บริหารการศึกษาจึงต้องอาศัยหลักสูตรเป็นหลักและเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ตามความมุ่งหมายของการศึกษา เนื่องจากการพิจารณาคุณภาพทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาใดว่าจะดีหรือไม่ ก็ดูได้จากหลักสูตรของสถาบันนั้น ๆ ดังคำกล่าวของ สุชาติ โสภประยูร และเอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์ (2553) ที่กล่าวว่า “หลักสูตรที่ดี หมายถึง หลักสูตรที่ทันสมัยและสามารถแก้ปัญหาปัจจุบันของสังคมได้” เมื่อสภาพของสังคมหรือเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงหลักสูตรก็ต้องเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพัฒนาตามไปด้วยอยู่เสมอ ฉะนั้นหลักสูตรนั้นทันสมัยและไม่อาจใช้แก้ปัญหาของสังคมได้ การปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรจึงต้องกระทำอยู่เรื่อย ๆ ตามช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม ซึ่งนับได้ว่าเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันตลอดไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทารามขึ้น โดยผู้วิจัยจะดำเนินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรสุขศึกษาและพลศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวมทั้งวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณรซึ่งส่งผลให้สามเณรเป็นศาสนาทายาทที่มีสุขภาพแข็งแรงทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และสุขภาพทางปัญญา พร้อมทั้งจะดำรงสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนต่อไป

คำถามการวิจัย

1.ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา ครูผู้สอนวิชาพลศึกษา และสามเณรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีความต้องการ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นอย่างไร

2.การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะมีองค์ประกอบของหลักสูตรอย่างไรบ้าง

3.การใช้หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะมีผลเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

2.เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

3.เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

4.เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสามเณรต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

สมมติฐานของการวิจัย

1.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของสามเณรที่เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม หลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง

2.ประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 70/70

3.สามเณรมีความพึงพอใจในระดับมาก ต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

ขอบเขตการวิจัย

1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

สามเณรที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

สามเณรที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล วัดปัญญาบันฑิตาราม ตำบลคลองหก อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 19 รูป

2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ

2.2.2 ประสิทธิภาพของหลักสูตร

2.2.3. ความพึงพอใจของสามเณรต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบทดสอบความรู้ แบบสอบถามเจตคติ แบบสอบถามการปฏิบัติ และแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม ผู้วิจัยถือว่าเป็นข้อมูลที่ตอบด้วยความรู้ ความคิด ความรู้สึก และการปฏิบัติของสามเณรทุกรูป

2. ข้อมูลที่อาจส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้แก่ อายุ ภูมิหลังของครอบครัว ผู้วิจัยไม่นำมาพิจารณาในการศึกษาครั้งนี้

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม โดยสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ครอบคลุมวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณรซึ่งได้แก่ ศิล 10 และเสขียวัตร 75 เพื่อให้สามเณรสามารถนำความรู้ทางด้านวิชาสุขศึกษาและวิชาพลศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณรไปประยุกต์ใช้ในการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคได้อย่างเหมาะสม โดยองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบไปด้วย วิสัยทัศน์ หลักการ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สาระของหลักสูตร คำอธิบายหลักสูตร มาตรฐาน ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร โครงสร้างเวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผล และสื่อและแหล่งการเรียนรู้

ประสิทธิภาพของหลักสูตร หมายถึง การพิจารณาคุณภาพของหลักสูตรหลังจากที่ได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างว่าสามารถทำให้กลุ่มตัวอย่างนั้นเกิดการเรียนรู้ เข้าใจในเนื้อหาบทเรียน รวมถึงการมีเจตคติและพฤติกรรมการปฏิบัติเป็นไปตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นโดยพิจารณาไว้สองส่วน คือ การพิจารณาจากการปฏิบัติงานในระหว่างการทดลองและการพิจารณาจากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลอง โดยกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพเท่ากับ 70/70

สามเณรระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนพระปริยัติธรรม หมายถึง สามเณรระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3 แต่การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยทดลองเฉพาะสามเณรที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษา และพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราहुล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม มีดังนี้

1. ได้หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราहुล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม
2. เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมแนวความคิด ทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อใช้ในการสร้างกรอบแนวคิด ดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับสามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

- 1.1 ความหมายของสามเณร
- 1.2 หลักธรรมปฏิบัติสำหรับสามเณร
- 1.3 ประวัติโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- 1.4 สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
- 1.5 หลักธรรมที่เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ

2. แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

- 2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
- 2.2 แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559)
- 2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559)
- 2.4 แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ การพัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (พ.ศ.2553-2562)
- 2.5 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 2.6 หลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3. แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

- 3.1 ความหมายของหลักสูตร
- 3.2 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร
- 3.3 ความสำคัญของหลักสูตร
- 3.4 องค์ประกอบของหลักสูตร
- 3.5 รูปแบบของหลักสูตร

- 3.6 รูปแบบของการพัฒนาหลักสูตร
- 3.7 การเลือกเนื้อหาหลักสูตรและประสบการณ์การเรียนรู้
- 3.8 การตรวจคุณภาพของหลักสูตร
- 3.9 การนำหลักสูตรไปใช้
- 3.10 การประเมินหลักสูตร
- 3.11 หลักสูตรสถานศึกษา
4. แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษาและพลศึกษา
 - 4.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 4.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสุขศึกษา
 - 4.3 การสร้างหลักสูตรวิชาสุขศึกษา
 - 4.4 การจัดแบ่งเนื้อหาในหลักสูตรสุขศึกษา
 - 4.5 รูปแบบการสร้างหลักสูตรสุขศึกษา
 - 4.6 การวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรสุขศึกษา
 - 4.7 แนวคิดและแนวทางการใช้หลักสูตรสุขศึกษา
 - 4.8 รูปแบบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษา
5. แนวความคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.2 องค์ประกอบของผลการเรียนรู้
 - 5.3 ประเภทของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
 - 5.4 หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
 - 6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
 - 6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

แนวความคิดเกี่ยวกับสามเณรและโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

1.1 ความหมายของสามเณร

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้ให้ความหมายของคำว่าสามเณร ไว้ว่า สามเณร คือ ผู้ดำรงเพศอย่างภิกษุ แต่สมาทานศีล 10 เรียกสั้น ๆ ว่า เณร

พระสรพงษ์ สอนทวี (2554) กล่าวว่า สามเณร คือ ผู้สืบเชื้อสายเป็นธรรมทายาทของพระพุทธศาสนา มีอายุไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์ โดยต้องปฏิบัติตามศีล 10 ข้อและเสขียวัตร 75 ข้อ

1.2 หลักธรรมปฏิบัติสำหรับสามเณร

หลักธรรมปฏิบัติสามเณรนั้นจะต้องปฏิบัติตามศีล 10 ข้อ และเสขียวัตร 75 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังนี้ โดย ศีล 10 ข้อ สำหรับสามเณร มีดังนี้ 1. เว้นจากการทำลายชีวิต 2. เว้นจากถือเอาของที่เขามิได้ให้ 3. เว้นจากประพฤติดิตพหุมจรรย์ 4. เว้นจากพูดเท็จ 5. เว้นจากของเมา 6. เว้นจากบริโภคอาหารในเวลาวิกาล 7. เว้นจากฟ้อนรำ ขับร้อง 8. เว้นจากทัดทรงดอกไม้ 9. เว้นจากที่นอนอันสูงใหญ่ 10. เว้นจากการรับทองและเงิน

ในส่วนของ “เสขียวัตร” นั้น พระครูกัลยาณสิทธิวัฒน์ (2549) กล่าวว่า

“เสขียวัตร” มาจากคำว่า “เสขิยะ” กับคำว่า “วัตร”

“เสขิยะ” หมายถึง ฟังศึกษา หรือ ต้องศึกษา ในสิกขาบทใช้คำว่า “สำเนียง”

“วัตร” หมายถึง กิจที่พึงทำ หน้าที่ ธรรมเนียม ความประพฤติ และข้อปฏิบัติ ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ประการ คือ

1. กิจวัตร คือ กิจที่ควรทำ เช่น อุปัชฌาย์วัตร สัทธินวาทิกวัตร และ อาคันตุกัวัตร

2. จริยวัตร คือ มรรยาทอันควรประพฤติ เช่น ไม่ทิ้งขยะทางหน้าต่าง หรือนอกฝา นอกกำแพง และไม่จับต้องวัตถุนามาส

3. วิธิวัตร คือ แบบอย่างที่พึงกระทำ เช่น วิธีเก็บรักษาบาตร วิธีพับจีวร วิธีเปิดปิดหน้าต่างตามฤดู และวิธีเดินเป็นหมู่เป็นคณะ เป็นต้น

“เสขียวัตร” ที่มาในพระวินัยอันเป็นพุทธบัญญัติ ว่าด้วยธรรมเนียมเกี่ยวกับมรรยาทที่ฟังศึกษา ฟีกฝน และปฏิบัติ มี 75 สิกขาบท โดยแบ่งเป็น 4 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 : สารูป

(หมวดที่ว่าด้วยความเหมาะสมแก่สมณเพศ) มี 26 สิกขาบท

สิกขาบทที่ 1 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักนุ่งเป็นปริมณฑล" (เบื้องล่างปิดเข้าเบื้องบนปิด สะดือ ไม่ห้อยไปข้างหน้าข้างหลัง)

สิกขาบทที่ 2 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักห่มเป็นปริมณฑล" (ให้ชายผ้าเสมอกันไม่ห้อยไป ข้างหน้าข้างหลัง)

สิกขาบทที่ 3 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักปกปิดกายด้วยติโปในบ้าน" (ไม่เปิดกาย)

สิกขาบทที่ 4 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักปกปิดกายด้วยตินั่งในบ้าน"

สิกขาบทที่ 5 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักสำรวมติ ไปในบ้าน" (คือไม่คะนองมือ คะนอง เท้า)

สิกขาบทที่ 6 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักสำรวมติ นั่งในบ้าน"

สิกขาบทที่ 7 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักมีตาทอดลงไปในบ้าน" (คือไม่มองไปทางโน้นทาง นี้ เหมือนจะค้นหาอะไร)

สิกขาบทที่ 8 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักมีตาทอดลงนั่งในบ้าน"

สิกขาบทที่ 9 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่เว็กผ้า ไปในบ้าน" (คือไม่ยกผ้าขึ้นด้านเดียว หรือ 2 ด้าน)

สิกขาบทที่ 10 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่เว็กผ้า นั่งในบ้าน"

สิกขาบทที่ 11 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่หิ้วเราะดัง ไปในบ้าน"

สิกขาบทที่ 12 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่หิ้วเราะดัง นั่งในบ้าน"

สิกขาบทที่ 13 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่พุดเสียงดัง ไปในบ้าน"

สิกขาบทที่ 14 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่พุดเสียงดัง นั่งในบ้าน"

สิกขาบทที่ 15 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่โคลงกาย ไปในบ้าน"

สิกขาบทที่ 16 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่โคลงกาย นั่งในบ้าน"

สิกขาบทที่ 17 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่ไกวแขน ไปในบ้าน"

สิกขาบทที่ 18 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่ไกวแขน นั่งในบ้าน"

สิกขาบทที่ 19 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่สั่นศีรษะ ไปในบ้าน"

สิกขาบทที่ 20 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่สั่นศีรษะ นั่งในบ้าน"

สิกขาบทที่ 21 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่เอามือค้ำกาย ไปในบ้าน"

สิกขาบทที่ 22 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่เอามือค้ำกาย นั่งในบ้าน"

สิกขาบทที่ 23 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่เอาผ้าคลุมศีรษะ ไปในบ้าน"

สิกขาบทที่ 24 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่เอาผ้าคลุมศีรษะ นั่งในบ้าน"

สื่อกษาบทที่ 25 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กไม่เดินกระโหยงเท้า ไปในบ้าน"

สื่อกษาบทที่ 26 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กไม่นั่งรัตเข้า ในบ้าน"

หมวดที่ 2 : โภชนปฏิสังยุต มี 30 ข้อ

(ว่าด้วยการฉันอาหาร)

สื่อกษาบทที่ 1 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กรับบิณฑบาตโดยเคารพ"

สื่อกษาบทที่ 2 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กแลดูแต่ในบาตร รับบิณฑบาต"

สื่อกษาบทที่ 3 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กรับบิณฑบาตพอสมควรส่วนกับแกง" (ไม่รับแกง
มากเกินไป)

สื่อกษาบทที่ 4 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กรับบิณฑบาตพอสมควร ชอบปากบาตร"

สื่อกษาบทที่ 5 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กฉันบิณฑบาตโดยเคารพ"

สื่อกษาบทที่ 6 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กแลดูแต่ในบาตร ฉันบิณฑบาต"

สื่อกษาบทที่ 7 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กฉันบิณฑบาต ไม่ซุดข้าวสุกให้แหวง"

สื่อกษาบทที่ 8 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กฉันบิณฑบาตพอสมควรส่วนกับแกง" (ไม่ฉันแกง
มากเกินไป)

สื่อกษาบทที่ 9 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กฉันบิณฑบาต ไม่ขย้มแต่ยอดลงไป"

สื่อกษาบทที่ 10 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กไม่เอาข้าวสุกปิดแกงและกับด้วยหวังจะได้
มาก"

สื่อกษาบทที่ 11 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราไม่เจ็บไข้ จ้กไม่ขอแกงหรือ ข้าวสุกเพื่อประโยชน์
แก่ตนมาฉัน"

สื่อกษาบทที่ 12 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กไม่มองดูบาตรของผู้อื่น คิดจะยกโทษ"

สื่อกษาบทที่ 13 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กไม่ทำคำข้าวให้ใหญ่เกินไป"

สื่อกษาบทที่ 14 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กทำคำข้าวให้กลมกล่อม"

สื่อกษาบทที่ 15 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กไม่อ้าปากในเมื่อคำข้าวยังไม่มาถึง"

สื่อกษาบทที่ 16 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กไม่เอามือทั้งมือใส่ปากในขณะฉัน"

สื่อกษาบทที่ 17 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กไม่พูดทั้งที่ปากยังมีคำข้าว"

สื่อกษาบทที่ 18 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กไม่ฉันโยนคำข้าวเข้าปาก"

สื่อกษาบทที่ 19 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กไม่ฉันกัดคำข้าว"

สื่อกษาบทที่ 20 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กไม่ฉันทำกระพุงแก้มให้ตู่ย"

สื่อกษาบทที่ 21 ภิกษุพืงทำศีกษาว่า "เราจ้กไม่ฉันพลาจสะบัดมือพลาจ"

- สิกขาบทที่ 22 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่ฉันโปรยเมล็ดข้าว"
- สิกขาบทที่ 23 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่ฉันแลบลิ้น"
- สิกขาบทที่ 24 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่ฉันทำเสียงจ๊ับๆ"
- สิกขาบทที่ 25 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่ฉันทำเสียงซุดๆ"
- สิกขาบทที่ 26 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่ฉันเลียมือ"
- สิกขาบทที่ 27 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่ฉันเลียบาตร"
- สิกขาบทที่ 28 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่ฉันเลียริมฝีปาก"
- สิกขาบทที่ 29 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่เอามือเปื้อนจับภาชนะน้ำ"
- สิกขาบทที่ 30 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่เอาน้ำล้างบาตรมีเมล็ดข้าว เทลงในบ้าน"

หมวดที่ 3 : ธรรมเทศนาปฏิสังขต มี 16 ข้อ (ว่าด้วยการแสดงธรรม)

ว่าด้วยการไม่แสดงธรรม แก่ผู้ที่ไม่แสดงอาการเคารพต่อภิกษุผู้จะแสดงธรรม เป็นสิกขาบทที่ไม่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข ยกเว้นคนเป็นไข้ จะได้รับการยกเว้นเป็นพิเศษ เช่น ไม่ห้ามแสดงธรรมแก่คนเป็นไข้ที่มีร่มในมือ ที่นั่งบนอาสนะ (ขณะที่ภิกษุผู้แสดงธรรมนั่งอยู่บนแผ่นดิน) ที่นั่งบนอาสนะสูง (ขณะที่พระภิกษุ ผู้แสดงธรรมนั่งบนอาสนะต่ำ) เป็นต้น

- สิกขาบทที่ 1 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่แสดงธรรมแก่บุคคลไม่ใช่ผู้เจ็บไข้ มีร่มในมือ"
- สิกขาบทที่ 2 ภิกษุพึงทำศึกษาว่าเราจักไม่แสดงธรรมแก่บุคคลไม่ใช่ผู้เจ็บไข้มีไม้พลองในมือ
- สิกขาบทที่ 3 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า"เราจักไม่แสดงธรรมแก่บุคคลไม่ใช่ผู้เจ็บไข้มีศีตราในมือ
- สิกขาบทที่ 4 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่แสดงธรรมแก่บุคคลไม่ใช่ผู้เจ็บไข้มีอาวุธในมือ
- สิกขาบทที่ 5 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า"เราจักไม่แสดงธรรมแก่บุคคลไม่ใช่ผู้เจ็บไข้สวมเขียงเท้า"
- สิกขาบทที่ 6 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่แสดงธรรมแก่บุคคลไม่ใช่ผู้เจ็บไข้สวมรองเท้า"
- สิกขาบทที่ 7 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่แสดงธรรมแก่บุคคลไม่ใช่ผู้เจ็บไข้ไปในยาน"
- สิกขาบทที่ 8 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่แสดงธรรมแก่บุคคลไม่ใช่ผู้เจ็บไข้อยู่บนที่นอน"
- สิกขาบทที่ 9 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่แสดงธรรมแก่บุคคลไม่ใช่ผู้เจ็บไข้ นั่งรัดเข่า"
- สิกขาบทที่ 10 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่แสดงธรรมแก่บุคคลไม่ใช่ผู้เจ็บไข้พันศีรษะ"
- สิกขาบทที่ 11 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราจักไม่แสดงธรรมแก่บุคคลไม่ใช่ผู้เจ็บไข้คลุมศีรษะ"
- สิกขาบทที่ 12 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เรานั่งอยู่ที่แผ่นดินจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เจ็บไข้
ผู้นั่งบนอาสนะ"
- สิกขาบทที่ 13 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เรานั่งบนอาสนะต่ำจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เจ็บไข้"

ผู้นั่งบนอาสนะสูง"

สิกขาบทที่ 14 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เรายืนอยู่ จักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เจ็บใช้ ผู้นั่งอยู่"

สิกขาบทที่ 15 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราเดินไปข้างหลังจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เจ็บใช้ ผู้เดินไปข้างหน้า"

สิกขาบทที่ 16 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราเดินไปนอกทางจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เจ็บใช้ ผู้ไปอยู่ในทาง"

หมวดที่ 4 : ปกิณณกะ มี 3 ข้อ (หมวดว่าด้วยการไม่ถ่ายอุจจาระ)

ว่าด้วยการไม่ถ่ายอุจจาระและถ่ายปัสสาวะและบ้วนขะพะที่ทำให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม

สิกขาบทที่ 1 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราไม่เป็นไข้ จักไม่ยื่นถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ"

สิกขาบทที่ 1 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราไม่เป็นไข้ จักไม่ถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ บ้วนลงในของเขียว"

สิกขาบทที่ 1 ภิกษุพึงทำศึกษาว่า "เราไม่เป็นไข้ จักไม่ถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ บ้วนขะพะลงในน้ำ"

1.3 ประวัติโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (www.deb.onab.go.th, 2555) ได้กล่าวว่า การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้น เป็นการศึกษาในรูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ ซึ่งมีมูลเหตุสืบเนื่องมาจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา และบาลีวิสามัญศึกษา สำนักเรียนวัด กล่าวคือ ภายหลังจากที่การศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2432 และ 2489 ตามลำดับ ได้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงได้จัดแผนกมัธยมขึ้นมาเรียกว่า โรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา กำหนดให้มีการเรียนบาลี นกธรรม และความรู้ชั้นมัธยม โดยรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อมาเมื่อโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษานี้ได้แพร่ขยายออกไปยังต่างจังหวัดหลายแห่งมีพระภิกษุและสามเณรเรียนกันมาก ทางคณะสงฆ์โดยองค์การศึกษาจึงได้กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ใหม่ว่า โรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัด โดยมติคณะสังฆมนตรีและกระทรวงศึกษาธิการก็ได้ออกระเบียบกระทรวงให้โรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัดเปิดทำการสอบสมทบในชั้นตัวประโยค คือชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา และเมื่อสอบได้แล้วก็ยังสามารถประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พระภิกษุและสามเณรนิยมเรียนกันเป็นจำนวนมาก โรงเรียนประเภทนี้จึงแพร่หลายออกไปยังจังหวัดต่าง ๆ อย่างกว้างขวางจนทำให้ทางการคณะสงฆ์เกรงว่าการศึกษารวมและบาลีจะเสื่อมลง เพราะพระภิกษุและสามเณรต่างมุ่งศึกษาวิชาทางโลกมากเกินไป เป็นเหตุให้ต้องทิ้งการศึกษารวมและบาลีเสีย แต่ทางการคณะสงฆ์ก็ยังพิจารณาเห็นความจำเป็นของการศึกษาทางโลกอยู่ ดังนั้นแม่กองบาลีสนามหลวง พระธรรมปัญญาบดี (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ฟั้น ชุตินธโร) จึงได้ตั้งคณะกรรมการ ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีขึ้นใหม่ มีวิชาบาลี วิชาธรรม และวิชาทางโลก เรียกว่า บาลีศึกษาสามัญศึกษา และปริทัศน์ศึกษา และได้ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ.2507 พร้อมกับยกเลิกระเบียบของคณะสังฆมนตรีว่าด้วยการศึกษาของโรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษา สำนักวัดเสีย และกำหนดให้พระภิกษุสามเณรเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่คณะสงฆ์ได้จัดขึ้นใหม่ แต่การณปัจจุบันการศึกษาประเภทนี้ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นมาโดยลำดับ

พระสรพงษ์ สอนทวี (2554) กล่าวว่า การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นองค์การหลักที่ควบคุมส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยตรง ส่วนการบริหารโรงเรียนให้อยู่ในความปกครองของคณะสงฆ์ เช่น ให้เจ้าคณะจังหวัดมีหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในระดับจังหวัด และเจ้าคณะอำเภอมีหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในระดับอำเภอ มีเจ้าอาวาสเป็นเจ้าของสำนักของแต่ละโรงเรียน เป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในแต่ละวัด โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะจัดตั้งได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กองพุทธศาสนศึกษา สำนักนายกรัฐมนตรี และด้วยความเห็นชอบจากคณะสงฆ์ วัดที่สามารถจัดตั้งโรงเรียนได้ต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่เพียงอนุมัติการจัดตั้งและให้การส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาคือนายกรัฐมนตรี สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพุทธศาสนาจังหวัด สำหรับหน่วยงานที่ให้ความสนับสนุนด้านวิชาการ ได้แก่ กลุ่มโรงเรียน นอกจากนั้นยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในลักษณะให้ความช่วยเหลือและส่งเสริม ได้แก่ สำนักงานพุทธศาสนาจังหวัด

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมี 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานพื้นฐาน อาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ

จากข้อมูลกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (www.deb.onab.go.th, 2555) พบว่าในปีการศึกษา 2554 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีจำนวนโรงเรียน 414 แห่ง โดยแบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนต่ำกว่า 120 รูป) จำนวน 249 แห่ง โรงเรียนขนาดกลาง (นักเรียนตั้งแต่ 121-300 รูป) จำนวน 147 แห่ง โรงเรียนขนาดใหญ่ (ตั้งแต่ 301 รูปขึ้นไป) จำนวน 18 แห่ง มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 52,026 รูป โดยมีจำนวนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 37,423 รูป และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 14,603 รูป

1.4 สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม และ วลัยพร ศิริภิรมย์ (2545) กล่าวว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะโดยสรุปดังนี้

1. ด้านหลักสูตร พบว่า มีเนื้อหาสาระ วิชาธรรมและบาลีมีความซ้ำซ้อนกับเนื้อหา ของแผนกธรรม/บาลี ควรจัดให้มีเรียนภาษาบาลีเพิ่มขึ้น เพื่อให้พระเถระมีความรู้จริงสามารถนำ ความรู้ไปสอนผู้อื่นได้ ในเรื่องเวลาเรียน มีความเหมาะสมแต่มีปัญหาสำหรับผู้กำลังศึกษานักธรรม และบาลี และวิธีการเรียนการสอน ขึ้นอยู่กับครูผู้สอน ขาดวิธีการที่ทันสมัย ควรเพิ่มการคิด วิเคราะห์ และปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนให้ทันสมัย

2. ด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่าครูผู้สอน ไม่มีครูผู้สอนประจำ ครูมีความรู้ น้อยในวิชาที่สอนและไม่ค่อยมีเวลา มีภาระมาก ควรมีการบรรจุให้เป็นครูประจำ และมีระบบ ขึ้นเงินเดือน จะเป็นการจูงใจครูมากขึ้น หรือมีการทำผลงานจะทำให้มีการพัฒนาการเรียนการสอน ได้ มีหนังสือ ตำราประกอบการเรียน ไม่เพียงพอ อีกทั้งสื่อ และอุปกรณ์ประกอบการสอน มีน้อย ไม่เพียงพอ ขาด รุด เสียหาย ควรปรับปรุงสื่อการสอนและมีอุปกรณ์ให้ทันสมัย และให้เพียงพอ ต่อความต้องการ รวมถึงอาคารสถานที่ มีเสียงรบกวน และแสงสว่างไม่เพียงพอ

3. ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า เกณฑ์การวัดและประเมินผล เป็นการวัดความจำ มากกว่าการคิดวิเคราะห์ ควรวัดให้ได้ทั้งความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติจริง และควรมีการจัด ประชุมร่วมกันเพื่อให้มีมาตรฐานที่แน่นอน และแจ้งนโยบายการบริหารงานวิชาการเพื่อความเข้าใจที่ ตรงกัน อีกทั้งควรมีความยากง่ายของข้อสอบปานกลาง ควรให้มีมาตรฐานเดียวกัน

1.5 หลักธรรมที่เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ

อุทัย สูดสุข (2554) กล่าวว่า พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และการสาธารณสุข อาจจำแนกได้เป็นหลายลักษณะ เช่น พระธรรมคำสอนที่สามารถนำมาใช้ได้โดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้เลย หรือจะต้องนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับแต่ละสถานการณ์ หรืออาจจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการนำมาใช้ ได้แก่ เพื่อใช้ในเชิงหลักการหรือทฤษฎี และในเชิงปฏิบัติการ นอกจากนี้ อาจจำแนกตามสาขาของสุขภาพที่ต้องการ ได้แก่ สุขภาพทางกาย ทางจิต ทางสังคม และปัญญา โดยที่ปัจจุบันนี้ในวงการแพทย์และการสาธารณสุข กำลังปฏิรูประบบสุขภาพไปสู่ระบบที่จัดบริการสุขภาพแบบองค์รวม ซึ่งผสมผสานบริการการแพทย์และการสาธารณสุขทั้ง 4 สาขา ได้แก่ การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพ ให้แก่คนทั้งกาย จิต สังคม และทางปัญญาของคนด้วย ไม่ใช่รักษาแต่ไข้หรือโรคของเขาเท่านั้น ซึ่งจะต้องปรับปรุงและพัฒนาสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของคนให้เกื้อกูลและสนับสนุนให้สถานะสุขภาพมีความต่อเนื่องและยั่งยืนด้วย ดังนั้นจำเป็นต้องใช้สหวิทยาการและเทคโนโลยีการจัดการให้เกิดสุขภาพภาวะขึ้น เช่น แพทยศาสตร์ สาธารณสุขศาสตร์ สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ มานุษยวิทยา จิตวิทยา นิเวศน์ พุทธศาสตร์ และอื่น ๆ จุดเน้นประการหนึ่ง ได้แก่ การแนะนำและเสริมพลังให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ในการดูแลสุขภาพได้ ถ้าเกินความสามารถของตนเองก็สามารถเลือกใช้บริการสุขภาพที่เหมาะสมกับความยากง่ายและความรุนแรงของโรคหรือปัญหาสุขภาพได้ ซึ่งตรงกับพุทธภาษิตที่ว่า “อตตา หิ อตตโน นาโถ” ตนและเป็นที่พึ่งแห่งตน และจุดเน้นอีกประการหนึ่งในระบบสุขภาพในปัจจุบัน ได้แก่ การจัดบริการสุขภาพที่มีหัวใจของความเป็นมนุษย์ (Humanized Health Care) และยังได้กล่าวถึงหลักธรรมที่เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพมิติทางกาย จิต สังคม และปัญญา ไว้ดังนี้

หลักธรรมที่เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพมิติทางกาย

1. ศีล	2. อิทธิบาท 4
3. สติ	4. สังควัตถุ 4
5. โภชนมัตตัญญูตา	6. โภชนบัญญัติ
7. โภชนบัญญัติ	8. เติณจกรม
9. อายุสสธรรม	10. โพชฌงค์ 7
11. กัมมัฏฐาน	12. วิปัสสนากัมมัฏฐาน

13. สันนิสสิตศิลป์	14. ไตรลักษณ์
15. สมาธิภาวนา	16. มรณานุสสติ 6
17. มนุษยธรรม	18. ธรรมมีอุปการะมาก 2
19. สัมปชัญญะ	20. ปิณฑพาทเป็นนินิตย
21. สวตมณต์เข้า-เย็น	22. ปาริสุทธิศิลป์ 4
23. อบายมุข 6	24. การบริหาร 14
25. พรหมวิหาร 4	26. อริยสัจ 4
27. สมถกัมมัฏฐาน	28. ชุตงค์ 13
29. สติปัฏฐาน4	30. อานาปานสติ 8
31. ภาวนา	

หลักธรรมที่เกี่ยวกับการดูแลสุภาพมิติตางจิต

1. กัมมัฏฐาน 2	2. สมถกัมมัฏฐาน
3. สติปัฏฐาน4	4. ไตรสิกขา
5. ศิล	6. พรหมวิหาร 4

หลักธรรมที่เกี่ยวกับการดูแลสุภาพมิติตางสังคม

1. เบญจศีล	2. เบญจธรรม
3. กัมมัฏฐาน 2	4. สมถกัมมัฏฐาน
5. วิปัสสนากัมมัฏฐาน	6. สังคหวัตถุ 4
7. สารานิยาธรรม 6	8. ฆราวาสธรรม 5
9. อบายมุข 6	10. ทิศ 6
11. อปริหานิยธรรม 7	12. บุญกริยาวัตถุ 3 และ 10
13. สัมปราชยิกัตถประโยชน์ 4	14. ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ 4

หลักธรรมที่เกี่ยวกับการดูแลสุภาพมิติตางปัญญา

1. ไตรสิกขา	2. กัมมัฏฐาน 2
3. สมถกัมมัฏฐาน	4. วิปัสสนา
5. อริยสัจ 4	6. ศึกษาพระไตรปิฎก
7. ปัญญา 3	8. สุตมยปัญญา
9. จินตมยปัญญา	10. ภาวนามยปัญญา

นอกจากนี้ พินิจ ลาภธนานนท์ (2556) ยังกล่าวว่า คำว่า “สุขภาพ” นั้นมักใช้ควบคู่กันไปกับคำว่า “สุขภาวะ” และการมีสุขภาพที่ดีของพระสงฆ์สามเณรนั้นควรจะต้องพร้อมทั้ง 4 มิติ คือ สุขภาวะทางกาย จิต ทางสังคม และทางปัญญา อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. สุขภาวะทางกาย คือ การปราศจากโรค สามารถผสมผสานการทำหน้าที่ของร่างกายทั้งทางด้านกายภาพหรือสรีระและการรับรู้ความรู้สึก ไม่อยู่ในภาวะที่เสี่ยงต่อการเกิดโรค รวมทั้งยังมีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติที่ช่วยสร้างเสริมสุขภาวะทางกายให้ดีขึ้น โดยการออกกำลังกาย การควบคุมน้ำหนัก การรับประทานอาหารที่มีคุณภาพและเพียงพอ การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ส่งผลเสียต่อสุขภาวะทางกาย เช่น การสูบบุหรี่

2. สุขภาวะทางจิต คือ ความสามารถในการแสดงออกถึงความรู้สึกและอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม มีความเข้มแข็งด้านจิตใจ การที่บุคคลจะมีสุขภาวะทางจิตจะต้องเข้าใจอารมณ์ของตน รู้วิธีการเผชิญปัญหา มีความอดทนอดกลั้นต่อความเครียด มีความสนุกสนานกับการทำกิจกรรมและการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เกิดความสามารถในการยอมรับตนเอง ควบคุมตนเอง และปรับตัวได้เมื่อเผชิญปัญหาและความเปลี่ยนแปลงทั้งในวัดและในชุมชน

3. สุขภาวะทางสังคม คือ ความสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยสัมพันธภาพที่ดีทั้งในวัดและในชุมชน ปราศจากความขัดแย้งหรือปัญหาสังคมต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลรอบข้าง สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาวัดและชุมชนได้อย่างมีความสุข พร้อมจะให้ความช่วยเหลือชุมชน และสามารถปรับตัวเข้ากับบทบาทที่สังคมคาดหวัง ทั้งในสถานะการเป็นพระภิกษุสามเณรและการเป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนในชุมชน

4. สุขภาวะทางปัญญา คือ มีความรู้ทั่ว รู้รอบ รู้เท่าทันสิ่งต่าง ๆ ทั้งทางโลกและทางธรรม เข้าใจเหตุปัจจัยของสรรพสิ่งตามที่เป็นจริง และความเข้าใจอย่างแยกได้ในเหตุแห่งความดี ความชั่ว ความมีประโยชน์และความมีโทษ ซึ่งนำไปสู่การมีสติคอยระลึกรู้ใจและอารมณ์ของตนตามความเป็นจริง รู้จักปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่นในตัวตนได้ รวมถึงมีความสามารถถ่ายทอดความรู้แก่บุคคลอื่นได้ทั้งในหมู่คณะสงฆ์และญาติโยมในชุมชน

จากการศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับสามเณร และโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กล่าวโดยสรุปได้ว่า สามเณร คือ ผู้ชายที่มีอายุไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์ ซึ่งดำรงเพศอย่างภิกษุเป็นธรรมทายาทของพระพุทธศาสนา โดยยึดถือหลักปฏิบัติตามศีล 10 และหลักเสขิยวัตร ในปัจจุบันสามเณรสามารถศึกษาหาความรู้ทางทั้งทางธรรม และทางโลกควบคู่กันไปด้วย โดยภาครัฐบาลมีการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขึ้น ซึ่งมีแนวทางการจัด

การศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เหมือนโรงเรียนทั่วไป และมีการศึกษาความรู้ทางธรรมอีกด้วย จากการศึกษาเอกสารก็ยังพบได้ว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ยังคงมีปัญหาในการจัดการศึกษาทั้งทางด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล นอกจากนี้ยังพบได้จากการศึกษาจากเอกสารว่ามีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สามารถนำมาใช้ในการดูแลสุขภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคมและปัญญาได้เป็นอย่างดี ซึ่งสามารถเป็นแนวทางในการดูแลสุขภาพของสามเณรได้อย่างองค์รวม อีกทั้งยังเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อบัญญัติและวิถีชีวิตของสามเณรที่มีความแตกต่างกับนักเรียนทั่วไปอีกด้วย

แนวความคิดเกี่ยวกับการพระราชบัญญัติการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิดจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดังนี้

2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

กระทรวงศึกษาธิการ (2545) กล่าวถึงได้กล่าวถึง มาตรา 24 ที่ว่าด้วยเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5.ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนและมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

6.จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

2.2 แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของแผนฯ ไว้ว่า 1.พัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา 2.เพื่อสร้างสังคมคนไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ 3.เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรมภูมิปัญญา และการเรียนรู้ และพบว่ามีแนวนโยบายที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในทุกระดับและประเภทการศึกษา ซึ่งมีกรอบการดำเนินงาน เช่น มีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน กิจกรรม การวัดและประเมินผล ทุกระดับและประเภทการศึกษา เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น รวมทั้งจัดบริการการศึกษาและเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับบุคคลที่มีความสามารถและศักยภาพพิเศษด้านต่าง ๆ

2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 -2559)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(www.nesdb.go.th,2555)

ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ใน ส่วนของยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคมโดยให้ความสำคัญกับระบบการศึกษา และ ระบบสุขภาพไว้บางส่วน ตัวอย่างเช่น

1.การพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนา คุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย สอดแทรกการพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างวัฒนธรรมการ เกื้อกูล พัฒนาทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการ ฝึกฝนเป็นความคิดสร้างสรรค์ ปลูกฝังการพร้อมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น และจิตใจที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย พัฒนาคนด้วยการเรียนรู้ในศาสตร์วิทยาการให้สามารถประกอบอาชีพได้ อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับแนวโน้มการจ้างงานและเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน สร้างจิตสำนึกให้คนไทยมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน สร้างค่านิยมการผลิตและบริการที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม เรียนรู้การรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิด จากสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ

2.การส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม โดยสร้าง เสริมสุขภาพคนไทยให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ พัฒนาความรู้และ ทักษะในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว ชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบาย สาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพควบคู่กับการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพ พร้อมทั้งการ ส่งเสริมการแพทย์ทางเลือก การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสุขภาพของประเทศ การพัฒนาบุคลากร ด้านสาธารณสุขให้เหมาะสมทั้งการผลิตและการกระจายบุคลากร ตลอดจนการใช้มาตรการการเงินการ คลังเพื่อสุขภาพที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3.การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็น หน้าที่ของคนไทยทุกคน มีนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคน ต่างวัยควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่ง เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้อง กับความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.4 แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ การพัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (พ.ศ.2553-2562)

กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงาน พระพุทธศาสนา แห่งชาติ (www.deb.onab.go.th,2555) ได้กำหนด แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ การพัฒนา การศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ.2553-2562 โดยกำหนดวิสัยทัศน์ของ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไว้ว่า “ส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงามด้วยศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม ผลักดันให้ประเทศเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาของโลกที่มีคุณภาพมาตรฐาน” โดยมีพันธกิจหลักคือ 1.จัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนาศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม 2.พัฒนาระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็ง เป็นโรงเรียนคุณภาพมาตรฐานของไทยที่เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของโลก และ3.เผยแผ่และทำนุบำรุงพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม และร่วมสร้างสังคมพุทธธรรมที่มีความเข้มแข็ง ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์นั้น ประกอบไปด้วย 4 ประเด็นกล่าวคือ 1.การสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพ 2.การพัฒนา ระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็ง และมีมาตรฐานเป็นโรงเรียนคุณภาพที่ยั่งยืน 3.การเสริมสร้างศักยภาพให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของโลก 4.การทำนุบำรุง เผยแพร่พระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม โดยมีเป้าประสงค์ที่เป็นผลลัพธ์ของการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์ 4เป้าประสงค์ คือ 1.ผู้เรียนเป็นศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม และมีคุณลักษณะปริยัติสามัญตามที่พึงประสงค์ 2.ระบบการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีคุณภาพ มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับ และเชื่อมั่นของสังคม 3.ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของโลก และ4.พระพุทธศาสนา มีความเจริญงอกงาม สังคมเข้มแข็งอุดมปัญญาพุทธธรรม

ในเป้าประสงค์ข้อที่กล่าวว่า “ผู้เรียนเป็นศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม และมีคุณลักษณะปริยัติสามัญตามที่พึงประสงค์” นั้น ได้มีกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จไว้ข้อหนึ่งว่า “ปรับระบบการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมาตรฐานเน้นอัตลักษณ์พุทธศาสนา” ซึ่งได้กำหนดมาตรการและแนวทางสู่การปฏิบัติของกลยุทธ์ มีดังนี้

1.ยกระดับความสามารถของครูผู้สอน ให้รองรับกับมาตรฐานและคุณภาพตามที่พึงประสงค์ ด้วยการคัดเลือกครูในแต่ละกลุ่มโรงเรียนมาพัฒนาให้เป็นผู้สอนคุณภาพปริยัติสามัญ และส่งเสริมให้มีการใช้ครูผู้สอนคุณภาพร่วมกัน

2.ปรับวิชาที่มีการจัดการเรียนรู้ปัจจุบัน ให้มีการปรับปรุงหลักสูตรที่มีการบูรณาการหลักพระพุทธศาสนาอย่างเหมาะสม

3.ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการสร้างผู้เรียนที่มีคุณภาพมาตรฐานแบบอัตลักษณ์พุทธศาสนา

4.นำเสนอรูปแบบการพัฒนาผู้เรียนที่เน้นการสร้างแนวคิดในการใฝ่รู้ เรียนรู้ตลอดชีวิต แก่โรงเรียนอย่างเหมาะสมเพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม

5.ปรับระบบการวัดผลที่เน้นการวัดด้านภูมิรู้ ภูมิธรรม ในสัดส่วนที่เหมาะสม

6.ส่งเสริมพระภิกษุ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถทางโลก และทางธรรม มาร่วมจัดการจัดการเรียนรู้

7.สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่เป็นบริบทของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

8.สร้างระบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในทุกรายวิชา

9.ปฏิรูประบบแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้แบบพัฒนาการอย่างแท้จริงพร้อมทั้งริเริ่มดำเนินการในโรงเรียนนาร่องและกระจายให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

2.5 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.5.1 วิสัยทัศน์

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์ไว้ว่า “หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกใน ความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อ การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดย มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตาม ศักยภาพ”

2.5.2 จุดหมาย

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กล่าวถึง จุดหมายไว้ว่า หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1.มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่า ของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.มีความรู้อันเป็นสากล และมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3.มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

4.มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5.มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

2.6 หลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.6.1 วิสัยทัศน์

กองพุทธศาสนา (2554) ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์ ไว้ว่า “โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มุ่งสร้างศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ สมบูรณ์ด้วยความรู้และทักษะพื้นฐานตามมาตรฐานการศึกษา สามารถเผยแพร่หลักธรรมสร้างสรรค์สังคมไทยและสังคมโลกให้เข้มแข็ง ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข”

2.6.2 จุดหมาย

กองพุทธศาสนศึกษา (2554) ได้กล่าวถึงจุดหมาย ไว้ว่า หลักสูตร การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาพระภิกษุสามเณร ให้เป็นศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับพระภิกษุ สามเณรเมื่อจบหลักสูตร ดังนี้

1.มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ปฏิบัติตนเหมาะสมกับสมณสาธูป สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.มีความรู้และทักษะตามหลักพุทธธรรม และมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.มีสุขภาพกาย สุขภาพจิต สุขนิสัยที่ดี ปฏิบัติตามหลักสมณะ และวิปัสซากัมมัฏฐาน

4.มีจิตสำนึกที่ดีต่อสถาบันชาติ พระพุทธศาสนา และ
พระมหากษัตริย์

5.มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และอนุรักษ์
พัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม อย่างมีความสุข

จากการศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษา จากเอกสารต่างๆ นั้น กล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับสามเณรนั้น
มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะสามเณรจำเป็นต้องได้รับโอกาสทางการศึกษาในด้านความรู้
พื้นฐานเท่ากับนักเรียนทั่วไป เพื่อนำไปความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่จำเป็น อีกทั้งการที่
สามเณรมีข้อบัญญัติและวิถีชีวิตของสามเณรที่มีความแตกต่างกับนักเรียนทั่วไปก็ย่อมต้องมี
สถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสมณเพศ ทั้งในเรื่องของการมีหลักสูตร เนื้อหาสาระ
ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมอีกด้วย

แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

3.1 ความหมายของหลักสูตร

มีผู้ให้ความหมายของคำว่าหลักสูตร ไว้หลายท่าน ดังนี้

สงัด อุทรานนท์ (2532) กล่าวว่า คำนิยามของหลักสูตรมีในลักษณะใด
ลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

- 1.หลักสูตร คือ สิ่งที่สร้างขึ้นในลักษณะของรายวิชา ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระ
ที่ได้จัดเรียงลำดับความยากง่าย หรือเป็นขั้นตอนอย่างดีแล้ว
- 2.หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์ทางการเรียน ซึ่งได้วางแผนไว้เป็นการ
ล่วงหน้า เพื่อมุ่งหวังจะให้เด็กได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ
- 3.หลักสูตรเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นเพื่อให้ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่เด็กใน
โรงเรียน
- 4.หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียนซึ่งเขาได้ทำ ได้รับรู้ และ
ได้ตอบสนองต่อการแนะแนวทางของโรงเรียน

พรสุข หุ่นรินทร์ (2534) กล่าวว่า หลักสูตร คือ ประมวลกิจกรรมและ
ประสบการณ์ทั้งหลายที่มีอยู่ในและนอกหลักสูตร ซึ่งโรงเรียนจัดขึ้นโดยมีการวางแผนเป็นการล่วงหน้า

เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทุกด้าน ต้องการให้นักเรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่
ต้องการ

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2539) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่
สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของการศึกษา

চার্জ บัวศรี (2542) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดง
ถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหากิจกรรมและมวลประสบการณ์ ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้
ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้

สำลี รักสุทธี (2544) หลักสูตรคือ มวลประสบการณ์หรือกิจกรรมที่จัดให้แก่
ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน อันจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
ด้านความรู้ ความคิด เจตคติ และการปฏิบัติในทิศทางที่พึงประสงค์

สมนึก ธาตุทอง (2548) กล่าวว่า หลักสูตร คือ การบูรณาการศิลปะการเรียนรู้
และมวลประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งสามารถนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา
ผู้เรียนให้เป็นที่สนใจตามสิ่งที่สังคมคาดหวัง และมีการกำหนดแผนงานไว้ล่วงหน้า โดยสามารถปรับปรุง
พัฒนา ให้เอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนได้มีความรู้ ความสามารถสูงสุด ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

นพเก้า ณ พัทลุง (2550) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง สิ่งที่กำหนดขึ้นเพื่อให้
ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ และทำให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนด

ฉันท ธาตุทอง (2550) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ความรู้ต่างๆ
ที่จัดให้ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นกิจกรรม โครงการหรือแผน เพื่อเป็น
แนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียน ได้พัฒนาและมีคุณลักษณะตามความมุ่งหมายที่
กำหนดไว้

- หลักสูตรคือแผนการเรียน
- หลักสูตรประกอบด้วยเป้าหมาย และจุดประสงค์เฉพาะที่จะนำเสนอและ
จัดการเนื้อหา ซึ่งจะรวมถึงแบบของการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ และท้ายที่สุดจะต้องมีการ
ประเมินผลสัมฤทธิ์ของการเรียน

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล และคณะ (2554) กล่าวว่า หลักสูตรมีความหมายสองนัย ความหมายในวงแคบ หลักสูตร คือ วิชาหรือเนื้อหาที่สอน ส่วนความหมายในวงกว้าง หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้แก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ประยงค์ เนาวบุตร และ สุทธิวรรณ ตันติธรรมาวงศ์ (2555) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง แผนการเรียนรู้ซึ่งกำหนดไว้อย่างเป็นทางการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์และพัฒนาการในทุกด้านตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาทั้งที่เป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ และหมายรวมถึงหลักสูตรซ่อนเร้นหรือแฝงเร้น (Hidden Curriculum) ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนนอกเหนือจากจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ด้วย

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556) กล่าวว่า หลักสูตรคือ มวลประสบการณ์ทั้งหลาย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียนเพื่อพัฒนาให้เขามีคุณลักษณะตามที่สังคมคาดหวังไว้

Ornstein (2013) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่าหลักสูตร หลักสูตรคือลักษณะของแบบแผนที่นำมาใช้เพื่อบรรลุเป้าหมาย หรือ หลักสูตรคือ ประสบการณ์ของผู้เรียนซึ่งหมายรวมถึงสิ่งที่อยู่ภายในและภายนอกโรงเรียนสามารถเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรได้ทั้งหมด หรือ หลักสูตรคือ ระบบที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในโรงเรียน หลักสูตรคือ วิชาที่แบ่งตามเนื้อหาสาระหรือองค์ความรู้หลักของวิชานั้น ๆ

Oliva (2013) ได้ให้คำจำกัดความของหลักสูตรคือ สิ่งที่จะสอนในโรงเรียน หลักสูตรคือ วิชา หลักสูตรคือ องค์ความรู้หลัก หลักสูตรคือ โปรแกรมการเรียนรู้ หลักสูตรคือ จุดประสงค์ หลักสูตรคือ ทุกๆ ประสบการณ์ทั้งในและนอกโรงเรียน หลักสูตรคือ สิ่งที่มาโรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน และหลักสูตรคือ ประสบการณ์ของผู้เรียน

Moore (2015) หลักสูตรคือ ผลิตภัณฑ์ที่ประกอบด้วยองค์ความรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรคือ กระบวนการที่เกิดขึ้นเฉพาะภายในห้องเรียน

3.2 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

มีผู้ให้ความหมายของคำว่าพัฒนาหลักสูตร ไว้หลายท่าน ดังนี้

สงัด อุทยานันท์ (2532) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) หมายถึง การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย ความหมายของคำว่าพัฒนาหลักสูตรจะรวมไปถึงการผลิตเอกสารต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนด้วย

นิรมล ศตวุฒิ (2543) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร (curriculum development) หมายถึง การจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยที่ยังไม่เคยมีหลักสูตรนั้นมาก่อนเลย กับ ในอีกความหมายหนึ่ง หมายถึง การจัดทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นกว่าเดิมซึ่งต้องดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการและเป็นขั้นตอน

บรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย และรวมถึงการผลิตเอกสารต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนด้วย

ฉันท ชาติทอง (2550) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับ แต่ง เสริม เพิ่มเติม หรือการดำเนินงานอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และสนองต่อความต้องการของผู้เรียน

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล และคณะ (2554) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร (curriculum development) หมายถึง การจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยที่ยังไม่เคยมีหลักสูตรนั้นมาก่อนเลย กับอีกความหมายหนึ่ง หมายถึง การจัดทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นกว่าเดิม

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2555) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ และการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้ว

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2557) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) กระบวนการของวงจรที่แสดงให้เห็นการสร้างในสิ่งที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ผ่านข้อความของจุดประสงค์ การเลือก และ /หรือการให้วิธีการประสบการณ์การเรียนรู้ ทรัพยากรการเรียนรู้ และเทคนิคการประเมินผลที่เหมาะสม

David J (2013) ได้กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรจะต้องตอบคำถาม 4 คำถามหลักดังต่อไปนี้ 1.จุดประสงค์ 2.ประสบการณ์ที่จะนำไปสู่จุดประสงค์ 3.วิธีการจัดการประสบการณ์ 4. วิธีการประเมินจุดประสงค์

Peter F.(2013) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การวางแผน การทำหลักสูตร การทดลองนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร

3.3 ความสำคัญของหลักสูตร

มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ ดังนี้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นแม่บทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกสาขาวิชา หลักสูตรจะระบุสิ่งที่คาดหวังจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนและแนวทางในการจัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ตามต้องการ หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนกับพิมพ์เขียวของแปลนบ้านที่ใช้ในการสร้างบ้าน มีการแสดงถึงโครงสร้างหรือองค์ประกอบของบ้าน เช่น พื้น เสา หน้าต่าง ประตู โคมหลังคา ฯลฯ รูปแบบของบ้านในพิมพ์เขียวจึงเป็นภาพรวมของสิ่งที่เรามุ่งหวังหรือจุดหมายปลายทาง (the end) ของสิ่งที่เราต้องการ ส่วนการสอนเป็นกระบวนการหรือวิธีการ (the means) ที่ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหาวิชา ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายหรือจุดประสงค์ตามที่หลักสูตรได้ระบุไว้ ครูผู้สอนต้องอาศัยหลักสูตรเพื่อช่วยในการสอนโดยศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจ แล้วนำไปแปลงเป็นภาคปฏิบัติหรือการสอน เพื่อให้ได้ผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้ (เป็นขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้) การสอนจึงเปรียบได้กับกระบวนการก่อสร้างบ้าน ช่างก่อสร้าง (ซึ่งเปรียบได้กับครู) ต้องอาศัยแปลนบ้านในการก่อสร้าง หรือเราอาจจะเปรียบเทียบหลักสูตรเป็นเสมือนกับแผนที่เดินเรือซึ่งแสดงเส้นทางและทิศทางที่จะไปให้ถึงจุดหมายปลายทางที่เราต้องการ ครูผู้สอนเปรียบเสมือนกับต้นเรือที่จะนำพาผู้เรียนซึ่งเปรียบเสมือนเป็นผู้โดยสารไปให้ถึงที่หมาย กับต้นเรือต้องอาศัยแผนที่เดินเรือเพื่อช่วยในการขับเรือและนำทาง ดังนั้นกับต้นเรือจึงต้องสามารถอ่านแผนที่เดินเรือซึ่งเปรียบเสมือนหลักสูตรให้เข้าใจก่อนว่า ต้องการไปไหน ไปทำไม และไปอย่างไร รวมทั้งต้องรู้วิธีการขับเรือ ซึ่งหมายถึงการสอนนั่นเอง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2555) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรมีความสำคัญต่อปัจจัยด้าน ต่าง ๆ ดังนี้

- 1.การพัฒนาเศรษฐกิจ สภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจมีรวดเร็วมาก ระบบการค้าในระดับโลกหรือภูมิภาคที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศมีหลายอย่างมากขึ้น เช่น องค์การค้าโลก เขตการค้าเสรี การปรับตัวด้านการค้าไม่ทันการสภาวะการเปลี่ยนแปลงระดับโลก ทำให้เสียเปรียบคู่แข่งในต่างประเทศ อาชีพเกิดใหม่มีมากขึ้น การพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถสร้างอาชีพด้วยตนเองมีความจำเป็นมากขึ้น

2.การพัฒนาการเมืองการปกครอง การปลูกฝังแนวความคิดที่ช่วยส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยอย่างถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกผู้แทนแต่ละครั้งที่ยังคงมีมากอยู่ให้หมดไป

3.การพัฒนาสังคม โดยที่สังคมคาดหวังที่จะให้การศึกษาช่วยปลูกฝังและถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคมสืบต่อไป ซึ่งขณะนี้การไหลบ่าทางวัฒนธรรมจากต่างประเทศ กำลังเข้ามาและรวดเร็ว โดยเฉพาะจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนปัญหาสังคมในกลุ่มวัยรุ่น ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ นอกจากนี้ยังมีปัญหาสังคมอันเนื่องมาจากการพัฒนาประเทศ เช่น สภาพสังคมที่มีความแตกต่างกันมากของสังคมเมืองกับสังคมชนบท สภาพปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ หลักสูตรที่พัฒนาใหม่ต้องช่วยพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นด้วย

4.การพัฒนาด้านวิชาการ ความรู้วิทยาการต่าง ๆ มีเพิ่มขึ้นรวดเร็วมาก โดยเฉพาะความรู้ความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้เกิดเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่มีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของสังคมเร็วมาก เช่น เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม คอมพิวเตอร์ ตลอดจนความรู้ใหม่ ๆ ด้านชีวภาพการปรับแต่งพันธุกรรม การพัฒนาหลักสูตรต้องเตรียมพร้อมผู้เรียนให้พร้อมรับวิทยาการใหม่ได้ทันกับความก้าวหน้าได้

5.การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติจนเกิดขีดจำกัดมีผลต่ออนาคตของคนรุ่นต่อไปทำให้ไม่มีทรัพยากรธรรมชาติเพียงพอ ปัญหามลพิษทั้งทางน้ำ ทางบก และทางอากาศมีมากขึ้น การพัฒนาหลักสูตรช่วยลดปัญหาด้านนี้ได้ โดยสร้างความตระหนักให้กับผู้เรียนได้รับรู้ในปัญหาเหล่านี้ให้ได้ความรู้ในการรองรับป้องกันปัญหาหรืออาจถึงขั้นช่วยแก้ไขปัญหาด้วยในบางส่วน

3.4 องค์ประกอบของหลักสูตร

มีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ ดังนี้

สจัต อุทธานันท์ (2532) กล่าวว่า ในการพิจารณาถึงส่วนประกอบของหลักสูตรอีกแนวทางหนึ่งเราอาจจะสามารถพิจารณาจากจุดที่มีความสำคัญของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรก็ได้ โดยลักษณะเช่นนี้เราอาจจะกล่าวได้ว่า ส่วนประกอบของหลักสูตรที่สำคัญซึ่งจะขาดเสียไม่ได้คือ

1. จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ

จุดมุ่งหมายเป็นส่วนประกอบที่มีความสำคัญยิ่งของหลักสูตร เพราะจุดมุ่งหมายจะเป็นเครื่องชี้ถึงเป้าหมายและเจตนารมณ์ของหลักสูตรว่าต้องการให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นเช่นใด

2. เนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้

เนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้เป็นส่วนประกอบที่จำเป็นรองไปจากจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้จะเป็นสื่อกลาง (means) ที่จะพาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้

เนื้อหาสาระที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอาจจะแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท คือ

2.1 ข้อเท็จจริงและความรู้ธรรมดา

ข้อเท็จจริงและความรู้ธรรมดาถือว่าเป็นเนื้อหาสาระของความรู้ที่สามารถถ่ายทอดได้ง่ายที่สุด โดยสามารถสอนด้วยวิธีการการเล่าให้ฟัง เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือความรู้เบื้องต้นเหล่านี้ไปแล้วก็จะนำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอดและเข้าใจในหลักการต่าง ๆ ตลอดจนนำไปเป็นรากฐานของการคิดแก้ปัญหาหรือเกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นเนื้อหาสาระที่ผู้เรียนจะต้องเรียนในช่วงเวลาต่อไป

2.2 ความคิดรวบยอดและหลักการ

ความคิดรวบยอดและหลักการเป็นเนื้อหาสาระในระดับที่สูงขึ้นมาจากข้อเท็จจริงและความรู้ธรรมดา กล่าวคือ ผู้เรียนจะเกิดความคิดรวบยอดหรือมีความเข้าใจในกฎเกณฑ์ต่าง ๆ นั้นผู้เรียนจะต้องมีความรู้พื้นฐานที่เป็นข้อเท็จจริงและความรู้ธรรมดาก่อน ถ้าหากหลักสูตรมีเจตนารมณ์ ต้องการจะให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดหรือเรียนรู้เกี่ยวกับ กฎเกณฑ์ใด ก็จะสามารถบรรลุ เนื้อหาสาระ ของสิ่งเหล่านี้ไว้ในหลักสูตร และหลักสูตรจะต้องให้ข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความเข้าใจในสิ่งเหล่านั้นให้เพียงพอ

2.3 การแก้ปัญหาและความคิดแก้ปัญหา

การแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์เป็นความรู้ที่อยู่ระดับสูงที่สุดของความรู้ที่เป็นการเรียนรู้โดยอาศัยสติปัญญา หลักสูตรจะมีคุณค่าสูงเพียงใดนั้นจะพิจารณาจากความสำเร็จของหลักสูตรในการพัฒนาความคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหา และสร้างความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียนเป็นประการสำคัญ ดังนั้นเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาความเจริญทางสติปัญญา

ควรจะมีจุดเน้นที่เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหา และการแสดงความคิดสร้างสรรค์ได้นั้น ผู้เรียนจะต้องอาศัยความรู้ขั้นต้น คือ ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง มีความคิดรวบยอดและเข้าใจในหลักการต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

2.4 ทักษะทางกาย

ทักษะทางกาย เป็นเนื้อหาสาระอีกประเภทหนึ่งที่หลักสูตรควรจะต้องกำหนดไว้ หลักสูตรที่ดีไม่ควรจะคำนึงถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ควรให้ผู้เรียนได้พัฒนาการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้เกิดความคล่องแคล่ว และเป็นประโยชน์แก่การดำรงชีวิตอีกด้วย

2.5 เจตคติและค่านิยม

เจตคติและค่านิยม เป็นเนื้อหาสาระอีกประเภทหนึ่งที่มีความจำเป็นมากและอาจจะกล่าวว่ามีมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับหลักสูตรทุกประเภท ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้ โดยการพัฒนาทางสติปัญญา และร่างกาย ไม่คำนึงถึงการพัฒนาทางด้านเจตคติและค่านิยมไปด้วย อาจจะเป็นอันตรายอย่างใหญ่หลวงแก่มนุษยชาติได้

3. การประเมินผล

การประเมินผลเป็นส่วนประกอบที่มีความจำเป็นอันดับสุดท้ายของหลักสูตร การประเมินผลที่กำหนดไว้ในหลักสูตรจะเป็นการเสนอแนวทางการดำเนินการวัดและประเมินผลที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับหลักสูตรนั้น ๆ ถ้าหากไม่กำหนดวิธีการประเมินผลที่ใช้กับหลักสูตรนั้น ๆ ไว้ด้วยแล้ว ก็อาจจะทำให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างไม่ได้ผลเพราะขาดเครื่องมือในการควบคุมการใช้หลักสูตร อีกประการหนึ่งถ้าหากไม่กำหนดไว้ว่าหลักสูตรนั้นๆ ควรทำการวัดและประเมินผลอย่างไรก็อาจทำให้ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรไม่รู้วิธีการวัดและประเมินผล

চার্জ বাক্সী (2542) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรมีดังต่อไปนี้

1. เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา (Education Goals and Policies) หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา
2. จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึงผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน หลังจากเรียนจบหลักสูตรไปแล้ว
3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and Structures) หมายถึงลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชาหรือกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์

4.จุดประสงค์ของวิชา (Subject Objectives) หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว

5.เนื้อหา (Content) หมายถึงสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มี รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

6.จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional Objectives) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้มีทักษะและความสามารถ หลังจากให้ได้รับ

7.ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้

8.การประเมินผล (Evaluation) หมายถึงการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร

9.วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum Materials and Instructional Media) หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ แผนฟิล์ม แถบวีดิทัศน์ ฯลฯ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษาและอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

ฉันท ชาติทอง (2550) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร ประกอบไปด้วย

1.จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากเรียนจบหลักสูตรไปแล้ว

2.โครงสร้างเนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มี รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

3.อัตราเวลาเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ครบกระบวนการและมีประสิทธิภาพ

4.กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นแนวทางในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5.การวัดและประเมินผล เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพและเพิ่มประสิทธิภาพของหลักสูตรก่อนและหลังการนำไปใช้

วาสนา คุณาอภิสิทธิ์ (2552) กล่าวว่าโดยทั่วไป องค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตร มี 4 องค์ประกอบ คือ

1.สิ่งที่คาดหวัง หมายถึง คุณภาพของผู้เรียน ที่สามารถกำหนดได้ในลักษณะของปรัชญา (philosophy) มาตรฐาน (standard) ผลการเรียนรู้ (outcome/learning outcome) เป้าหมาย (purpose) และจุดประสงค์การเรียนรู้ (objective) สิ่งที่คาดหวังจึงเป็นทั้งผลที่คาดว่าจะได้รับจากการใช้หลักสูตรและยังเป็นผลลัพธ์สุดท้ายที่ได้รับจากการใช้หลักสูตร

2.เนื้อหาหรือโครงสร้างของหลักสูตร หมายถึง สาระ เนื้อหา กิจกรรม ประสบการณ์ โครงสร้างของวิชา-กลุ่มสาระ รวมทั้งเวลาที่ใช้ในหลักสูตร ซึ่งต้องกำหนดเอาไว้ให้สอดคล้องกับสิ่งที่คาดหวัง และอาจกำหนดไว้เป็นสาระหรือเนื้อหาของกลุ่มวิชา ช่วงชั้น ระดับชั้น รายปี หรือรายภาค หรือรายชั่วโมง

3.การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง กลวิธีการนำเอาเนื้อหาหรือโครงสร้างของหลักสูตรไปใช้บริหารจัดการหรือนำไปปฏิบัติจริงในชั้นเรียน หลังจากร่างแผนกำหนดสิ่งที่คาดหวังรวมทั้งเนื้อหา หรือโครงสร้างของหลักสูตรไว้แล้ว เป็นกระบวนการที่สำคัญมาก เพราะ “สัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการนำหลักสูตรไปใช้” และผู้ที่จะนำไปใช้คือ ครูผู้สอนนั่นเอง

ดังนั้น การสร้างเสริมให้ครูมีความรู้ ความสามารถ และเจตคติที่ดีต่อการนำหลักสูตรไปใช้ จึงเหมือนหัวใจของความสำเร็จในการปฏิรูปการเรียนรู้ เนื่องจากครูจะเป็นผู้นำหลักสูตรระดับชาติหรือหลักสูตรแกนกลางกว้าง ๆ ไปกำหนดรายละเอียดเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้ ได้จริงหรือใช้จัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เรียกว่าเป็นกระบวนการนำหลักสูตรเข้าสู่ห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะตามที่คาดหวังไว้ในองค์ประกอบที่ 1 ด้วยการนำเอาเนื้อหาและโครงสร้างที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือตัวหนังสือ ไปทำให้เกิดการเคลื่อนไหว หรือ “มีชีวิต” ขึ้นมา ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ของการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน เช่น นำมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น (ระดับชาติ) มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เป็นสาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และท้ายสุดคือแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง ประกอบกับการเลือกใช้วิธีสอน ปัจจัย สื่อ และการจัดสภาพการณ์สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ หรือนำตัวบ่งชี้ (indicators) ของแต่ละระดับชั้นในแต่ละมาตรฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาจัดทำสาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชาหรือรายกลุ่มสาระ หน่วยการเรียนรู้ จนถึงแผนการจัดการเรียนรู้ ในกรณีที่หลักสูตรระดับชาติกำหนดเป็นมาตรฐานชั้นปี

4. การประเมินผลหลักสูตร หมายถึง การประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรหลังจากการนำไปใช้ ว่าเป็นไปตามที่คาดหวังไว้หรือไม่เพียงใด การประเมินผลหลักสูตรที่สมบูรณ์มี 4 ส่วน คือ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การประเมินประสิทธิภาพของครู การประเมินตัวหลักสูตร และการประเมินการบริหารจัดการหลักสูตร

5. การปรับปรุงหลักสูตร หมายถึง กระบวนการหรือกลวิธีที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง คงความดี และเพิ่มประสิทธิภาพของหลักสูตรให้มากขึ้น โดยพิจารณาจากผลการประเมินหลักสูตรในส่วนต่าง ดังกล่าวมาแล้ว

การปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรแต่ละครั้งอาจทำเพียงองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งหรือหลายองค์ประกอบพร้อมกัน ซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับว่าองค์ประกอบใดมีปัญหาหรือข้อบกพร่องเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด และจำเป็นต้องแก้ไขเรื่องใดก่อน

สุชาติ โสมิตรประยูร และเอมอัสชมา วัฒนบุรานนท์ (2553) กล่าวว่า องค์ประกอบทั่วไปของหลักสูตร ประกอบด้วย

1. โครงสร้างของหลักสูตร (Curriculum structure) ได้แก่ ตัวหลักสูตร เช่น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. กระบวนการหลักสูตร (Curriculum process) ได้แก่ ส่วนที่เป็นวิธีสอนหรือกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ รวมทั้งรูปแบบการสอนที่ใช้กับหลักสูตรนั้น ๆ

3. วัสดุหลักสูตร (Curriculum material) ได้แก่ คู่มือครู แผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ หนังสือเรียน อุปกรณ์ และสื่อการสอนหรือสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ

Colin J. (2009) ได้กล่าวว่าคุณสมบัติขั้นพื้นฐานของหลักสูตรต้องประกอบไปด้วย

1. สาระ 2. จุดประสงค์ 3. กระบวนการจัดการ

3.5 รูปแบบของหลักสูตร

มีผู้กล่าวถึงรูปแบบของหลักสูตร ไว้ดังนี้

รุจิรี ภูสาระ (2551) กล่าวว่า รูปแบบของหลักสูตรหรือประเภทของหลักสูตรมีอยู่หลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบก็มีแนวความคิด จุดมุ่งหมาย โครงสร้างแตกต่างกันออกไป ซึ่งจำแนกกว้าง ๆ ดังนี้

1. หลักสูตรแบบเนื้อหารายวิชา (Subject-Matter-Curriculum)

เป็นรูปแบบที่เก่าแก่ที่สุดซึ่งใช้ในการสอนศาสนา ละติน กรีก อาจเรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า เป็นหลักสูตรที่เน้นเนื้อหาเป็นศูนย์กลาง (Subject-Centered-Curriculum) ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการสอนของครูที่ใช้วิธีการบรรยาย ปรัชญาการจัดการศึกษาแนวนี้จะยึดปรัชญาสารัตถนิยม (Essentialism) และสัจวิทยานิยม (Perennialism)

2. หลักสูตรแบบหมวดวิชา (Broad-Field- Curriculum)

เป็นหลักสูตรที่กำหนดเนื้อหาวิชาไว้กว้าง ๆ โดยนำความรู้ในกลุ่มวิชามาผสมผสานกันเข้าเป็นหมวดวิชาเดียวกัน เช่น หมวดสังคมศึกษา รวมเอาวิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศีลธรรมเข้าด้วยกัน หมวดวิทยาศาสตร์ รวมเอาวิชาเคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์เข้าด้วยกัน

การสอนจะเน้นการผสมผสานเนื้อหาเข้าด้วยกัน มักจะเป็นการสอนแบบหน่วยหรือการสอนแบบบูรณาการ ครูผู้สอนจะต้องได้รับการฝึกฝนมาอย่างดี มีเอกสารประกอบการเรียนที่สอดคล้องกัน

3. หลักสูตรที่ยึดกระบวนการทางสังคมและการดำรงชีวิต (Social Process and Life Function)

เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นโดยยึดหลักสังคมเป็นหลัก โดยคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นพื้นฐาน ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เป็นความคิดของนักการศึกษา John Dewey โดยยึดหลักปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) จึงมีวัตถุประสงค์จะให้การศึกษากลายเป็นเครื่องมือในการสร้างและปฏิรูปเสียใหม่ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดระบบการเรียน โดยยึดงานหรือกิจกรรมเป็นหลัก ครูเป็นเพียงผู้เสนอแนะแนวทางเพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างครู-นักเรียน นักเรียน-นักเรียน

4. หลักสูตรแกนกลาง (The Core Curriculum)

หลักสูตรนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติเพื่อนำไปพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น โดยกำหนดให้มีวิชาแกนซึ่งทุกคนจำเป็นต้องเรียน

คุณลักษณะของหลักสูตรแกน มีดังนี้

1. มีสัดส่วนของวิชาตามความต้องการของผู้เรียนครบทุกคน
2. มีวิชาร่วมที่ทุกคนต้องเรียน เช่น ภาษา สังคมศึกษา
3. เนื้อหาวิชาแกนเป็นลักษณะการแก้ไขปัญหาโดยนำวิชาต่าง ๆ รอบ ๆ แกนมาใช้
4. มีการจัดเวลาการเรียนสำหรับแกนกลางประมาณ 2-3 คาบ โดยให้ครูที่เป็นแกนกลางหรือครูอื่นๆ มาช่วยจัดกิจกรรม
5. กระตุ้นให้ครูร่วมวางแผนการเรียนร่วมกับนักเรียน
6. มีการแนะแนวให้ผู้เรียน

5. หลักสูตรที่ยึดกิจกรรมและประสบการณ์ (The Activity and Experience Curriculum)

เป็นรูปแบบของหลักสูตรที่สร้างขึ้นเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของหลักสูตรที่เน้นเนื้อหาวิชา โดยไม่คำนึงถึงความต้องการและความสนใจของผู้เรียน การจัดหลักสูตรนี้ ยึด

หลักการที่ว่า ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่คำนึงถึงประสบการณ์ที่มีประโยชน์ และมีการวางแผนร่วมกัน การทำกิจกรรมเน้นการแก้ปัญหา โดยยึดหลักปรัชญาการศึกษาแบบพิพัฒนาการนิยม (Progressivism) นั่นคือ ผู้เรียนจะต้องรู้จักวิธีการแก้ปัญหา ลงมือกระทำ วางแผนด้วยตนเอง เป็นการเรียนโดยการกระทำ (Learning by doing) เหมาะสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษา ปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อหลักสูตรนี้คือ โรงเรียน วัสดุอุปกรณ์ การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน และการบริหารงาน

6.หลักสูตรแบบบูรณาการ (Integrated Curriculum)

เป็นหลักสูตรรวมประสบการณ์ในการเรียน โดยผู้ทำหลักสูตรคัดเลือกตัดตอนมาจากหลาย ๆ สาขาวิชา มาจัดเข้าเป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ต่อเนื่อง ที่คุณค่าต่อการดำเนินชีวิตและต่อพัฒนาการของผู้เรียน จุดมุ่งหมายของหลักสูตรนี้เน้นที่ตัวผู้เรียนและปัญหาทางสังคมเป็นหลัก

7.หลักสูตรแบบสหสัมพันธ์ (Correlate Curriculum)

เป็นหลักสูตรที่มีความสัมพันธ์กันในหมวดวิชา นั่นคือ แทนที่ครูผู้สอนแต่ละวิชาจะต่างคนต่างสอน ก็นำวิชามาคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกันว่าจะจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบใดจึงจะก่อประโยชน์ และให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด ซึ่งอาจทำได้ดังนี้

- 1.จัดให้มีความสัมพันธ์ระดับที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนนัก เช่น สอนวรรณคดีก็ให้วาด

ภาพประกอบ

- 2.ในวิชาใกล้เคียงหรือคาบเกี่ยวกับกัน ครูผู้สอนต้องวางแผนร่วมกันว่าจะสอนอย่างไร จึงจะไม่ซ้ำซาก

- 3.ครูอย่างน้อยสองหมวดวิชาวางแผนการสอน และดำเนินการสอนร่วมกันเป็นคณะ อาจใช้เวลาสอน 2 คาบติดต่อกันไป

- 4.ใช้วิชาที่สัมพันธ์กัน 2 วิชา หรือมากกว่านั้น ใช้วิธีการแก้ปัญหาร่วมกันโดยใช้เนื้อหาหลาย ๆ วิชามาช่วยแก้ปัญหา

8.หลักสูตรแบบเอกัตบุคคล (Individualized Curriculum)

เป็นหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน การจัดหลักสูตรแบบนี้ทำให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถ และอัตราความเร็วของแต่ละคนมีโอกาเลือกได้มาก ทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนมีความรับผิดชอบ โดยยึดหลักปรัชญาสวภาพนิยม (Existentialism)

9.หลักสูตรแบบส่วนบุคคล (Personalized Curriculum)

เป็นหลักสูตรที่ครูและนักเรียนวางแผนร่วมกันตามความเหมาะสมและความสนใจของผู้เรียน เรียกว่า สัญญาการเรียนเพื่อส่งเสริมและดึงเอาศักยภาพ ของผู้เรียนออกมาให้มากที่สุด

เท่าที่จะมากได้ ทำให้เกิดความยุติธรรมทางการศึกษามากขึ้น ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน มีทางเลือกกิจกรรมการเรียนหลายด้าน เป็นการศึกษาที่ประกันได้ว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จริง สอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถ ความสนใจของตนเองและชุมชน เป็นการจัดหลักสูตรโดยยึดหลักปรัชญาสภาพนิยม(Existentialism)

นอกจากนี้ยังมีผู้กล่าวถึงรูปแบบของหลักสูตรรูปแบบอื่นๆ ดังเช่น

สมนึก ธาตุทอง (2548) กล่าวถึง หลักสูตรแบบอิงมาตรฐาน (Standard-Base Curriculum) ว่าเป็นหลักสูตรที่มีการกำหนดมาตรฐานเชิงเนื้อหา (Content Standard) อย่างชัดเจน จากผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา โดยมีองค์ประกอบที่ประกอบด้วย สาระ มาตรฐาน มาตรฐานเนื้อหา มาตรฐานการปฏิบัติได้ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ชวลิต ชูกำแพง (2551) กล่าวว่า หลักสูตรพิเศษ (extra curriculum) ว่าเป็นประสบการณ์ที่จัดให้แก่ผู้เรียน นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรทางการ ซึ่งประสบการณ์ที่จัดให้ นั้นจะตอบสนองต่อความสนใจของผู้เรียน และธรรมชาติของผู้เรียน ซึ่งจะเปิดกว้างให้ผู้เรียนได้แสวงหา

Taba (1962) กล่าวว่า ในการจัดว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นเป็นหลักสูตรรูปแบบใด ขึ้นกับ องค์ประกอบของหลักสูตร รวมถึง ภาพรวม จุดมุ่งหมายหลักสูตร ความต้องการของหลักสูตร การเรียนรู้อย่างบูรณาการของหลักสูตร ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญ ในการจำแนกประเภทรูปแบบของหลักสูตร

Williams (1986) กล่าวว่า รูปแบบของหลักสูตรมีมากมายหลายแบบ ขึ้นกับปัจจัย ดังนี้ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร องค์ความรู้ กิจกรรม ประสบการณ์ต่างๆ และยักรวมไปปัจจัยแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และรูปแบบของการสอนก็มีผลต่อการจัดประเภทของหลักสูตร เช่นกัน

Philip (1992) กล่าวว่า Extra curriculum หมายถึง หลักสูตรที่เพิ่มเติมจากหลักสูตรแกนกลาง โดยมักมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนอกเวลาของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ เช่น กีฬา ดนตรี การประเมินหลักสูตรพิเศษ จะเน้นในเรื่องของจุดประสงค์ของกิจกรรมในหลักสูตรเป็นหลัก เนื่องจากหลักสูตรจะเน้นในเรื่องของกิจกรรมพิเศษ ที่นอกเหนือจากกิจกรรมตามหลักสูตรกลางในเวลาเรียนปกติ

3.6 รูปแบบของการพัฒนาหลักสูตร

มีผู้กล่าวถึงรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตร ไว้หลายท่าน ดังนี้

สงัด อุทยานันท์ (2532) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นการร่างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ หรือการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น จำเป็นต้องคำนึงถึงข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตรคือ ข้อมูลทางด้านประวัติและปรัชญาการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนและทฤษฎีการเรียนรู้ ข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรม และข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชา

ก่อนที่จะมีการร่างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ควรจะได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานหลักสูตรเสียก่อน เพื่อให้ทราบสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมและของผู้เรียน อันจะสามารถจัดหลักสูตรให้แก้ปัญหาและความต้องการของสังคมและของผู้เรียน อันจะสามารถจัดหลักสูตรให้แก้ปัญหาและสนองความต้องการนั้น ๆ ได้ และในกรณีที่เป็นกรปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรก็เช่นเดียวกัน การวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตรก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อจะทำให้หลักสูตรที่ทำการปรับปรุงแก้ไขนั้นมีความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมและผู้เรียนได้มากที่สุด

ขั้นที่ 2 การกำหนดการมุ่งหมายของหลักสูตร

หลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและได้ทราบสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมและผู้เรียนแล้ว ก็จะถึงขั้นของการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อเป็นการมุ่งแก้ปัญหาและสนองความต้องการที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวมาแล้ว

ขั้นที่ 3 การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้

เนื้อหาสาระและประสบการณ์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอันมาก ทั้งนี้เพราะเนื้อหาสาระที่จะนำมาสอนเป็นเสมือนสื่อกลางที่จะพาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 การกำหนดมาตรการวัดและประเมินผล

เป็นการกำหนดมาตรการให้ทราบว่า ควรจะวัดและประเมินอะไรบ้างจึงจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายของหลักสูตร ในตำราที่ว่าด้วยการพัฒนาหลักสูตร โดยทั่วไปมักจะกล่าวถึงการวัดผลการเรียนโดยตรง เพราะการวัดผลการเรียนเป็นงานที่จัดทำโดย

นักวัดผล และในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนนั้นมักจัดทำระเบียบการปฏิบัติที่แยกออกมาจากเอกสารหลักสูตรโดยเฉพาะ

4.1 การทดลองใช้หลักสูตร

หลักสูตรโดยส่วนมากมักจะไม่ค่อยมีขั้นตอนการทดลองใช้ กล่าวคือหลังจากยกร่างเสร็จและดำเนินการประเมินคุณภาพขั้นต้นแล้วก็จะนำเอาหลักสูตรไปใช้ในสถานการณ์จริงเลย อย่างไรก็ตามหลักการพัฒนาหลักสูตรที่ดีแล้วการทดลองใช้หลักสูตรถือว่ามีสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการศึกษาหาจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อหาทางแก้ไขให้ดีขึ้น เมื่อถึงเวลานำหลักสูตรไปใช้จริงๆ ก็จะไม่มีปัญหาหรือมีข้อบกพร่องน้อยที่สุด

4.2 การประเมินหลักสูตรหลังจากที่ได้ร่างเสร็จแล้ว

หลังจากที่ได้มีการยกร่างหลักสูตรหรือได้ทำการทดลองใช้หลักสูตรดูแล้ว ก็ควรจะได้ทำการประเมินหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร มีส่วนไหนที่ควรจะได้รับการปรับปรุงแก้ไขบ้าง ถ้ามีจุดอ่อนหรือไม่เหมาะสมตรงไหนก็ต้องปรับปรุงให้เป็นที่เหมาะสมก่อนนำออกไปใช้จริง ๆ ต่อไป

4.3 การปรับปรุงหลักสูตรก่อนที่จะนำไปใช้

หลังจากที่ได้มีการตรวจสอบและประเมินผลเบื้องต้นแล้ว หากพบว่าหลักสูตรมีข้อบกพร่องหรือมีจุดอ่อนอย่างใดก็ควรจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องหรือเหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้ได้จริง ทั้งนี้เพื่อให้การใช้หลักสูตรบรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

ขั้นที่ 5 การนำหลักสูตรไปใช้

เป็นขั้นตอนของการนำเอาหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติ หรือไปสู่การเรียนการสอนในโรงเรียน การนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องอาศัยกิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ หลายประเภท เช่น การจัดทำเอกสารและคู่มือการใช้หลักสูตร การเตรียมบุคลากร การบริหารและบริการหลักสูตร การดำเนินการสอนตามหลักสูตร การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร เป็นต้น

ขั้นที่ 6 การประเมินผลการใช้หลักสูตร

การประเมินผลการใช้หลักสูตร มีความมุ่งหมายที่จะประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรเพื่อให้ทราบว่าคุณภาพที่ได้จากหลักสูตรนั้นเป็นไปตามเจตนารมณ์หรือจุดมุ่งหวังของสังคม และผู้เรียนเพียงใด ถ้าผลของการประเมินได้พบข้อบกพร่องหรือมีจุดอ่อนตรงไหนก็จะส่งผลให้มีกิจกรรมการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรในลำดับต่อไป

ขั้นที่ 7 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่ใช้อยู่ให้มีความเหมาะสมหรือให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมมากขึ้น กระบวนการในการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตรซึ่งจะเริ่มปรับปรุงแก้ไขในขั้นตอนใดของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรก็ได้ แต่เมื่อเริ่มตรงขั้นตอนไหนก็ต้องดำเนินการในขั้นตอนต่อไปจนครบทุกกระบวนการในวัฏจักรของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ยกตัวอย่างเช่น ถ้าผู้ใช้หลักสูตรมีความเห็นว่า เนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรไม่มีความเหมาะสมกับสภาพของสังคมและผู้เรียนก็อาจเริ่มทำการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระในหลักสูตรเป็นอันดับแรก ต่อจากนั้นก็ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรในขั้นตอนอื่นต่อไป คือ การกำหนดมาตรการวัดและการประเมินผล การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลการใช้หลักสูตร และการกำหนดจุดมุ่งหมายตามลำดับ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรและการเสนอของไทเลอร์ ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือ

1. จุดมุ่งหมาย เป็นตัวกำหนดควบคุมการเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การกำหนดจุดมุ่งหมายจึงมี 2 ขั้นตอน คือ ตอนแรกเป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายชั่วคราว แล้วจึงหาวิธีการและเกณฑ์จากทฤษฎีการเรียนรู้ ปรัชญาการศึกษาและปรัชญาสังคมมาถ่วงจุดมุ่งหมายชั่วคราว เพื่อให้ได้มาเป็นจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของหลักสูตร พื้นฐานทางจิตวิทยาและปรัชญาในการพัฒนาหลักสูตรจะเข้ามามีบทบาทและช่วยในการตรวจสอบเพื่อหาความชัดเจนของการกำหนดจุดมุ่งหมายขั้นนี้เพื่อตอบคำถามและหาความชัดเจนว่าการจัดหลักสูตรเพื่อตอบสนองใคร ตอบสนองผู้เรียนหรือสังคม

2. การเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่คาดหวังว่าจะให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนและส่วนเสริมหลักสูตรนั้นมีอะไร ทั้งนี้ก็เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปเพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ไทเลอร์ได้เสนอเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ไว้ดังนี้

2.1 ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกพฤติกรรมและการเรียนรู้เนื้อหาตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย

2.2 กิจกรรมและประสบการณ์นั้นทำให้ผู้เรียนพอใจปฏิบัติการเรียนรู้ อาจนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงข้อเดียวก็ได้

2.3 กิจกรรมและประสบการณ์นั้นอยู่ในข่ายความพอใจที่พึงปฏิบัติได้

2.4 กิจกรรมและประสบการณ์หลาย ๆ ด้านของการเรียนรู้ อาจนำไปสู่ จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงข้อเดียวก็ได้

2.5 กิจกรรมและประสบการณ์เรียนรู้เพียงหนึ่งอย่างอาจตรวจสอบ จุดมุ่งหมายหลาย ๆ ข้อได้

3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ว่าต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ในด้านเวลาต่อเวลา และเนื้อหาต่อเนื้อหา เรียกว่าเป็นความสัมพันธ์แบบแนวตั้ง (Vertical) กับแนวนอน (Horizontal) ซึ่งมีเกณฑ์ในการจัดดังนี้

3.1 ความต่อเนื่อง (Continuity) หมายถึงความสัมพันธ์ในแนวตั้งของส่วน องค์ประกอบหลักของตัวหลักสูตรจากระดับหนึ่งไปยังอีกระดับหนึ่งที่สูงขึ้นไป เช่น ในวิชาทักษะ ต้องเปิดโอกาสให้มีการฝึกทักษะในกิจกรรมและประสบการณ์บ่อย ๆ และต่อเนื่องกัน

3.2 การจัดช่วงลำดับ (Sequence) หมายถึงความสัมพันธ์แนวตั้งของ ส่วนประกอบหลักของตัวหลักสูตรจากสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนไปสู่สิ่งที่เกิดขึ้นภายหลัง หรือจากสิ่งที่มีความ ง่ายไปสู่ที่มีความยาก ดังนั้น การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้มีการเรียงลำดับก่อนหลังเพื่อให้ได้ เนื้อหาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

3.3 บูรณาการ (Integration) หมายถึงความสัมพันธ์กันในแนวนอนของ องค์ประกอบหลักของตัวหลักสูตร จากหัวข้อเนื้อหาหนึ่งไปยังอีกหัวข้อเนื้อหาหนึ่งของรายวิชา หรือจากรายวิชาหนึ่งไปยังรายวิชาอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน การจัดประสบการณ์จึงควรเป็นใน ลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนความคิดเห็นและได้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกัน เนื้อหาที่เรียน เป็นการเพิ่มความสามารถทั้งหมดของผู้เรียนที่จะได้ประสบการณ์ได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน ประสบการณ์การเรียนรู้จึงเป็นแบบแผนของปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์ ที่แวดล้อม

4. การประเมินผล เพื่อตรวจสอบดูว่าการจัดการเรียนการสอนได้บรรลุตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ สมควรมีการปรับแก้ไขในส่วนใดบ้าง

นอกจากนี้ Allan A (2012) ก็ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบของไทเลอร์ มีความเข้าใจง่าย และง่ายต่อการนำไปใช้ เนื่องจากมีขั้นตอนที่เป็นระบบและต่อเนื่องกัน โดยจะสนใจในเรื่องของ จุดอ่อนและจุดแข็งเป็นหลัก โดยให้ความสำคัญกับการประเมิน การวิเคราะห์ และการพัฒนา

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวถึงรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดตั้งคณะกรรมการ

การจัดตั้งคณะทำงาน โดยคัดเลือกจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านเนื้อหาวิชาด้านสอน ด้านสภาพของท้องถิ่น และด้านการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งได้แก่

1.1 ครูหรือผู้สอน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสอน และมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรแกนกลางเป็นอย่างดี อันได้แก่ ครูวิชาการโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มประสบการณ์ และครูผู้สอน เป็นต้น

1.2 ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำ และให้ความรู้ในด้านหลักสูตรและการสอน

1.3 ศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

1.4 วิทยากรท้องถิ่นหรือประชาชนที่มีความรู้ในด้านเนื้อหาวิชา ด้านสภาพปัญหา และความต้องการของสังคมในท้องถิ่นนั้น ๆ

1.5 นักวิชาการ ซึ่งได้แก่ อาจารย์จากวิทยาลัยครู หรือมหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของชุมชน เพื่อให้หลักสูตรที่จัดทำขึ้นเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของท้องถิ่น การศึกษาสภาพและความต้องการของชุมชนอาจศึกษาในหลาย ๆ ด้าน เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี การประกอบอาชีพทั้งในปัจจุบันและอนาคต ความคาดหวังของชุมชน เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสามารถกระทำได้โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ ข้อมูลที่มีผู้สำรวจศึกษา รวบรวมไว้เป็นเอกสารสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ได้เลย ได้แก่ ข้อมูล จปฐ. จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดเก็บและรวบรวมไว้แล้ว นอกจากนั้นยังศึกษาจากการสำรวจชุมชนเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) คือสำรวจด้วยตนเอง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากชุมชน เป็นข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะแสดงถึงสภาพที่แท้จริงของชุมชน

2.2 สำรวจสภาพและความต้องการของชุมชน เพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับการพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ รวมทั้งสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียนด้วย ข้อมูลเหล่านี้สามารถศึกษาได้จากผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง ซึ่งอาจใช้วิธีการพูดคุยกับนักเรียนและผู้ปกครอง และสังเกตนักเรียน

2.3 ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรแกนกลาง คณะทำงานต้องศึกษาให้เข้าใจเกี่ยวกับปรัชญา หลักการ จุดหมาย จุดประสงค์ และโครงสร้างเนื้อหาของกลุ่มประสบการณ์

กลุ่มวิชา และหลักสูตรแม่บท การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลหลักสูตร และอื่นๆ เพื่อพิจารณาว่ามีส่วนใดที่หลักสูตรเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม

2.4 วิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน เป็นการศึกษาสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เช่นด้านบุคลากร การบริหาร วัสดุอุปกรณ์ ความร่วมมือระหว่างบุคคลภายในโรงเรียน ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น ฯลฯ ผลจากการวิเคราะห์ทำให้ทราบว่าโรงเรียนมีจุดเด่นหรือความพร้อมในเรื่องใดมากที่สุด และมีจุดด้อยหรือความขาดแคลนในเรื่องใดบ้างเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น เพราะหากโรงเรียนมีความพร้อมมากเพียงใด ก็ส่งผลให้การดำเนินการของโรงเรียนในการนำหลักสูตรไปปฏิบัติได้เพียงนั้น ข้อมูลเหล่านี้สามารถรวบรวมได้จากการสำรวจภายในโรงเรียน ศึกษาจากครู ผู้บริหาร และสถิติของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร

จุดประสงค์ หมายถึง สิ่งที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้บรรลุผลหลังจากที่เรียนรายวิชานั้น ๆ แล้ว ในการกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรรายวิชา ควรศึกษาจากสภาพ ปัญหา และความต้องการของการท้องถิ่นและผู้เรียน จุดประสงค์ในระดับกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์วิชานั้น ๆ เพื่อกำหนดสภาพ ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อเรียนจบรายวิชาแล้ว นอกจากนี้ในการกำหนดจุดประสงค์ควรสอดคล้องกับจุดประสงค์ของกลุ่มวิชา / กลุ่มประสบการณ์ เขียนด้วยภาษาที่ชัดเจนและกะทัดรัด และเป็นจุดประสงค์ที่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดเนื้อหา

นำจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 3 มาวิเคราะห์ แล้วกำหนดเนื้อหาสาระของรายวิชาอย่างกว้าง ๆ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชาดังกล่าว และครอบคลุมส่วนที่เป็นทั้งความรู้ทักษะด้วย ซึ่งในส่วนนี้สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ในการกำหนดเนื้อหานั้นควรกำหนดให้เหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน มีความต่อเนื่องกับรายวิชาในขั้นต้น และรายวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มเดียวกันมีความถูกต้องทันสมัยน่าสนใจ และเหมาะสมกับคาบเวลา คือไม่มากหรือน้อยจนเกินไปจนกระทั่งไม่สามารถสอนได้ครบหรือสอนได้ทันตามที่ระบุไว้

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดกิจกรรม

ควรกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยพิจารณาจากจุดประสงค์แต่ละข้อ กิจกรรมที่กำหนดไม่ควรมากหรือน้อยเกินไป เน้นทักษะกระบวนการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กระทำโดยครูผู้สอนเป็นผู้ประสานกิจกรรมและชี้แนะ

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดคาบเวลาเรียน

การกำหนดกิจกรรมคาบเวลาเรียนของรายวิชา มักถือเอาโครงสร้างของหลักสูตรและปริมาณของเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องเรียนเป็นเครื่องกำหนด ในระดับประถมศึกษา จำนวนคาบเรียนที่กำหนดนั้น ต้องไม่ทำให้คาบเวลาเรียนสำหรับกลุ่มประสบการณ์/หน่วยย่อยที่มีอยู่เปลี่ยนแปลงไป

ขั้นตอนที่ 7 การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล

เกณฑ์การวัดและประเมินผลในรายวิชาที่จัดทำขึ้นใหม่ สิ่งที่ต้องระบุคือ รายวิชานี้มีการวัดและประเมินผลแบบใด เช่น ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และ/หรือเมื่อจบหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้วัดผลมีอะไรบ้าง เช่น การสังเกต การซักถาม การให้ตอบแบบสอบถาม หรือทำแบบทดสอบ เป็นต้น และมีเกณฑ์ในการประเมินอะไร รวมทั้งมีการตัดสินผลว่าผู้เรียนผ่านหรือไม่ผ่าน หรืออยู่ระดับคุณภาพ/เกรดใด

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำเอกสารหลักสูตร

การจัดทำเอกสารหลักสูตร เช่น แผนการสอน คู่มือครู หนังสืออ่านเพิ่มเติมและสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรหรือครูผู้สอนสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดทำแผนการสอนแต่ละเรื่องควรประกอบด้วยส่วนสำคัญดังนี้ คือ 1. ชื่อแผนการสอนและระยะเวลาเรียนในแผนการสอนนั้น ๆ 2.จุดประสงค์การเรียนรู้ 3.เนื้อหาสาระที่สำคัญ 4.กิจกรรมการเรียนการสอน 5.สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ 6.การวัดและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 9 การตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตร

การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อนำผลมาปรับปรุงข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้จริง ต้องกำหนดเป็นแผนอย่างมีขั้นตอนและระบบ มีการประชุมพิจารณาร่วมกันหรือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร เช่น จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน คาบเวลาเรียน วิธีการวัดและประเมินผล มีความสอดคล้องกันหรือไม่ อย่างไร วัสดุหลักสูตร เช่น แผนการสอน สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับหลักสูตรหรือไม่ ภาษาที่มีความแจ่มชัดเพียงใด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนนำหลักสูตรไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 10 การเสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร

เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามลำดับขั้นเพื่อขออนุมัติการใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 11 การนำหลักสูตรไปใช้

มีการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยอบรมครูเกี่ยวกับวิธีการใช้หลักสูตร เพราะถึงแม้ว่ามีคู่มือครูในการใช้หลักสูตร หรือเอกสารประกอบหลักสูตรอื่น ๆ แต่อาจเข้าใจไม่ตรงกัน การจัดการอบรมครูควรจัดในรูปการประชุมเชิงปฏิบัติการ และควรคำนึงถึงจำนวนผู้เข้ารับการอบรม งบประมาณที่ต้องใช้ วัสดุ หลักสูตร วิทยากร สถานที่ที่ใช้ฝึกอบรม เป็นต้น เมื่อการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการสิ้นสุดลงแล้ว ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายต้องนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรของครูด้วย เพื่อให้การสอนเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 12 การประเมินผลหลักสูตร

เมื่อครูได้นำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนระยะหนึ่งแล้ว โรงเรียนควรพิจารณาให้คุณค่าของหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร ให้ผลตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีส่วนใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพดียิ่งขึ้น วัตถุประสงค์ของการประเมินผลหลักสูตรคือ เพื่อดูว่าหลักสูตรเมื่อนำไปปฏิบัติจริงได้ผลเพียงใด บรรลุจุดประสงค์หรือไม่ เพื่อหาทางปรับปรุงหลักสูตร แลเพื่อช่วยการตัดสินใจว่าควรใช้หลักสูตรนี้ต่อไปอีกหรือไม่

สุทธนู ศรีไสย์ (2539) ได้กล่าวว่า กระบวนการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร 10 ขั้นตอน มีดังนี้

ขั้นที่ 1 พิจารณาความต้องการหรือเป้าหมายของหลักสูตร (Identify Curricular Need)

ขั้นที่ 2 พัฒนาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (Develop Curricular Goals and Objectives)

ขั้นที่ 3 พิจารณาทรัพยากรและข้อจำกัดต่างๆ (Identify Resources and Constraints)

ขั้นที่ 4 จัดตั้งคณะกรรมการหลักสูตร (Organize Curriculum Committees)

ขั้นที่ 5 กำหนดบทบาทของกรรมการแต่ละคน (Establish Roles of Personnel)

ขั้นที่ 6 พิจารณาหลักสูตรใหม่ (Identify New Curricular)

ขั้นที่ 7 เลือกหลักสูตรใหม่ (Select New Curriculum)

ขั้นที่ 8 การออกแบบหลักสูตรใหม่ (Design New Curriculum)

ขั้นที่ 9 การนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ (Implement New Curriculum)

ขั้นที่ 10 วัดและประเมินผลหลักสูตร (Evaluate Curriculum)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2555) ได้กล่าวถึงรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบ (Taba) ไว้ว่า ทาบ (Taba) มีแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรโดยเชื่อว่าครูเป็นผู้นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติจึงควรเป็นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นแบบจากล่างขึ้นสู่บน (Grass-Roots Approach) ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างหลักสูตรจากระดับผู้ปฏิบัติเสนอต่อระดับผู้บริหาร ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรแบบนี้มี 7 ขั้นตอน ซึ่งครูควรเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1.วินิจฉัยความต้องการ (Diagnosis of needs) ผู้สร้างหลักสูตรจะต้องสำรวจปัญหาความต้องการและ ความจำเป็นของผู้เรียนแล้วนำมากำหนดจุดประสงค์ให้สอดคล้องกัน

2.กำหนดจุดประสงค์ของการศึกษา (Formulation of objectives) เมื่อได้ความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียนแล้วนำมากำหนดจุดประสงค์ให้สอดคล้องกัน

3.คัดเลือกเนื้อหาสาระ (Selection of content) เนื้อหาสาระจะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ และเนื้อหาที่คัดเลือกมานั้นต้องมีความถูกต้อง เทียบตรง และมีความเชื่อถือได้

4.การจัดลำดับเนื้อหาสาระ (Organization of content) การจัดเนื้อหาสาระบรรจุในหลักสูตรต้องมีความต่อเนื่อง ตรงกับบุคลิกภาพของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้ได้ และตรงกับความสนใจ

5.การเลือกสรรประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of learning experiences) ผู้สร้างหลักสูตรต้องคิดวิธีการที่จะให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับความรู้ที่จัดไว้ มีวิธีเลือกหรือวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไร ผู้เรียนจึงจะเกิดประสบการณ์ตามที่กำหนดไว้

6.การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Organization of learning experiences) เช่นเดียวกับเนื้อหาสาระที่เราจะต้องจัดให้เป็นลำดับต่อเนื่องกัน มีระบบกิจกรรมการเรียนรู้ก็จำเป็นต้องเรียงลำดับตามเนื้อหาสาระที่จัดไว้ และผู้สอนก็จำเป็นต้องจัดลำดับของกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนของตน

7.กำหนดสิ่งที่ประเมินและวิธีการประเมิน (Determination of what to evaluate and the ways and means of doing it) ผู้สร้างหลักสูตรต้องคิดวิธีการที่จะประเมินผลหลักสูตรว่าบรรลุ

ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ สำหรับการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของครูและนักเรียนจะต้องประเมินว่ามีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายหรือไม่

นอกจากนี้ ก็กล่าวว่า จากการพัฒนาหลักสูตรแนวคิดของทาบา จะเริ่มที่จุดใดจุดหนึ่งก่อนก็ได้ แต่เมื่อเริ่มที่จุดใดแล้วจะต้องทำการศึกษาให้ครบกระบวนการทั้ง 7 ขั้นตอน จุดเด่นแนวคิดของทาบา คือเรื่องยุทธวิธีการสอน (Teaching Strategies) และประสบการณ์การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ต้องคำนึงถึงมีอยู่ 2 ประการ

1.ยุทธวิธีการสอนและประสบการณ์เรียนรู้ เป็นเครื่องกำหนดสถานการณ์เงื่อนไขการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้งมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นผลผลิต ดังนั้น การจัดรูปแบบของการเรียนการสอนต้องแสดงลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ด้วย

2.ยุทธวิธีการสอนเป็นสิ่งที่หลอมรวมหลายสิ่งหลายอย่างเข้ามาไว้ด้วยกัน การพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับยุทธวิธีการสอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

2.1 การจัดเนื้อหา ต้องกำหนดให้ชัดเจนว่ารายวิชานั้น ๆ มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้แบบใด กว้างหรือลึกมากน้อยเพียงใด และได้เรียงลำดับเนื้อหาวิชาไว้อย่างไร การกำหนดโครงสร้างได้กระทำชัดเจนสอดคล้องกับโครงการในระดับใด เพราะแต่ละระดับมีจุดประสงค์เนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

2.2 หน่วยการเรียนรู้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่บ่งชี้ถึงการวัดและประเมินได้ชัดเจน มีรายละเอียดและมีความยืดหยุ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนและทำกิจกรรมตามความต้องการและความสนใจ การตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในการพัฒนากระบวนการเรียนได้เป็นลำดับขั้นตอนเพื่อนำไปสู่ข้อค้นพบ ข้อสรุปที่เป็นหลักการที่มุ่งเน้นความคาดหวังเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน และการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (อ้างถึงใน บุญเลี้ยง ทุมทอง,2554) ได้กล่าวถึงรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของการศึกษานอกโรงเรียนที่นำหลักสูตรแกนกลางมาปรับให้เข้ากับสภาพของผู้เรียน ซึ่งแตกต่างกันไปตามท้องถิ่นต่าง ๆ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางที่สัมพันธ์กับสภาพปัญหาของชุมชน

การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง ครูและผู้เรียนต้องร่วมกันศึกษาหลักสูตรแกนกลางที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนสร้างขึ้น กำหนดหมวดวิชาต่าง ๆ ที่ผู้เรียนแต่ละระดับต้องเรียน เนื้อหาหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดเป็นเนื้อหาหลักทั่วไปตามหลักทฤษฎีของหมวดวิชานั้น ๆ ศึกษารายละเอียดของแต่ละหมวดวิชา วิเคราะห์หัวข้อของเนื้อหา ดังนี้

1.1ศึกษาหลักสูตรแกนกลางในระดับที่นำมาจัดการเรียนการสอน (ประถม มัธยมต้น มัธยมปลาย ทุกหมวดวิชา)

1.2 วิเคราะห์หัวข้อเนื้อหาที่ต้องพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นตามสภาพปัญหาของชุมชนที่สำรวจมาแล้ว และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของท้องถิ่น

1.3 พิจารณาหัวข้อเนื้อหาในหมวดวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องนำมาจัดหมวดหมู่ด้วยกันในลักษณะบูรณาการเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การจัดหมวดหมู่สภาพปัญหาและความต้องการที่ส่งผลต่อผู้เรียน

นำสภาพปัญหาและความต้องการที่สำรวจและวิเคราะห์แล้วมาพิจารณาร่วมกับเนื้อหา หมวดวิชาใดวิชาหนึ่งตามหลักสูตรที่กำหนดเป็นหมวดวิชาแกนในการพัฒนาเป็นหลักสูตรโรงเรียนแล้วจัดหมวดหมู่ของเนื้อหาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการหลังจากนั้นจัดลำดับความสำคัญตามสภาพปัญหาของท้องถิ่นที่พบ

ขั้นตอนที่ 3 การเขียนแผนการสอน โดยดำเนินการดังนี้

3.1 การกำหนดหัวข้อปัญหา (Theme) หัวข้อเนื้อหาของการเรียนการสอน

3.2 การเขียนสาระสำคัญ (Concept) เป็นบทสรุปใจความสำคัญของเรื่อง เน้นความคิดรวบยอด หลักการ ทักษะ หรือลักษณะนิสัยที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

3.3 การกำหนดขอบเขตเนื้อหา ให้ระบุว่าหัวข้อเนื้อหาครอบคลุมและสัมพันธ์กับวิชาใด

3.4 การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปหรือจุดประสงค์ปลายทาง เป็นจุดประสงค์ที่คาดว่าผู้เรียนจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไร หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติอย่างไรเมื่อจบเรื่องนั้นแล้ว

3.5 การกำหนดจุดประสงค์เฉพาะหรือจุดประสงค์นำทาง เป็นการกำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอนในแต่ละหัวข้อเรื่องย่อยที่ปรารถนาให้เกิดกับผู้เรียน นิยมเขียนในลักษณะของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.6 การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้กำหนดกิจกรรมตามขั้นตอนของทฤษฎีเชิงระบบ (System Approach)

3.7 สื่อการเรียนการสอน ต้องระบุให้ชัดเจนว่าในการเรียนการสอนแต่ละหัวข้อเนื้อหาต้องใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง และสามารถจัดหาจากที่ใด โดยวิธีใด ต้องระบุเป็นรายชื่อตามจุดประสงค์

3.8 การประเมินผล เป็นการเขียนแนวทางการประเมินผลของการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละขั้นตอนตามจุดประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนรวบรวมไว้ เกี่ยวกับอะไร มีจุดมุ่งหมายอย่างไร ผู้เรียนมีความรู้สึกร้อย่างไรต่อการรวบรวมผลงาน และมีแนวคิด มีการพัฒนาอะไรต่อไป มีความพอใจกับชิ้นงานมากน้อยเพียงใด

ขั้นตอนที่ 4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ครูและผู้เรียนร่วมกันพัฒนาโดยมีสถานศึกษาอำนวยความสะดวกและกำกับดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ซึ่งสถานศึกษาโดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นผู้อนุมัติหลักสูตรที่ครูและผู้เรียนร่วมกันพัฒนาขึ้นตามความต้องการทางนโยบายของรัฐ ความต้องการทางการศึกษา และความต้องการในการพัฒนาตนเองของผู้เรียน โดยมีวิธีดำเนินการตามลำดับดังนี้

4.1 ครูนำหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาแล้ว นำเสนอศูนย์บริการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เพื่อนำเสนอศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นรายภาคเรียน แต่ในกรณีไม่ต้องขออนุมัติใหม่หรือในกรณีหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นนำเสนอเป็นครั้งคราว ๆ ไป ที่พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากหลักสูตรแกนกลาง

4.2 ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามสภาพความเป็นไปได้ โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการหาความรู้ (Input) กระบวนการนำความรู้ที่ได้รับไปปรับ/ประยุกต์ใช้ (Process) และกระบวนการแสดงผลของความรู้หรือการเรียนรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง (Output)

4.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกระบวนการ โดยยึดหลักวิธีของทฤษฎีเชิงระบบ (Systems Approach : I-P-O)

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล

การประเมินผลเน้นการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง (Authentic assessment) ซึ่งประเมินอิงความสามารถและการพัฒนาของผู้เรียนมุ่งเน้นความก้าวหน้า การเปลี่ยนแปลงที่เป็นชีวิตจริงของผู้เรียนแต่ละคนสะท้อนให้เห็นสภาพของงานและสิ่งที่คุณเรียนได้ปฏิบัติ โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างคำตอบด้านการแสดง การสร้างสรรค์ผลผลิตของงานเป็นการประเมินผลงานของผู้เรียนที่ได้ทำจริง ปฏิบัติจริง ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียน หรือกระบวนการรวบรวมเหตุการณ์ ข้อมูลที่ผู้เรียนทำได้แล้วแปลความหมายของข้อมูลหรือเหตุการณ์แล้วตัดสินใจจากข้อมูลพื้นฐานเหล่านั้น ในทางปฏิบัตินิยมใช้วิธีการประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ซึ่งเป็นหลักฐานในการแสดงความสามารถ ความก้าวหน้าของผู้เรียน จากการรวบรวมข้อมูลผลผลิต การแสดงออก การประเมินจากสภาพจริง ในงานที่มีความหมายและมีเกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจนจะสะท้อนถึงความสามารถ การถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับ โครงสร้างและประมวลความรู้ ความคิดในขั้นสูงรวมทั้งคุณภาพของการแสดงออกและผลผลิตที่มีคุณภาพ

Wiles (2011) ได้กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเพื่อก่อให้เกิด การวิเคราะห์จุดประสงค์ของหลักสูตร การออกแบบรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ การทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลกระบวนการทดลองใช้หลักสูตร โดยมีขั้นตอนที่

สำคัญ ดังนี้ จุดมุ่งหมาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ความต้องการพื้นฐาน โครงร่างหลักสูตร และการนำไปใช้

3.7 การเลือกเนื้อหาหลักสูตรและประสบการณ์การเรียนรู้

3.7.1 ลักษณะของหลักสูตรที่ดี

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546) กล่าวถึงลักษณะของหลักสูตรที่ดี มีดังนี้

1. ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา
2. ตรงตามลักษณะของพัฒนาการของเด็กในวัยต่าง ๆ
3. ตรงตามลักษณะวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและเอกลักษณ์ของชาติ
4. มีเนื้อหาสาระของเรื่องที่สอนบริบูรณ์เพียงพอที่จะช่วยให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และมีพัฒนาการในทุกด้าน

5. สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน คือ จัดวิชาทักษะ และวิชาเนื้อหาให้เหมาะสมกันในส่วนที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเจริญงอกงามทุกด้าน

6. หลักสูตรที่ดี ควรสำเร็จขึ้นด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย เพื่อจะได้ผลดีควรจัดทำเป็นรูปคณะกรรมการ

7. หลักสูตรที่ดี จะต้องยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมกับสภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น

- 7.1 ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม
- 7.2 ความเป็นอยู่ การดำรงชีวิต และทรัพยากรธรรมชาติ
- 7.3 ความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอันแสดงลักษณะของสังคม
- 7.4 ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์
- 7.5 ความเปลี่ยนแปลงทางปรัชญาการศึกษา
- 7.6 ความเปลี่ยนแปลงแนวความคิดทางจิตวิทยา
- 7.7 ความเปลี่ยนแปลงในจุดประสงค์ของการศึกษา ซึ่งมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีสำนึกแห่งตน มีมนุษยสัมพันธ์ มีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ ความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองดี

7.8 วิวัฒนาการทางด้านอุตสาหกรรม และภาวะความเป็นอยู่ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ระบบการปกครองประเทศที่เปลี่ยนแปลง

7.9 ความเปลี่ยนแปลงด้านอื่น ๆ ได้แก่ การบริหารการศึกษา อุปกรณ์ โสตทัศนศึกษา วิธีสอน และการประเมินผลการศึกษา

8. หลักสูตรที่ดีจะต้องให้นักเรียนได้เรียนรู้ต่อเนื่องกันไป และจะต้องเรียงลำดับความยากง่ายไม่ให้ขาดตอนจากกัน

9. หลักสูตรที่ดีจะต้องเป็นประสบการณ์ที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของเด็ก เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต เพื่อให้มีความเป็นอยู่อย่างมีความสุข

10. หลักสูตรที่ดีจะต้องเพิ่มพูนและส่งเสริมทักษะเบื้องต้นที่จำเป็นของเด็ก

11. หลักสูตรที่ดี ย่อมส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติ ความคิดริเริ่ม มีความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินชีวิต

12. หลักสูตรที่ดี จะต้องส่งเสริมให้เด็กทำงานเป็นอิสระ และทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เพื่อพัฒนาให้รู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย

13. หลักสูตรที่ดีย่อมบอกแนวทาง วิธีสอน และอุปกรณ์สื่อการสอนประกอบเนื้อหาสาระที่จะสอนไว้อย่างเหมาะสม

14. หลักสูตรที่ดีย่อมมีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา เพื่อทราบข้อบกพร่องในอันที่จะปรับปรุงให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

15. หลักสูตรที่ดีจะต้องจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีโอกาสแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ

16. หลักสูตรที่ดี ต้องส่งเสริมให้เด็กรู้จักแก้ปัญหา

17. หลักสูตรที่ดีต้องจัดประสบการณ์ที่มีความหมายต่อชีวิตของเด็ก

18. หลักสูตรที่ดี ต้องจัดประสบการณ์และกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกอย่างเหมาะสมตามความสนใจ ความต้องการ และความสามารถของแต่ละบุคคล

19. หลักสูตรที่ดีจะต้องวางกฎเกณฑ์ไว้อย่างเหมาะสมแก่การนำไปปฏิบัติและสะดวกแก่การวัดและประเมินผล

3.7.2 การเลือกเนื้อหาหลักสูตร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า เมื่อนักพัฒนาหลักสูตรได้เลือกเนื้อหาวิชาแล้ว สิ่งต่อไปที่ต้องดำเนินการคือ การจัดลำดับเนื้อหา (organization of Content) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งมีแนวทางดังนี้

1. การจัดตามลำดับจากเนื้อหาที่ง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยาก

ควรจัดเนื้อหาที่ไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย และมีลักษณะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นก่อน แล้วจึงให้เรียนเนื้อหาที่ยากขึ้นไป

2. การจัดตามความจำเป็นที่ต้องเรียนก่อนหลัง

ควรสำรวจก่อนว่าถ้าจะให้ผู้เรียนเข้าใจถึงเรื่องที่กำหนดให้ในหลักสูตร

หรือในการสอนเรื่องใด ผู้เรียนควรรู้อะไรมาก่อนบ้าง เมื่อทราบแล้วก็นำสิ่งนั้นมาสอนก่อนเพื่อเป็นการปูพื้นฐาน

3. การจัดตามลำดับของกาลเวลา

เนื้อหาจะได้รับการจัดลำดับโดยใช้เวลาเป็นเกณฑ์ เช่น จัดเนื้อหาเรียงจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน หรือเรียงจากปัจจุบันไปหาอดีต การจัดแบบนี้จะเหมาะสำหรับวิชาที่มีเนื้อหาเรียงลำดับตามเหตุการณ์หรือกาลเวลา เช่นวิชาประวัติศาสตร์

4. การจัดตามหัวข้อหรือเรื่อง

การจัดแบบนี้ นักพัฒนาหลักสูตรต้องจัดเนื้อหาย่อย ๆ (content elements) ให้อยู่ในหัวข้อหรือเรื่องหนึ่ง ๆ หลักสูตรอาจประกอบด้วยหลายๆ หัวข้อได้ หัวข้อแต่ละเรื่องจะเป็นอิสระคือไม่ต้องเป็นความรู้พื้นฐานของหัวข้ออื่น ๆ หรือบางหัวข้ออาจต้องให้ผู้เรียนเรียนก่อนหลังก็ได้ นักพัฒนาหลักสูตรควรพิจารณาจัดลำดับที่จะส่งเสริมให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของผู้เรียน

5. การจัดตามลำดับจากส่วนย่อยไปสู่ส่วนรวม

การจัดเนื้อหาโดยให้ผู้เรียนเข้าใจส่วนย่อย ๆ แล้วค่อย ๆ พัฒนาความรู้ความเข้าใจไปยังส่วนรวม

6. การจัดตามลำดับจากส่วนรวมไปสู่ส่วนย่อย

การจัดเนื้อหาในลักษณะนี้จะตรงกันข้ามกับวิธีการจัดตามลำดับจากส่วนย่อยไปสู่ส่วนรวม กล่าวคือจะให้ผู้เรียนเรียนสิ่งที่เห็นภาพรวมทั้งหมดก่อน แล้วจึงเรียนส่วนที่ย่อยหรือแคบลง

อ้าง บัศวรี (2542) ก็ได้กล่าวถึงหลักในการเลือกเนื้อหาของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. มีประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งในปัจจุบันและอนาคต คำว่าประโยชน์ปัจจุบัน หมายความว่าประโยชน์ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ทันที สำหรับประโยชน์ในอนาคต หมายความว่าประโยชน์ที่ผู้เรียนและสังคมจะได้รับ ซึ่งอาจเป็นการแก้ปัญหา หรือการสร้างคามพึงพอใจ

2. สอดคล้องกับวุฒิภาวะและประสบการณ์ของผู้เรียน คำว่าวุฒิภาวะในที่นี้หมายถึงความพร้อมทางสมองและทางร่างกายของผู้เรียน ในอันที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในการกำหนดเนื้อหาในระดับการศึกษาต่าง ๆ โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเราจะต้องพิจารณาก่อนว่าผู้เรียนมีอายุระหว่างเท่าใดถึงเท่าใด และโดยเฉลี่ยผู้เรียนที่อยู่ในวัยนั้น ๆ จะมีประสบการณ์อะไรมาบ้าง สามารถทำอะไรได้บ้างและควรทำอะไรได้ในวัยของตน เมื่อมีการกำหนดเนื้อหาที่จะต้องให้อยู่

ในขอบเขตของสิ่งดังกล่าว นั่นคือมีจุดเริ่มต้นจากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ และไม่เกินความสามารถของบุคคลในวัยนั้น

3.มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับการศึกษานั้น ความสำคัญในที่นี้พิจารณากันหลาย ๆ แง่ บางเนื้อหาสำคัญเพราะเป็นพื้นฐานการเรียนรู้วิชานั้นในชั้นสูง ๆ ต่อไป หรือทำให้เข้าใจสิ่งที่เรียนดีขึ้น หรือทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

4.เชื่อถือได้และเป็นแก่นสารของความรู้ในวิชานั้น ในการเลือกเนื้อหาจึงจำเป็นต้องพิจารณาว่า เนื้อหาประเภทใดสำคัญที่สุดและประเภทใดรองลงมา และเพื่อไม่ให้เนื้อหาวิชามากเกินไปจนความจำเป็น ในบางกรณีเราอาจจำเป็นต้องตัดเนื้อหาที่มีความสำคัญอันดับรองออกไป สำหรับความจำเป็นที่เชื่อถือได้นั้น เราหมายถึงความถูกต้องประการหนึ่ง และความทันสมัยอีกประการหนึ่ง

5.สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของสังคม ปัญหาและความต้องการของสังคมย่อมแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม ความต้องการของสังคมชนบทย่อมแตกต่างกับของสังคมเมือง สังคมชนบทอาจต้องการสิ่งที่จะสนองความจำเป็นพื้นฐาน เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย ยา รักษาโรค การพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท และสิ่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ แต่สังคมเมืองอาจต้องการแก้ปัญหามลภาวะ การว่างงาน อาชญากรรม ฯลฯ ดังนั้น การเลือกเนื้อหาจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างเหล่านี้ แม้แต่ในสังคมชนบทด้วยกันยังมีความแตกต่างกันได้ เช่นชนบทหนึ่งมีปัญหาเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ แต่อีกชนบทหนึ่งมีปัญหาการเพิ่มผลผลิตการเกษตรเป็นต้น ถ้าการศึกษาสามารถช่วยให้ผู้เรียนสำนึกถึงความสำคัญของปัญหา และชี้ให้เห็นช่องทางในการแก้ปัญหาได้ก็จะเป็นการดีไม่น้อย เรื่องนี้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่จะต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อช่วยแก้ปัญหาสังคม

6.ครอบคลุมความรู้หลาย ๆ ด้าน ซึ่งความรู้มีอยู่หลายประเภท บางประเภทเป็นเรื่องของทฤษฎี บางประเภทเกี่ยวกับการปฏิบัติ บางประเภทเป็นเรื่องของศิลปะและบางประเภทเกี่ยวกับงานอาชีพ เมื่อเป็นเช่นนี้ในการเลือกเนื้อหา เราจะจำกัดอยู่เฉพาะเนื้อหาประเภทใดประเภทหนึ่งเพียงอย่างเดียวย่อมไม่ถูกต้อง เพราะนอกจากจะจำกัดความสนใจของผู้เรียนอยู่ในเรื่องเดียวแล้ว ยังจำกัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตลอดจนความรู้ของผู้เรียนอีกด้วย ดังนั้นในการเลือกเนื้อหาจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงเรื่องนี้ด้วย

รุจิร ภูสาระ (2551) ก็ได้กล่าวว่า การใช้เกณฑ์การเลือกเนื้อหา แต่ละเกณฑ์ควรใช้เป็นแนวทางในการเลือกเนื้อหา และไม่ใช่เป็นกฎตายตัว เกณฑ์ที่ใช้ได้ ได้แก่ ความเที่ยงตรง ความสำคัญ ความสนใจ ความสามารถที่จะเรียนได้ ความสอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม และความสามารถที่จะนำไปใช้

1.ความเที่ยงตรง (Validity)

เนื้อหาที่เลือกควรจะเป็นไปตามสภาพจริง สิ่งที่จะให้เนื้อหาขาดคุณสมบัติข้อนี้ คือ ความลำสมัย ซึ่งเป็นไปได้ทั้งข้อเท็จจริงในวิชาและหลักการ ทฤษฎีในสาขาวิชาอาจลำสมัยได้ วิชาที่มีเนื้อหาเก่าลำสมัยมากที่สุด ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ในขณะที่วิชาสังคมศึกษามักจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การกำหนดความเที่ยงตรงเป็นเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหา ไม่ได้หมายความว่าเนื้อหาไหนดีหรือไม่ดี ถ้าเนื้อหาที่มีความเที่ยงตรงจะทำให้เกณฑ์อื่น ๆ ได้รับการยอมรับไปด้วย เนื้อหาที่มีความเที่ยงตรง หมายถึง เนื้อหาที่แสดงผลการเรียนรู้ออกมาได้ตรงตามจุดประสงค์ มีข้อโต้แย้งว่าเนื้อหาเป็นสิ่งแรกที่จะนำมาพิจารณาตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังนั้น เมื่อเลือกเนื้อหามาแล้วอาจไม่ตรงตามจุดประสงค์ก็ได้ แต่ถ้าครูกำหนดจุดประสงค์ไว้ในทุกขั้นตอนของการสร้างหลักสูตรแล้ว เกณฑ์ในด้านความเที่ยงตรงจึงจะนำมาใช้ได้ ถ้ามีการกำหนดเนื้อหาก่อนแล้ว มักจะไม่ปรากฏเนื้อหาในตอนสอบครั้งสุดท้ายครบถ้วน

2.ความสำคัญ (Significance)

ความสำคัญในที่นี้ไม่ได้หมายถึง เฉพาะความจริงตามเนื้อหาวิชานั้น แต่หมายรวมถึงใจความสำคัญ ความคิดรวบยอด และหลักการของวิชานั้น ๆ ด้วย ผลของการเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือ การพิจารณาใจความสำคัญหรือความคิดรวบยอด โดยใช้ข้อเท็จจริงจากวิชาเป็นพื้นฐาน ดังนั้น เกณฑ์ในด้านความสำคัญจึงเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างความคิดและข้อเท็จจริงในวิชานั้น ๆ ที่จะต้องเป็นไปทั้งทางกว้างและทางลึก เนื้อหาอาจไม่มีความสำคัญเลย ถ้าพิจารณาเฉพาะข้อเท็จจริงอย่างเดียว ความคิดดั้งเดิมในการสร้างหลักสูตรมักจะมุ่งไปที่เนื้อหามากกว่าจะดูถึงความสำคัญของเนื้อหาด้วย ความคิดเกี่ยวกับวิชามักจะพิจารณาจากโครงสร้างของวิชา แต่ความสำคัญของวิชามักจะพิจารณาในด้านการเป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary) จากแนวคิดและข้อเท็จจริงที่สัมพันธ์กันของวิชามากกว่าหนึ่งวิชา ตัวอย่างเช่น หลักสูตรแกน เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะเน้นความสำคัญของเนื้อหา

3.ความสนใจ (Interest)

ความสนใจของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ควรนำมาพิจารณาในการเลือกเนื้อหา ทั้งนี้เพราะถ้าเลือกเนื้อหา โดยละเลยความสนใจของผู้เรียนแล้ว จะทำให้การสอนเนื้อหานั้นเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่ายสำหรับผู้เรียน ผลการเรียนรู้ก็จะออกมาไม่ดีนัก

4.ความสามารถที่จะเรียนได้ (Learnability)

การเลือกเนื้อหาควรพิจารณาว่าผู้เรียนจะเรียนได้หรือไม่ เป็นเกณฑ์สำคัญประการหนึ่งในการเลือกเนื้อหา เหตุผลในการกำหนดหลักสูตรและการสอน คือ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดและความรู้ในข้อเท็จจริง ดังนั้น เนื้อหาที่เลือกจึงควรพิจารณาความสามารถในการเข้าใจและสามารถเรียนรู้ได้เป็นเกณฑ์สำคัญในการเลือกด้วย

5.ความสอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม (consistency with Social Reality)

เกณฑ์ข้อนี้เป็นข้อเสนอจากนักการศึกษาบางคนว่า เนื้อหาที่เลือกควรจะทำให้เกิดประโยชน์กับโลกรอบ ๆ ตัวเรา ซึ่งหมายความว่า ควรจะสอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม ความเป็นจริงดังกล่าว ได้แก่

- พัฒนาเจตคติ และค่านิยมที่เป็นสากล
- เข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติ การจัดการธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลง
- เข้าใจวัฒนธรรมกลุ่ม
- พัฒนาความคิดที่เป็นอิสระ
- ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ความคิดรอบข้างตน

6.การนำไปใช้ (Utility)

เกณฑ์ข้อนี้ควรจะใช้ในการเลือกรายวิชาในโรงเรียน ซึ่งจะมีประโยชน์สำหรับผู้เรียนในการจัดการทั้งในปัจจุบันและอนาคต เกณฑ์นี้เป็นการนำมาพิจารณาว่าการเลือกเนื้อหาจะนำมาใช้ในวิชาเฉพาะต่าง ๆ ได้อย่างไร การศึกษาเรื่องนี้ควรใช้วิธีวิจัยมาช่วยพิจารณาตัดสินเลือกเนื้อหาหลาย ๆ ด้านในเนื้อหาวิชาที่ต้องใช้บ่อย

3.7.3 เกณฑ์การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้

สุนทร โคตรบรรเทา (2553) กล่าวว่า มีผู้ให้เกณฑ์ในการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้

1.เกณฑ์การเลือกประสบการณ์ของไทเลอร์

หลักการทั่วไปในการเลือกประสบการณ์ การเรียนรู้ไว้ 5 ประการ เช่นกัน ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เช่น สนาม ห้องประชุม ห้องทดลอง ฯลฯ หรือนอกสถานศึกษา เช่น การทัศนศึกษา ห้องสมุด หรือพิพิธภัณฑ์ ฯลฯ เกณฑ์ในการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ทั้ง 5 ประการ มีดังนี้

1.1 ผู้เรียนต้องมีประสบการณ์ที่ให้ตนมีโอกาสฝึกพฤติกรรมตามที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ ถ้าวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา นักเรียนต้องมีโอกาสเต็มที่ในการแก้ปัญหา กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ต้องมีประสบการณ์สำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติสิ่งที่นักเรียนต้องเรียน

1.2 นักเรียนต้องได้รับความพึงพอใจในการกระทำหรือปฏิบัติประสบการณ์การเรียนรู้ นักเรียนต้องการประสบการณ์ที่น่าพึงพอใจ เพื่อพัฒนาและรักษาความสนใจในการเรียนรู้ ประสบการณ์ที่ไม่น่าพึงพอใจเป็นอุปสรรคขัดขวางการเรียนรู้

1.3 ประสบการณ์การเรียนรู้เหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียนปัจจุบัน ข้อนี้หมายความว่า ครูจะเริ่มต้นที่นักเรียนเป็นอยู่ขณะนี้ และความรู้เดิม เป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ความรู้ใหม่

1.4 ประสบการณ์หลายอย่าง อาจบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกันได้ การเรียนรู้สิ่งเดียวกันมีหลายวิธี トラบใดที่ประสบการณ์มีประสิทธิผลและมีความหมาย ประสบการณ์ที่มีช่วงกว้างมีส่วนดีสำหรับการเรียนรู้มากกว่าประสบการณ์ที่มีช่วงจำกัด จุดเน้นอยู่ที่ความสนใจของนักเรียน

1.5 ประสบการณ์เดียวกันตามปกติ ทำให้เกิดผลลัพธ์สุดท้ายหลายอย่าง ในขณะที่นักเรียนกำลังแสวงหาความรู้ในวิชาหนึ่งหรือแนวคิดหนึ่ง นักเรียนมักพัฒนาแนวคิดในวิชาอื่นและเจตคติบางอย่างต่อวิชาเดิม

สุนทร โคตรบรรเทา (2553) ก็ยังได้กล่าวว่า เนื้อหาและประสบการณ์ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ถ้านักเรียนมีประสบการณ์บางอย่างในห้องเรียน เช่น การอ่านหนังสือ นักเรียนกำลังรวบรวมประสบการณ์นั้นเข้ากับเนื้อหา นักเรียนไม่สามารถเรียนรู้โดยปราศจากการมีประสบการณ์

ในกิจกรรมและเนื้อหาบางอย่าง ในทำนองเดียวกันนักเรียนไม่สามารถเรียนรู้เนื้อหาโดยปราศจากการมีประสบการณ์หรือกิจกรรมบางอย่าง เนื้อหาและประสบการณ์ประกอบขึ้นเป็นเอกภาพของหลักสูตรนั่นเอง

3.9 การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร

สจด์ อุทานันท์ (2532) กล่าวว่า หลังจากได้ร่างหลักสูตรขึ้นมาเสร็จแล้ว สมควรจะได้มีการตรวจสอบและประเมินคุณภาพของหลักสูตรก่อนที่จะได้มีการนำไปใช้จริง ๆ การตรวจสอบและประเมินคุณภาพของหลักสูตรก่อนที่จะนำไปใช้ก็เพื่อจะได้ทราบถึงจุดดีจุดอ่อนของหลักสูตร หากพบว่ามีจุดอ่อนหรือมีข้อบกพร่องก็สมควรจะได้ปรับปรุงแก้ไขเสียก่อน สำหรับวิธีการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรที่จะนำมากล่าวไว้ในที่นี้จะเสนอวิธีการที่อาจจะนำมาใช้ได้โดยไมยากนักก็คือ

- 1.การตรวจสอบเอกสารหลักสูตร
- 2.การทดลองใช้หลักสูตร

1.การตรวจสอบเอกสารหลักสูตร

1.1 วิธีการตรวจสอบ

การตรวจสอบเอกสารหลักสูตรภายหลังจากการร่างหลักสูตรเสร็จแล้วนั้น มีจุดมุ่งหมายก็เพื่อให้หลักสูตรมีความถูกต้องสมบูรณ์ และเกิดความเชื่อมั่นว่าหลักสูตรจะมีความสัมฤทธิ์ผลในการนำไปใช้มากที่สุด การตรวจสอบเอกสารหลักสูตรอาจจะทำได้โดยวิธีการต่อไปนี้คือ

- 1.การตรวจสอบโดยคณะพัฒนาหลักสูตร
2. การตรวจสอบโดยคณะผู้เชี่ยวชาญ

ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.การตรวจสอบโดยคณะพัฒนาหลักสูตร

หลังจากเขียนหลักสูตรครบถ้วนแล้วซึ่งประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน และกำหนดมาตรการประเมินผลเรียบร้อยแล้วยังไม่ถือว่าเสร็จสิ้นภารกิจของการร่างหลักสูตร ในการทำหลักสูตรให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์มากที่สุด หรือป้องกันผิดพลาด ควรจะได้มีการตรวจสอบภายในหรือประเมินเอกสารหลักสูตรเสียก่อน คณะพัฒนาหลักสูตรควรจะทำการศึกษาวิเคราะห์ และตรวจสอบหลักสูตรอย่างละเอียดภายหลังจากการเขียนหลักสูตรได้เสร็จสิ้นไปแล้วประมาณ 2-3 สัปดาห์ การประเมินและตรวจสอบโดยคณะพัฒนาหลักสูตรนี้จะทำให้หลักสูตรที่เขียนขึ้นมามีความบกพร่องน้อยที่สุด

2.การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

หลังจากคณะพัฒนาหลักสูตรได้ตรวจสอบเอกสารหลักสูตรที่ร่างขึ้นเสร็จเรียบร้อยแล้ว ในขั้นต่อไปก็ควรจัดส่งให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบและประเมินหลักสูตรอีกครั้งหนึ่ง ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการประเมินหลักสูตรนี้ควรประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับหลักสูตรทั่ว ๆ ไป และผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของวิชาต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในหลักสูตร การวิเคราะห์วิจารณ์หลักสูตรควรดำเนินไปอย่างเที่ยงธรรมและตรงไปตรงมา อย่างไรก็ตามในภาคปฏิบัติมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบและประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ กล่าวคือ คณะผู้พัฒนาหลักสูตรส่วนมากมักจะต้องการรับฟังเฉพาะในส่วนที่ดีเท่านั้น โดยเหตุนี้ในบางครั้งผู้เชี่ยวชาญอาจจะรู้สึกลำบากใจเกี่ยวกับการประเมินเอกสารหลักสูตรมากพอสมควร

2.การทดลองใช้หลักสูตร

การทดลองใช้หลักสูตรเป็นอีกวิธีการหนึ่งในการตรวจสอบและประเมินหลักสูตร ก่อนที่ได้นำไปใช้จริง การทดลองใช้หลักสูตรโดยทั่วไปจะดำเนินการตามวิธีการวิจัยเชิงทดลองโดยใช้สถานการณ์จริงเป็นที่สำหรับปฏิบัติการทดลอง (Field Experimental Research) การทดลองใช้หลักสูตรจะต้องทำการควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นไปโดยธรรมชาติของการใช้หลักสูตรในสถานการณ์จริงให้ได้มากที่สุด ในการทดลองใช้หลักสูตรนี้ อาจจะมีการทดลองหลักสูตรทั้งระบบกับกลุ่มทดลองในขอบเขตที่จำกัด หรืออาจจะเลือกเฉพาะตอนใดตอนหนึ่งของหลักสูตรมาทำการทดลองใช้กับกลุ่มก็ได้ ขณะที่มีการทดลองใช้หลักสูตรผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอย่างใกล้ชิดด้วย เพื่อจะได้นำข้อมูลต่าง ๆ มาเป็นพื้นฐานสำหรับการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความเหมาะสมที่จะได้มีการประกาศใช้อย่างเป็นทางการต่อไป

3.9 การนำหลักสูตรไปใช้

มีผู้กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ไว้ ดังนี้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า หลังจากที่มีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรที่ร่างขึ้นแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก เพราะถ้าไม่มีการนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นไปสู่การปฏิบัติจริงในโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หลักสูตรนั้น ๆ ก็ไม่มีความหมาย และอีกประการหนึ่ง ถึงแม้ว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นจะดีเลิศและเหมาะสมมากเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าการนำหลักสูตรไปใช้ยังไม่มีประสิทธิภาพที่ดี ก็ยากที่หลักสูตรนั้น ๆ จะบรรลุตามเจตนารมณ์ที่กำหนดได้เช่นกัน

ธำรง บัวศรี (2542) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้นับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตร เพราะนอกจากจะต้องมีการวางแผนและเตรียมการล่วงหน้าแล้วยังจะต้องติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดด้วย

สังต์ อุทยานันท์ (2532) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ในงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรจะมีงานหลักอยู่ 3 ลักษณะ คือ 1. งานบริหารและบริการหลักสูตร เช่น งานเตรียมบุคลากร การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตร และการบริหารหลักสูตรภายในโรงเรียน เป็นต้น 2. งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร เช่น การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น การจัดทำแผนการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น 3. งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เช่น การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร และการจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เป็นต้น

George J. Posner. (2004) กล่าวว่าปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงในการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ได้แก่ ระยะเวลา ตารางเรียน ปัจจัยของสิ่งแวดล้อมซึ่งรวมไปถึงอุปกรณ์และเครื่องมือประกอบการสอน ปัจจัยในเรื่องของข้อจำกัดและจุดประสงค์ที่นโยบายของรัฐต้องการ รูปแบบของการบริหารจัดการการใช้หลักสูตร บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร งบประมาณและค่าใช้จ่าย และวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะต้องคำนึงถึงก่อนการนำหลักสูตรไปใช้เสมอ

3.10 การประเมินหลักสูตร

3.10.1 ความหมายของการประเมินหลักสูตร

มีผู้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตร ไว้หลายท่านดังนี้

สังต์ อุทยานันท์ (2532) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรเป็นส่วนที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อคุณภาพของหลักสูตร ทั้งนี้เพราะการประเมินหลักสูตรจะทำให้รู้คุณค่าของหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร สามารถจะนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ผลที่ได้จากการใช้หลักสูตรเป็นอย่างไร ข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณค่าสูงขึ้น อันจะเป็นผลในการนำหลักสูตร ไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ให้สะดวก

นพเก้า ณ พัทลุง (2550) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตร คือ กระบวนการรวบรวมข้อมูลจากการพัฒนาหลักสูตรทั้งระบบ เพื่อพิจารณาว่าหลักสูตรดังกล่าวมีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ มากน้อยอย่างไร

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2554) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตร คือ กระบวนการในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของหลักสูตรว่าหลักสูตรนั้น ๆ มีประสิทธิภาพแค่ไหน เมื่อนำไปใช้แล้วบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มีอะไรที่ต้องแก้ไขเพื่อนำผลที่ได้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีกว่าต่อไป

มารุต พัฒนาผล (2558) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรคือ การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรในลักษณะการตัดสินคุณค่า (value judgment) ประเด็นต่าง ๆ ว่ามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์และนำผลการประเมินมาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพมากขึ้น

Philip W.Jackson. (1992) กล่าวว่า การประเมินผลการพัฒนาหลักสูตร เน้นในส่วนของปัจจัย ที่มีผลต่อการพัฒนาหลักสูตร คือ การวิจัยพัฒนาหลักสูตร การหาตัวแปรภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาและการนำหลักสูตรไปใช้ กระบวนการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร จุดประสงค์ของหลักสูตร การสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรและการคิดค้นนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรอยู่ตลอดเวลา

Pratt (1994) ได้กล่าวว่าจุดประสงค์ของการประเมินหลักสูตร เพื่อเป็นการหาข้อบกพร่องของหลักสูตรก่อนการนำไปใช้ ประกอบด้วย การตรวจสอบภายใน การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก การทดสอบการใช้หลักสูตร โดยควรมีรูปแบบการประเมินผลอย่างชัดเจน

Marsh,Colin J. (2003) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรว่าจะต้องประกอบไปด้วยการประเมินหลักสูตรที่ดี โดยต้องประเมินทั้งผู้เรียนและผู้สอน โดยควรทำไปเป็นระยะๆทั้งในช่วงของการวางแผนพัฒนาหลักสูตรและในขณะที่มีการทดลองใช้หลักสูตร ซึ่งก่อนนี้จะมีการประเมินหลักสูตรเฉพาะตอนที่นำไปใช้แล้วเท่านั้น ก่อให้เกิดปัญหาในขั้นตอนของการวางแผน

David (2003) กล่าวว่า ในการประเมินหลักสูตร บางครั้งการประเมินอาจมีความเข้าใจระหว่างผู้ประเมิน ผู้สอน ผู้จัดทำหลักสูตร ที่ไม่ตรงกัน จึงมีการพัฒนาปรับปรุงการพัฒนาหลักสูตร โดยยึดหลักความต้องการของผู้เรียนและสิ่งที่ผู้เรียนจะได้รับเป็นหลักสำคัญที่สุด

3.11.2 ขั้นตอนในการประเมินหลักสูตร

มีผู้กล่าวถึงขั้นตอนในการประเมินหลักสูตรไว้ ดังนี้

ฉันท ธาตุทอง (2550) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตร เป็นเรื่องซีทีศทางว่าการประเมินจะเกี่ยวข้องกับอะไรบ้าง ผู้ประเมินจะต้องทำอะไรบ้าง ผู้ประเมินต้องทำอะไรก่อนหลัง

กันอย่างไร จากแนวคิดและตัวแบบการประเมินผลการใช้หลักสูตรดังกล่าว สรุปได้ว่าการประเมินหลักสูตรจำแนกได้เป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งเป็นการประเมินโครงสร้างของหลักสูตร โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ประเมินคุณค่าของหลักสูตร ใช้สภาพปัญหาและความจำเป็นเป็นหลักพิจารณา ซึ่งตัวแบบการประเมินนั้นจะใช้ตัวแบบที่ยึดหลักเกณฑ์เป็นหลัก เช่น การประเมินจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ใช้สภาพปัญหาและความจำเป็นหลักพิจารณาการประเมินเนื้อหาหลักสูตร ใช้การพิจารณาจุดหมายเชิงพฤติกรรมเป็นเกณฑ์ เป็นต้น ลักษณะของการประเมินนี้ เป็นการประเมินว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันเพียงใด

2. ภายหลังจากการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้และปรับปรุงบางส่วนที่บกพร่องแล้ว ก็จะนำหลักสูตรไปทดลองใช้จริงและประเมินดูว่า มีการพัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ หลักสูตรมีความเหมาะสมเพียงใด ปัญหาและข้อบกพร่องที่เกิดจากการใช้หลักสูตรมีอะไรบ้าง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะนำมาใช้ในการตัดสินใจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ต่อไป

รุจිර์ ภูสาระ (2551) กล่าวว่า เทคนิคในการประเมินหลักสูตรมีวิธีการประเมินได้หลายวิธี ได้แก่

1. การใช้แบบสอบถาม

เป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่จะทำให้รู้ว่า คนคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร ทำไม่ถึงรู้สึกอย่างนั้น การใช้แบบสอบถามปกติไม่มีรูปแบบตายตัว ดังนั้นผู้ใช้จึงจะต้องพิจารณาว่าจะต้องการข้อมูลแบบใด แบบสอบถามสามารถใช้ได้กับครู นักเรียน ครูใหญ่ รวมทั้งชุมชนที่อยู่ใกล้โรงเรียน

2. การสัมภาษณ์

เป็นการสนทนาโดยมีจุดมุ่งหมายระหว่างผู้คน ดังนั้นผู้สัมภาษณ์จึงต้องสร้างความคุ้นเคย (Rapport) กับผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อล้วงเอาความจริงจากคำตอบ จุดเด่นของการสัมภาษณ์ คือ ผู้สัมภาษณ์ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่า มีความเป็นอัตโนมัติสูง ด้วยเหตุนี้เอง ผู้สัมภาษณ์จึงควรระมัดระวังการกำหนดตารางสัมภาษณ์ และเนื้อหาที่จะสัมภาษณ์ รวมทั้งวิธีการบันทึกข้อมูลของการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ในการประเมินหลักสูตรไม่ง่าย และเป็นปกติเหมือนการสัมภาษณ์ทั่วไป การพัฒนาคำถามในการสัมภาษณ์คล้ายกันกับการพัฒนาแบบสอบถาม

3. บันทึกประจำวันหรือการบันทึกรายการ

การบันทึกประจำวันเป็นวิธีการที่ดีในการเริ่มต้นรวบรวมข้อมูล ข้อมูลลักษณะนี้

มักจะเป็นข้อมูลอัตโนมัติ และใช้ความรู้สึกส่วนตัวมาก อย่างไรก็ตามการบันทึกข้อมูลประจำวันเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพที่จะฉายภาพเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นของชีวิตในโรงเรียน ส่วนการบันทึกรายการตามปกติมักจะเป็นการบันทึกประจำวันตามระเบียบปฏิบัติ เช่น ในสมุดหมายเหตุประจำวัน การบันทึกทั้งสองประเภทเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลหลักสูตร เป็นการช่วยเตือนความจำให้กับผู้ประเมินให้เกิดประสิทธิภาพและให้ทั้งความรู้สึกแก่ผู้ประเมิน จึงเสนอแนะว่า ผู้ประเมินเองควรบันทึกเหตุการณ์ในแต่ละวันไว้ด้วย ทั้งนี้เพื่อช่วยไม่ให้เกิดการรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ เลือนหายไปโดยเร็ว

4. การใช้มาตราส่วนประมาณค่า

การประมาณค่าอาจนำมาใช้ในการตัดสินประสิทธิภาพของครู การปฏิบัติของนักเรียน การจัดการของโรงเรียนในรูปแบบที่เป็นระบบ ผู้ประเมินควรระมัดระวังปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้มาตราส่วนประมาณค่า รวมทั้งความลำเอียง (Bias) ของผู้ประเมิน ความโน้มเอียงที่เกิดจากผู้ประเมินที่เป็นไปในทางบวกหรือทางลบที่เรียกว่า Halo Effect โดยปกติมาตราส่วนประมาณค่ามักใช้โดยผู้ประเมิน ครู นักเรียน และมีใช้ในกรณีประเมินตนเองได้ด้วย

5. การสังเกตในห้องเรียนอย่างมีระบบ

การสังเกตใช้สำหรับพิจารณาพฤติกรรมเฉพาะอย่างที่ปรากฏ โอกาสในการสังเกตในชั้นเรียนมีมาก ซึ่งครูสามารถนำมาใช้พัฒนาตนเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ในการประเมิน โดยมีคำถามที่ใช้ในการสังเกตในชั้นเรียน ดังนี้

- สัดส่วนของเวลาที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับครู
- สัดส่วนของเวลาที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
- สัดส่วนคำถามของครูที่กระตุ้นให้นักเรียนตอบคำถาม
- สัดส่วนของเวลาที่ครูใช้บรรยาย อภิปรายกลุ่มใหญ่ อภิปรายกลุ่มย่อย

การทำงานส่วนบุคคล ฯลฯ

- กิจกรรมอะไรบ้างหรือการตัดสินใจอะไรบ้างที่เกิดจากความคิดของนักเรียน

6. การบันทึกพฤติกรรม

การบันทึกพฤติกรรมเป็นการบรรยายเหตุการณ์ที่สังเกต โดยผู้สังเกตบันทึกสิ่งที่เขาได้สังเกต ปกติจะบันทึกเป็นเรื่องราวต่อเนื่องไม่กี่ย่อหน้า การบันทึกจะกระทำทันทีที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น ซึ่งมีผลดีที่เป็นข้อมูลจริง และมีการตีความหมายแตกต่างหากออกมา

7. การทดสอบความสามารถโดยให้เขียนตอบ

เป็นการวัดผลการปฏิบัติของผู้เรียน โดยผู้ประเมินเป็นผู้ดำเนินการ ส่วนใหญ่จะเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์หรือความถนัดทางการเรียน

8. การให้เขียนตอบโดยรายงานตนเอง

วิธีนี้รวมถึงการสำรวจความสนใจ แบบวัดเจตคติ กรตอบแบบสอบถาม ซึ่งที่แตกต่างจากข้อ 7 คือไม่ใช่เป็นการทดสอบจริง ๆ โดยไม่ต้องการดูว่าผลการปฏิบัติที่ดีที่สุดคืออะไร แต่ผู้ประเมินจะนำมาใช้ในการรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับความสนใจหรือเจตคติของนักเรียนหรือของครู

9. การสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง

วิธีการนี้ครูเป็นผู้ดำเนินการ โดยไม่ต้องมีตารางเหมือนข้อ 5 เป็นการช่วยให้ครูจดบันทึกการสังเกต ถ้าครูต้องการจะแนะนำหลักสูตรใหม่ ควรสังเกตการณ์แสดงออกของนักเรียนอย่างใกล้ชิดโดยให้กระตุ้นที่เป็นเกณฑ์มาตรฐาน เช่น การสอนเพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในด้านใดด้านหนึ่ง

10. การอธิบายวัตถุประสงค์ของครูและนักเรียน

การให้ครูและนักเรียนอธิบายวัตถุประสงค์ที่นำมาใช้ในการเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตร จะช่วยให้ผู้ประเมินได้ข้อมูลสำคัญ การอธิบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ขึ้นอยู่กับตัววัตถุประสงค์เอง และคุณลักษณะของนักเรียนประกอบกัน

11. การวิเคราะห์ชิ้นงานของนักเรียน

หมายถึง การตรวจสอบสมุดแบบฝึกหัดและผลงานที่นักเรียนทำ จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการตอบสนองของนักเรียนที่มีต่อวัตถุประสงค์และประสบการณ์การเรียนรู้

12. การอภิปราย

ผู้ประเมินอาจใช้วิธีการอภิปรายแบบไม่เป็นทางการร่วมกับการสัมภาษณ์กลุ่ม ทั้งในกลุ่มครูและกลุ่มนักเรียน

3.11.3 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของสื่อ วิธีสอน หรือ นวัตกรรม

บุญชม ศรีสะอาด (2546) กล่าวว่า เมื่อครูทำการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน หรือวิธีสอน หรือนวัตกรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการทดลองใช้ และหาประสิทธิภาพของสิ่งที่พัฒนา เพื่อที่จะมั่นใจในการที่จะนำไปใช้ต่อไป โดยให้แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดเกณฑ์ ไว้ดังนี้

1. การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ สามารถกำหนดได้หลากหลายขึ้นอยู่กับครูผู้วิจัยจะกำหนด ถ้าต้องการประสิทธิภาพสูง ก็กำหนดค่าไว้สูง เช่น 90/90 แต่การกำหนดเกณฑ์ไว้สูงอาจพบปัญหาว่าไม่สามารถบรรลุเกณฑ์ที่กำหนดไว้ได้ การที่จะทำให้นักเรียนส่วนมากทำคะแนนได้จนเต็ม มีค่าเฉลี่ยจนเต็ม คือ ร้อยละ 90 ขึ้นไปไม่ใช่เรื่องง่าย ดังนั้นจึงไม่ค่อยพบว่ามี การตั้งเกณฑ์

90/90 ในงานวิจัยบางเรื่อง ตั้งเกณฑ์ไว้ต่ำกว่า 80 ทั้งด้านกระบวนการและผลโดยรวม เช่นตั้งเกณฑ์ 70/70 ทั้งนี้เนื่องจากเห็นว่าเรื่องนั้นโดยธรรมชาติแล้วเป็นเรื่องที่ยาก เช่น วิชาเรขาคณิต เป็นต้น การตั้งเกณฑ์ไว้สูงจะพบว่าไม่อาจบรรลุผลได้ อย่างไรก็ตามไม่ควรตั้งเกณฑ์ไว้ต่ำเกินไป เช่นต่ำกว่า 70/70 ทั้งนี้เพราะถ้าสิ่งที่ครูพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพจริงแล้วจะต้องสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลระดับสูงเป็นส่วนใหญ่ได้ การตั้งเกณฑ์ 50/50 หรือ 60/60 แสดงถึงว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนได้โดยเฉลี่ยครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็มหรือมากกว่าครึ่งหนึ่งเล็กน้อย (60%) ซึ่งไม่น่าจะเพียงพอควรพัฒนาได้มากกว่านั้น

2. การเขียนเกณฑ์ 80/80 ไม่ได้หมายถึงอัตราส่วน หรือสัดส่วนระหว่าง 2 ส่วนนี้ โดยทั่วไปไม่ได้แปลความหมายโดยนำมาเปรียบเทียบกัน ดังนั้นครูผู้วิจัยอาจไม่เขียนในรูป 80/80 แต่เขียนในรูปอื่น เช่น 80,80 หรือแม้กระทั่งเขียนว่าใช้เกณฑ์ 80 % ทั้งกระบวนการและผลโดยรวมก็ได้ การเขียน 80/80 เป็นเพียงการแยกส่วนของประสิทธิภาพของกระบวนการซึ่งเป็นเลข 80 ตัวหน้า กับประสิทธิภาพของผลโดยรวม ซึ่งเป็นเลข 80 ตัวหลัง

3. ครูผู้วิจัยอาจตั้งเกณฑ์ 2 ส่วนไม่เท่ากันก็ได้ เช่น ตั้งเกณฑ์เป็น 70/80 ซึ่งหมายถึงว่าประสิทธิภาพของกระบวนการใช้ 70 % ส่วนประสิทธิภาพของผลโดยรวมใช้ 80% แต่อย่างไรก็ตามไม่จำเป็นที่จะทำอะไรให้สอดคล้องกับความนิยม ข้อสำคัญ คือ เหตุผลเบื้องหลังของการตั้งเกณฑ์ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าการตั้งเกณฑ์แบบนี้มีความเหมาะสมเหตุผลที่ดีกว่า

นอกจากนี้ ราตรี นันทสุนทร (2553) ยังได้กล่าวว่า การประเมินในสถานการณ์จริง (Real Situation Evaluation) การประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรมการศึกษาด้วยวิธีการนี้เป็นการดำเนินงานที่ต่อเนื่องและขยายกลุ่มเป้าหมายมากขึ้นกว่าเดิมหลังจากการประเมินโดยใช้กลุ่มขนาดเล็ก ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของการประเมินนอกจากจะเป็นการยืนยันตรวจสอบผลการปรับปรุงนวัตกรรมตามข้อบกพร่องที่พบจากการประเมินโดยใช้กลุ่มขนาดเล็กแล้ว ก็ยังเป็นการดำเนินงานเพื่อที่จะพิจารณาว่านวัตกรรมดังกล่าวนี้เมื่อนำไปใช้ในสถานการณ์จริงกับกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่ขึ้นโดยปราศจากการแทรกแซงหรือควบคุมโดยผู้วิจัย หรือผู้พัฒนาแล้วจะสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือความเที่ยงตรง (Validation) ตามหน้าที่ของนวัตกรรมดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งเกณฑ์

สัมบูรณ์ (Absolute Criterion) เป็นการพิจารณาความมีประสิทธิภาพโดยอาศัยเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งที่ได้ตั้งหรือกำหนดไว้ตายตัวล่วงหน้า ซึ่งนิยมใช้สองเกณฑ์ได้แก่

1.เกณฑ์ประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่า 80/80 เกณฑ์ประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่า 80/80 นี้เป็นเกณฑ์ที่นิยมใช้บอกประสิทธิภาพของนวัตกรรมการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายการใช้เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนในส่วนที่เป็นความรู้ความจำ (Knowledge or Memory) ทั้งนี้โดยมีความหมายของตัวเลขดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง ทำข้อสอบได้ถูกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 (ของคะแนนเต็ม) โดยนำคะแนนของผู้เรียนทั้งหมดมารวมกันแล้วคิดออกมาเป็นร้อยละจะต้องได้ไม่ต่ำกว่า 80 หรืออาจจะนำคะแนนแต่ละคนมาคิดเป็นร้อยละก่อนแล้วหาค่าเฉลี่ยร้อยละก็ได้เช่นกัน (ในกรณีที่เป็นบทเรียนโปรแกรม) แต่ถ้านวัตกรรมเป็นชุดการสอนหรือบทเรียนโมดูล 80 ตัวแรกนี้ก็จะหมายถึงค่าเฉลี่ยร้อยละของผลการทำงานแบบฝึกหัด การปฏิบัติงานหรือการทดสอบย่อย ๆ (เทียบจากคะแนนเต็มทั้งหมด) ของผู้เรียนทั้งหมดได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

80 ตัวหลัง ในกรณีที่เป็นบทเรียนโปรแกรมหมายถึง การทำข้อสอบหรือการตอบข้อคำถาม แต่ละข้อต้องมีจำนวนผู้เรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 คนขึ้นไป (ของจำนวนผู้เรียนทั้งหมด) ตอบข้อนั้นได้ถูกต้อง แต่ถ้าเป็นชุดการสอนหรือบทเรียนโมดูล 80 ตัวหลังจะหมายถึงคะแนนเฉลี่ยร้อยละจากการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมด (เมื่อเทียบกับคะแนนเต็ม) ต้องได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

2.เกณฑ์ประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่า 70/70 เกณฑ์ประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่า 70/70 เป็นเกณฑ์ที่นิยมใช้บอกประสิทธิภาพของนวัตกรรมการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายการใช้เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนในส่วนที่เป็นทักษะความสามารถในการปฏิบัติหรือการนำไปใช้ ทั้งนี้ความหมายและการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพก็เป็นเช่นเดียวกับเกณฑ์ ประสิทธิภาพ ไม่ต่ำกว่า 80/80 ทั้งในส่วนที่เป็นบทเรียนโปรแกรมและชุดการสอนหรือนวัตกรรมการศึกษาประเภทอื่น ๆ และการคำนวณค่าประสิทธิภาพของนวัตกรรม ค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) ต้องไม่แตกต่างกันเกินกว่า ร้อยละ 5

3.12 หลักสูตรสถานศึกษา

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2545) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แผนการหรือแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ที่มีข้อกำหนดของการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน ไว้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดมาตรฐานการศึกษา ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินงานการประกันคุณภาพในสถานศึกษา เพื่อรองรับการประเมินภายนอกไว้เบ็ดเสร็จ ดังนั้นหลักสูตรสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคน ให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ การเรียนรู้ที่วางแผนจัดขึ้นในสถานศึกษาอย่างเต็มศักยภาพสูงสุด ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้จนประสบผลสำเร็จ และค้นหาความถนัด ความสนใจของตนเองอย่างถ่องแท้ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2545) ยังกล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด (National Standards Curriculum) โดยมุ่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภทที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนให้บรรลุตามจุดหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรของสถานศึกษาทุกแห่ง เรียกชื่อตรงกันว่า “หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญต่อไปนี้ 1.ทิศทางและเป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2.จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา 3.คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 4.โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา 5. มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ 6.กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 7.การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และ 8.ปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ

จากการศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร กล่าวโดยสรุปได้ว่าหลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัยอย่างมีระบบ เพื่อนำไปสู่การวางแผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อันนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยหลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้ที่สามารถไปพัฒนาตนเองและประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า หากหลักสูตรนั้นมีความเหมาะสมและตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของผู้เรียนและประเทศได้ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วองค์ประกอบของหลักสูตรจะประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ของ

หลักสูตร เนื้อหาสาระ โครงสร้างเวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนการสอน แนวทางการวัด และการประเมินผล และแนวทางการใช้สื่อ เอกสารประกอบการสอน รวมถึงแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ของหลักสูตร

จากการศึกษาเอกสารก็พบได้ว่ารูปแบบของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรโดยทั่วไปประกอบไปด้วยขั้นตอนต่างๆ ที่ต่อเนื่องกันดังนี้ 1.การสำรวจข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร 2. การพัฒนาหลักสูตร 3.การหาคุณภาพของหลักสูตร 4.การทดลองใช้หลักสูตร และ5.การประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตร ในส่วนของการเลือกเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ นั้น ก็พบได้ว่า ควรเลือกเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความจำเป็น สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างสูงสุด รวมถึงต้องคำนึงถึง ความสนใจ อายุ ประสบการณ์ต่างๆ และสภาพสังคมของผู้เรียนด้วย

ในส่วนของการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อหาจุดบกพร่องของหลักสูตรก่อนนำไปใช้จริง สามารถดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรได้หลากหลายวิธี เช่น การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น และจากการศึกษาเอกสารก็ยังการทดลองใช้หลักสูตรก็มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาปรับปรุงให้มีความถูกต้อง ความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ก็พบว่า การประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตร เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้มากน้อยเพียงใดอีกด้วย

แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษาและพลศึกษา

4.1กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ทำไมต้องเรียนสุขศึกษาและพลศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ,2552)

สุขภาพ หรือ สุขภาวะ หมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคมและทางปัญญาหรือจิตวิญญาณ สุขภาพหรือสุขภาวะจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเกี่ยวข้องกับทุกมิติของชีวิต ซึ่งทุกคนควรจะได้เรียนรู้เรื่องสุขภาพ เพื่อจะได้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีเจตคติ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม รวมทั้งมีทักษะปฏิบัติด้านสุขภาพจนเป็นกิจนิสัย อันจะส่งผลให้สังคมโดยรวมมีคุณภาพ

เรียนรู้อะไรในสุขศึกษาและพลศึกษา

สุขศึกษาและพลศึกษาเป็นการศึกษาด้านสุขภาพที่มีเป้าหมาย เพื่อการดำรงสุขภาพ การสร้างเสริมสุขภาพและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ครอบครัว และชุมชนให้ยั่งยืน

สุขศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ คุณธรรม ค่านิยม และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพควบคู่ไปด้วยกัน

พลศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกมและกีฬา เป็นเครื่องมือในการพัฒนาโดยรวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมทั้งสมรรถภาพเพื่อสุขภาพและกีฬา

สาระที่เป็นกรอบเนื้อหาหรือขอบข่ายองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ประกอบด้วย

- การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เรื่องธรรมชาติของการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์ ปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโต ความสัมพันธ์เชื่อมโยงในการทำงานของระบบต่างๆของร่างกาย รวมถึงวิธีปฏิบัติตนเพื่อให้เจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่สมวัย
- ชีวิตและครอบครัว ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เรื่องคุณค่าของตนเองและครอบครัว การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ความรู้สึกทางเพศ การสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น สุขปฏิบัติทางเพศ และทักษะในการดำเนินชีวิต
- การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ การเข้าร่วมกิจกรรมทางกายและกีฬา ทั้งประเภทบุคคล และประเภททีมอย่างหลากหลายทั้งไทยและสากล การปฏิบัติตามกฎ กติกา ระเบียบ และข้อตกลงในการเข้าร่วมกิจกรรมทางกาย และกีฬา และความมีน้ำใจนักกีฬา
- การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักและวิธีการเลือกบริโภคอาหาร ผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ การสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ และการป้องกันโรคทั้งโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ
- ความปลอดภัยในชีวิต ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เรื่องการป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆทั้งความเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ ความรุนแรง อันตรายจากการใช้ยาและสารเสพติด รวมถึงแนวทางในการสร้างเสริมความปลอดภัยในชีวิต

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์

มาตรฐาน พ 1.1 เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์

สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน พ 2.1 เข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครั้ว เพศศึกษา และ มีทักษะในการดำเนินชีวิต

สาระที่ 3 การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล

มาตรฐาน พ 3.1 เข้าใจ มีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม และกีฬา

มาตรฐาน พ 3.2 ระวังการออกกำลังกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการ แข่งขัน และชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา

สาระที่ 4 การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค

มาตรฐาน พ 4.1 เห็นคุณค่าและมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ การดำรง สุขภาพ การป้องกันโรคและการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ

สาระที่ 5 ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน พ 5.1 ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อ สุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยาสารเสพติด และความรุนแรง

คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

-มีความรู้ และเข้าใจในเรื่องการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ ปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการ วิธีการสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวและกลุ่มเพื่อน

-มีสุขนิสัยที่ดีในเรื่องการกิน การพักผ่อนนอนหลับ การรักษาความสะอาด อวัยวะทุกส่วนของร่างกาย การเล่นเกมและการออกกำลังกาย

- ป้องกันตนเองจากพฤติกรรมที่อาจนำไปสู่การใช้สารเสพติด การล่วงละเมิดทางเพศและรู้จักปฏิเสธในเรื่องที่ไม่เหมาะสม

-ควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้ตามพัฒนาการในแต่ละช่วงอายุ มีทักษะการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐานและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางกาย กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถภาพ ทางกายเพื่อสุขภาพ และเกม ได้อย่างสนุกสนาน และปลอดภัย

-มีทักษะในการเลือกบริโภคอาหาร ของเล่น ของใช้ ที่มีผลดีต่อสุขภาพ หลีกเลี่ยงและป้องกันตนเองจากอุบัติเหตุได้

-ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเมื่อมีปัญหาทางอารมณ์ และปัญหา สุขภาพ

-ปฏิบัติตนตามกฎ ระเบียบข้อตกลง คำแนะนำ และขั้นตอนต่างๆ และให้ ความร่วมมือกับผู้อื่นด้วยความเต็มใจจนงานประสบความสำเร็จ

-ปฏิบัติตามสิทธิของตนเองและเคารพสิทธิของผู้อื่นในการเล่นเป็นกลุ่ม

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

-เข้าใจความสัมพันธ์เชื่อมโยงในการทำงานของระบบต่าง ๆ ของร่างกาย และรู้จักดูแลรักษาส่วนที่สำคัญของระบบนั้น ๆ

-เข้าใจธรรมชาติการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม แรงขับเคลื่อนทางเพศของชายหญิง เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นและวัยรุ่น สามารถปรับตัวและจัดการได้อย่างเหมาะสม

-เข้าใจและเห็นคุณค่าของการมีชีวิตและครอบครัวที่อบอุ่น และเป็นสุข

-ภูมิใจและเห็นคุณค่าในเพศของตน ปฏิบัติสุขอนามัยทางเพศได้ถูกต้องเหมาะสม

-ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพและการเกิดโรค อุบัติเหตุความรุนแรง สารเสพติดและการล่วงละเมิดทางเพศ

-มีทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานและการควบคุมตนเองในการเคลื่อนไหวแบบผสมผสาน

-รู้หลักการเคลื่อนไหวและสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมทางกาย เกมการเล่นพื้นเมืองกีฬาไทย กีฬาสากลได้อย่างปลอดภัยและสนุกสนาน มีน้ำใจนักกีฬา โดยปฏิบัติตามกฎ กติกา สิทธิและหน้าที่ของตนเอง จนงานสำเร็จลุล่วง

-วางแผนและปฏิบัติกิจกรรมทางกาย กิจกรรมส่งเสริมสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพได้ตามความเหมาะสมและความต้องการเป็นประจำ

-จัดการกับอารมณ์ ความเครียด และปัญหาสุขภาพได้อย่างเหมาะสม

-มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้สร้างเสริมสุขภาพ

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

-เข้าใจและเห็นความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่มีต่อสุขภาพและชีวิตในช่วงวัยต่าง ๆ

-เข้าใจ ยอมรับ และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ความรู้สึกทางเพศ ความเสมอภาคทางเพศ สร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น และตัดสินใจแก้ปัญหาชีวิตด้วยวิธีการที่เหมาะสม

-เลือกกินอาหารที่เหมาะสม ได้สัดส่วน ส่งผลดีต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการตามวัย

-มีทักษะในการประเมินอิทธิพลของเพศ เพื่อน ครอบครัว ชุมชนและวัฒนธรรมที่มีต่อเจตคติ ค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพและชีวิต และสามารถจัดการได้อย่างเหมาะสม

- ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพและการเกิดโรค อุบัติเหตุการใช้ยา สารเสพติด และความรุนแรง รู้จักสร้างเสริมความปลอดภัยให้แก่ตนเอง ครอบครัว และชุมชน

-เข้าร่วมกิจกรรมทางกาย กิจกรรมกีฬา กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพ โดยนำหลักการของทักษะกลไกมาใช้ได้อย่างปลอดภัย สนุกสนานและปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอตามความถนัดและความสนใจ

-แสดงความตระหนักในความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมสุขภาพ การป้องกันโรค การดำรงสุขภาพ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การออกกำลังกายและการเล่นกีฬากับการมีวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดี

-สำนึกในคุณค่า ศักยภาพและความเป็นตัวของตัวเอง

-ปฏิบัติตามกฎ กติกา หน้าที่ความรับผิดชอบ เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ให้ความร่วมมือในการแข่งขันกีฬาและการทำงานเป็นทีมอย่างเป็นระบบ ด้วยความมุ่งมั่นและมีน้ำใจนักกีฬาจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายด้วยความชื่นชม และสนุกสนาน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

-สามารถดูแลสุขภาพ สร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค หลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยา สารเสพติด และความรุนแรงได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการวางแผนอย่างเป็นระบบ

-แสดงออกถึงความรัก ความเอื้ออาทร ความเข้าใจในอิทธิพลของครอบครัว เพื่อนสังคม และวัฒนธรรมที่มีต่อพฤติกรรมทางเพศ การดำเนินชีวิต และวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดี

-ออกกำลังกาย เล่นกีฬา เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพโดยนำหลักการของทักษะกลไกมาใช้ได้อย่างถูกต้อง สม่ำเสมอด้วยความชื่นชมและสนุกสนาน

-แสดงความรับผิดชอบต่อ ให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามกฎ กติกา สิทธิหลักความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมทางกาย และเล่นกีฬาจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของตนเองและทีม

-แสดงออกถึงการมีมารยาทในการดู การเล่น และการแข่งขัน ด้วยความมีน้ำใจนักกีฬาและนำไปปฏิบัติในทุกโอกาสจนเป็นบุคลิกภาพที่ดี

-วิเคราะห์และประเมินสุขภาพส่วนบุคคลเพื่อกำหนดกลวิธีลดความเสี่ยง สร้างเสริมสุขภาพ ดำรงสุขภาพ การป้องกันโรค และการจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

- ใช้กระบวนการทางประชาสังคม สร้างเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งปลอดภัย และมีวิถีชีวิตที่ดี

4.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาสุขศึกษา

สุชาติ โสมประยูร และเอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์ (2553) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของหลักสูตรทุกวิชา การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งวิชาสุขศึกษานั้น ผู้จัดทำหลักสูตรจำเป็นต้องศึกษาถึงข้อมูลที่สำคัญในหลาย ๆ ด้านเป็นหลัก เพื่อจะได้กำหนดจุดมุ่งหมายของวิชาให้สนองความต้องการทั้งของเด็กและสังคม สำหรับข้อควรคำนึงในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิชาสุขศึกษาอาจกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ

แผนการศึกษาแห่งชาติทุกลฉบับจะมีการรวบรวมเอาอุดมการณ์ของชาติเข้าไว้ นับได้ว่าเป็นแม่บทในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ ความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นยิ่งในการที่จะเริ่มต้นกำหนดทิศทางการศึกษาของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เช่น แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 4 มีความมุ่งหมายรวมทั้ง 9 ข้อ ในข้อที่ 6 ได้กล่าวเกี่ยวกับวิชาสุขศึกษาไว้ว่า “ให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีสุขภาพและอนามัยสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ”

2. ปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวข้อง การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะแต่ละวิชาในหลักสูตรต่างก็มีปรัชญาเป็นของตนเอง สำหรับปรัชญาการสอนสุขศึกษานั้น มีดังนี้

1. การสอนสุขศึกษาควรจัดให้สอดแทรกหรือผสมผสานเข้าไปในหลักสูตรของทุกวิชารวมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้วย

2. โครงการสอนสุขศึกษาในโรงเรียนควรจัดให้สัมพันธ์และมีความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

3. การสอนสุขศึกษาควรมุ่งส่งเสริมสุขภาพทางด้านสังคม จิตใจ และอารมณ์ให้มากพอๆ กับสุขภาพทางด้านร่างกาย

4. การสอนสุขศึกษาควรเน้นแนวความคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาตัวบุคคลให้มากพอๆ กับการรับผิดชอบซึ่งบุคคลจะมีต่อสังคมนั้น ๆ

5. การสอนสุขศึกษาที่ได้ผลสมบูรณ์จะต้องมีการจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะและจัดบริการสุขภาพขึ้นในโรงเรียนให้สัมพันธ์ควบคู่กันไปด้วย

3. ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียน

ลักษณะธรรมชาติหรือพัฒนาการของผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับความสนใจ ความต้องการ ความถนัดและความสามารถของเด็ก เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่ผู้จัดหลักสูตรจะต้องยึดถือเป็นหลัก ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย เพราะข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่มีความเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ โดยตรง และยังมีผลต่อกระบวนการทั้งหมดในการจัดหลักสูตรอีกด้วย โดยเฉพาะในเรื่องความสนใจ และความต้องการของเด็ก ดังนี้

3.1 ความสนใจของเด็ก (Interest) เด็กจะเกิดการเรียนรู้ดีขึ้น ถ้าหากได้เรียนในเรื่องที่ตนเองสนใจและอยากจะเรียน แต่ตรงข้ามอาจเกิดความเบื่อหน่าย ถ้าเด็กต้องเรียนในเรื่องที่ตนเองและไม่อยากเรียน ทั้งนี้เพราะว่า ความสนใจของเด็กเป็นรากฐานของความตั้งใจเรียนอย่างแท้จริง ในการจัดหลักสูตรจึงควรจัดเรื่องต่าง ๆ ให้ตรงความสนใจของเด็กให้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม ความสนใจนั้นๆ จะต้องอยู่ในขอบข่ายแห่งความต้องการ (ความจำเป็น) ของเด็กด้วยเสมอ ความสนใจของเด็กอาจเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของเพศ ระยะเวลา เหตุการณ์ และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ความสนใจของเด็กที่มีต่อเนื้อหาวิชาสุขศึกษา อาจทราบได้โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสำรวจ เป็นต้น

3.2 ความต้องการของเด็ก (Need) เนื้อหาวิชาสุขศึกษาเรื่องใดที่จัดว่าเป็นความต้องการที่สำคัญของเด็กและสังคมแล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดลงไปหลักสูตร ถึงแม้ว่าเรื่องนั้น ๆ เด็กอาจไม่ค่อยสนใจมากนัก เพราะถ้าขาดไปจะทำให้เด็กไม่ได้รับประสบการณ์ที่ถูกต้อง และจะเป็นผลทำให้เด็กไม่เจริญงอกงามเท่าที่ควร ความต้องการของเด็กจัดได้ว่าเป็นรากฐานของความสนใจทั่วไป ความต้องการเหล่านี้อาจทราบได้โดยการสัมภาษณ์หรือสำรวจความคิดเห็นของครู ผู้ปกครองและบุคคลอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องเด็ก นอกจากนี้ก่อนวางหลักสูตรถ้าหากได้ทราบถึงความเชื่อและความเข้าใจที่ผิดต่าง ๆ ของเด็กเสียก่อน จะยิ่งช่วยให้หลักสูตรนั้นได้สนองความต้องการของเด็กและสังคมได้ดียิ่งขึ้น

โดยทั่วไปการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนการสอน การจัดหลักสูตรหรือการทำแผนการสอนก็ตาม หลักเบื้องต้นอันสำคัญที่ควรพิจารณาถึงคือ ลักษณะการเจริญเติบโต และพัฒนาการของเด็กในระดับอายุต่าง ๆ กัน เพราะเรื่องการเจริญเติบโต และพัฒนาหรือวุฒิภาวะของเด็กจัดว่าเป็นความพร้อมที่สำคัญมากอย่างหนึ่ง ดังนั้น ในการพิจารณาเรื่องความสนใจและความต้องการของเด็ก จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความพร้อมของเด็กในแง่นี้ด้วยเสมอ

4. ปัญหาสุขภาพ (Health Problem) ในการสอนสุขศึกษานั้นมีความมุ่งหมายที่สำคัญยิ่งข้อหนึ่งคือ ต้องการให้เด็กสามารถรู้จักแก้ปัญหาสุขภาพทั้งของส่วนตัวและส่วนรวมได้

ดังนั้น เนื้อหาที่จัดให้เด็กเรียนจึงต้องครอบคลุมถึงปัญหาสุขภาพต่าง ๆ ที่เด็กเผชิญอยู่ด้วยตาม ลักษณะและสภาพของท้องถิ่นหรือสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนตั้งอยู่ เนื่องจากปัญหาสุขภาพเหล่านั้นนับว่ามีข้อแตกต่างกันอยู่เป็นอันมากในแต่ละท้องถิ่น (หลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันเป็นหลักสูตรแกนกลาง ระดับประเทศ ดังนั้นโรงเรียนจำเป็นจะต้องพิจารณาปัญหาสุขภาพของนักเรียนให้สอดคล้องกับ ลักษณะและสภาพของท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย)

5. การดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน ความมุ่งหมายเบื้องต้นของการศึกษาใน โรงเรียนคือ ต้องการให้นักเรียนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี และความมุ่งหมาย สุดท้าย ซึ่งเป็นความมุ่ง หมายสุดท้ายคือ ต้องการให้นักเรียนมีสุขภาพดี ซึ่งโรงเรียนจะต้องจัดและดำเนินโปรแกรมสุขภาพ ในโรงเรียนดังกล่าวเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้เรื่องการดำเนินชีวิตสังคมในส่วนที่เกี่ยวกับสุขภาพส่วนบุคคล และชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญมากที่ผู้จัดหลักสูตรจะต้องคำนึงถึง เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของวิชา สุขศึกษา โดยจะต้องพิจารณาปัญหาสาธารณสุขของประเทศว่ามีอะไรบ้าง นับเป็นเรื่องธรรมดาที่ ปัญหาสุขภาพเหล่านี้ย่อมแตกต่างกันออกไป เพราะในแต่ละท้องถิ่นต่างมีสภาพแวดล้อมทาง ภูมิศาสตร์ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่ไม่เหมือนกัน และอีกประการหนึ่งที่ ควรคำนึงถึงควบคู่กันไปด้วยก็คือ ปัญหาสุขภาพเหล่านี้ย่อมเกี่ยวข้องกับปัญหาการศึกษาและทาง เศรษฐกิจของสังคมเสมอ

6. ความก้าวหน้าของศาสตร์ในแต่ละสาขา

เนื่องจากเนื้อหาสาระของวิชาที่ใช้สอนในโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่ง ซึ่งตัดเอา มาจากศาสตร์หรือวิทยาการแต่ละสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยเนื้อหาสุขศึกษาก็ตัดเอามาจากสุขศาสตร์ หรือสุขวิทยา ทั้งนี้หมายความว่าศาสตร์แต่ละสาขาย่อมมีทั้งทั้งความกว้างและความลึก แต่ผู้จัด หลักสูตรจะพิจารณาเอาเนื้อหาเพียงบางส่วนที่เหมาะสมสำหรับใช้สอนเด็กเท่านั้นมาบรรจุไว้ในหลักสูตร ซึ่งเรื่องนี้นักวิชาการในแต่ละสาขาย่อมรู้จักธรรมชาติโครงสร้างและระดับความยากง่ายของความรู้ และเทคโนโลยีในแต่ละศาสตร์ของตนดี ผู้จัดหลักสูตรจึงจำเป็นต้องพินิจนักวิชาการเหล่านี้ในการ กำหนดจุดมุ่งหมายด้วย

7. หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้

ในการสอนวิชาต่าง ๆ ให้แก่เด็ก มีจุดมุ่งหมายสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่ ตรงกันคือ ทุกวิชาต้องการให้เด็กเกิดการเรียนรู้ สำหรับการเรียนรู้ในวิชาสุขศึกษานั้นได้แก่ การ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพของเด็กทั้งทางด้านความรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติ ในการสอนจึง ควรจะได้เน้นพฤติกรรมทั้ง 3 ด้านไปด้วยพร้อม ๆ กัน แต่เพื่อให้สอดคล้องกับความพร้อม ความสามารถ และความต้องการของเด็กในระดับต่าง ๆ จึงควรเน้นพฤติกรรมเหล่านี้ให้มากขึ้น ลดหลั่นกันตามลำดับของระดับการศึกษา สรุปได้ดังนี้

	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2	อันดับที่ 3
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3	การปฏิบัติ	ทัศนคติ	ความรู้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6	ทัศนคติ	การปฏิบัติ	ความรู้
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3	ทัศนคติ	ความรู้	การปฏิบัติ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	ความรู้	ทัศนคติ	การปฏิบัติ

4.3 การสร้างหลักสูตรวิชาสุขศึกษา

สุชาติ โสมประยูร และเอมอชมา วัฒนบุรานนท์ (2553) กล่าวว่า หลักสูตรย่อมถือได้ว่า เป็นศูนย์กลางหรือเป็นหัวใจของการศึกษาของโรงเรียน ครูหรือผู้บริหารการศึกษาจึงต้องอาศัย หลักสูตรเป็นหลัก หรือเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และ ประสบการณ์ตามความมุ่งหมายของการศึกษา บางครั้งการที่จะพิจารณาประสิทธิผลหรือคุณภาพ ทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาได้ว่าจะดีหรือไม่ จึงอาจดูได้จากหลักสูตรของสถาบันนั้น ๆ หลักสูตรที่ดีจึงเป็นที่พึงประสงค์อย่างยิ่งในการจัดการศึกษาทั่วไป ดังนั้นเมื่อใดที่ปรากฏว่าหลักสูตร กำลังใช้อยู่ดีหรือไม่ดีหรือมีความบกพร่อง จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนากันอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้อาจกล่าวได้ว่า “หลักสูตรที่ดี หมายถึง หลักสูตรที่ทันสมัยและสามารถแก้ปัญหาปัจจุบัน ของสังคมได้” เมื่อสภาพของสังคมหรือเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงหลักสูตรก็ต้อง เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย มิฉะนั้นหลักสูตรนั้นล้าสมัยและไม่อาจใช้แก้ปัญหาของสังคมได้ การปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรจึงต้องกระทำอยู่เรื่อย ๆ ตามช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม ซึ่งนับได้ว่าเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันตลอดไป เนื่องจากเหตุและผลดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ จัดให้มีศูนย์พัฒนาหลักสูตรขึ้น เพื่อดำเนินการเรื่องนี้โดยเฉพาะ

4.4 การจัดแบ่งเนื้อหาในหลักสูตรสุขศึกษา

สุชาติ โสมประยูร และเอมอชมา วัฒนบุรานนท์ (2553) กล่าวว่า การจัดเนื้อหาวิชา เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาสุขศึกษาที่ได้กำหนดไว้ อาจพิจารณาโดยอาศัย องค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้แก่ ความสนใจ ความต้องการ และ ปัญหาสุขภาพ ของนักเรียน เมื่อรวบรวมหัวข้อเนื้อหาที่คัดเลือกเอาไว้ได้เพียงพอแล้ว การจัดแบ่ง ในขั้นต่อไปจะเริ่มด้วยการนำเอาหัวข้อเนื้อหาวิชาที่คัดเลือกไว้เหล่านั้นมาจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ ตามหัวข้อเรื่องสุขศึกษา (Health area) ซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น 12 หัวข้อเรื่อง ดังนี้

1. สุขภาพส่วนบุคคล
2. โภชนาการ
3. สวัสดิภาพ
4. การปฐมพยาบาล
5. โรคติดต่อ
6. โรคไม่ติดต่อ

7. การสุขภาพิบาล	8. บริการสาธารณสุข
9. สุขภาพจิต	10. สิ่งเสพติดให้โทษ
11. ความรู้เรื่องเพศ	12. สุขภาพผู้บริโภค

4.5 รูปแบบการสร้างหลักสูตรสุขศึกษา

สุชาติ โสมประยูร และเอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์ (2553) กล่าวว่า ในการสร้างหลักสูตรวิชา สุขศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาชั้น โดยทั่วไปอาจกระทำได้หลายรูปแบบแต่นิยมกันมีอยู่ 4 รูปแบบ

1.หลักสูตรแบบต่อเนื่อง (Continuous Plan)

การสร้างหลักสูตรแบบต่อเนื่องมุ่งให้เด็กทุกชั้นหรือเกือบทุกชั้นได้เรียนครบทุกหัวข้อในหลักสูตรหรือครบทุกหมวดของเนื้อหาวิชาสุขศึกษา ซึ่งจัดเป็นการเรียนที่กระทำต่อเนื่องกันตลอดไปตามความจำเป็นและความเหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็ก

2.หลักสูตรแบบวัฏจักร (Cycle Plan)

การสร้างหลักสูตรแบบวัฏจักรเพื่อให้ครบวงจร เป็นการ จัดหลักสูตรโดยเปลี่ยนให้เรียนหัวข้อเรื่องต่าง ๆ แตกต่างกันไปในแต่ละปี แต่ละหัวข้อเรื่องอาจเริ่มสอนในชั้นใดก็ได้ตามความเหมาะสม โดยแบ่งชั้นเรียนออกเป็นช่วงๆ (6:3:3) หรือ 3 วัฏจักร (cycle) ซึ่งไม่จำเป็นต้องเท่ากัน ทำให้แต่ละวัฏจักรได้เรียนครบทุกหัวข้อเรื่อง วัฏจักรแรกมักจะเริ่มเรียนหัวข้อเรื่องที่อยู่ใกล้ๆ ตัวเด็กก่อน เฉลี่ยแล้วทุกชั้นจะได้เรียนหัวข้อเรื่องหลายๆพอกัน และแต่ละหัวข้อเรื่องจะได้เรียนทุก ๆ ช่วง 3 ปี จนครบวงจรหรือวัฏจักร

3.หลักสูตรแบบผสม (Combination Plan)

การสร้างหลักสูตรแบบผสมเป็นการนำข้อดีของทั้งสองแบบรวมเข้าด้วยกัน โดยจัดให้วัฏจักรแรกเป็นแบบต่อเนื่อง และจัดให้อีก 3 วัฏจักรเป็นแบบวัฏจักรแบบเดิม เพราะถือว่าเด็กเล็ก ๆ ควรจะได้เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ รวมกันไปเป็นแบบกว้างๆ ครั้นพอโตขึ้นจึงควรเรียนเนื้อหาวิชาให้ลึกซึ้งหรือเฉพาะเจาะจงให้มากยิ่งขึ้นตามลำดับ

4.หลักสูตรแบบขอบข่ายสัมพันธ์ (Scope and Sequence Plan)

การสร้างหลักสูตรแบบขอบข่ายสัมพันธ์ มีความมุ่งหมายที่จะจัดหัวข้อเรื่องในหลักสูตรให้ตรงตามความสนใจ ความต้องการและปัญหาสุขภาพของเด็กให้มากที่สุด โดยพิจารณาถึงการจัดหลักสูตรให้เหมาะสมทั้งในแต่ละชั้นและแต่ละระดับชั้น โดยพิจารณาในแง่ของความลึกซึ้งของเนื้อหาวิชา (depth หรือ scope) และในแง่ของความกว้างของเนื้อหาวิชา (breadth หรือ sequence) การสร้างหลักสูตรแบบนี้จึงมีแนวโน้มเอียงกลับเข้าไปหาแบบต่อเนื่อง และตัดวิธีการในแบบวัฏจักรออกไปอย่างสิ้นเชิง แต่มีหลักการที่สำคัญคือ หัวข้อเรื่องในหลักสูตรหรือเนื้อหาสาระที่

จะบรรจุลงไปเป็นหลักสูตรนั้นจะต้องได้มาจากการศึกษาค้นคว้า หรือการวิจัยที่กระทำอย่างถูกต้อง และรอบคอบตามหลักวิชาอย่างแท้จริง

ข้อดีและข้อเสีย การสร้างหลักสูตรแบบขอบข่ายสัมพันธ์นี้มีข้อดีมากที่สุด เพราะจะใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และประยุกต์หลักการศึกษามาใช้ให้เป็นประโยชน์ จึงมีข้อบกพร่องน้อยมากในแง่ของรูปแบบหรือวิธีการสร้าง แต่ในแง่ของของการปฏิบัติคงขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สร้าง การสร้างหลักสูตรแบบขอบข่ายสัมพันธ์จึงเป็นที่นิยมกันทั่วไป หลักสูตรสุขศึกษาของไทยในระดับมัธยมศึกษาฉบับ พ.ศ.2521 และ 2524 ก็เคยใช้วิธีการสร้างหลักสูตรแบบนี้

4.6 การวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตรสุขศึกษา

สุชาติ โสมประยูร และเอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์ (2553) กล่าวว่า โดยทั่วไป การวิเคราะห์หลักสูตรจะช่วยให้เรารู้จักและเข้าใจหลักสูตร ดังนั้นหากเราได้ลองเอาโครงสร้างของหลักสูตรสุขศึกษาในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาของไทยในปัจจุบันมาทำการวิเคราะห์ดู จะทำให้เราได้ทราบถึงอัตราส่วนของเนื้อหาซึ่งแยกตามหัวเรื่องสุขศึกษา (12เรื่อง) และทราบถึงความต่อเนื่องสัมพันธ์กันในระหว่างหัวเรื่องสุขศึกษาเหล่านั้นตั้งแต่ชั้น ป.1 ไปจนถึงชั้น ม.6 (12 ชั้น)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าวิชาสุขศึกษาในหลักสูตรใหม่ได้รวมกับวิชาพลศึกษาเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา แต่ลักษณะของเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพก็ยังคงช่วยให้เรามองเห็นส่วนที่เป็นวิชาสุขศึกษาอยู่ จึงสามารถนำเอาเนื้อหาเหล่านั้นมาทำการวิเคราะห์ได้อีก อีกประการหนึ่ง ก่อนที่เราจะทราบถึงวิธีการวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตรสุขศึกษา เราควรจะต้องทราบเสียก่อนว่าในการจัดสร้างหลักสูตรนั้น เนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพมีใช่ว่าจะมีอยู่เพียงในวิชาสุขศึกษาสำหรับชั้นประถมศึกษาและชั้นมัธยมศึกษาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรใหม่เท่านั้น แต่ความเป็นจริงยังได้ปรากฏอยู่ในวิชาอื่น ๆ บ้างตามสมควร ตัวอย่างในบางวิชาที่เกี่ยวข้องสำหรับชั้นมัธยมศึกษา เช่น วิชาวิทยาศาสตร์ มีสอนเรื่องระบบต่าง ๆ ของร่างกาย และวิชาคหกรรมศาสตร์มีสอนเรื่องโภชนาการ เหล่านี้เป็นต้น

สำหรับหลักสูตรสุขศึกษาและพลศึกษาใหม่ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับที่ พ.ศ. 2551 ถ้าหากจะวิเคราะห์โครงสร้างตามรูปแบบทั้ง 4 ดังกล่าว จะพบว่าหลักสูตรสุขศึกษาของไทยเรามีลักษณะการจัดหลักสูตรเป็นแบบผสมใหม่อีกรูปแบบหนึ่ง โดยใช้รูปแบบต่อเนื่องเป็นพื้นฐานและนำรูปแบบขอบข่ายสัมพันธ์มาเป็นตัวกำหนดเนื้อหาสาระตามความจำเป็นของวุฒิภาวะ ซึ่งก็น่าจะเป็นหลักสูตรที่ทันสมัยและสามารถแก้ไขปัญหาปัจจุบันได้ แต่ก็อาจจะมีข้อดีและข้อเสียได้เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ข้อดี ไม่ต้องกังวลเรื่องการครอบคลุมว่าจะไม่ทั่วถึงครบถ้วน หรืออาจขาดเนื้อหาไป (omission) ส่วนข้อเสีย ได้แก่ ความซ้ำซ้อน (overlap) ที่อาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายได้

4.7 แนวคิดและแนวทางการใช้หลักสูตรสุขศึกษา

สุชาติ โสมประยูร และเอมอชฌา วัฒนบุรานนท์ (2553) กล่าวว่า แนวคิดและแนวทางการใช้หลักสูตรสุขศึกษา มีดังนี้

1. ควรศึกษาตัวหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรต่าง ๆ ให้เข้าใจอย่าละเอียดถี่ถ้วน และพยายามนำเอาสิ่งที่เป็นประโยชน์ไปใช้ในการเรียนการสอนให้มากที่สุด โดยเฉพาะคู่มือหรือแผนการสอนของส่วนกลางนั้นจะเป็นสิ่งที่ช่วยครูได้เป็นอันมาก แต่ถ้าหากทางโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนสามารถทำคู่มือครูหรือแผนการสอนขึ้นใช้เองก็จะได้ประโยชน์มากยิ่งขึ้น เพราะสามารถสนองต่อสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

2. พึงเข้าใจว่า แบบเรียน หรือหนังสือเรียนกับ บทเรียน ต่างกัน หนังสือเรียน และหนังสืออ่านเพิ่มเติมต่าง ๆ นั้นเป็นเพียงส่วนประกอบในการจัดการเรียนการสอน ครูจำเป็นต้องสร้างบทเรียนขึ้นมาสำหรับใช้สอนเด็ก เพื่อให้เด็ก ๆ เกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดูแลรักษาและปรับปรุงส่งเสริมสุขภาพได้อย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ”แบบเรียนกับบทเรียนนั้นแตกต่างกันมาก และแบบเรียนเป็นเพียงส่วนประกอบส่วนหนึ่งของบทเรียนเท่านั้น”

3. ควรจัดกิจกรรมหลาย ๆ อย่างให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของแต่ละบทเรียน เพราะกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากจะทำให้การเรียนการสอนมีคุณค่าและมีชีวิตชีวามากขึ้นแล้ว ยังช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย โปรดระลึกเอาไว้เสมอว่า เจตนารมณ์ของหลักสูตรใหม่ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องการเน้นกระบวนการเรียนมากกว่าเนื้อหาวิชา และต้องการให้เด็กเป็นพระเอก แต่ให้ครูเป็นพระรอง นั่นคือ ต้องการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเพิ่มมากขึ้น

4. ควรใช้สื่อการเรียนรู้อุปกรณ์การสอนที่มีคุณค่าและให้มากเพียงพอ เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างสะดวก ราบรื่น และมีประสิทธิภาพดี เช่น นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยการกระทำและมีส่วนร่วมในบทเรียนเพิ่มขึ้น นักเรียนสนใจและตั้งใจเรียนวิชาสุขศึกษามากขึ้น อันจะเป็นทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การสอนโดยใช้ วิธีจับเสื่อมือเปล่า หรือ Chalk and Talk Method นั้น อาจได้ผลน้อยมากสำหรับการสอนวิชาสุขศึกษา

5. พยายามใช้แหล่งวิชาการในชุมชนเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาให้มากที่สุด รวมทั้งให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะและการจัดบริการสุขภาพให้แก่นักเรียนด้วย สำหรับในเรื่องการเรียนการสอนนั้น ครูอาจใช้แหล่งวิชาการในชุมชนให้เกิดประโยชน์ได้มาก เช่น ครูอาจเชิญวิทยากรจากชุมชน และอาจขอยืมวัสดุอุปกรณ์การ

สอนต่าง ๆ มาใช้ประกอบการสอนวิชาสุขศึกษาได้อย่างมากมาย ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับบ้านและชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากสำหรับการจัดและดำเนินงานโปรแกรมสุขภาพในโรงเรียน

6. พยายามจัดเนื้อหาสาระของบทเรียนให้ยืดหยุ่นได้อย่างเหมาะสม และเป็นประโยชน์แก่ชีวิตประจำวันของนักเรียนให้มากที่สุด เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้แก้ปัญหาสุขภาพทั้งของส่วนตัวและส่วนรวมได้อย่างแท้จริง โดยเน้นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ของชีวิตจริงในปัจจุบันซึ่งมีความหมายแก่ตัวนักเรียนให้มาก ๆ นอกจากนี้โปรดอย่าสอนเด็กเฉพาะเรื่องที่มีอยู่ในตำรา เพราะชีวิตคนเราไม่ได้เป็นไปตามตำราเสมอไป ความรู้หรือวิทยาการใหม่ ๆ ย่อมเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และประการสำคัญที่สุดคือ จะต้องพยายามให้นักเรียนคิดถึงวิชาสุขศึกษาไปในเรื่องของการปฏิบัติ มิใช่เป็นเพียงเรื่องของเนื้อหาวิชาการ มิฉะนั้นจะเป็นแบบ “ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด”

7. พึงระลึกอยู่เสมอว่า หลักสูตรใหม่ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เน้นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นหัวใจสำคัญของหลักสูตร ซึ่งเรื่องนี้ตรงกับความประสงค์ของสุขศึกษาเป็นอย่างยิ่งที่ต้องการให้นักเรียนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติ ดังนั้นในการสอนสุขศึกษาครูจึงจำเป็นต้องยึดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นหลัก สำหรับการประเมินผลการเรียนการสอนนั้น นอกจากครูจะต้องประเมินผลตามจุดประสงค์ของแต่ละบทเรียนแล้ว ในการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนของแต่ละรายวิชาจะต้องมีการประเมินผ่านจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอีกด้วย ถ้าหากครูผู้สอนได้ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียนกันอย่างแท้จริงแล้ว ย่อมเชื่อได้ว่าสุขศึกษาจะเป็นวิชาที่มีคุณค่ามากที่สุดวิชาหนึ่งในโรงเรียน

CHULALONGKORN UNIVERSITY

4.8 รูปแบบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษา

พรสุข หุ่นรินทร์ (2534) กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษา เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือแก้ไขหลักสูตรสุขศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องแบบวัฏจักร และมีการเปลี่ยนแปลงภายในกระบวนการตลอดเวลา โดยมีรูปแบบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษา 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

การพัฒนาหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นการร่างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ หรือการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น จำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตร เพื่อให้ทราบสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมและของผู้เรียน ในกรณีการพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษา ข้อมูลพื้นฐานที่ต้องทำการวิเคราะห์จะมีหลายด้านด้วยกัน ดังนี้

1. ปรัชญาชีวิตและปรัชญาการศึกษา
2. แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาสาธารณสุขแห่งชาติ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3. ปัญหาสุขภาพของประชาชน
4. ความเชื่อและค่านิยมทางสุขภาพของประชาชน
5. สภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมืองและการปกครอง
6. การพัฒนาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
7. ความต้องการและความสนใจของผู้เรียนและทฤษฎีการเรียนรู้
8. ความรู้จากนักวิชาการ ผู้นำชุมชนและผู้เชี่ยวชาญทางด้าน
สุขศึกษา
9. จิตวิทยาการศึกษาและจิตวิทยาการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรสุขศึกษา

ขั้นที่ 3 การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นที่ 4 การกำหนดมาตรการวัดและประเมินผล

การประเมินผลเป็นการกำหนดมาตรการให้ทราบว่า ควรจะวัดและประเมินผลอะไรบ้างจึงจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์ หรือความมุ่งหมายของหลักสูตร

ขั้นที่ 5 การนำหลักสูตรสุขศึกษาไปใช้ จะต้องอาศัยกิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ หลายประการ เช่น

- การจัดทำเอกสารและคู่มือการใช้หลักสูตรสุขศึกษา
- การเตรียมบุคลากร
- การบริหารและบริการหลักสูตรสุขศึกษา
- การดำเนินการสอนตามหลักสูตรสุขศึกษา
- การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรสุขศึกษา

ขั้นที่ 6 การประเมินผลหลักสูตรสุขศึกษา เพื่อให้ทราบว่าผลผลิตที่ได้จากหลักสูตรเป็นไปตามเจตนารมณ์หรือจุดมุ่งหวังของสังคมและของผู้เรียนเพียงใด

ขั้นที่ 7 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรสุขศึกษา เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่ใช้อยู่ให้มีความเหมาะสม หรือให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมมากขึ้น

จากการศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษาและพลศึกษา กล่าวโดยสรุปได้ว่า วิชาสุขศึกษาและพลศึกษาต่างก็มีเป้าหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนมีสุขภาพดีทั้งทางด้าน

ร่างกาย จิตใจ อารมณ์และปัญญา โดยวิชาสุขศึกษาเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ เจตคติ และทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อยังผลให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีในส่วนของวิชาพลศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีทักษะการเคลื่อนไหวของร่างกาย รักการออกกำลังกาย เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์และปัญญาเช่นเดียวกัน ซึ่งในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษาศึกษาได้เรียนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา โดยมีสาระความรู้หลักที่ผู้เรียนทุกระดับชั้นต้องศึกษาได้แก่

1. การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์
2. ชีวิตและครอบครัว
3. การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล
4. การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค
5. ความปลอดภัยในชีวิต

ซึ่งหลักการพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษาและพลศึกษานั้นจะต้องคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ
2. ปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวข้อง
3. ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนในเรื่องของความ ต้องการ ความสนใจของผู้เรียน
4. ปัญหาสุขภาพ
5. การดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน
6. ความเจริญก้าวหน้าของศาสตร์ในแต่ละสาขา
7. หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้

และจากการศึกษาเอกสารก็พบได้ว่า การจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาและพลศึกษานั้น ควรจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของการเรียน รวมถึงมีการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงการดำเนินงานโปรแกรมสุขภาพในโรงเรียนอีกด้วย เพื่อให้การสอนสุขศึกษาและพลศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น อันนำไปสู่การมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ต่อไป

แนวความคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีผู้ได้ให้ความหมายของคำว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้หลายท่าน ดังนี้

อารีย์ วชิรวารการ (2542) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียน การสอน การฝึกฝน หรือประสบการณ์ต่างๆ ทั้งที่โรงเรียน ที่บ้าน และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ

ศิริชัย กาญจนวาสี (2544) กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า เป็นผลการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า อันเกิดจากกระบวนการเรียนการสอนในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งที่ผ่านมา

ณัฐภรณ์ หลาวทอง (2548) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ ผลการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอันเกิดจากระบวนการเรียนการสอนในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา

เอมอร จังศิริพรปกรณ์ (2549) กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า เป็นความสามารถอันเป็นผลมาจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับจากการการสอนในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งที่ผ่านมา

5.2 องค์ประกอบของผลการเรียนรู้

ประเภทหรือองค์ประกอบของผลการเรียนรู้ตามแนวคิดและทฤษฎีของบลูม (อ้างถึงในเอมอร จังศิริพรปกรณ์, 2546) มีดังนี้

5.2.1.ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นการเรียนรู้ด้านความรู้ ความเข้าใจ และความคิด ซึ่งเกี่ยวกับความสามารถทางสติปัญญา เช่น ความจำ ความคิด การเลือกวิธีแก้ปัญหา การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การคิดรูปแบบ การตัดสินใจของสิ่งต่าง ๆ เป็นต้น เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในส่วนของสมอง

บลูมและคณะได้ศึกษาวิจัยการเรียนรู้ด้านความรู้-ความคิดของมนุษย์ พบว่าโครงสร้างของพุทธิพิสัยประกอบด้วยความสามารถทางสติปัญญาจากง่ายสู่สิ่งซับซ้อนและจากรูปธรรมสู่นามธรรม ซึ่งสามารถจำแนกขั้นตอนการเรียนรู้ได้เป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ความรู้ความจำ (Knowledge) เป็นความสามารถในการจดจำหรือระลึกถึงสิ่งของ เรื่องราว กระบวนการหรือหลักการต่างๆ ตามเนื้อหาที่ได้เรียนหรือได้มีประสบการณ์ไปแล้ว
2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถในการแปลความหมาย ตีความหมาย หรือขยายความ ข่าวดสาร แนวคิดในรูปแบบอื่น สรุปความด้วยคำพูดของตนเอง หรือสรุปแนวโน้มจากข่าวสารที่ได้
3. การนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถในการเลือกใช้กฎหลักการ หรือ กระบวนการที่เหมาะสม สำหรับแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ใหม่
4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการแยกแยะส่วนประกอบ ความสัมพันธ์ หรือหลักการ แยกออกจากกันเป็นส่วนประกอบย่อย ๆ จนเห็นลำดับขั้นของความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบย่อย ๆ อย่างชัดเจน
5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการจัดการรวมส่วนประกอบย่อย ๆ ข้อความ แผนงาน หรือหลักการ รวมเข้าด้วยกันเป็นรูปแบบ โครงสร้าง หรือแนวคิดใหม่ที่มีความหมายหรือความสำคัญแบบที่ไม่เคยเป็นมาก่อน

6. การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินคุณค่าของสิ่งของ กระบวนการ ผลผลิต หรือแนวคิด โดยใช้หลักการแห่งเหตุผลภายในหรือพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานจากภายนอก

จางง์ อิมสมบอร์น (2537) กล่าวถึง พฤติกรรมด้านพุทธรปัญญา พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับการรู้การจำข้อเท็จจริงต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาความสามารถและทักษะทางสติปัญญา การใช้ความคิดวิจารณ์ญาณ เพื่อประกอบการตัดสินใจ พฤติกรรมด้านพุทธรปัญญานี้ประกอบด้วยความสามารถระดับต่าง ๆ ซึ่งเริ่มต้นจากความรู้ระดับง่าย ๆ และเพิ่มการใช้ความคิดพัฒนาสติปัญญามากขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับขั้น

สุชาติ โสมประยูร และเอมอชฌา วัฒนบุรานนท์ (2542) กล่าวว่าไว้ว่าความรู้ทางด้านสุขภาพ เป็นกระบวนการด้านสมองได้แก่ การที่นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาสาระต่าง ๆ ของวิชาสุขศึกษาเพิ่มพูนมากขึ้นจากเดิม

5.2.2.ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึกซึ่งเกี่ยวข้องกับค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม เจตคติ

แครธวอล บลูม และมาเซีย (อ้างถึงใน เอมอร์ จังศิริพรภรณ์, 2546) ได้ศึกษาวิจัยการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึกของมนุษย์ และแบ่งระดับการเรียนรู้ด้านจิตพิสัยที่พัฒนาขึ้นในตัวบุคคล จากระดับต่ำจนถึงระดับสูงไว้ 5 ระดับ ซึ่งการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นจะต้องอาศัยพื้นฐานระดับการเรียนรู้ที่ ต่ำกว่าดังต่อไปนี้

1. การรับรู้หรือการใส่ใจต่อสิ่งเร้า (Receiving or Attending) คือการที่บุคคลถูกกระตุ้นให้รับรู้ต่อสิ่งเร้าหรือปรากฏการณ์บางอย่างที่อยู่รอบตัว ทำให้เกิดความตระหนัก ความตั้งใจ ที่จะรับรู้และให้ความสนใจต่อสิ่งเร้า นั้น

2. การตอบสนอง (Responding) เมื่อบุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าจนเกิดความสนใจอย่างเต็มที่ บุคคลจึงยินยอมหรือเต็มใจที่จะตอบสนองและสร้างความพึงพอใจจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า นั้น

3. การเห็นคุณค่า (Valuing) การที่บุคคลมีความเชื่อว่าสิ่งนั้นมีคุณค่าสำหรับตนแสดงความชอบสิ่งนั้นมากกว่าสิ่งอื่น และสร้างความผูกพันที่จะอุทิศตนเพื่อค่านิยม นั้น

4. การจัดระบบค่านิยม (Organization) เมื่อบุคคลยอมรับและเห็นคุณค่าของค่านิยมนั้นแล้ว บุคคลจะรวบรวมค่านิยมต่างๆ ที่สัมพันธ์กันให้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน อาจทำการเปรียบเทียบจัดลำดับความสำคัญของค่านิยม พร้อมทั้งกำหนดแนวทางของพฤติกรรมหรือการแสดงออก

5. การแสดงลักษณะตามค่านิยม (Characterization) การที่บุคคลนาระบบค่านิยมที่สร้างขึ้นมาผสมผสานเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ และปรัชญาชีวิต ค่านิยมนั้นจึงเป็นแรงขับภายในที่ถูกระตุ้นให้บุคคลแสดงออกทางพฤติกรรมตามค่านิยมนั้น

คว้น ขาวหนู (2523) กล่าวว่า การเกิดทัศนคติในเรื่องใดสิ่งใดของคนเรานั้นมิได้เกิดขึ้นปุบปับทันทีทันใด การเกิดทัศนคติมีลำดับการเกิดเป็นลำดับเป็นขั้นเป็นตอน จากง่ายไปหายาก จากขั้นต่ำไปหาขั้นสูง การที่คนเราจะมีทัศนคติต่อสิ่งใดเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับความยากง่ายและความละเอียดอ่อนของสิ่งนั้นหรือเรื่องนั้น

จำนงค์ อิมสมบูรณ์ (2537) ยังได้กล่าวว่าพฤติกรรมด้านทัศนคติ ค่านิยม ความรู้สึก ความชอบ พฤติกรรมด้านนี้ หมายถึง ความสนใจ ความรู้สึก ท่าที ความชอบ / ไม่ชอบ การให้คุณค่า การรับ การเปลี่ยนหรือปรับปรุง ค่านิยมที่ยึดถืออยู่ พฤติกรรมด้านนี้ยากต่อการอธิบาย เพราะเกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคล

เฉลิมพล ต้นสกุล (2541) ก็กล่าวว่า เจตคติ หรือทัศนคติ (Attitude) หมายถึง ความโน้มเอียงในการประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ หรือสัญลักษณ์ของสิ่งนั้นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง การประเมินจะเป็นความรู้สึกที่สามารถบอกได้ว่าชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย และความโน้มเอียงที่จะประพฤติ

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2542) กล่าวว่า เจตคติหรือทัศนคติ ถือว่าเป็นความรู้สึกเชื่อ ศรัทธา ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนเกิดความพร้อมที่จะแสดงการกระทำออกมา ซึ่งอาจจะไปในทางดีหรือไม่ดีก็ได้ เจตคติยังไม่เป็นพฤติกรรมแต่เป็นตัวการที่จะทำให้เกิดพฤติกรรม ดังนั้นเจตคติจึงเป็นคุณลักษณะของความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในใจ

สุชาติ โสมประยูร และเอมอัชมา วัฒนบุรานนท์ (2542) กล่าวว่า ทัศนคติทางด้านสุขภาพ เป็นกระบวนการทางด้านจิตใจ ได้แก่ การที่นักเรียนมีทัศนคติหรือปฏิกิริยาในด้านความรู้สึกต่อเรื่องสุขภาพดีขึ้น หรือเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม ทัศนคติเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับภาวะแห่งความพร้อมของจิตใจที่มีปฏิกิริยาต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งในลักษณะที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ทัศนคตินี้แตกต่างจากความรู้สึกธรรมดา (Feeling) ที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปมาก เพราะทัศนคติจะถาวรและมีสาระมากกว่า ความรู้สึกธรรมดา ทัศนคติของคนเรานั้นไม่ใช่เป็นเรื่องพันธุกรรม แต่เป็นเรื่องที่หาเพิ่มเติมได้ สร้างขึ้นได้ และสามารถเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ นอกจากนี้การเห็นตัวอย่างที่ดี การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะหรือบรรยากาศที่เป็นกันเอง รวมทั้งการจัดกิจกรรมในห้องเรียนที่เหมาะสมและน่าสนใจย่อมจะช่วยให้แก่นักเรียนมีทัศนคติทางด้านสุขภาพดีขึ้น

อนุวัตินิ คุณแก้ว (2558) กล่าวว่า จิตพิสัยเป็นคุณลักษณะภายในของคน แล้วแสดงพฤติกรรม หรือการกระทำออกมาตามอารมณ์ ความรู้สึก ไม่ว่าจะในด้านความสนใจ เจตคติ ความชื่นชม ค่านิยม จนพัฒนาเป็นคุณลักษณะของตนเอง

5.2.3. ด้านทักษะ ความชำนาญ (Psychomotor Domain / Skill Domain)

หรือปฏิบัติ เป็นการเรียนรู้ด้านทักษะ – การปฏิบัติ เอมอร์ จังศิริพรปกรณ (2549) ซึ่งเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การประสานงานของการใช้อวัยวะต่าง ๆ เช่น การเขียน การอ่าน การพูด การวาดภาพ การเล่นฟุตบอล เป็นต้น

ทักษะพิสัยเป็นทักษะทางร่างกายเกี่ยวกับการประสานงานของประสาท (สมอง) และกล้ามเนื้อ ซึ่งเน้นความคล่องแคล่ว รวดเร็ว ถูกต้อง และชำนาญ ตามความเป็นจริงแล้ว ทักษะพิสัยรวมอยู่ในการเรียนรู้ทุกอย่าง สำหรับการจำแนกระดับการเรียนรู้ทางด้านทักษะการปฏิบัติ ได้มีนักวิจัยเสนอแนวทาง การสร้างระบบจำแนกพัฒนาการทางทักษะ-การปฏิบัติไว้อย่างเป็นลำดับขั้น จากระดับง่ายไปจนถึงระดับซับซ้อน โดยจำแนกเป็น 7 ระดับดังนี้

1. การรับรู้ของระบบประสาทกล้ามเนื้อ (Perception) การใช้ระบบประสาททั้ง 5 ได้แก่ หู ตา จมูก ลิ้น และผิวหนัง ในการรับรู้และแปลความหมายสิ่งเร้าที่ประสบ จัดนำมาสัมพันธ์กัน เพื่อจะได้นำไปปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ

2. ความพร้อมที่จะปฏิบัติ (Set) การเตรียมความพร้อมทางด้านสมอง อารมณ์ และร่างกาย ที่จะปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ

3. การปฏิบัติตามข้อแนะนำ (Guided Response) การลงมือปฏิบัติ การเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบและการลองผิดลองถูก

4. การปฏิบัติจนเป็นนิสัย (Mechanism) ปฏิบัติการตามลำดับขั้นได้อย่างต่อเนื่องด้วยความมั่นใจจนเกิดความเคยชินติดเป็นนิสัย

5. การปฏิบัติที่สลับซับซ้อน (Complex Overt Response) ปฏิบัติกิจกรรมที่สลับซับซ้อนขึ้นโดยไม่ต้องใช้ความคิดมากนัก และกระทำได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญ

6. การปรับเปลี่ยนปฏิบัติการ (Adaptation) ปรับเปลี่ยนหรือพลิกแพลงปฏิบัติการให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม

7. การสร้างปฏิบัติการใหม่ (Origination) การสร้างปฏิบัติการขึ้นมาใหม่ด้วยตนเอง โดยอาศัยการปรับปรุงปฏิบัติการเก่าที่เคยทำมา

การเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ตามแนวของบลูมและคณะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันต่อเนื่องอย่างใกล้ชิด ซึ่งสามารถรวมตัวส่งเสริมซึ่งกันและกันได้ อันจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ในที่สุด

ควีน ชาวหนู (2523) กล่าวว่า การเกิดทักษะนั้นมิใช่เกิดขึ้นง่าย ๆ จะต้องมีการกระทำเป็นขั้นตอน หรือมีขั้นตอนของการเกิดจึงจะเกิดทักษะขึ้นได้ ซึ่งคนเราจะเกิดทักษะในเรื่องใดได้ต้องสั่งสมความสามารถอย่างอื่นไว้มาก่อน นั่นคือทักษะมีลำดับขั้นของการเกิด 5 ขั้น จากจุดเริ่มต้นไปจนถึงขั้นเป็นทักษะอย่างแท้จริง คือ

1. การเลียนแบบ
2. การลงมือทำตามแบบ
3. ความถูกต้อง
4. ความต่อเนื่อง
5. การกระทำเองโดยธรรมชาติ

จำนงค์ อิมสมบูรณ์ (2537) กล่าวว่า พฤติกรรมด้านการปฏิบัติเป็นการใช้ความสามารถที่แสดงออกและสังเกตได้ในสถานการณ์หนึ่ง หรืออาจเป็นพฤติกรรมที่ตามมา คือ บุคคลไม่ได้ปฏิบัติทันทีแต่คาดคะเนว่าอาจปฏิบัติในโอกาสต่อไป พฤติกรรมการแสดงออกนี้เป็นพฤติกรรมขั้นสุดท้าย และทัศนคติเป็นส่วนประกอบ พฤติกรรมด้านนี้แสดงออกมาสามารถประเมินผลได้ง่ายแต่กระบวนการจะก่อให้เกิดพฤติกรรมนี้ ต้องอาศัยเวลา และการตัดสินใจหลายขั้นตอน ซึ่งเป็นปัญหาของการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนักวิชาการ เชื่อว่ากระบวนการทางการศึกษาจะช่วยให้เกิดพฤติกรรมนี้ได้ พฤติกรรมสุขภาพ (Health Behavior) ปฏิบัติต่าง ๆ ที่บุคคลนั้นแสดงออกหรือกระทำหรือปฏิบัติทางด้านสุขภาพทั้งที่สามารถมองเห็นหรือสังเกตได้ เช่น การอาบน้ำ แปรงฟัน สระผม และที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ซึ่งสังเกตโดยตรงไม่ได้ แต่ความสามารถวัดได้โดยใช้เครื่องมือพิเศษซึ่งสามารถบอกได้ว่า “มี “ หรือ “ไม่มี” เช่น ความคิดว่าจะกระทำความรู้สึกกว่าเห็นด้วย หรือความสนใจว่าจะกระทำถ้าหากมีเงื่อนไข หรือเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งประกอบด้วย เช่นนี้ เป็นต้น

สุชาติ โสมประยูร และเอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์ (2542) ก็ยังได้กล่าวถึงการปฏิบัติทางด้านสุขภาพไว้ว่า จัดเป็นกระบวนการทางด้านร่างกายหรือการใช้กล้ามเนื้อ ได้แก่ การที่นักเรียนได้กระทำหรือมีความสามารถในเชิงปฏิบัติในเรื่องที่เกี่ยวกับสุขภาพหรือสวัสดิภาพอย่างถูกต้องและเหมาะสมดีขึ้นกว่าเดิม โดยทั่วไปการปฏิบัติ มักจะไม่แสดงให้เห็นผลแห่งการลงทุนปฏิบัติได้ในระยะเวลาอันสั้น ผู้ปฏิบัติจึงไม่มีใครจะเห็นผลได้ทันทีทันใด แต่จะต้องใช้ระยะเวลาเป็นปีจึงปรากฏผลให้เห็นได้ การสอนให้นักเรียนมีความรู้และมีทัศนคติที่ดีจะช่วยให้การปฏิบัติดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในบทเรียนด้วยการฝึกปฏิบัติด้วยนั้น ย่อมมีผล

โดยตรงต่อการส่งเสริมการปฏิบัติหรือเป็นการพัฒนาสุขนิสัยของนักเรียน รวมทั้งการจัดบริการสุขภาพและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะก็มีส่วนช่วยส่งเสริมสุขปฏิบัติของนักเรียนด้วยเป็นอันมาก และยังได้กล่าวอีกว่า ความรู้ ทักษะคติ และการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด แต่ละอย่างมักจะไม่เกิดขึ้นโดยอิสระ มักเกิดรวม ๆ กันและพึ่งพาอาศัยกันหรือเสริมพลังซึ่งกันและกัน การสร้างเสริมพฤติกรรมอย่างหนึ่งจะมีผลช่วยสร้างเสริมพฤติกรรมอย่างอื่น ๆ ไปด้วยโดยทางอ้อม ความรู้หรือทฤษฎีกับการปฏิบัตินั้นมักจะอยู่ห่างหรือมีช่องว่าง (Gap) เสมอ ความรู้ในเรื่องสุขภาพไม่ใช่เครื่องรับประกันว่าผู้ที่มีความรู้แล้วจะปฏิบัติให้ถูกต้องดังตามได้ ทั้งนี้เพราะว่าตัวความรู้แท้ ๆ นั้น ไม่แน่ว่าจะเร้าให้เกิดการกระทำในสิ่งที่พึงปรารถนาขึ้นได้เสมอไป ในส่วนที่ทัศนคติมีบทบาทสำคัญมากในเรื่องสุขปฏิบัติของนักเรียน เพราะทัศนคติที่ดีที่นักเรียนมีต่อความรู้ที่ได้รับ ต่อกิจกรรมหรือวิธีการสอนของครูรวมทั้งตัวครูด้วยนั้น จะช่วยให้นักเรียนได้นำเอาความรู้หรือประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ การปฏิบัติอาจช่วยทำให้เกิดความรู้และทัศนคติขึ้นได้ ไม่ว่าจะดีก็จะสนใจปฏิบัติด้วยตนเองหรือถูกบังคับก็ตาม

กมลวรรณ ตังธนาภานนท์ (2557) ทักษะการปฏิบัติ หมายถึง การเคลื่อนไหวทางกายภาพ การควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกาย และการใช้ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหว ซึ่งประกอบด้วย การเคลื่อนไหวของร่างกายและการประสานสัมพันธ์ของทักษะต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นการเคลื่อนไหวของร่างกายแบบพื้นฐานหรือเป็นการแสดงการปฏิบัติงานตามกระบวนการต่าง ๆ ก็ได้

5.3 ประเภทของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ (2541) กล่าวว่า ประเภทของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การวัดและประเมินผลก่อนเรียน (Pretest) เป็นการวัดและประเมินผลผู้เรียนก่อนเริ่มเรียน ซึ่งเปรียบได้กับบทบาทการจัดตำแหน่ง (Placement) นั้นเอง คือมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความรู้เดิมของผู้เรียนว่าอยู่ในระดับใด ถ้าในกรณีที่ตรวจสอบพบว่าความรู้เดิมมีเพียงพอแล้ว ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนต่อได้เลย แต่ถ้าพบว่าผู้เรียนยังไม่พร้อมสำหรับเนื้อหาที่เตรียมไว้ ผู้สอนจะต้องสอนเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในความรู้เดิมเช่นเพื่อนร่วมชั้นเรียน วิธีการที่ใช้ในการวัดและประเมินผลก่อนเรียน คือ การใช้แบบสอบ การสัมภาษณ์ การสังเกต

2. การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน (Formative Evaluation) เป็นการวัดและประเมินผลขณะกำลังเรียน เปรียบได้กับบทบาทของการวินิจฉัย (Diagnostic) การเปรียบเทียบ

(Assessment) และการพยากรณ์ (Prediction) จุดประสงค์ของการวัดและประเมินผลระหว่างเรียน คือ เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคนอย่างใกล้ชิด เพื่อดูว่าผู้เรียนคนใด ประสงค์ความสำเร็จในการเรียนเนื้อหาแต่ละจุดประสงค์มากน้อยเพียงใด ผู้เรียนคนใดมีปัญหาในการเรียนจุดประสงค์ใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อผู้สอนจะได้หาวิธีส่งเสริมผู้เรียนที่เก่ง เช่น เสริมบทเรียนเพิ่มเติมเป็นพิเศษ และหาวิธีช่วยเหลือผู้เรียนที่อ่อน เช่น สอนซ่อมเสริมหรือจัดแบบฝึกหัดเพิ่มเติม นอกจากนี้ผู้สอนจะได้ใช้ข้อมูลในการปรับวิธีสอนให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียน เช่น อาจต้องสนใจผู้เรียนที่อ่อนเป็นพิเศษ หรือเพิ่มการสอนเป็นรายบุคคลมากขึ้น หรืออาจแบ่งสอนเป็นกลุ่มตามระดับความสามารถของผู้เรียน หรืออาจแบ่งกลุ่มนักเรียนคละกันระหว่างคนเก่งกับคนอ่อน เพื่อให้คนเก่งช่วยอธิบายให้เพื่อนที่เรียนอ่อน ฯลฯ ซึ่งวิธีการที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้สอน เป็นสำคัญวิธีการที่ใช้ในการวัดและประเมินผลระหว่างเรียน ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การตรวจผลงาน

3.การวัดและประเมินผลหลังเรียน (Summative Evaluation) เป็นการวัดและประเมินผลภายหลังจากเรียนสิ้นสุดลง เปรียบได้กับบทบาทของการประเมินผล (Evaluation) จุดประสงค์ของการวัดและประเมินผลหลังเรียน เป็นการตัดสินผลการเรียนทั้งหมดของผู้เรียนว่ารอบรู้ในเนื้อหา มากน้อยเพียงใด และมีความสามารถในระดับใด ผลการตัดสินนี้จะใช้ในการเลื่อนชั้น แต่ถ้าผู้เรียนมีผลการเรียนไม่เป็นที่น่าพอใจ ผู้เรียนจะต้องเรียนซ่อมเสริมหรืออาจต้องซ้ำชั้น นอกจากนี้ผู้สอนจะได้ใช้ข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนในปีการศึกษาต่อไป ด้วย วิธีการที่ใช้ในการวัดและประเมินผลหลังเรียนได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การตรวจสอบผลงาน การสังเกต ฯลฯ

5.4 หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

โชติกา ภาชีผลและคณะ (2558) กล่าวว่า การวัดและประเมินการเรียนรู้เป็น กระบวนการที่มีระบบในการปฏิบัติประกอบกับเป็นการวัดและประเมินผลทางอ้อม จึงมีความจำเป็น ที่ต้องวางแผนอย่างเป็นระบบให้ชัดเจน โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้

- 1.กำหนดจุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินผลให้ชัดเจน หลักสำคัญของขั้นตอนนี้คือ ต้องตอบคำว่าวัดและประเมินผลไปทำไม จุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินผลมีหลายประการ เช่น เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง เพื่อเปรียบเทียบระดับพัฒนาการ หรือ

เพื่อตัดสินผลการเรียน ซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และจุดประสงค์การสอนเพื่อนำไปใช้ได้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

2.วิเคราะห์เป้าหมายของการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้น หลักสำคัญของขั้นตอนนี้คือต้องตอบคำถามว่าสิ่งที่ต้องการวัดและประเมินผลคืออะไร เช่น ต้องการวัดความสามารถทางสติปัญญาของบุคคล ความรู้สึกนึกคิด หรือพฤติกรรมที่เกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติ ซึ่งต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอน

3.เลือกใช้และสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพและเหมาะสม หลักสำคัญของขั้นตอนนี้คือต้องตอบคำถามว่า ควรวัดและประเมินอย่างไร ตั้งแต่การเลือกใช้เครื่องมือ ไม่ว่าจะเป็นแบบสอบแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แล้วจึงลงมือสร้างเครื่องมือที่ต้องมีกระบวนการการสร้างอย่างเป็นระบบคือ มีการออกแบบสร้างเครื่องมือ ลงมือสร้างเครื่องมือ ทดลองใช้ และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านความตรงความเที่ยงของเครื่องมือ

4.นำไปทดสอบ เป็นขั้นตอนที่ทำหลังจากตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแล้ว การนำเครื่องมือไปใช้ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือปัจจัยรอบด้านต่าง ๆ ที่จะมีอิทธิพลต่อการแสดงความสามารถของผู้เรียน โดยต้องจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และจิตวิทยาที่ส่งเสริมการแสดงความสามารถที่มีอยู่และควบคุมปัจจัยต่าง ๆ ที่จะมาแทรกแซงความถูกต้องของการวัด

5.ตรวจให้คะแนน เป็นขั้นตอนที่ต้องคำนึงถึงคือความยุติธรรม ต้องทำด้วยใจเป็นกลางไม่ลำเอียงหรืออคติ ตรวจให้คะแนนโดยใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน

6.ตัดสินคุณค่าของผลการเรียนรู้ หลักสำคัญของขั้นตอนนี้คือ ต้องตอบคำถามว่าควรตัดสินผลด้วยวิธีใดซึ่งต้องพิจารณาให้รอบคอบ ก่อนที่จะสรุปผลการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์และวิธีแปลความหมายเป็นสำคัญ

7.รายงานและนำผลไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้อันเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เนื่องจากการวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ทรัพยากรมาก ดังนั้นจึงควรนำผลไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ใช้สำหรับปรับปรุงการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน ปรับปรุงและ

พัฒนาการสอนของครูเป็นข้อมูลสำหรับแนะแนวผู้เรียนและผู้ปกครอง หรือปรับปรุงการบริหารของสถานศึกษา

จากการศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ จนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่สังเกตได้จากพฤติกรรมการเรียน 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย (ความรู้) ด้านจิตพิสัย (เจตคติ) และด้านทักษะพิสัย (การปฏิบัติ) ซึ่งพฤติกรรมการเรียนทั้ง 3 ด้าน นั้น มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กล่าวคือ หากมีความรู้ถูกต้อง ก็ย่อมนำไปสู่การมี เจตคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้องตามไปด้วย หรือในทางตรงกันข้าม หากความรู้ไม่ถูกต้อง ก็ย่อมทำให้เจตคติ และการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องเช่นกัน อีกทั้งการศึกษาจากเอกสารก็พบได้ว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ ทั้ง 3 ด้านนี้ จะมีการเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามลำดับขั้นตอนด้วย และการเปลี่ยนแปลงด้านเจตคติ และการปฏิบัตินั้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงจนเห็นผลที่ชัดเจนต้องอาศัยเวลาระยะหนึ่ง

จากการศึกษาเอกสารก็พบว่า สามารถวัดและประเมินผลพฤติกรรมการเรียน ได้ 3 ระยะเวลา คือ 1.การวัดและประเมินผลก่อนเรียน 2.การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน 3.การวัดและประเมินผลหลังเรียน และจำเป็นอย่างยี่งที่ ต้องมีการออกแบบสร้างเครื่องมือที่ใช้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการประเมินผลถูกต้องมากที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับสามแณวรรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ชูไฮลา มาหะมะ (2549) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง สิละ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเจ๊ะยอ อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส โดยมีวัตถุประสงค์ประสงค์ของการวิจัย 1.เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องสิละ 2.เพื่อสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องสิละและทดลองใช้ 3.เพื่อนำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องสิละไปใช้และประเมินผลการใช้ การวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1.ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง สิละ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 10 คน ผู้ปกครอง จำนวน 34 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 34 คน โรงเรียนบ้านเจ๊ะยอ อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง สิละ สำหรับผู้บริหาร และครู ผู้ปกครองและนักเรียน 2.สร้างหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องสิละและทดลองใช้ ตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสิละ จำนวน 3 คนผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร จำนวน 3 คนผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผล จำนวน 3 คน และทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนุโระ อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส จำนวน 20 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง สิละ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบวัดการปฏิบัติ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง สิละ 3. นำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องสิละไปใช้และประเมินผลการใช้ ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนบ้านเจ๊ะยอ อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง สิละแบบวัดการปฏิบัติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความคิดเห็นของ นักเรียนที่มีต่อการเรียนตามหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง สิละ พบว่า ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน ให้ความสำคัญและต้องการให้มีหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง สิละการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง สิละ พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้และการนำหลักสูตรไปใช้และ

ประเมินผล พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ร้อยละ 80.5 คะแนนการปฏิบัติร้อยละ 80.3 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง สีละ อยู่ในระดับมาก

จัตรงค์ วงษ์ปาน (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง ตะกร้อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนอมราวินทยาภูมิ จุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง ตะกร้อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนอมราวินทยาภูมิ 2) หาประสิทธิผลของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง ตะกร้อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนอมราวินทยาภูมิ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่ใช้ในการสำรวจความต้องการของท้องถิ่น ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 8 คน ประชากรที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 41 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง ตะกร้อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนอมราวินทยาภูมิ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 19 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง ใช้เวลาทดลอง 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบด้วย t - test ผลการวิจัยพบว่า

1. ได้หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง ตะกร้อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนอมราวินทยาภูมิ ที่มีคุณภาพในระดับดี
2. หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง ตะกร้อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนอมราวินทยาภูมิ มีประสิทธิผลตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีผลการเรียนรวมผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 70

สวิสส์ คำศรี (2550) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง เกมและการละเล่นพื้นบ้าน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเดอศรีไพรวัลย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง เกมและการละเล่นพื้นบ้าน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเดอศรีไพรวัลย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 2. เพื่อประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้น โดย 2.1 ตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษาตามประสิทธิภาพ 80/80 2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้น 2.3 ศึกษาทักษะการปฏิบัติของนักเรียนตาม

หลักสูตรสถานศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้น และ 2.4 ศึกษาเจตคติที่มีต่อการเรียนของนักเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้น การพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ 1.ศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน 2.พัฒนาหลักสูตร 3.ทดลองใช้หลักสูตร 4.ประเมินและปรับปรุง ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่องเกมและการเล่นพื้นบ้าน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเตอศรีไพรวัลย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง และประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น พบว่ามีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้

2. ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นพบว่า 1. หลักสูตรสถานศึกษามีประสิทธิภาพ 92.26/90.57 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ผ่านการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. ทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนที่ได้เรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับร้อยละ 92.94 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 80 และ 4. เจตคติต่อการเรียนของนักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับดีมาก

อัจฉนา เงามหวาน (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตเทศบาลบ้านเขตวัน จังหวัดแพร่ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ ศึกษาสภาพ ปัญหา และผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตเทศบาลบ้านเขตวัน จังหวัดแพร่ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียนที่เรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 และผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตเทศบาลบ้านเขตวัน จังหวัดแพร่ ในการบริหารงาน 7 ด้าน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยภาพรวมมีความเห็นสอดคล้องกัน ยกเว้นในเรื่องการวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาสำหรับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีความเห็นต่างกัน

2. ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตเทศบาลบ้านเขตวัน จังหวัดแพร่ ตามความคิดเห็นของนักเรียนและความต้องการของผู้ปกครอง พบว่า อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรของ

สถานศึกษา จัดไม่ตรงตามความต้องการของนักเรียน หลักสูตรไม่ค่อยมีสิ่งที่น่าสนใจ ควรมีสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่ทันต่อเหตุการณ์และมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

3.ผลการดำเนินงานบริหารหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตเทศบาลบ้านเขตวัน จังหวัดแพร่ ตามความคิดเห็นของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านสื่อแลแหล่งเรียนรู้ คือ มีการใช้ห้องปฏิบัติการทางสุขศึกษาและพลศึกษาอย่างเพียงพออยู่ในระดับปานกลาง และมีการใช้แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนและในท้องถิ่น เพื่อการเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการวัดและประเมินผลนักเรียนมีความเห็นว่าการรายงานผลการเรียนรู้ผู้เรียนต่อผู้ปกครองและชุมชน เป็นประจำอยู่ในระดับปานกลาง

ณิชารีย์ ศรีศักดิ์ (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนบ้านอรุโณทัย จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรและจัดทำคู่มือการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านอรุโณทัย จังหวัดเชียงใหม่ โดยพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2 ส่วนคือ 1.หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้านอรุโณทัย 2.หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านอรุโณทัย และด้านแนวทางการบริหารหลักสูตรได้จัดทำเป็นคู่มือการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ประชากรที่ใช้ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูวิชาการและหัวหน้าสายชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเลือกตอบ แบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ นำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

ในผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมี 2 ฉบับ ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านอรุโณทัย มุ่งองค์ประกอบ คือ วิสัยทัศน์ หลักการภารกิจ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ โครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม คำอธิบายรายวิชา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ระเบียบการวัดประเมินผล ส่วนหลักสูตรสถานศึกษาพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มุ่งองค์ประกอบ คือ สาระการเรียนรู้ มาตรฐานตามตัวชี้วัดแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการและด้านเจตคติเพื่อนำมาจัดทำคำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา หน่วยงานการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้

แบบบันทึกหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยหลักสูตรทั้งสองมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมาก และในการประเมินผลการใช้หลักสูตรทั้งสอง พบว่า มีความเหมาะสมในการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับมากเช่นกัน

ส่วนการจัดทำคู่มือการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการสร้างคู่มือ มีองค์ประกอบ คือ ความสำคัญ และความเป็นมา วัตถุประสงค์ ผลที่คาดว่าจะได้รับ แผนการบริหารหลักสูตรและเครื่องมือในการบริหารหลักสูตร โดยคู่มือมีประสิทธิภาพในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำคู่มือไปใช้ได้อยู่ในระดับมาก

สาธิตา ศรีธนะ (2553) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่องการเคลื่อนไหวด้วยท่ารำโย้กลองเลง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอากาศอำนวยศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1. พัฒนหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่องการเคลื่อนไหวด้วยท่ารำโย้กลองเลง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอากาศอำนวยศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 3 2. เพื่อประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้น โดย 2.1 ตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษาตามประสิทธิภาพ 80/80 2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้น 2.3 ศึกษาทักษะการปฏิบัติของนักเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้น และ 2.4 ศึกษาเจตคติที่มีต่อการเรียนของนักเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้น การพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ 1. ศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน 2. พัฒนาหลักสูตร 3. ทดลองใช้หลักสูตร 4. ประเมินและปรับปรุง ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่องการเคลื่อนไหวด้วยท่ารำโย้กลองเลง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอากาศอำนวยศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง และประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น พบว่ามีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้

2. ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นพบว่า 1. หลักสูตรสถานศึกษามีประสิทธิภาพ 91.75/89.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ผ่านการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. ทักษะการปฏิบัติของนักเรียนที่ได้เรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับร้อยละ

ละ 91.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 80.00 และ 4.เจตคติต่อการเรียนของนักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมาก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ชลดา เกื่อนเนา (2548) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านหน่วยการเรียนรู้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผล และด้านการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย 11 โรงเรียน จำนวน 55 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ และเรียงเรียงเนื้อหาเป็นลำดับ ผลการวิจัยพบว่า

1.ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ด้านผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล และในเขตต่างจังหวัด ต่างกันในเรื่องการเขียนพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัยไม่ชัดเจน และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไม่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้

2.ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ด้านสาระการเรียนรู้ ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล และในเขตต่างจังหวัด ต่างกันในเรื่องการเขียนสาระการเรียนรู้โดยไม่เพิ่มเติมในส่วนของภูมิปัญญาท้องถิ่น และครูผู้สอนยังขาดความชำนาญในการเขียนสาระการเรียนรู้

3.ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ด้านหน่วยการเรียนรู้ ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล และในเขตต่างจังหวัด ต่างกันในเรื่องไม่มีการบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

4.ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ด้านสาระกระบวนการเรียนรู้ ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล และในเขตต่างจังหวัด ต่างกันในเรื่องการเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน และการสอนไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากครูต้องสอนหลายวิชา

5.ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ด้านสื่อการเรียนรู้ ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล และในเขตต่างจังหวัด ไม่ต่างกัน

6.ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ด้านการวัดและประเมินผล ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล และในเขตต่างจังหวัด ต่างกันในเรื่องการวัดและประเมินผลไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อสอบ

7.ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ด้านการบริหารจัดการ ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล และในเขตต่างจังหวัด มีปัญหาไม่ต่างกัน

ทศพร สระแก้ว (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูผู้สอนพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูผู้สอนพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปยังกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูผู้สอนพลศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 433 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 ชุด เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 433 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งสิ้น 359 ชุด คิดเป็นร้อยละ 82.91 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวด้วยการทดสอบค่าเอฟ และทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูผู้สอนพลศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้านเนื้อหาสาระในหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการผลิตและการใช้สื่ออุปกรณ์ ด้านการวัดและการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย

2. การเปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูผู้สอนพลศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามขนาดของโรงเรียนพบว่า ครูผู้สอนพลศึกษาในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในปัญหาด้านเนื้อหาสาระในหลักสูตร เรื่อง “มีปัญหาการเลือกกิจกรรมให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้” และเรื่อง “การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง” ปัญหาด้าน

การจัดการเรียนการสอน เรื่อง “สามารถจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนและชั้นเรียน” เรื่อง “จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนต่อครู” และเรื่อง “ครูผู้สอนพลศึกษาต้องไปสอนวิชาอื่น” ปัญหาด้านการผลิตและการใช้สื่ออุปกรณ์ เรื่อง “การเลือกสื่อที่เหมาะสมกับวัย ระดับชั้นของผู้เรียน” และเรื่อง “การดูแลรักษาและเบิกจ่ายอุปกรณ์พลศึกษาไม่อาจดำเนินการได้โดยสะดวก โดยเฉพาะอุปกรณ์ทางพลศึกษามักชำรุดและสูญหายบ่อย”

ปารณีย์ สิริวาเสฏฐาเมธา (2550) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยรูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP Model) ประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 155 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 10 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 31 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 114 คน ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า

- 1.ด้านบริบท จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
- 2.ปัจจัยเบื้องต้น สื่อ แหล่งการเรียนรู้ และคุณลักษณะของครูผู้สอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
- 3.ด้านกระบวนการ การจัดการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร การวัดประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
- 4.ด้านผลผลิต คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

เกษแก้ว บุญบาล (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษากับกลุ่มเป้าหมายจากโรงเรียนทั้งหมด 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดอุดรธานี โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดมุกดาหาร โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดชัยภูมิ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด และโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดขอนแก่น แยกเป็นผู้บริหารโรงเรียนละ 9 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาโรงเรียนละ 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น

แบบสอบถาม ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารและบริการหลักสูตร ด้านการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยและสภาพการณ์ต่าง ๆ ภายในโรงเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ผลการวิจัยพบว่า

1.สภาพการปฏิบัติการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ทั้ง 5 ด้าน เป็นดังนี้

1.1ด้านการบริหารและบริการหลักสูตร	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
1.2ด้านการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
1.3ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
1.4ด้านการวัดและประเมินผล	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
1.5 ด้านปัจจัยและสภาพการณ์ต่าง ๆ ภายในโรงเรียน	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.สภาพปัญหาการปฏิบัติการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ทั้ง 5 ด้าน เป็นดังนี้

2.1ด้านการบริหารและบริการหลักสูตร	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
2.2ด้านการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
2.3ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
2.4ด้านการวัดและประเมินผล	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
2.5 ด้านปัจจัยและสภาพการณ์ต่าง ๆ ภายในโรงเรียน	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

(เกรียงศักดิ์ วิจักขณ์กาญจน (2551)) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 30 คน กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามผู้บริหารและครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านวัสดุ อุปกรณ์สื่อการสอนและด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการสอนพลศึกษา พบว่า มีระดับปัญหาน้อย ปัญหาด้าน

ความรู้และทักษะของผู้สอนในเนื้อหาที่เกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา พบว่า มีปัญหาในระดับน้อย นอกจากนี้ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ การขาดงบประมาณสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา การขาดครูผู้สอนวิชาพลศึกษาที่มีไม่เพียงพอ และสถานที่ไม่เอื้ออำนวยในการเรียนการสอน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

สิทธิพล เวียงธรรม (2547) ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง ปัญหาการเรียนการสอนของคณะสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าเพื่อ ศึกษาสภาพปัญหา และปัจจัยสาเหตุแห่งปัญหาในการจัดกิจกรรมการสอนของคณะสงฆ์ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดมหาสารคาม ข้อมูลได้จากผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 13 รูป ครูผู้สอนจำนวน 130 รูป และพระปริยัตินิเทศ จำนวน 11 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติร้อยละ นำเสนอผลในรูปของการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า

1.ด้านหลักสูตร ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน และสภาพท้องถิ่น สาเหตุเพราะมีเนื้อหากว้างเกินไป และภาษาที่ใช้เป็นภาษาวิชาการแบบโบราณจึงยากต่อทำความเข้าใจ หลักสูตรการเรียนการสอนเน้นภาคทฤษฎีมากเกินไป สาเหตุเพราะโครงสร้างของหลักสูตรเน้นด้านทฤษฎีมากกว่าด้านปฏิบัติ การจัดประชุมวางแผนและวิเคราะห์การใช้หลักสูตรร่วมกันยังไม่ได้เกิดขึ้น สาเหตุเพราะการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม ของคณะสงฆ์ยังไม่เป็นเอกภาพ แต่ละสำนักเรียนหรือแต่ละโรงเรียนต่างดำเนินการตามความเข้าใจของตนเอง หรือทำตามบูรพาจารย์ถือปฏิบัติมา การนิเทศการใช้หลักสูตรยังไม่เพียงพอ สาเหตุเพราะพระปริยัตินิเทศไม่ได้ทำหน้าที่อย่างเต็มที่ และโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมไม่มีเอกสารเพียงพอสำหรับการศึกษา ค้นคว้า สาเหตุเพราะขาดงบประมาณในการจัดซื้อ

2.ด้านการจัดทำแผนการสอน คณะสงฆ์ไม่ค่อยเข้าใจการจัดทำแผนการสอน ครูผู้สอนไม่สามารถสอนตามแผนที่กำหนดไว้ และส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบบรรยายและถาม-ตอบ สาเหตุเพราะ ไม่มีการจัดอบรมเกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอน ครูผู้สอนเตรียมแผนการสอนแบบเดิม คือแบบบรรยายและถาม-ตอบ โดยมีครูเป็นศูนย์กลาง

3.ด้านการใช้สื่อการสอน คณะสงฆ์ไม่มีสื่อการสอนที่ทันสมัย สาเหตุเพราะขาดงบประมาณในการจัดซื้อ และครูผู้สอนไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการสร้างสื่อการสอนขึ้นมาใช้เอง สาเหตุเพราะไม่มีการจัดฝึกอบรมเพื่อการจัดทำสื่อการสอนแต่อย่างใด

4.ด้านการวัดผลประเมินผล ในปัจจุบันไม่มีความเหมาะสม สาเหตุเพราะ มุ่งเน้นวัดความรู้ภาคทฤษฎีมากเกินไปและไม่มีการวัดผลภาคปฏิบัติ กระบวนการออกข้อสอบและลักษณะข้อสอบยังไม่เหมาะสม สาเหตุเพราะ การออกข้อสอบดำเนินการโดยส่วนกลาง ครูผู้สอนไม่มีโอกาสได้ร่วมออกข้อสอบ และข้อสอบเป็นอัตนัยทั้งสิ้น จึงไม่ครอบคลุมเนื้อหาของหลักสูตร การจัดทำให้มีการสอบธรรมสนามหลวงปีละครั้งยังไม่พอเพียง สาเหตุเพราะ ยังมีนักเรียนที่สอบไม่ผ่านอยู่มากทำให้ไม่มีโอกาสสอบแก้ตัวหรือสอบซ่อม และการทุจริตในการสอบมักเกิดขึ้นเสมอ สาเหตุเพราะกรรมการควบคุมห้องสอบบางส่วนละเลยต่อการปฏิบัติตามระเบียบของการสอบ

(พระมหาศิริสิทธิ์ วรโงน, 2550) ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง การจัดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อ มุ่งศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาในปีการศึกษา 2549 จำนวน 80 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบปลายเปิด นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ผลการศึกษา พบว่า

สภาพการดำเนินการ ปัญหา และข้อเสนอแนะการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ทั้ง 5 ด้านดังนี้

การดำเนินการด้านการวางแผนการจัดทำหลักสูตร ในภาพรวมดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางที่ดำเนินการมาก คือ เก็บรวบรวมข้อมูลสถิติทางการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันนำมาใช้ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร และปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนขาดงบประมาณที่เพียงพอต่อการเตรียมการและดำเนินการจัดทำหลักสูตร ส่วนข้อเสนอแนะ คือ หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนงบประมาณให้เหมาะสม และเพียงพอ

การดำเนินการด้านการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมดำเนินการอยู่ในระดับมาก คือ จัดตารางสอนโดยคำนึงถึงความสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระวิชา และปัญหาที่พบคือ บุคลากรครูไม่ให้ความร่วมมือที่ดีเท่าที่ควรในการจัดทำหลักสูตร ข้อเสนอแนะ คือ ควรสร้างความตระหนักแก่บุคลากร ครู ให้เห็นความสำคัญในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตั้งใจ พร้อมเสียสละดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

การดำเนินการด้านสื่อการเรียนรู้อยู่ ในภาพรวมดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางที่มีการดำเนินการมาก คือ แนะนำให้ครูได้นำทรัพยากรในท้องถิ่นมาจัดทำสื่อการเรียนการสอน และปัญหาที่พบคือ สถานศึกษาขาดงบประมาณ ช่วยสนับสนุนจัดหาและผลิตสื่อ ส่วนข้อเสนอแนะ

คือ สถานศึกษา ควรผลิตสื่อ จัดหาสื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่นชุมชนท้องถิ่นนำมาใช้ ให้เกิดประโยชน์ เน้นการผลิตสื่อให้สอดคล้องกับบทเรียน จัดหางบประมาณสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนรู้

การดำเนินการด้านการวัดผลและประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่มีการดำเนินการมาก คือ วางแผน กำหนดช่วงเวลาในการวัดผลและประเมินผลระหว่างภาคเรียนปลายภาคเรียน และตลอดภาคเรียนได้อย่างเหมาะสม และปัญหาที่พบคือ สถานศึกษาไม่ได้สร้างเครื่องมือระเบียบแบบแนวปฏิบัติการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดทำเครื่องมือการวัดผลประเมินผลรองรับตามหลักสูตร คณะครูตระหนักถึงความสำคัญการวัดผลประเมินผล จัดการวัดผลประเมินผลให้เหมาะสม สอดคล้องกับ ทั้ง 8 กลุ่มสาระปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ เป็นระบบ ตรวจสอบได้

การดำเนินการด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ดำเนินการมาก คือ ส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมเข้าค่ายปฏิบัติธรรม กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ และปัญหาที่พบ คือ สถานศึกษาขาดงบประมาณในการดำเนินงานจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระ ส่วนข้อเสนอแนะ คือ สถานศึกษา ควรบริหารงบประมาณให้เป็นระบบ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามกลุ่มสาระอย่างเหมาะสม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ายังไม่มีนักวิจัยหรือนักการศึกษาท่านใด ที่ทำการศึกษารวบรวมเรื่องหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแฉกร ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนพระปริยัติธรรม มีแต่การศึกษาในเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา และระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เน้นไปทางด้านกิจกรรมทางพลศึกษา โดยมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรที่ประกอบไปด้วย การศึกษาสำรวจข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัญหาของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของโรงเรียนทั่วไปที่ไม่ใช่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และยังพบว่าม้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในเรื่องสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่พบได้ว่า มีปัญหาในเรื่อง ด้านหลักสูตร ด้านการจัดทำแผนการสอนด้านการใช้สื่อการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

ดังนั้น การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแฉกรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม โดยใช้หลักการและแนวคิดเบื้องต้นในการพัฒนาหลักสูตร ในเรื่องวิถีชีวิต และข้อบัญญัติของสามแฉกร พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2552-2559) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 -2559) แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (พ.ศ.2553-2562) หลักการพัฒนาหลักสูตรทั่วไป หลักการพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษาและพลศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้า เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. รูปแบบการวิจัย
3. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. ขั้นตอนการวิจัย
5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้า เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ วารสาร บทความ และงานวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร
- 1.2 ศึกษาเรื่องโภชนาการ เพศศึกษา ความเครียด ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การบริหารกาย กิจกรรมนันทนาการ ความปลอดภัยในชีวิต และการรับบริการสุขภาพในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของสามเณร
- 1.3 ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ
- 1.4 ศึกษาวิธีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การสร้างแบบทดสอบ และแบบสอบถาม

รูปแบบการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณร ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ที่มีแบบแผนการ

ทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design (ราตรี นันทสุนทร, 2554) กล่าวคือมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย 1 กลุ่ม โดยมีการเก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบทดสอบความรู้แบบวัดเจตคติ และแบบวัดการปฏิบัติ ทั้งก่อนและหลังการทดลอง ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design

Gr	O1	T	O2
----	----	---	----

Gr หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง

O1 หมายถึง การทดสอบก่อนการทดลองใช้หลักสูตร

T หมายถึง หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม

O2 หมายถึง การทดสอบหลังการทดลองใช้หลักสูตร

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร

สามเณรที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

สามเณรที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล วัดปัญญาบันฑิตาราม ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 19 รูปโดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งมีวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยเหตุผลดังนี้

1.เป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และสามเณรเห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

2.เป็นโรงเรียนที่มีความประสงค์และยินดีเข้าร่วมทดลองการใช้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

3. เป็นโรงเรียนที่มีการจัดการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาและวิชาพลศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

4. เป็นโรงเรียนที่สามารถให้ชั่วโมงในการทดลองจัดการจัดการเรียนรู้ตามการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแฉะระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้

ขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแฉะระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม ตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

- 4.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร
- 4.2 การพัฒนาหลักสูตร
- 4.3 การหาคุณภาพของหลักสูตร
- 4.4 การทดลองใช้หลักสูตร
- 4.5 การประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตร

4.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา รวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นวิถีชีวิตและข้อจำกัดที่แตกต่างระหว่างสามแฉะและนักเรียนทั่วไป อันเนื่องมาจาก ข้อบัญญัติศีล 10 และ หลักเสขียวัตร 75 (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ง.) และทำการศึกษา รวบรวมและวิเคราะห์เอกสารจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

1. แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 -2559)
2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. หลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ระหว่างสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับ สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จากนั้นทำการศึกษาความคิดเห็นในประเด็นข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาพลศึกษา และสามแฉะ

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3 โดยได้มีการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชา สุขศึกษา ครูผู้สอนวิชาพลศึกษา และสามเณรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ถึง สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 14 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนพระ ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 1 ได้แก่ 1.โรงเรียนวชิรมกุฏ 2.โรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 3.โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดศรีบุญเรือง 4.โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา วัดสุทธาวาส 5.โรงเรียนวัดกาญจนสิงหาสน์วิทยา 6.โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล 7. โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาวัดเวตวันธรรมาวาส 8.โรงเรียนวัดผ่องพลอยวิริยาราม 9. โรงเรียนพระปริยัติธรรมพรหมวชิรญาณ 10.โรงเรียนวัดเสนาหา 11.โรงเรียนพระปริยัติธรรมมหา สวัสดิ์วิทยา 12.โรงเรียนวัดโกเมศรัตนาราม 13.โรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์ 14.โรงเรียนพระปริยัติ ธรรมพระราหุล (รายละเอียดของผลความคิดเห็นอยู่ในภาคผนวก จ.)

4.2 การพัฒนาหลักสูตร

ในขั้นการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยได้มีการดำเนินการสร้างองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้ **ขั้นตอนที่ 1** การกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและ พลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญ ศึกษา วัดปัญญานันทาราม

ผู้วิจัยกำหนดจากการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

- 1.วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 -2559)
- 2.วิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 3.วิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา
- 4.วิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณร (ศีล 10 และหลักเสขียวัตร 75)
5. การศึกษาความคิดเห็นในประเด็นข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา สามเณรระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดหลักการของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและ พลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญ ศึกษา วัดปัญญานันทาราม ผู้วิจัยได้กำหนดหลักการเพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ของ หลักสูตร เพื่อไปสู่วิสัยทัศน์ โดยวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้

- 1.วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 -2559)
- 2.วิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 3.วิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- 4.วิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณร (ศีล 10 และหลักเสขยวัตร 75)
5. การศึกษาความคิดเห็นในประเด็นข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา สามเณรระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1
- 6.วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม ผู้วิจัยได้กำหนดเป้าหมาย เพื่อเป็นแนวทางการจัดการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรเพื่อไปสู่วิสัยทัศน์ และเป้าหมาย โดยวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้

- 1.วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 -2559)
- 2.วิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 3.วิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- 4.วิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณร (ศีล 10 และหลักเสขยวัตร 75)
5. การศึกษาความคิดเห็นในประเด็นข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา สามเณรระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1

6. วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราहुล แผนกสามัญศึกษาวัดปัญญาบันฑาราม

7. หลักการของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราहुล แผนกสามัญศึกษาวัดปัญญาบันฑาราม

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราहुล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม ผู้วิจัยได้กำหนดเพื่อเป็นแนวทางการจัดการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร โดยวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 -2559)
2. วิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. วิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
4. วิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณร (ศีล 10 และหลักเสขียวัตร 75)
5. การศึกษาความคิดเห็นในประเด็นข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา สามเณรระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1

6. วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราहुล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม

7. หลักการของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราहुล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม

8. เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราहुล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดสาระของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราहुล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม ผู้วิจัยได้กำหนดสาระของหลักสูตร โดยวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้

- 1.วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 -2559)
- 2.วิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 3.วิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- 4.วิธีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณร (ศีล 10 และหลักเสขยวัตร 75)
5. การศึกษาความคิดเห็นในประเด็นข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา สามเณรระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1
- 6.วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม
- 7.หลักการของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม
- 8.เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม
- 9.คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม
10. การสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อกำหนดสาระของหลักสูตร โดยผู้วิจัยได้กำหนดสาระของหลักสูตรตามการจัดแบ่งเนื้อหาในหลักสูตรตามหมวดหมู่หัวข้อเรื่องสุขศึกษา (Health Area) ซึ่งมีทั้งหมด 12 หัวข้อ (สุชาติ โสมประยูร และ เอ็มอัชฌา วัฒนบุรานนท์,2553) ดังนี้ ได้แก่ 1.สุขภาพส่วนบุคคล 2.โภชนาการ 3.สวัสดิภาพ 4.การปฐมพยาบาล 5.โรคติดต่อ 6.โรคไม่ติดต่อ 7.การสุขาภิบาล 8.การบริการสาธารณสุข 9.สุขภาพจิต 10.สิ่งเสพติดให้โทษ 11.ความรู้เรื่องเพศ และ12.สุขภาพผู้บริโภค ในส่วนของวิชาพลศึกษา ได้แก่ 2 เรื่องตามสาระ

การเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือ
1.พลศึกษา และ 2.นันทนาการ

จากนั้นนำไปสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ถึงความเหมาะสมที่นำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณร ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ลงความเห็นพิจารณาแล้วให้มีสาระการเรียนรู้ที่ใช้ในหลักสูตร จำนวน 7 สาระ ดังนี้ 1.โภชนาการ 2.เพศศึกษา 3.ความเครียดและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 4.การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค 5.การบริหารกายและกิจกรรมนันทนาการ 6.ความปลอดภัยในชีวิต 7.และการรับบริการสุขภาพภายในวัดและโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดคำอธิบายหลักสูตร มาตรฐาน ตัวชี้วัด ของหลักสูตร

สถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

ผู้วิจัยได้กำหนดคำอธิบายหลักสูตร มาตรฐาน ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ ของหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางการจัดการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร โดยวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้

- 1.วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 -2559)
- 2.วิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 3.วิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- 4.วิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณร (ศีล 10 และหลักเสขียวัตร 75)
5. การศึกษาความคิดเห็นในประเด็นข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา สามเณรระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1
- 6.วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

7.หลักการของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม

8.เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม

9.คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม

10.สาระของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม

ขั้นที่ 7 ผู้วิจัยกำหนดสาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณรและโครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม โดยวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลดังนี้

1.หลักการของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม

2.เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม

3.คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม

4.สาระของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม

สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณรที่สอดคล้องกับสาระของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม มีจำนวน 21 เรื่อง และได้กำหนดโครงสร้างของเวลาเรียนไว้ 1 ชั่วโมง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณรที่สอดคล้องกับสาระของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

สาระของหลักสูตร	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณรที่สอดคล้องกับสาระของหลักสูตร (ชั่วโมงเรียน)
สาระที่ 1 วิถีชีวิตของสามเณรกับโภชนาการ	1.หลักการฉันทน์ภัตตาหารสำหรับสามเณร (1) 2.ปัญหาภาวะโภชนาการของสามเณร (1) 3.สุขปฏิบัติในการฉันทน์ภัตตาหารสำหรับสามเณร (1)
สาระที่ 2 วิถีชีวิตของสามเณรกับความรู้เรื่องเพศ	1.การปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ (1) 2.สุขอนามัยทางเพศสำหรับสามเณร (1) 3.การป้องกันโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศสำหรับสามเณร(1)
สาระที่ 3 วิถีชีวิตของสามเณรกับความเครียดและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	1.ความเครียดและการจัดการกับความเครียดของสามเณร (1) 2.การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมของสามเณร (1) 3.การสร้างสัมพันธ์ภาพภายในวัดและโรงเรียน(1)
สาระที่ 4 วิถีชีวิตของสามเณรกับการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค	1.พฤติกรรมดูแลสุขภาพส่วนบุคคล (1) 2.การป้องกันโรคที่พบได้บ่อยสำหรับสามเณร (1) 3.สุขภาพกับสิ่งแวดล้อม (1)

สาระของหลักสูตร	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณรที่สอดคล้องกับสาระของหลักสูตร (ชั่วโมงเรียน)
สาระที่ 5 วิถีชีวิตของสามเณรกับการบริหารกายและกิจกรรมนันทนาการ	1. หลักการบริหารกายสำหรับสามเณร (1) 2. รูปแบบการบริหารกายสำหรับสามเณร (1) 3. นันทนาการสำหรับสามเณร (1)
สาระที่ 6 วิถีชีวิตของสามเณรกับความปลอดภัยในชีวิต	1. พฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน (1) 2. พฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียน (1) 3. การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด (1)
สาระที่ 7 วิถีชีวิตของสามเณรกับการรับบริการสุขภาพภายในวัดและโรงเรียน	1. การปฐมพยาบาลเบื้องต้น (1) 2. การใช้ยา การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์และการรับสื่อเพื่อการดูแลสุขภาพ (1) 3. ทักษะการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณร

ขั้นตอนที่ 8 การกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราहुลแผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราहुลแผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม โดยวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 -2559)
2. วิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. วิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
4. วิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณร (ศีล 10 และหลักเสขียวัตร 75)

5. การศึกษาความคิดเห็นในประเด็นข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา สามแฉกรระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1

6. วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแฉกรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

7. หลักการของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแฉกรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

8. เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแฉกรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

9. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแฉกรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

10. สาระของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแฉกรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

ขั้นตอนที่ 9 การกำหนดแนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแฉกรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

ผู้วิจัยกำหนดแนวทางในการประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแฉกรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล

แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาทาราม ที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของผลการเรียนรู้และ
พฤติกรรมสุขภาพ เพื่อประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้านการเรียนรู้ดังนี้

1.ด้านความรู้ เพื่อตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจของเนื้อหาสาระตามหลักสูตรสถานศึกษา
พิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติ
ธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาทาราม

2.ด้านเจตคติ เพื่อตรวจสอบด้านความสนใจ ความชอบ ความไม่ชอบ ความรู้สึก
ความเชื่อของเนื้อหาสาระตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับ
สามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา
วัดปัญญาบันฑาทาราม

3.ด้านการปฏิบัติ เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตน และการไม่ปฏิบัติตนทางด้านสุขภาพของ
เนื้อหาสาระตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับ
มัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาทาราม

ขั้นตอนที่ 10 การกำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระ
สุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล
แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาทาราม

ผู้วิจัยนำสาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร มาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดแหล่งการเรียนรู้
มาใช้ประกอบการจัดการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและ
พลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญ
ศึกษา วัดปัญญาบันฑาทาราม เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จนเกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถฝึก
การวิเคราะห์ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนสร้างเจตคติที่ถูกต้อง
เพื่อนำไปสู่พฤติกรรมปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 11 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระ
สุขศึกษาและ พลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล

แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม เพื่อใช้ในการประเมินหาประสิทธิภาพของหลักสูตร และสำหรับเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้จากวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณร ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

2. หลักการของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณร ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

3. เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณร ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

5. สาระของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

6. คำอธิบายหลักสูตร มาตรฐาน ตัวชี้วัด ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

7. สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณรและโครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

8. แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

9.สื่อและแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระของหลักสูตร จำนวน 21 แผน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

สาระของหลักสูตร	แผนการจัดการเรียนรู้ (ชั่วโมงเรียน)
สาระที่ 1 วิธีชีวิตของสามเณรกับโภชนาการ	1.หลักการฉันทัดอาหารสำหรับสามเณร (1) 2.ปัญหาภาวะโภชนาการของสามเณร (1) 3.สุขปฏิบัติในการฉันทัดอาหารสำหรับสามเณร (1)
สาระที่ 2 วิธีชีวิตของสามเณรกับความรู้เรื่องเพศ	1.การปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ(1) 2.สุขอนามัยทางเพศสำหรับสามเณร (1) 3.การป้องกันโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศสำหรับสามเณร(1)
สาระที่ 3 วิธีชีวิตของสามเณรกับความเครียดและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	1.ความเครียดและการจัดการกับความเครียดของสามเณร(1) 2.การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมของสามเณร(1) 3.การสร้างสัมพันธ์ภาพภายในวัดและโรงเรียน(1)
สาระที่ 4 วิธีชีวิตของสามเณรกับการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค	1.พฤติกรรมดูแลสุขภาพส่วนบุคคล (1) 2.การป้องกันโรคที่พบได้บ่อยสำหรับสามเณร (1) 3.สุขภาพกับสิ่งแวดล้อม (1)
สาระที่ 5 วิธีชีวิตของสามเณรกับการบริหารกายและกิจกรม นันทนาการ	1.หลักการบริหารกายสำหรับสามเณร (1) 2.รูปแบบการบริหารกายสำหรับสามเณร (1) 3.นันทนาการสำหรับสามเณร (1)
สาระที่ 6 วิธีชีวิตของสามเณรกับความปลอดภัยในชีวิต	1.พฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน (1) 2.พฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียน (1) 3.การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด (1)

สาระของหลักสูตร	แผนการจัดการเรียนรู้ (ชั่วโมงเรียน)
สาระที่ 7 วิถีชีวิตของสามเณรกับการรับบริการสุขภาพภายในวัดและโรงเรียน	1.การปฐมพยาบาลเบื้องต้น (1) 2.การใช้ยา การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์และการรับสื่อเพื่อการดูแลสุขภาพ (1) 3.ทักษะการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณร (1)

4.3 การหาคุณภาพของหลักสูตร

หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม ผู้วิจัยได้กำหนดการหาคุณภาพของหลักสูตร ดังนี้

1.ผู้วิจัยนำองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม ที่ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ หลักการ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สาระของหลักสูตร คำอธิบายหลักสูตร มาตรฐาน ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร โครงสร้างเวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผล สื่อและแหล่งการเรียนรู้ รวมถึงนำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 21 แผน ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงในภาคผนวก ก.) พิจารณาถึงความถูกต้อง ความเหมาะสม และความสอดคล้องของแต่ละองค์ประกอบ กิจกรรมต่างๆของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ มาแก้ไขปรับปรุงองค์ประกอบของหลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นที่สุด

4.4 การทดลองใช้หลักสูตร

ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 21 แผนที่สร้างขึ้นตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษ กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม พระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม ไปทดลองใช้กับสามเณรที่กำลังศึกษาอยู่ใน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล วัดปัญญาบันฑิตาราม ตำบลคลองหก อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

4.5 การประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตร

1. ผู้วิจัยได้มีการประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตร โดยการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านการปฏิบัติทั้งก่อนและหลังการทดลองสอน และศึกษาความพึงพอใจของสามเณรต่อการจัดการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม พระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม

2. ผู้วิจัยได้มีการประเมินหาประสิทธิภาพของหลักสูตรโดยการประเมินค่าร้อยละของคะแนน ระหว่างการทดลองสอนและการประเมินค่าร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังทดลองสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อประกอบการใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันการศึกษา
2. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาพลศึกษา
4. แบบสอบถามความคิดเห็นของสามเณรระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร จำนวน 21 แผน คือ 1.หลักการฉันทาอาหารสำหรับสามเณร 2.ปัญหาภาวะโภชนาการของสามเณร 3.สุขปฏิบัติในการฉันทาอาหาร 4.การปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ 5.สุขอนามัยทางเพศของสามเณร 6.การป้องกันโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศสำหรับสามเณร 7.ความเครียดและการจัดการกับความเครียดของสามเณร 8.การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมของสามเณร 9.การสร้างสัมพันธภาพภายในวัดและโรงเรียน 10.พฤติกรรม

การดูแลสุขภาพส่วนบุคคล 11.การป้องกันโรคที่พบได้บ่อยสำหรับสามเณร 12.สุขภาพกับสิ่งแวดล้อม 13.หลักการบริหารกายสำหรับสามเณร 14.รูปแบบการบริหารกายสำหรับสามเณร 15.นันทนาการสำหรับสามเณร 16.พฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน 17.พฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียน 18.การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด 19.การปฐมพยาบาลเบื้องต้น 20.การใช้ยา การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์และการรับสื่อเพื่อการดูแลสุขภาพ 21.ทักษะการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณร

5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

- 1.แบบทดสอบความรู้
- 2.แบบวัดเจตคติ
- 3.แบบวัดการปฏิบัติ
- 4.แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นต่อประเด็นข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นต่อประเด็นข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เพื่อใช้ในการหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม โดยมีลักษณะของข้อคำถามเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question) ตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น จากเอกสารและหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นต่อประเด็นข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เพื่อใช้ในการหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม โดยมีลักษณะของข้อคำถามเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question) ที่ครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบไปด้วยข้อคำถามที่ครอบคลุมในประเด็นเรื่อง 1.ความสำคัญของวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาในกลุ่มสามเณร และ 2.ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณร

แบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา และ ครูผู้สอนวิชาพลศึกษา ประกอบไปด้วยข้อคำถามที่ครอบคลุมในเรื่องสภาพปัญหาและความต้องการในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 1.การใช้หลักสูตรวิชาสุขศึกษา และวิชาพลศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551 2.การสอนสุขศึกษา และการสอนพลศึกษา 3.การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
วิชาสุขศึกษา และวิชาพลศึกษา

แบบสอบถามความคิดเห็นของสามเณรระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3 ประกอบไปด้วยข้อคำถามที่ครอบคลุมในประเด็นเรื่อง ความต้องการรูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ และเนื้อหาของวิชาสุขศึกษา และวิชาพลศึกษา

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นต่อประเด็นข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เพื่อใช้ในการหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาทาราม เสนอต่ออาจารย์ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบ ความเหมาะสมและความถูกต้องของการตั้งประเด็นคำถามและการใช้ภาษา เพื่อนำข้อเสนอแนะมาทำการปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องและเหมาะสม

ขั้นที่ 4 นำข้อเสนอแนะของอาจารย์ปรึกษาวิทยานิพนธ์มาทำการปรับปรุงแก้ไขของแบบสอบถามความคิดเห็นต่อประเด็นข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เพื่อใช้ในการหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและ พลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาทาราม

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นต่อประเด็นข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เพื่อใช้ในการหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาทาราม ที่ปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาตรวจสอบ ความเหมาะสมและความถูกต้องของการตั้งประเด็นคำถามและการใช้ภาษา เพื่อนำข้อเสนอแนะมาทำการปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องและเหมาะสม (รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงในภาคผนวก ก.)

ขั้นที่ 6 นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาทำการปรับปรุงแก้ไขของแบบสอบถามความคิดเห็นต่อประเด็นข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนพระปริยัติธรรม

ขั้นที่ 7 นำแบบสอบถามความคิดเห็นต่อประเด็นข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เพื่อใช้ในการหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาทาราม ที่ปรับปรุงแล้ว ไปสอบถามยังกลุ่มของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา ครูผู้สอนวิชาพลศึกษา และสามเณรระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 จำนวน 14 โรงเรียน ได้แก่ 1.โรงเรียนวชิรมกุฎ 2.โรงเรียนบาลีสอาดศึกษา 3.โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดศรีบุญเรือง 4.โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา 5.โรงเรียนวัดกาญจนสิงหาสน์วิทยา 6.โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล 7.โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาวัดเวตวันธรรมมาวาส 8.โรงเรียนวัด

ผ่องพลอยวิริยาราม 9.พระปริยัติธรรมพรหมวชิรญาณ 10.โรงเรียนวัดเสนหา 11.โรงเรียนพระปริยัติธรรมมหาสวัสดิ์วิทยา 12.โรงเรียนวัดโกเมศรัตนาราม 13.โรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์ และ 14.โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล

ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การสอบถามพระอาจารย์ อาจารย์ที่เคยศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา และ วิชาพลศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ถึงวิถีชีวิตของสามเณร และข้อบัญญัติของสามเณร เพื่อเป็นข้อมูลใช้ประกอบการจัดการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตของสามเณรและข้อบัญญัติต่างๆ ในเรื่อง โภชนาการ เพศศึกษา ความเครียด ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การบริหารกาย กิจกรรมนันทนาการ ความปลอดภัยในชีวิต และการได้รับการบริการสุขภาพภายในวัดและโรงเรียน จากนั้นจึงกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นที่ 4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 21 แผน คือ 1.หลักการฉันทาอาหารสำหรับสามเณร 2.ปัญหาภาวะโภชนาการของสามเณร 3.สุขปฏิบัติในการฉันทาอาหาร 4.การปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ 5.สุขอนามัยทางเพศของสามเณร 6.การป้องกันโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศสำหรับสามเณร 7.ความเครียดและการจัดการกับความเครียดของสามเณร 8.การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมของสามเณร 9.การสร้างสัมพันธ์ภาพภายในวัดและโรงเรียน 10.พฤติกรรมดูแลสุขภาพส่วนบุคคล 11.การป้องกันโรคที่พบได้บ่อยสำหรับสามเณร 12.สุขภาพกับสิ่งแวดล้อม 13.หลักการบริหารกายสำหรับสามเณร 14.รูปแบบการบริหารกายสำหรับสามเณร 15.นันทนาการสำหรับสามเณร 16.พฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน 17.พฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียน 18.การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด 19.การปฐมพยาบาลเบื้องต้น 20.การใช้ยา การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการรับสื่อเพื่อการดูแลสุขภาพ 21.ทักษะการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณร เพื่อนำไปใช้ในการทดลอง 7 สัปดาห์ ๆ ละ 3 ชั่วโมง

ขั้นที่ 5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

เพื่อพิจารณาตรวจสอบ ความถูกต้อง ความครอบคลุมเนื้อหา และขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 6 ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณา ตรวจสอบ ความถูกต้อง ความครอบคลุมเนื้อหา และขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงในภาคผนวก ก.)

ขั้นที่ 8 ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นที่ 9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับสามแฉกร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนวัดฟองพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 10 นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ความสมบูรณ์ และนำไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบ ความถูกต้อง ความครอบคลุมเนื้อหา และขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้

ขั้นที่ 11 นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบความรู้

ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice) แบบ 4 ตัวเลือก ตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบ จากเอกสาร ตำรา และหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการวัดและการประเมินผล และการสร้างแบบทดสอบ

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์เนื้อหา กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กำหนดโครงเรื่องของเนื้อหาที่จะทดสอบ และสร้างผังของแบบสอบ

ขั้นที่ 3 สร้างแบบทดสอบความรู้ จำนวน 65 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice) แบบ 4 ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนนคือ ตอบข้อคำถามถูก ได้ 1 คะแนน หากตอบข้อคำถามผิดได้ 0 คะแนน

ขั้นที่ 4 นำแบบทดสอบความรู้ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา การใช้ตั้งคำถาม การตั้งตัวเลือก ตัวลวง ความถูกต้องการใช้ภาษา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 5 ปรับปรุงแบบทดสอบความรู้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 6 นำแบบทดสอบความรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา การใช้ตั้งคำถาม การตั้งตัวเลือก ตัวลวง ความถูกต้องการใช้ภาษา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงในภาคผนวก ก.)

ขั้นที่ 7 ปรับปรุงแบบทดสอบความรู้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้ข้อ
คำถามของแบบทดสอบความรู้ที่ผ่านการพิจารณาจำนวน 65 ข้อ

ขั้นที่ 8 นำแบบทดสอบความรู้ที่ได้ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับกับสามแณรชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนวัดผ่องพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 9 นำแบบทดสอบความรู้มาตรวจให้คะแนน แล้วนำผลคะแนน ไปวิเคราะห์
หาค่าความยากง่าย (p) อำนาจจำแนก (r) คัดเลือกแบบทดสอบความรู้ที่มีค่าระดับความยากง่าย
อยู่ในช่วง 0.2 -0.8 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป ซึ่งได้จำนวน 40 ข้อ

ขั้นที่ 10 นำแบบทดสอบความรู้ จำนวน 40 ข้อ ที่ได้คัดเลือกแล้ว นำมาวิเคราะห์
หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) มีค่าเท่ากับ 0.88

ขั้นที่ 11 นำแบบทดสอบความรู้มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความสมบูรณ์ และ
นำไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณา ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา การใช้ตั้งคำถาม
การตั้งตัวเลือก ตัวลวง ความถูกต้องการใช้ภาษา อีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปใช้จริง

ขั้นที่ 12 นำแบบทดสอบความรู้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนการสร้างแบบวัดเจตคติ และแบบวัดการปฏิบัติ

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดเจตคติ และแบบวัดการปฏิบัติ ตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดเจตคติ และแบบวัดการปฏิบัติ จากเอกสารและ
หนังสือที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดเจตคติและแบบวัดการปฏิบัติ

ขั้นที่ 2 สร้างแบบวัดเจตคติ จำนวน 60 ข้อ และแบบวัดการปฏิบัติ จำนวน 60 ข้อ
โดยให้สามแณรประเมินตามความคิด ความรู้สึกที่แท้จริงของสามแณรมากที่สุด
ซึ่งระดับความคิดเห็นต่างๆ มีความหมาย ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	สามแณรมีความคิดหรือความรู้สึกตรงกับข้อคำถามข้อนั้นมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	สามแณรมีความคิดหรือความรู้สึกตรงกับข้อคำถามข้อนั้นมาก
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	สามแณรมีความคิดหรือความรู้สึกเห็นด้วยกับข้อคำถามข้อนั้นน้อย
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	สามแณรมีความคิดหรือความรู้สึกเห็นด้วยกับข้อคำถามข้อนั้นน้อยที่สุด

แบบวัดการปฏิบัติ โดยให้สามเณรประเมินตามการปฏิบัติที่แท้จริงของสามเณรมากที่สุด ซึ่งระดับการปฏิบัติต่าง ๆ มีความหมาย ดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ	หมายถึง	สามเณรได้มีการปฏิบัติที่ตรงกับ ข้อความนั้น 6-7 วัน / สัปดาห์
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	หมายถึง	สามเณรได้มีการปฏิบัติที่ตรงกับ ข้อความนั้น 3-5 วัน / สัปดาห์
ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง	หมายถึง	สามเณรได้มีการปฏิบัติที่ตรงกับ ข้อความนั้น 1-2 วัน / สัปดาห์
ไม่เคยปฏิบัติเลย	หมายถึง	สามเณรไม่มีการปฏิบัติที่ตรงกับ ข้อความนั้นเลย

ขั้นที่ 3 นำแบบวัดเจตคติ และแบบวัดการปฏิบัติ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา การใช้ตั้งคำถาม ความถูกต้องการใช้ภาษา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงแบบวัดเจตคติ และแบบวัดการปฏิบัติ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 5 นำแบบวัดเจตคติ และแบบวัดการปฏิบัติ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา การใช้ตั้งคำถาม ความถูกต้องการใช้ภาษา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุง (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงในภาคผนวก ก.)

ขั้นที่ 6 ปรับปรุงแบบวัดเจตคติ และแบบวัดการปฏิบัติ ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้ข้อคำถามของแบบวัดเจตคติที่ผ่านการพิจารณาจำนวน 60 ข้อ และแบบวัดการปฏิบัติที่ผ่านการพิจารณาจำนวน 60 ข้อ

ขั้นที่ 7 นำแบบวัดเจตคติและแบบวัดการปฏิบัติที่ผ่านการพิจารณาและได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนวัดม่วงพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 8 นำแบบวัดเจตคติและแบบวัดการปฏิบัติ มาตรวจให้คะแนน โดยกำหนดค่าของคะแนนดังนี้

แบบวัดเจตคติ

	เจตคติทางบวก	เจตคติทางลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	3 คะแนน	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน	4 คะแนน

แบบวัดการปฏิบัติ

	การปฏิบัติทางบวก	การปฏิบัติทางลบ
ปฏิบัติเป็นประจำ	4 คะแนน	1 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	3 คะแนน	2 คะแนน
ปฏิบัตินานๆ ครั้ง	2 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติเลย	1 คะแนน	4 คะแนน

ขั้นที่ 9 คัดเลือกแบบวัดเจตคติที่เหมาะสมจำนวน 40 ข้อ และแบบวัดการปฏิบัติที่เหมาะสมจำนวน 40 ข้อ และนำแบบวัดเจตคติ และแบบวัดการปฏิบัติไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ซึ่งแบบวัดเจตคติมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.70 และแบบวัดการปฏิบัติมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

ขั้นที่ 10 นำแบบวัดเจตคติ และแบบวัดการปฏิบัติมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความสมบูรณ์ และนำไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา การใช้ตั้งคำถาม ความถูกต้องการใช้ภาษา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปใช้จริง

ขั้นที่ 11 นำแบบวัดเจตคติ และแบบวัดการปฏิบัติไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระ
 สุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระ
 ราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา
 พิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติ
 ธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ
 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ จากเอกสารและหนังสือ
 ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยให้สามเณรประเมินตามความคิด ความรู้สึก
 ที่แท้จริงสามเณรมากที่สุด ซึ่งระดับความคิดเห็นต่างๆ มีความหมาย ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	สามเณรมีความคิดหรือความรู้สึกตรงกับข้อคำถามข้อนั้นมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	สามเณรมีความคิดหรือความรู้สึกตรงกับข้อคำถามข้อนั้นมาก
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	สามเณรมีความคิดหรือความรู้สึกเห็นด้วยกับข้อคำถามข้อนั้นน้อย
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	สามเณรมีความคิดหรือความรู้สึกไม่เห็นด้วยกับข้อคำถามข้อนั้นน้อยที่สุด

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ
 การตั้งคำถาม ความถูกต้องการใช้ภาษา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงแบบสอบถามความพึงพอใจตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อ
 พิจารณาตรวจสอบ การตั้งคำถาม ความถูกต้องการใช้ภาษา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมา
 ปรับปรุงแก้ไข (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงในภาคผนวก ก)

ขั้นที่ 6 ปรับปรุงแบบสอบถามความพึงพอใจตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นที่ 7 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ได้ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับสามเณรชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนวัดผ่องพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงาน
 พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินความเข้าใจภาษาที่
 ใช้ในการตั้งคำถาม

ขั้นที่ 8 นำแบบสอบถามความพึงพอใจมาวิเคราะห์เพื่อประเมินความเข้าใจภาษาที่ใช้ในการตั้งคำถาม

ขั้นที่ 9 นำแบบสอบถามความพึงพอใจมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความสมบูรณ์ และนำไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบการตั้งคำถาม ความถูกต้องการใช้ภาษา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปใช้จริง

ขั้นที่ 10 นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การประเมินระดับความคิดเห็นของแบบสอบถามความพึงพอใจใช้เกณฑ์กำหนดดังนี้

			ระดับความพึงพอใจ
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.00	หมายถึง	พอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	พอใจมาก
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	พอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	พอใจน้อยที่สุด

การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นก่อนดำเนินการทดลอง

1. ผู้วิจัยติดต่อสำนักงานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อทำหนังสือ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล วัดปัญญานันทาราม ในการขออนุญาตทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. ผู้วิจัยทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบความรู้ แบบวัดเจตคติ และแบบวัดการปฏิบัติก่อนการทดลอง

ขั้นดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 21 แผนการเรียนรู้กับ กลุ่มตัวอย่าง เป็นระยะเวลา 7 สัปดาห์ ๆ ละ 3 ชั่วโมง ในระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2558

ขั้นหลังการทดลอง

1. ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแณระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม

2. ผู้วิจัยทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบความรู้แบบวัดเจตคติ และแบบวัดการปฏิบัติหลังการทดลองสอน ซึ่งใช้แบบทดสอบและแบบวัดฉบับเดียวกันกับก่อนการทดลอง

3. นำคะแนนจากการทำแบบทดสอบความรู้ แบบวัดเจตคติ แบบวัดการปฏิบัติ และแบบสอบถามความพึงพอใจ ไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นในประเด็นข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา สามแณระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 โดยเรียบเรียงเป็นความเรียงเชิงพรรณนา

2. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) รายข้อของคะแนนจากแบบทดสอบความรู้ แบบวัดเจตคติ แบบวัดการปฏิบัติ

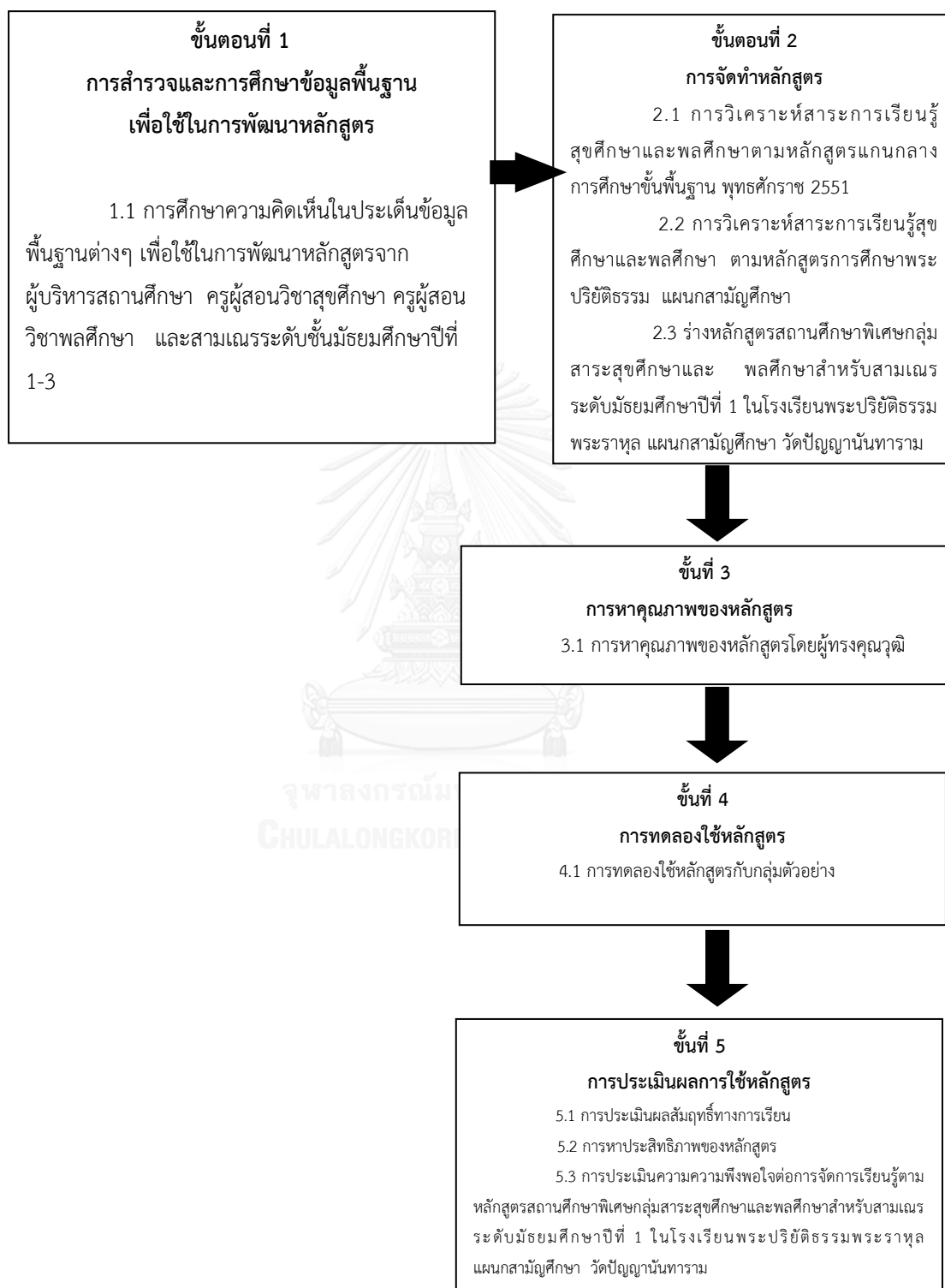
3. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายข้อของคะแนนจากแบบทดสอบความรู้แบบวัดเจตคติ แบบวัดการปฏิบัติ ระหว่างก่อนทดลองกับหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง โดยการทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test (z)

4. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรวมของคะแนนจากแบบทดสอบความรู้แบบวัดเจตคติ แบบวัดการปฏิบัติระหว่างก่อนทดลองกับหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง โดยการทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test (z)

5. หาประสิทธิภาพของหลักสูตรโดยการประเมินค่าร้อยละของคะแนนระหว่างการทดลองสอน และการประเมินค่าร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยผู้วิจัยกำหนดค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรเท่ากับ 70/70

5. วิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนจากแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแณระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม แล้วนำค่าเฉลี่ยมาจัดระดับความพึงพอใจ

แผนภาพที่ 3 สรุปขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดย แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

ตอนที่ 2 ผลของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม ทำให้ได้หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรที่มีคุณภาพและมีความเหมาะสมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณร สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 เพื่อเพิ่มเติมจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้มีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามขั้นตอนต่างๆ และจากการวิจัยก็พบว่าม็องค์ประกอบของหลักสูตรจำนวน 13 องค์ประกอบ ดังนี้ 1.วิสัยทัศน์ 2.หลักการ 3.เป้าหมาย 4.คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5.สาระของหลักสูตร 6.คำอธิบายหลักสูตร 7.มาตรฐาน 8.ตัวชี้วัด 9.สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร 10.โครงสร้างเวลาเรียน 11.แนวทางการจัดการเรียนรู้ 12. แนวทางการวัดและประเมินผล และ 13.สื่อและแหล่งการเรียนรู้ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ข)

ตอนที่ 2 ผลของการทดลองใช้หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม

ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณร ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม

คะแนนเฉลี่ยของหลักสูตร ระหว่างการทดลอง (60 คะแนน)	คะแนนเฉลี่ยของหลักสูตร หลังการทดลอง (60 คะแนน)	ประสิทธิภาพของหลักสูตร สถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระ สุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับสามเณร
47.10	44.84	78.50/74.73

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยระหว่างการทดลองตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม เท่ากับ 78.50 และค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม เท่ากับ 74.73 แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ของกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนและหลังการทดลอง จำแนกเป็นรายชื่อ (n=19)

ข้อความ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		z	p
	M	SD	M	SD		
1. วิธีชีวิตของสามเณรที่ไม่ส่งผลต่อการเกิดภาวะโภชนาการเกิน	0.26	0.45	0.47	0.51	1.15	0.12
2.แนวทางเหมาะสมเพื่อการเพิ่มน้ำหนักตัวสำหรับสามเณรที่มีภาวะน้ำหนักตัวต่ำกว่าเกณฑ์	0.63	0.49	0.79	0.41	0.90	0.18
3.การปฏิบัติตนที่ไม่เหมาะสมเมื่อฉันทัดอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว	0.32	0.47	0.68	0.47	2.64	0.00*
4.การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในระหว่างสามเณรฉันทัดอาหารต่อหน้าญาติโยม	0.79	0.41	0.89	0.31	0.81	0.20
5.การปฏิบัติตนที่ไม่เหมาะสมเมื่อเกิดการฝืนเปียกของสามเณร	0.32	0.47	0.53	0.51	1.15	0.12
6.ผลดีจากการที่สามเณรมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ จิตใจ และทางด้านสังคม	0.42	0.50	0.58	0.50	1.00	0.15
7.การดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ	0.47	0.51	0.84	0.37	2.64	0.00*
8.การรักษาความสะอาดของร่างกายที่ถูกวิธี	0.42	0.50	0.63	0.49	1.15	0.12

* $p \leq 0.05$

ตารางที่ 4 (ต่อ) การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง จำแนกเป็นรายชื่อ (n=19) (ต่อ)

ข้อความคำถาม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		z	p
	M	SD	M	SD		
9. หลักในการใช้ทักษะการปฏิเสธ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการละเมิดทางเพศ	0.42	0.50	0.63	0.49	1.15	0.12
10. วิธีการลดความกำหนัดทางเพศที่เหมาะสมที่สุดแก่สมณसारูป	0.63	0.49	0.68	0.47	0.44	0.32
11. การปฏิบัติตนของสามเณรเมื่อเกิดปัญหาความเครียด	0.63	0.49	0.74	0.45	0.81	0.20
12. การปฏิบัติตนของสามเณรเพื่อเป็นการสร้างเสริมสุขภาพจิต และการจัดการกับความเครียดได้อย่างเหมาะสมแก่สมณसारูป	0.63	0.49	0.68	0.47	0.37	0.35
13. การปฏิบัติตนของสามเณรเพื่อเป็นการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางสังคม	0.53	0.51	0.63	0.49	0.81	0.20
14. การปฏิบัติตนของสามเณรเพื่อเป็นการปรับตัวให้เข้ากับพระพี่เลี้ยง และอาจารย์	0.53	0.51	0.63	0.49	0.81	0.20
15. ความประพฤติของสามเณรที่ส่งผลให้เกิดปัญหาในวัด	0.68	0.47	0.79	0.41	0.70	0.24

*p ≤ 0.05

ตารางที่ 4 (ต่อ) การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง จำแนกเป็นรายชื่อ (n=19)

ข้อความคำถาม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		z	p
	M	SD	M	SD		
16.แนวทางการปฏิบัติตนของสามเณรที่เหมาะสม เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความรุนแรงภายในวัด	0.58	0.50	0.68	0.47	0.63	0.26
17.การปฏิบัติตนของสามเณรที่ไม่ควรปฏิบัติ	0.63	0.49	0.68	0.47	0.37	0.35
18.การปฏิบัติตนของสามเณรที่ส่งผลให้สามเณรมีการเจ็บป่วยด้วยโรคมะเร็ง	0.68	0.47	0.89	0.31	1.63	0.05*
19.การปฏิบัติตนของสามเณรที่ไม่ส่งผลให้สามเณรมีปัญหาทางสายตา	0.37	0.49	0.63	0.49	1.50	0.06
20.การเกิดปัญหาสุขภาพของสามเณร	0.32	0.47	0.68	0.47	2.33	0.01*
21.สิ่งแวดล้อมภายในวัดกับการเกิดปัญหาสุขภาพของสามเณร	0.21	0.41	0.37	0.49	1.13	0.12
22.การปฏิบัติตนของสามเณรที่ไม่เหมาะสมเพื่อการป้องกันโรค	0.42	0.50	0.63	0.49	1.15	0.12
23.การบริหารกายของสามเณร	0.37	0.49	0.63	0.49	1.89	0.02*
24.ทำบริหารกายเพื่อเสริมสร้างความแข็งแรงและความอดทนของกล้ามเนื้อ	0.16	0.37	0.42	0.50	1.66	0.04*

*p ≤ 0.05

ตารางที่ 4 (ต่อ) การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง จำแนกเป็นรายชื่อ (n=19)

ข้อความ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		z	p
	M	SD	M	SD		
25.กิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมกับ สมณसारูปของสามเณร	0.53	0.51	0.74	0.45	1.15	0.12
26.กิจกรรมนันทนาการเป็นการ เสริมสร้างจิตอาสาของสามเณร	0.16	0.37	0.53	0.51	2.33	0.01*
27.กิจกรรมนันทนาการที่เป็นการ เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของ สามเณร	0.21	0.41	0.37	0.49	1.13	0.12
28. การป้องกันการเกิดไฟไหม้ จาก จุดธูป และเทียน	0.53	0.51	0.63	0.49	0.81	0.20
29.การป้องกันการเกิดอุบัติเหตุภายในวัด	0.47	0.51	0.63	0.49	1.00	0.15
30.พฤติกรรมการปฏิบัติที่เหมาะสมใน การโดยสารรถที่ปลอดภัย	0.58	0.50	0.79	0.41	1.41	0.07
31.พฤติกรรมการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมใน การโดยสารเรือ	0.37	0.49	0.63	0.49	1.50	0.06
32.พฤติกรรมการปฏิบัติที่ส่งผลต่อการ เกิดอุบัติเหตุขณะเดินบิณฑบาตของ สามเณร	0.32	0.47	0.89	0.31	3.05	0.00*

* $p \leq 0.05$

ตารางที่ 4 (ต่อ) การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง จำแนกเป็นรายข้อ (n=19) (ต่อ)

ข้อคำถาม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		z	p
	M	SD	M	SD		
35.หลักการธรรมในเรื่อง “อาณาปานสติ” เข้ามาใช้ในการปฐมพยาบาล	0.21	0.41	0.37	0.49	1.00	0.15
36.การปฐมพยาบาลเมื่อถูกแมลงกัด ต่อย เช่น ผึ้ง ตัวต่อ แตน	0.26	0.45	0.63	0.49	2.33	0.01*
37.การปฏิบัติของสามเณรเมื่อถูกงูกัด	0.21	0.41	0.63	0.49	2.53	0.00*
38.สัญลักษณ์ที่ปรากฏที่บนฉลากยา “EXP”	0.16	0.37	0.68	0.47	2.88	0.00*
39.การเลือกใช้ยาของสามเณรเมื่อมีการ เจ็บป่วย	0.32	0.47	0.68	0.47	2.11	0.01*
40.ทักษะในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ ทางด้านสุขภาพ	0.37	0.49	0.53	0.51	1.00	0.15

* $p \leq 0.05$

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้รายข้อหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทุกข้อ

เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้รายข้อ มาทดสอบความแตกต่าง ก่อนและหลังการทดลอง ก็พบว่า ข้อที่ 3 ข้อที่ 7 ข้อที่ 18 ข้อที่ 20 ข้อที่ 23 ข้อที่ 24 ข้อที่ 26 ข้อที่ 32 ข้อที่ 36 ข้อที่ 37 ข้อที่ 38 และข้อที่ 39 มีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Wilcoxon

Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้โดยรวมของกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนและหลังการทดลอง (n=19)

การประเมิน	M	SD	z	p
ก่อนการทดลอง	16.89	5.55	3.72	0.00*
หลังการทดลอง	25.68	4.79		

* $p \leq 0.05$

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้โดยรวมหลังการทดลองสูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 16.89 และหลังการทดลองเท่ากับ 25.68 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้มาทดสอบความแตกต่างก่อนและหลังการทดลอง ก็พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้โดยรวมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Wilcoxon Singed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติของกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนและหลังการทดลอง จำแนกเป็นรายชื่อ (n=19)

ข้อความคำถาม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		z	p
	M	SD	M	SD		
1.การพิจารณาภัตตาหารว่าเหมาะสม หรือมีคุณค่าทางอาหารก่อนฉัน เป็นสิ่งที่สามเณรไม่ควรปฏิบัติเพราะผิดศีล**	2.37	1.01	2.58	1.12	0.55	0.28
2.การฉันน้ำผึ้งในช่วงเวลาตึก ถือว่าเป็น การปฏิบัติที่ไม่ขัดข้อบัญญัติทาง พระพุทธศาสนา	2.47	1.07	3.21	0.78	2.06	0.01*
3.ควรหลีกเลี่ยงการฉันภัตตาหารที่ทำมาจากแป้ง ไขมัน กะทิ เป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำอย่างยิ่ง เพราะผิดหลักพุทธบัญญัติ**	2.32	0.82	2.58	0.90	0.69	0.24
4.การฉันบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถือว่าได้รับ สารอาหารที่ครบถ้วนแล้ว**	2.37	0.95	2.74	0.99	1.13	0.12
5.การฉันภัตตาหารปรุงสุกๆดิบๆ สามารถทำให้เกิดโรคร้ายได้	2.89	0.99	3.58	0.60	2.22	0.01*
6.การใช้ช้อนกลางสามารถป้องกันการ เกิดโรคระบบทางเดินอาหารได้	3.47	0.90	3.53	0.51	0.05	0.47
7.การเกิดผื่นเปื่อยในเด็กวัยรุ่นชาย เป็นการแสดงว่าเป็นคนที่หมกมุ่นเรื่อง ทางเพศมาก**	2.05	0.84	2.47	0.84	1.89	0.02*
8.การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองเป็น เรื่องผิดข้อบัญญัติ	2.74	1.04	3.37	0.76	1.91	0.02*
9.การดื่มเบียร์ ก็ทำให้เกิดอารมณ์ทาง เพศได้	3.00	1.00	3.16	0.95	0.35	0.36

*p ≤ 0.05

** หมายถึง เป็นข้อความเชิงลบ

ตารางที่ 6 (ต่อ) การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง จำแนกเป็นรายชื่อ (n=19)

ข้อคำถาม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		z	p
	M	SD	M	SD		
10.การที่คนรักขอร้องให้มีเพศสัมพันธ์ด้วยแล้วอีกฝ่ายปฏิเสธ แสดงว่าไม่รักกันจริง**	2.21	0.85	2.53	1.07	1.01	0.15
11.ความเครียดเป็นเรื่องของภายในร่างกาย ซึ่งส่งผลต่อการเกิดปัญหาทางสังคมได้	3.11	0.80	3.32	0.67	0.96	0.16
12.การบริหารกายสามารถผ่อนคลายความตึงเครียดลงได้	3.16	0.68	3.47	0.51	1.66	0.04*
13.การสนทนาธรรมกับเพื่อนช่วยลดความเครียดลงได้	3.05	0.70	3.32	0.67	1.23	0.10
14.ความเครียดส่งผลต่อการเกิดปัญหาทางด้านจิตใจได้	3.05	0.84	3.47	0.61	1.64	0.05*
15.การสวดมนต์ด้วยทำนองสรภัญญะ เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด สามารถปฏิบัติได้	3.00	1.00	3.32	0.67	0.96	0.16
16.การเป็นสามเณรไม่ควรระลึกถึงครอบครัว เพราะสามเณรมีหน้าที่ในการสืบทอดพระพุทธศาสนาเท่านั้น**	2.21	0.91	2.58	1.01	1.18	0.11
17.สามเณรควรอาบน้ำชำระร่างกาย และแปรงฟันทั้งก่อนจำวัดและหลังจำวัด	3.16	0.89	3.26	0.93	0.46	0.32
18.การเดินด้วยเท้าเปล่าจะทำให้ป่วยด้วยโรคพยาธิได้ เช่น พยาธิปากขอ	3.05	0.84	3.26	0.73	0.75	0.22

* $p \leq 0.05$

** หมายถึง เป็นข้อคำถามเชิงลบ

ตารางที่ 6 (ต่อ) การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง จำแนกเป็นรายชื่อ (n=19)

ข้อความคำถาม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		z	p
	M	SD	M	SD		
19.อากาศภายในวัดที่มีสภาพความชื้นสูง ส่งผลต่อการเจ็บป่วยได้	3.05	0.70	3.00	0.94	0.16	0.43
20.การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคดีกว่าการรักษาเมื่อเกิดการเจ็บป่วยแล้ว	3.16	0.76	3.37	0.59	1.15	0.12
21.สามเณรควรปล่อยให้ยุ่งกั๊ด เพราะหากไปตบหรือห้ามให้ยุ่งกั๊ดถือว่าเป็นการทำบาป**	2.42	1.01	2.58	1.01	0.65	0.25
22.การอ่านหนังสือโดยการชี้แสงเทียน อาจส่งผลต่อสุขภาพของดวงตาได้	3.47	0.51	3.37	0.76	0.53	0.29
23.การใช้สารส้ม หรือผลิตภัณฑ์เพื่อระงับกลิ่นกาย ไม่สามารถปฏิบัติได้ เพราะถือว่าผิดศีล**	2.26	1.04	3.11	1.10	2.30	0.01*
24.การนำหมอน ที่นอน ไปผึ่งแดดเป็นประจำ สามารถป้องกันโรคระบบทางเดินหายใจและผิวหนังได้	3.05	0.91	3.47	0.69	1.58	0.05*
25.การบริหารกายเป็นประจำเป็นการสร้างเสริมสุขภาพรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ร่างกายแข็งแรงได้	3.16	0.50	3.53	1.10	1.94	0.02*
26.สามเณรสามารถเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเช่น การสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ ดูวีดิทัศน์สารคดีได้	3.37	0.68	3.42	0.69	0.23	0.40

* $p \leq 0.05$

** หมายถึง เป็นข้อความเชิงลบ

ตารางที่ 6 (ต่อ) การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง จำแนกเป็นรายชื่อ (n=19)

ข้อคำถาม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		z	p
	M	SD	M	SD		
27.การออกเดินบิณฑบาตทุกวันก็ถือว่าเป็นการบริหารกายได้	3.00	0.94	3.42	0.60	1.64	0.05*
28.การเดินบิณฑบาตกับเพื่อนหลายคนปลอดภัยมากกว่าเดินบิณฑบาตคนเดียว เพราะจะได้ช่วยกันสังเกตอันตราย	3.32	0.67	3.26	0.87	0.31	0.37
29.การจุดธูป เทียน ทิ้งไว้ สามารถเกิดเพลิงไหม้ได้	3.16	0.89	3.63	0.76	1.85	0.03*
30.การตี๋มเครื่องตี๋มประเภทชุกำลังเป็นเรื่องที่สามเณรต้องหลีกเลี่ยง	2.79	0.97	2.89	0.93	0.23	0.40
31.การใช้สารเสพติดช่วยให้ผ่อนคลายความตึงเครียดได้**	2.68	1.25	3.32	1.00	1.66	0.04*
32.การปฐมพยาบาลเบื้องต้นช่วยลดความรุนแรงจากการบาดเจ็บ และการเจ็บป่วยได้	3.32	1.00	3.63	0.76	1.14	0.12
33.การได้รับการบาดเจ็บจากการถูกน้ำร้อนลวก ไม่ควรรักษาได้โดยการใช้ยาสีฟันทาบริเวณบาดแผล	3.05	0.97	3.32	0.47	1.22	0.11
34.หากมีมดหรือแมลงเข้าหูไม่ควรใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือคีบดึงตัวแมลงออกมา	2.89	0.80	3.21	0.91	1.09	0.13
35.หากโดนงูกัด ห้ามใช้ปากดูดพิษงูออกโดยเด็ดขาด	2.89	0.87	3.37	0.89	1.79	0.03*

* $p \leq 0.05$

** หมายถึง เป็นข้อคำถามเชิงลบ

ตารางที่ 6 (ต่อ) การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง จำแนกเป็นรายชื่อ (n=19)

ข้อความคำถาม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		z	p
	M	SD	M	SD		
36.เมื่อท่านพบผู้ที่มีอาการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วย ควรรีบแจ้งพระพี่เลี้ยงหรือครูทันที	3.16	0.60	3.37	0.89	1.15	0.12
37.เมื่อเป็นแผลไฟไหม้น้ำร้อนลวก จะไม่ใช้น้ำมัน เนยหรือครีมทาแผล	3.00	0.94	3.37	0.59	1.22	0.11
38.การใช้ยาพาราเซตามอลติดต่อกัน 5 วัน ส่งผลต่อการเกิดปัญหาที่ตับได้	3.21	0.63	3.32	0.94	0.48	0.31
39.น้ำเกลือแร่สามารถบรรเทาอาการท้องเสียได้	3.26	0.93	3.53	0.69	0.81	0.20
40.บุคคลใดที่เราไม่สามารถโน้มน้าวใจได้ เราก็ไม่ควรยึดเยื้อที่โน้มน้าวใจต่อไป**	1.95	0.91	2.37	1.06	1.79	0.03*

* $p \leq 0.05$

** หมายถึง เป็นข้อความเชิงลบ

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติรายชื่อหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ยกเว้นข้อที่ 19 และข้อที่ 22 มีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองลดลงเล็กน้อย

เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติรายชื่อ มาทดสอบความแตกต่างก่อนและหลังการทดลอง ก็พบว่า ข้อที่ 2 ข้อที่ 5 ข้อที่ 7 ข้อที่ 8 ข้อที่ 12 ข้อที่ 14 ข้อที่ 23 ข้อที่ 24 ข้อที่ 25 ข้อที่ 27 ข้อที่ 29 ข้อที่ 31 ข้อที่ 35 และข้อที่ 40 มีคะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนและหลังการทดลอง (n=19)

การประเมิน	M	SD	z	p
ก่อนการทดลอง	115.32	11.53	3.30	0.00*
หลังการทดลอง	127.58	12.52		

*p ≤ 0.05

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติโดยรวมหลังการทดลองสูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 115.32 และหลังการทดลองเท่ากับ 127.58 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติมาทดสอบความแตกต่างก่อนและหลังการทดลอง ก็พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติโดยรวมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Wilcoxon Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนและหลังการทดลอง จำแนกเป็นรายชื่อ (n=19)

ข้อความ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		z	p
	M	SD	M	SD		
1.สามเณรฉันกัดดาหารในปริมาณที่เหมาะสมและครบ5หมู่	2.79	0.97	3.11	0.87	1.11	0.13
2.สามเณรเติมน้ำปลาในกัดดาหาร**	2.63	0.68	2.95	0.70	1.42	0.07
3.สามเณรฉันขนมขบเคี้ยว **	2.05	0.84	2.16	0.95	0.44	0.32
4.สามเณรฉันบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป**	2.26	1.19	2.42	0.60	0.60	0.27
5.สามเณรฉันกัดดาหารที่มีไขมัน และกะทิ**	2.21	0.97	2.68	0.47	1.74	0.04*
6.สามเณรตีมนม	3.37	1.01	3.74	0.56	1.46	0.07
7.สามเณรฉันผัก และผลไม้	3.05	0.84	3.37	0.76	1.38	0.08
8.สามเณรใช้ช้อนกลางเมื่อฉันกัดดาหารร่วมกับผู้อื่น	2.42	1.07	2.89	0.99	1.50	0.06
9.สามเณรฉันกัดดาหารรสเผ็ดจัด เค็มจัด สีสูดอาด**	2.68	1.00	2.74	0.73	0.26	0.39
10.สามเณรพิจารณาก่อนฉันกัดดาหาร	3.21	0.97	3.74	0.73	1.88	0.02*
11.สามเณรระมัดระวังไม่ให้อวัยวะเพศถูกกระทบกระเทือน	3.21	0.91	3.58	0.50	1.70	0.04*
12.สามเณรพูดคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องลามก**	2.53	0.84	3.26	0.65	2.81	0.00*
13.สามเณรพูดคุย ทางอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับเรื่องเพศ**	2.95	1.02	3.53	0.84	2.04	0.02*
14.สามเณรดูวีดิทัศน์ วีซีดี ที่มีภาพโป๊**	3.16	1.06	3.68	0.58	2.33	0.01*

*p ≤ 0.05

** หมายถึง เป็นข้อความเชิงลบ

ตารางที่ 8 (ต่อ) การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Wilcoxon Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนและหลังการทดลอง จำแนกเป็นรายชื่อ (n=19)

ข้อความ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		z	p
	M	SD	M	SD		
15.สามเณรมีความวิตกกังวล**	2.58	0.96	2.74	0.87	0.74	0.22
16.สามเณรมีความอึดอัด คับข้องใจ**	2.53	0.90	2.95	0.78	1.55	0.05*
17.สามเณรสวดมนต์ ทำสมาธิ	2.79	0.91	3.47	0.69	2.09	0.01*
18.สามเณรจำวัดไม่น้อยกว่าวันละ 8 ชั่วโมง	3.10	1.10	3.32	0.74	0.73	0.23
19.สามเณรอาบน้ำอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง	3.11	0.87	3.53	0.51	2.13	0.01*
20.สามเณรแปรงฟันวันละ 2 ครั้ง ในเวลาหลังตื่นนอน และก่อนนอน	3.11	1.04	3.53	0.51	1.90	0.02*
21.สามเณรสังเกตการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย	2.89	0.87	3.16	0.89	1.07	0.14
22.สามเณรแปรงฟันหรือบ้วนปากหลังฉันภัตตาหาร	2.53	0.84	3.21	0.71	2.66	0.00*
23.สามเณรเปิดให้ห้องนอนมีอากาศถ่ายเทและมีแสงแดดส่องถึง	2.89	0.80	3.53	0.61	2.26	0.01*
24.สามเณรหลีกเลี่ยงไม่สัมผัสกับมูลสัตว์ เช่น มูลสุนัข มูลแมว มูลไก่ เป็นต้น	3.11	0.93	3.47	0.77	1.73	0.04*
25.สามเณรมีการขับถ่ายอุจจาระ	2.89	0.93	3.66	0.47	2.69	0.00*
26.สามเณรครองจีวรที่สะอาด	2.68	1.00	3.58	0.60	3.00	0.00*
27.สามเณรดื่มน้ำอย่างน้อยวันละ 8 แก้ว	2.79	0.97	3.32	0.67	1.72	0.04*

* $p \leq 0.05$

** หมายถึง เป็นข้อความเชิงลบ

ตารางที่ 8 (ต่อ) การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Wilcoxon Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนและหลังการทดลอง จำแนกเป็นรายชื่อ (n=19)

ข้อความ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		z	p
	M	SD	M	SD		
28.สามเณรทำกิจกรรม เช่น กวาดลานวัด ปลูกต้นไม้ รดน้ำต้นไม้ จนเหงื่อออก	3.11	0.87	3.37	0.68	1.05	0.14
29.สามเณรใช้เวลาว่างในการทำ กิจกรรมต่างๆ เช่นการสวดมนต์ด้วย ทำนองสรภัญญะ การฟังธรรม การ กวาดลาดวัด การวาดภาพ การอ่าน หนังสือ การวาดภาพ การดูสารคดี	2.74	0.93	3.05	0.84	1.19	0.11
30.สามเณรใช้เวลาว่างในการเล่นเกม**	2.53	1.12	3.00	1.05	1.49	0.06
31.สามเณรสังเกตและระมัดระวัง อันตรายจากสัตว์เลื้อยคลาน	2.95	1.07	3.37	0.76	1.58	0.05*
32.สามเณรสุบหู**	2.79	1.03	3.11	1.10	1.29	0.09
33.สามเณรหลีกเลี่ยงปัจจัยต่างๆที่เป็น สาเหตุของการบาดเจ็บและอุบัติเหตุ เช่น การพลัดตกหกล้ม	2.58	1.01	3.11	0.93	1.31	0.09
34.สามเณรหลีกเลี่ยงปัจจัยต่างๆที่เป็น สาเหตุของการบาดเจ็บจากสัตว์มีพิษกัด ต่อย เช่น ผึ้ง ต่อ แตน งู ตะขาบ	2.95	1.0	3.21	0.97	1.03	0.15
35.สามเณรติดตามข่าวสารเกี่ยวกับ สุขภาพ	2.63	0.95	2.79	0.78	0.53	0.29
36.สามเณรอ่านวันหมดอายุ และสังเกต ลักษณะของยาก่อนฉิน	3.00	1.10	3.42	0.60	1.64	0.05*

* $p \leq 0.05$

** หมายถึง เป็นข้อความเชิงลบ

ตารางที่ 8 (ต่อ) การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Wilcoxon Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนและหลังการทดลอง จำแนกเป็นรายชื่อ (n=19)

ข้อความ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		z	p
	M	SD	M	SD		
36.สามเณรอ่านวันหมดอายุ และสังเกตลักษณะของยาก่อนฉีก	3.00	1.10	3.42	0.60	1.64	0.05*
37.สามเณรให้คำปรึกษาเพื่อน เมื่อเพื่อนเกิดปัญหาต่างๆ	2.63	0.89	3.16	1.01	1.56	0.05*
38.สามเณรแนะนำแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ เมื่อเพื่อนเกิดปัญหาขึ้น	2.58	0.83	3.16	0.76	2.18	0.00*
39.สามเณรมีการโน้มน้ำหนักใจเมื่อพบเพื่อนปฏิบัติในเรื่องที่ไม่เหมาะสม	2.63	1.01	2.84	0.89	0.63	0.26
40.สามเณรนำหลักธรรมต่างๆ มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อการดูแลสุขภาพ	2.89	0.99	3.58	0.50	2.43	0.00*

* $p \leq 0.05$

** หมายถึง เป็นข้อความเชิงลบ

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติรายชื่อหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทุกข้อ

เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติรายชื่อ มาทดสอบความแตกต่างก่อนและหลังการทดลอง ก็พบว่า ข้อที่ 5 ข้อที่ 10 ข้อที่ 11 ข้อที่ 12 ข้อที่ 13 ข้อที่ 14 ข้อที่ 16 ข้อที่ 17 ข้อที่ 19 ข้อที่ 20 ข้อที่ 22 ข้อที่ 23 ข้อที่ 24 ข้อที่ 25 ข้อที่ 26 ข้อที่ 27 ข้อที่ 31 ข้อที่ 36 ข้อที่ 37 ข้อที่ 38 และข้อที่ 40 มีคะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Wilcoxon Signed Ranks Test (z) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนและหลังการทดลอง (n=19)

การประเมิน	M	SD	z	p
ก่อนการทดลอง	111.53	15.20	3.82	0.00*
หลังการทดลอง	128.47	11.99		

* $p \leq 0.05$

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติโดยรวมหลังการทดลองสูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 111.53 และหลังการทดลองเท่ากับ 128.47 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติมาทดสอบความแตกต่างก่อนและหลังการทดลอง ก็พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติโดยรวมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม (n=19)

ข้อความ	M	SD	ระดับความพึงพอใจ
1.สามเณรได้รู้จักสังเกตปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากวิถีชีวิต	3.68	0.47	มากที่สุด
2.สามารถรู้สาเหตุต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดปัญหา	3.47	0.61	มาก
3.กระตุ้นให้สามเณรมีความต้องการที่จะหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้หมดไป	3.42	0.60	มาก
4.ส่งเสริมให้สามเณรได้พัฒนากระบวนการคิด	3.58	0.60	มากที่สุด
5.กระตุ้นให้สามเณรมีส่วนร่วมในการเรียน	3.47	0.77	มาก
6.ส่งเสริมให้สามเณรค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง	3.47	0.69	มาก
7.ได้ฝึกให้สามเณรทำงานเป็นกลุ่ม	3.58	0.60	มากที่สุด
8.ครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง และอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน	3.74	0.45	มากที่สุด
9.ส่งเสริมให้สามเณรเป็นคนมีเหตุมีผล	3.68	0.47	มากที่สุด
10.ส่งเสริมให้สามเณรสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นลำดับขั้นตอน	3.74	0.45	มากที่สุด
11.สามเณรเกิดแรงจูงใจที่ต้องการจะเรียนรู้	3.74	0.45	มากที่สุด
12.ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนสามเณรในกลุ่ม	3.32	0.82	มาก
13.ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนสามเณรในชั้นเรียน	3.53	0.77	มากที่สุด

ตารางที่ 10 (ต่อ) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม (n=19)

ข้อความ	M	SD	ระดับความพึงพอใจ
14.ส่งเสริมให้สามเณรกล้าแสดงออกทางความคิด	3.63	0.49	มากที่สุด
15.มีการใช้สื่อและเอกสารประกอบการเรียนต่างๆ ที่หลากหลาย	3.58	0.83	มากที่สุด
16.สามเณรได้ฝึกการอภิปราย และฝึกการวิเคราะห์	3.42	0.83	มาก
17.มุ่งพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม	3.63	0.49	มากที่สุด
18.บรรยากาศในเรียนไม่ตึงเครียด และเป็นกันเอง	3.84	0.37	มากที่สุด
19.ส่งเสริมสามเณรในการใช้หลักธรรมต่างๆ มาดูแลสุขภาพ และดำเนินในชีวิตประจำวัน	3.74	0.45	มากที่สุด
20.สามเณรพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา	3.84	0.37	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	3.59	0.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า สามเณรมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม 2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม 3. ศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม และ 4. ศึกษาความพึงพอใจของสามเณรต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม การวิจัยมีรูปแบบเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ที่มีแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design โดยนำหลักสูตรที่พัฒนาไปทดลองใช้กับ สามเณรที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร 2. การพัฒนาหลักสูตร 3. การหาคุณภาพของหลักสูตร 4. การทดลองใช้หลักสูตร และ 5. การประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตร

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันการศึกษา ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา ครูผู้สอนวิชาพลศึกษา และสามเณรระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร จำนวน 21 แผน 3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบทดสอบความรู้ 2) แบบวัดเจตคติ 3) แบบวัดการปฏิบัติ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตร โดยการนำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน

21 แผน ไปใช้สอนให้กับกลุ่มตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้ละ 1 ชั่วโมง มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลัง การทดลอง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แปลผลข้อมูลการวิจัยด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test (z)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับสามแฉก ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม สรุปได้ดังนี้

1.การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแฉก ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม ทำให้ได้หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแฉกที่มีคุณภาพและมีความเหมาะสมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามแฉก สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแฉก ระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 เพื่อเพิ่มเติมจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้มีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตาม ขั้นตอนต่างๆ และจากการวิจัยก็พบว่าม็องค์ประกอบของหลักสูตรจำนวน 13 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1.วิสัยทัศน์ 2.หลักการ 3.เป้าหมาย 4.คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5.สาระของหลักสูตร
- 6.คำอธิบายหลักสูตร 7.มาตรฐาน 8.ตัวชี้วัด 9.สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามแฉก
- 10.โครงสร้างเวลาเรียน 11.แนวทางการจัดการเรียนรู้ 12.แนวทางการวัดและประเมินผล และ
- 13.สื่อและแหล่งการเรียนรู้

2.ผลของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแฉก ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม พบว่า

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ก่อนและหลังการทดลอง ก็พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติ ก่อนและหลังการทดลอง ก็พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติก่อนและหลังการทดลอง ก็พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแฉก ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม มีค่าเท่ากับ 78.50 / 74.73 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้คือ 70/70

4. กลุ่มตัวอย่างมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแฉก ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแฉก ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม ผู้วิจัยนำเสนอผลการอภิปรายการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม พบว่า เป็นหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรที่มีคุณภาพ และมีความเหมาะสมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 เพื่อเพิ่มเติมจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ สืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ดำรงอยู่ในสมณเพศ ที่มีวิถีชีวิตและข้อบัญญัติแตกต่างไปจากนักเรียนทั่วไป กล่าวคือสามเณรมีข้อบัญญัติที่ยึดถือคือ ศีล 10 และหลักเสขยวัตร 75 ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพในชีวิตประจำวันที่แตกต่างกันจากนักเรียนทั่วไป ดังนั้นสาระและเนื้อหาการดูแลสุขภาพจึงจำเป็นต้องมีลักษณะเฉพาะเพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพได้สอดคล้องกับสมณเพศอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของสุชาติ โสภประยูร และเอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์ (2553) ที่กล่าวไว้ว่า หลักสูตรที่ดี หมายถึง หลักสูตรที่ทันสมัยและสามารถแก้ปัญหาปัจจุบันของสังคมได้ เมื่อสภาพของสังคมหรือเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงหลักสูตรก็ต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย มิฉะนั้นหลักสูตรนั้นจะล้าสมัยและไม่อาจใช้แก้ปัญหาของสังคมได้

นอกจากนี้การพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นไปตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งทำให้ได้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม สืบเนื่องจากก่อนการพัฒนาหลักสูตรผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา ครูผู้สอนวิชาพลศึกษา และสามเณรระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกลุ่มที่ 1 ถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา รวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการวางแผนการพัฒนาหลักสูตร และการกำหนดองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร เพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณร รวมถึงบริบทด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษาและ

วิเคราะห์จากข้อมูลต่างๆ ดังต่อไปนี้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องและเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาของสามเณร อันได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 -2559) เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเอกสารหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาตาม หลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อพิจารณาถึงความเหมือนและความแตกต่างของหลักสูตรทั้งสอง ซึ่งนำไปสู่การสังเคราะห์กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษใหม่ขึ้น อีกทั้งผู้วิจัยยังได้ทำการวิเคราะห์วิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณรในประเด็นการดูแลสุขภาพในชีวิตประจำวันในเรื่อง โภชนาการ เพศศึกษา ความเครียดและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค การบริหารกายและกิจกรรมนันทนาการ ความปลอดภัยในชีวิต และการได้รับบริการสุขภาพภายในวัดและโรงเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลการดูแลสุขภาพที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสมณเพศ อันนำไปสู่การจัดสาระการเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ สังต์ อุทานันท์ (2532) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นการร่างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ หรือการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น จำเป็นต้องคำนึงถึงข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตรคือ ข้อมูลทางด้านประวัติและปรัชญาการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนและทฤษฎีการเรียนรู้ ข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรม และข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชา ก่อนที่จะมีการร่างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ควรจะได้ทำการศึกษวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานหลักสูตรเสียก่อน เพื่อให้ทราบสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมและของผู้เรียน อันจะสามารถจัดหลักสูตรให้แก้ปัญหาและความต้องการของสังคมและผู้เรียน อันจะสามารถจัดหลักสูตรให้แก้ปัญหาและสนองความต้องการนั้น ๆ ได้ และในกรณีที่เป็นการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรก็เช่นเดียวกัน การวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตรก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อจะทำให้หลักสูตรที่ทำการปรับปรุงแก้ไขนั้นมีความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมและผู้เรียนได้มากที่สุด และยังสอดคล้องกับสุชาติ โสมประยูร และเอมอัชฌา

วัฒนบุรณนธ์ (2553) ที่ได้กล่าวว่า ทุกครั้งที่มีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรก็ต้องการวิเคราะห์หลักสูตรและการเรียนการสอนตามหลักสูตรนั้น ๆ ก่อนเสมอ เพราะการวิเคราะห์หลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ นิรมล ศตวุฒิ (2543) ที่กล่าวว่า การศึกษาข้อมูลด้านสังคม ผู้เรียน และความรู้มีความสำคัญสำหรับการเลือกเนื้อหาหลักสูตร เพราะการเลือกและจัดเนื้อหาหลักสูตรจะต้องสอดคล้องกับสภาพสังคมและความต้องการของสังคม เนื้อหาหลักสูตรต้องครอบคลุมความรู้ประเภทต่าง ๆ ให้มีความหลากหลายเพื่อสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนด้วย

เมื่อผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างหลักสูตรโดยการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เพื่อเป็นแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติได้จริงในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรมาเป็นหลักในการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร และได้ทำการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรตามลำดับเพื่อให้ได้องค์ประกอบของหลักสูตรที่มีความสอดคล้องและต่อเนื่องกัน ดังนี้ โดยผู้วิจัยได้ทำการกำหนด “วิสัยทัศน์” ขึ้นมาเป็นลำดับแรก เพื่อให้ได้ข้อความที่มีลักษณะเป็นความคาดหวังของหลักสูตร ภาพอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น รวมถึงลักษณะหรือเอกลักษณ์เฉพาะของหลักสูตร อันเป็นทิศทางในการวางแผนกำหนดองค์ประกอบอื่นๆ ที่สามารถนำไปสู่การดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังคำกล่าวของ สำลี รักสุทธีและคณะ (2545) ที่กล่าวว่า หากการกำหนดและจัดทำวิสัยทัศน์เป็นไปอย่างเป็นกระบวนการที่ดี ถูกต้องก็จะสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรจัดทำหลักสูตร กำหนดทิศทาง กำหนดสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่ายได้ จากนั้น ผู้วิจัยได้กำหนด “หลักการ” ขึ้น เพื่อแสดงถึงวิธีการดำเนินงานต่างๆ ให้สามารถบรรลุผลตามวิสัยทัศน์ที่ได้กำหนดขึ้น เมื่อผู้วิจัยได้กำหนดหลักการของหลักสูตรเรียบร้อยแล้ว จึงดำเนินการกำหนด “เป้าหมาย” ของหลักสูตรขึ้นมา เพื่อกำหนดข้อความที่เป็นความคาดหวังด้านคุณภาพ หรือจุดหมายปลายทางที่ต้องการให้เกิดกับสามเณรเมื่อผ่านการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งการกำหนดเป้าหมายนั้นจะต้องให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และหลักการไว้ด้วย จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนด “คุณลักษณะอันพึงประสงค์” เพื่อกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาสามเณรในด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมให้เกิดขึ้นโดยผู้วิจัยได้กำหนดให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติ

ของสามเณร จากนั้นผู้วิจัยได้กำหนด “สาระของหลักสูตร” ซึ่งเป็นองค์ความรู้หลักที่จำเป็นต่อการดูแลสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและสามเณร โดยผู้วิจัยกำหนดสาระของหลักสูตรจากการให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณรลงความเห็นถึงประเด็นองค์ความรู้ที่สำคัญที่สามเณรต้องเรียนรู้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลักสูตรนี้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณร

เมื่อได้สาระของหลักสูตร แล้ว ผู้วิจัยได้กำหนด “คำอธิบายหลักสูตร” เพื่อบรรยายถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณรตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ต่อจากนั้น กำหนด “มาตรฐานการเรียนรู้” สิ่งที่สามเณรพึงรู้และปฏิบัติได้เมื่อได้เรียนในสาระของหลักสูตรนั้น ๆ

จากนั้นผู้วิจัยได้กำหนด “ตัวชี้วัด” ขึ้น เพื่อใช้ในการประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของสามเณรว่าเป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้หรือไม่ และการกำหนดตัวชี้วัดนั้นจะต้องให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ แต่จะมีลักษณะที่เฉพาะเจาะจงที่ละเอียดมากกว่า ซึ่งใช้สำหรับการกำหนดสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 1 การกำหนดเนื้อหา การจัดการเรียนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผลของหลักสูตรอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของสุขวสา ยอดกมล (2551) ที่กล่าวไว้ว่า ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรมนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียนต่อจากนั้นผู้วิจัยได้ กำหนด “สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษสำหรับสามเณร” จากการวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับ เป้าหมาย สาระของหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด รวมทั้งให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณร อีกทั้งได้พิจารณาจากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิอีกด้วย เพื่อให้ได้สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เหมาะสมกับการนำไปใช้ในการดูแลสุขภาพ สอดคล้องกับ จินตนา สรายุทธพิทักษ์ (2539) ที่กล่าวไว้ว่า นโยบายการใช้หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรนั้น กรมวิชาการได้เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นได้ อีกทั้งยัง

กล่าวว่า ครูควรพิจารณาเนื้อหาหลักสูตรรายวิชาต่าง ๆ ว่าตรงกับความต้องการหรือปัญหาสุขภาพของนักเรียนหรือไม่ บางครั้งจำเป็นต้องปรับรายละเอียดของหลักสูตรบ้าง เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพของนักเรียนอย่างแท้จริง

จากนั้นผู้วิจัยได้กำหนด “โครงสร้างเวลาเรียน” ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับ สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 1 รวมทั้งได้กำหนด “แนวทางการจัดการเรียนรู้” ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณร มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นให้สามเณรเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ได้ฝึกการวิเคราะห์ การอภิปราย การปฏิบัติ มีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการบูรณาการกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรพิเศษสำหรับสามเณร เพื่อให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพทั้งทางความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ จากนั้นผู้วิจัยได้กำหนด “แนวทางการวัดและการประเมินผล” เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการทางการเรียนของสามเณรเมื่อได้เรียนตามหลักสูตร ซึ่งผลจากการประเมินนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของสามเณรให้มีการพัฒนาการเรียนรู้สูงขึ้น อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ดังคำกล่าวของกรมวิชาการ (2545) ที่กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้ง ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ และองค์ประกอบของสุดท้ายของหลักสูตรคือ “สื่อและแหล่งการเรียนรู้” ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลายประเภท เช่นการใช้ภาพข่าว สถิติ ใบความรู้ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร เพื่อให้สามเณรสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ตรงตามเป้าหมาย มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตร แสดงให้เห็นได้ว่าหลักสูตรฉบับนี้มีการกำหนดองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรที่มีความเหมาะสมจะเป็นแนวทางในการจัดมวลงประสพการณ์ต่าง ๆ ที่สถานศึกษาและครูผู้สอนนำไปปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ตามที่เป้าหมายของหลักสูตรกำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุนีย์ ภูพันธ์ (2546) กล่าวถึงลักษณะของหลักสูตรที่ดี มีดังนี้ 1.ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา 2.สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน คือ จัดวิชาทักษะ และวิชาเนื้อหาให้เหมาะสม

กันในด้านที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเจริญงอกงามทุกด้าน 3.หลักสูตรที่ดีจะต้องเป็นประสบการณ์ที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของเด็ก เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต เพื่อให้มีความเป็นอยู่อย่างผาสุก 4.หลักสูตรที่ดี ย่อมส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติ ความคิดริเริ่ม มีความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินชีวิต 5.หลักสูตรที่ดีย่อมบอกแนวทาง วิธีสอน และอุปกรณ์สื่อการสอนประกอบเนื้อหาสาระที่จะสอนไว้อย่างเหมาะสม 6.หลักสูตรที่ดี ต้องจัดประสบการณ์และกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกอย่างเหมาะสมตามความสนใจ ความต้องการ และความสามารถของแต่ละบุคคล และ 7.หลักสูตรที่ดีจะต้องวางกฎเกณฑ์ไว้อย่างเหมาะสมแก่การนำไปปฏิบัติและสะดวกแก่การวัดและประเมินผล

เมื่อผู้วิจัยกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตร ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปทดลองใช้โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตร พิจารณาความถูกต้องของภาษาที่ใช้ในการทำหลักสูตร พิจารณาถึงความถูกต้อง ความเหมาะสม และความครอบคลุมของสาระและเนื้อหาที่ใช้ในการทำหลักสูตร เพื่อนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้หลักสูตรมีถูกต้อง เหมาะสม ครอบคลุม และครบถ้วนตามองค์ประกอบของหลักสูตรมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลของการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุลแผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม พบว่า มีความสอดคล้องทุกองค์ประกอบของหลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นผลสืบเนื่องจาก การกำหนดแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นลำดับขั้นขององค์ประกอบหลักสูตร และแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรมีความครอบคลุมเหมาะสม สอดคล้องกันแต่ละองค์ประกอบ ดังคำกล่าวของ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ที่กล่าวว่า การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อนำผลมาปรับปรุงข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้จริง ต้องกำหนดเป็นแผนอย่างมีขั้นตอนและระบบ มีการประชุมพิจารณา ร่วมกันหรือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร เช่น จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน คาบเวลาเรียน วิธีการวัดและประเมินผล มีความสอดคล้องกันหรือไม่อย่างไร วัสดุหลักสูตร เช่น แผนการสอน สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับหลักสูตรหรือไม่ ภาษาที่มีความแจ่มชัดเพียงใด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนนำหลักสูตรไปใช้

จริง และยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ สงัด อุทานันท์ (2532) ที่กล่าวว่า หลังจากได้ร่างหลักสูตรขึ้นมาเสร็จแล้ว สมควรจะได้มีการตรวจสอบและประเมินคุณภาพของหลักสูตรก่อนที่จะได้มีการนำไปใช้จริง ๆ การตรวจสอบและประเมินคุณภาพของหลักสูตรก่อนที่จะนำไปใช้ก็เพื่อจะได้ทราบถึงจุดดีจุดอ่อนของหลักสูตร หากพบว่ามีจุดอ่อนหรือมีข้อบกพร่องก็สมควรจะได้ปรับปรุงแก้ไขเสียก่อน อีกทั้งยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ นิรมล ศตวุฒิ (2543) ที่กล่าวว่า หลังจากร่างหลักสูตรเสร็จสิ้นแล้ว ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้จะต้องตรวจสอบคุณภาพก่อนเพื่อแน่ใจว่าหลักสูตรมีความสมบูรณ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพราะหลักสูตรเป็นแนวทางสำหรับการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการหลักในการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถไปปฏิบัติงานในสังคม หากกระบวนการพัฒนาคนมีข้อบกพร่องก็จะทำให้ผลผลิตคือคนได้รับการพัฒนาไม่สมบูรณ์และการพัฒนาคนที่ไม่สมบูรณ์จะมีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ซึ่งแตกต่างจากกระบวนการผลิตสินค้าที่หากว่าสินค้ามีข้อบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์ก็สามารถขจัดทิ้งหรือทำลายไปได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อใดๆทั้งสิ้น

เมื่อผู้วิจัยได้ปรับปรุงองค์ประกอบของหลักสูตรตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ปฏิบัติจริงกับสามแฉกรที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม เพื่อพิจารณาปัญหาที่พบระหว่างการใช้หลักสูตรของแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตร เพื่อนำปัญหาที่พบไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ศักดิ์ศรี ปาณะกุล และคณะ (2554) ที่กล่าวไว้ว่า เมื่อจัดทำหลักสูตรเสร็จ และตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรพร้อมปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แล้ว จึงนำหลักสูตรไปจัดการเรียนรู้ แสดงว่าการจัดการเรียนรู้เป็นกิจกรรมหนึ่งในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร นอกจากนี้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้มีผลต่อกันและกัน การที่จะรู้ว่าหลักสูตรที่พัฒนานั้นมีผลสัมฤทธิ์ดีหรือไม่สามารถพิจารณาจากการนำหลักสูตรไปใช้ ถ้าวางแผนหลักสูตรดีก็จะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปด้วยดี แต่ถ้าแม้ว่าการวางแผนหลักสูตรดีแต่เมื่อนำไปจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับหลักสูตรก็จะทำให้ไม่บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ หรือหากการวางแผนหลักสูตรไม่เหมาะสมก็จะทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่ประสบผลสำเร็จ ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตร โดยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสามแฉกรทั้งทางด้านความรู้ เจตคติ

และการปฏิบัติ เพื่อประเมินผลด้านพัฒนาการการเรียนรู้ของสามเณรหลังจากการใช้หลักสูตร และศึกษาความพึงพอใจของสามเณรต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร เพื่อนำผลการประเมินไปพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สงัด อุทยานันท์ (2532) การประเมินผลการใช้หลักสูตร มีความมุ่งหมายที่จะประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรเพื่อให้ทราบว่าผลผลิตที่ได้จากหลักสูตรนั้นเป็นไปตามเจตนารมณ์หรือจุดมุ่งหวังของสังคม และผู้เรียนเพียงใด ถ้าผลของการประเมินได้พบข้อบกพร่องหรือมีจุดอ่อนตรงไหนก็จะส่งผลให้มีกิจกรรมการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรในลำดับต่อไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระปริยัติธรรม พระราชกุศล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม ที่มีคุณภาพ

2. หลังจากการทดลองใช้หลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นก็พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของสามเณรที่เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราชกุศล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม พบว่า หลังการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น และเมื่อนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และด้านการปฏิบัติ มาเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการทดลองก็พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจาก หลักสูตรที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มีสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร และสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณร รวมถึงได้มีการนำหลักธรรมที่สามเณรได้เรียนรู้เป็นประจำอยู่แล้วมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน จึงกระตุ้นให้สามเณรมีความสนใจที่จะเรียนรู้มากยิ่งขึ้นเพราะเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของสามเณรโดยตรง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของสุชาติ โสมประยูร และเอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์ (2553) ที่กล่าวว่า กิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนควรจะต้องมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ในชีวิตจริงของเด็กผู้เรียนเสมอ กิจกรรมหลาย ๆ อย่างที่ครูนำมาใช้ควรเป็นกิจกรรมหรือการปฏิบัติที่เด็กสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ด้วย เพราะจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ดีขึ้น อันที่จริงเด็ก ๆ ไม่ได้เรียนเฉพาะเนื้อหาสาระเท่านั้น แต่เด็กเรียนวิธีการหรือกิจกรรมหรือกระบวนการสอนที่ครูนำมาใช้สอนด้วย นอกจากนี้ สุชาติ โสมประยูร และเอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์ (2553) ยังได้กล่าวอีกว่า

ประสบการณ์ในการเรียนรู้จะได้ผลดีก็ต่อเมื่อเด็กผู้เรียนได้มองเห็นว่า ประสบการณ์ที่เขาได้รับนั้นมีความสัมพันธ์ หรือเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์โดยทั่วไปทั้งหมดที่พบหรืออาจจะพบในชีวิตจริงของเรา ตามปกติเรื่อง que เด็กเรียนรู้ได้ดีควรจะต้องมีความหมายหรือความสัมพันธ์ต่อชีวิตประจำวันที่อยู่ใกล้ตัว และเรื่องนั้น ๆ ควรจะต้องมีลักษณะเป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรมอีกด้วย เด็กจึงจะมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างบทเรียนกับการนำเอาไปใช้ได้ง่ายขึ้น

การที่สามเณรมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้สูงขึ้น สืบเนื่องจากแนวทางการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร ยังได้กำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่มุ่งเน้นให้สามเณรเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เช่น การได้ฝึกกระบวนการคิด การวิเคราะห์ การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การฝึกการประเมินสุขภาพด้วยตนเอง การสำรวจสภาพปัญหาต่าง ๆ จากสถานการณ์จริง การแสดงบทบาทสมมติ การสาธิต การฝึกปฏิบัติ การเชิญวิทยากร รวมถึงมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนสามเณรด้วยกัน การใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ อารณ ใจเที่ยง (2553) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมโดยวิธีต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ที่ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้คิด ค้นคว้า ได้ปฏิบัติและมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง และสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2553) ที่กล่าวว่า กระบวนการกลุ่ม เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับความรู้จากการลงมือปฏิบัติเป็นกลุ่ม กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคน และสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มก็มีอิทธิพลและปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานร่วมกันและทักษะทางสังคม อีกทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบความรู้และสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรยังกำหนดมีการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การใช้ใบความรู้ การแสดงภาพ ข่าว เหตุการณ์ สถิติต่างๆ รวมทั้งสื่อของจริง เพื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลให้สามเณรเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาสาระของหลักสูตรมากขึ้น ดังคำกล่าวของ สุรเดช สำราญจิตต์ และมันทนา ณะพันธุ์ (2550) ที่กล่าวว่า วัสดุอุปกรณ์การสอนช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน โดยเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้สร้างแนวคิดด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์กว้างขวางมากยิ่งขึ้น รวมถึงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เกิดความพร้อมใน

เรื่องที่จะเรียนมากขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จดจำเรื่องราวต่างๆ ได้มากขึ้นและนานขึ้น และยังช่วยเสริมสร้างเจตคติที่มั่นคงให้กับผู้เรียนอีกด้วย

ในส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติสูงขึ้น ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสร้างแรงจูงใจ การโน้มน้าวใจ รวมถึงมีการยกตัวอย่างประกอบการอธิบายที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณร และการให้สามเณรได้เห็นภาพของจริง เห็นภาพตัวอย่างที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ การได้เรียนรู้จากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการดูแลสุขภาพต่าง ๆ การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้สามเณรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสม อีกทั้งผู้วิจัยพยายามสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนไม่ให้ตึงเครียด และสร้างความเป็นกันเองระหว่างผู้วิจัยกับสามเณร ก็ย่อมทำให้สามเณรมีเจตคติต่อการดูแลสุขภาพในเรื่องต่าง ๆ ดีขึ้นได้ ดังคำกล่าวของ สุชาติ โสมประยูร และ เอมอัชมา วัฒนบูรานนท์ (2553) ที่กล่าวไว้ว่า ทศนคติของคนเรานั้นไม่ใช่เรื่องพันธุกรรม แต่เป็นเรื่องที่หาเพิ่มเติมได้ สร้างขึ้นได้ และสามารถเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงได้ นอกจากนี้การเห็นตัวอย่างที่ดี การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะหรือบรรยากาศที่เป็นกันเองรวมทั้งการจัดกิจกรรมในห้องเรียนที่เหมาะสมและน่าสนใจย่อมจะช่วยให้แก่นักเรียนมีทัศนคติทางด้านสุขภาพดีขึ้น และยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ สงัด อุทรานันท์ (อ้างถึง อภรณ์ ใจเที่ยง 2553) ที่กล่าวว่า การสอนให้เกิดเจตคตินั้น ต้องพยายามยกตัวอย่างที่โน้มน้าวจิตใจให้ผู้เรียนมีความเห็นคล้อยตาม อีกทั้งพยายามให้ผู้เรียนได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ และจากวิทยากรหลาย ๆ คน และพยายามกระตุ้นและส่งเสริมการกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ดีงาม นอกจากนี้ เดิมศักดิ์ คทวนิช (2546) ยังได้กล่าวว่า การจูงใจจะเริ่มจากการที่มีสิ่งเร้าภายนอกหรือภายในที่ทำให้บุคคลเกิดความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น และความต้องการนี้เองจะสร้างแรงขับหรือแรงจูงใจเพื่อทำหน้าที่กระตุ้นร่างกายให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่เป้าหมายตามความต้องการ

การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นผลสืบเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรกำหนดให้มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ประยุกต์การนำหลักธรรมมาเชื่อมโยงกับการดูแลสุขภาพ ซึ่งทำให้สามเณรสามารถเข้าใจการดูแลสุขภาพตามข้อบัญญัติต่างๆ และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ รวมถึงการจัดการเรียนการสอนยัง ได้มีการสาธิต การฝึกปฏิบัติ และการมอบหมายงานให้สามเณรปฏิบัติเพื่อเป็นการทบทวนบทเรียนต่าง ๆ นอกจากนี้การสามเณร

ยังได้รับการเสริมแรงทางบวก เช่น การที่ผู้วิจัยการกล่าวชื่นชมเมื่อสามเณรมีพฤติกรรมการปฏิบัติที่ถูกต้อง และผู้วิจัยได้มีการกล่าวเน้นย้ำให้คงไว้ซึ่งพฤติกรรมการปฏิบัติที่ถูกต้อง ในส่วนพฤติกรรมการปฏิบัติที่สามเณรยังไม่ถูกต้องนั้น ผู้วิจัยจะเน้นย้ำให้เห็นถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ และพยายามเสริมแรงให้สามเณรมีความเชื่อมั่นว่าสามารถปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องได้ อีกทั้งการที่สามเณรอาศัยอยู่ภายในวัดและโรงเรียน ซึ่งถือว่ามีสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีพฤติกรรมการปฏิบัติที่ถูกต้องอีกด้วย เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับสุชาติ โสมประยูร และเอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์ (2553) ที่กล่าวไว้ว่า โดยทั่วไป สิ่งที่เราได้ปฏิบัติอยู่อย่างสม่ำเสมอเป็นกิจวัตรประจำวันจนเกิดความเคยชินนั้นในที่สุดก็จะกลายเป็นนิสัยไปได้ และการสอนให้นักเรียนมีความรู้และมีทัศนคติที่ดีจะช่วยให้การปฏิบัติดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในบทเรียนด้วยการฝึกปฏิบัติด้วยนั้น ย่อมมีผลโดยตรงต่อการส่งเสริมการปฏิบัติหรือเป็นการพัฒนาสุขนิสัยของนักเรียน รวมทั้งการจัดบริการสุขภาพและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะก็มีส่วนช่วยส่งเสริมสุขภาพปฏิบัติของนักเรียนด้วยเป็นอย่างยิ่ง และยังคงสอดคล้องกับ (นุชลี อุภักย์ (2556)) กล่าวว่า การเสริมแรงทางบวก เป็นการเสริมแรงเมื่อบุคคลได้รับตัวแรงเสริมทางบวก กล่าวคือ บุคคลทำพฤติกรรมใดแล้วเกิดสิ่งเร้าบางอย่างขึ้น ซึ่งสิ่งเร้านั้นเป็นสิ่งที่บุคคลปรารถนา จึงเป็นเหตุให้บุคคลมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมนั้นเพิ่มมากขึ้น

3. หลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 78.50/74.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 70/70 ทั้งนี้สืบเนื่องจาก การที่ผู้วิจัยได้คำนึงถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นพฤติกรรมสุขภาพตามลักษณะและธรรมชาติของเด็ก กล่าวคือ ในขั้นตอนการนำเข้าสู่บทเรียน ผู้วิจัยได้นำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมที่สร้างความสนใจ และเกิดแรงจูงใจที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ โดยการให้นำภาพ ข้าว และสถิติเกี่ยวกับสุขภาพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติ รวมถึงให้ชั้นการสอน ผู้วิจัยได้กำหนดให้สามเณรได้ฝึกการวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับนักเรียนทั่วไป และยังมีกิจกรรม เพื่อให้สามเณรได้เข้าใจข้อจำกัดต่างๆ ในการดูแลสุขภาพ และยังมีกิจกรรมให้สามเณรได้ฝึกสำรวจตนเองและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวของสามเณร ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้สามเณรมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการดูแลสุขภาพที่เหมาะสมกับสมณเพศและสิ่งแวดล้อม และเมื่อสามเณรมีแรงจูงใจที่ต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพแล้ว สามเณรจะพยายามตั้งใจและทำความเข้าใจกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ต่างๆ อันนำไปสู่พฤติกรรมปฏิบัติที่

ถูกต้องและเหมาะสมตามมา ดังคำกล่าวของ สุชาติ โสมประยูร และเอมอัชมา วัฒนบุรานนท์ (2553) กล่าวไว้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ม.1-3 นักเรียนในชั้นนี้จะเติบโตมากขึ้นและกำลังเข้าสู่วัยรุ่น แต่เด็กวัยนี้ยังเป็นวัยแห่งการยอมรับอุดมคติทางด้านสุขภาพได้เป็นอย่างดี และมีความต้องการที่จะพัฒนาทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการหล่อหลอมทัศนคติให้แก่เด็กวัยนี้จะทำได้ง่าย ทัศนคติจึงยังควรได้รับการเน้นเป็นอันดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนคติแบบวิทยาศาสตร์ (scientific attitude) ส่วนความรู้นับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากขึ้นสำหรับเด็กวัยนี้ เพราะเด็กมีแนวคิดที่ดี และมีระดับวุฒิภาวะเพิ่มมากขึ้น จึงควรเน้นความรู้เป็นอันดับสอง สำหรับการปฏิบัตินั้นเนื่องจากได้รับการเน้นมามากแล้วในชั้นประถมศึกษา รวมทั้งความรู้และทัศนคติก็น่าจะช่วยให้เด็กวัยนี้ปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย จึงควรเน้นการปฏิบัติเป็นอันดับสาม นอกจากนี้สุชาติ โสมประยูร และเอมอัชมา วัฒนบุรานนท์ (2553) ก็ยังได้กล่าวอีกว่า “พฤติกรรมด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด แต่ละด้านมักไม่เกิดขึ้นโดยอิสระ มักเกิดขึ้นรวมๆ กัน และพึ่งพาอาศัยกัน หรือเสริมพลังซึ่งกันและกัน การสร้างเสริมพฤติกรรมอย่างหนึ่งจะมีผลช่วยสร้างเสริมพฤติกรรมอื่น ๆ ด้วยเสมอ การพัฒนาพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจึงเป็นการพัฒนาพฤติกรรมอย่างอื่นๆ ไปด้วยโดยทางอ้อม ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ที่สูงขึ้น ย่อมส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติ และด้านปฏิบัติสูงขึ้นตามไปด้วย”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษา และพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราชกุศล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม พบว่าสามเณร มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราชกุศล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม ทั้งนี้อาจสืบเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรนั้นส่งเสริมให้สามเณรได้รู้จักสังเกตปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากวิถีชีวิต กระตุ้นให้สามเณรแก้ปัญหาตามสาเหตุของปัญหาอย่างมีระบบ มีการกระตุ้นให้สามเณรมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน มีการใช้กิจกรรมการสาธิต และการฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ทั้งยังมีกิจกรรมและการใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อสร้างความสนใจในการเรียน การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนสามเณร

ด้วยกัน อีกทั้งการมีบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนที่เป็นกันเอง ไม่ตึงเครียด รวมถึงการที่ผู้วิจัยได้ใช้การเสริมแรงไว้ด้วยเมื่อนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ หรือการยอมรับความคิดเห็นของสามเณร ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุชาติ โสมประยูร และเอมอัชมา วัฒนบุรณนท์ (2553) กล่าวว่าไว้ว่า “ความเป็นกันเองย่อมนำมาซึ่งมิตรภาพ และสัมพันธภาพที่ดี เมื่อครูทำตนเป็นมิตรกับเด็ก เด็กก็จะมีแต่ความสบายใจและมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ อีกทั้งการแบ่งกลุ่มให้เด็กได้ศึกษาหาความรู้หรือทำงานด้วยกัน นอกจากจะส่งผลดีต่อการเรียนการสอนในบทเรียนนั้น ๆ แล้ว ยังช่วยทำให้เด็กได้รู้จักกับเพื่อน ๆ และปรับตัวให้เข้ากันได้เป็นอย่างดี รวมทั้งการใช้กิจกรรมหลาย ๆ อย่างสอนเด็ก จะช่วยทำให้เด็กได้เรียนด้วยความสนุกสนานและมีชีวิตชีวา ได้เปลี่ยนบรรยากาศและไม่ทำให้หน้าเบื่อหน่ายเหมือนกับการใช้กิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวสอนเด็กซ้ำซากอยู่ทุกชั่วโมง” และสอดคล้องกับคำกล่าวของ (รัตนา เสงส์สวัสดิ์ (2547)) ที่กล่าวว่า การเสริมแรงหรือการเสริมกำลังใจมีบทบาทมากสำหรับครู เพราะมีผลต่อการเรียนโดยตรง ทำให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจ มีความกระตือรือร้นอยากที่จะเรียน อยากตอบคำถาม อยากเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน อีกทั้งยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ ศักดิ์ศรี ปาณะกุล และคณะ (2554) ที่กล่าวว่า ผู้สอนควรกระตุ้น หรือสร้างความสนใจของนักเรียนให้เกิดความใคร่รู้ในเนื้อหาวิชาที่เรียน เห็นประโยชน์ และคุณค่า นอกจากนี้การเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม และมีขั้นตอนในการสอน จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสนใจเรียนเพิ่มมากขึ้น การเรียนการสอนในชั่วโมงหนึ่ง ๆ หรือคาบหนึ่ง ๆ ถ้าผู้สอนใช้วิธีการสอนเพียงแบบเดียว โดยไม่เปลี่ยนแปลงตั้งแต่ต้นชั่วโมง จนท้ายชั่วโมง จะทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย ไม่มีความตื่นเต้น น่าสนใจ โดยเฉพาะถ้าผู้สอนยึดการสอนที่ให้ตนเองเป็นศูนย์กลางด้วยแล้ว เพราะผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในกิจการเรียนการสอนเท่าที่ควร แต่ถ้าผู้สอนนำวิธีการสอนแบบต่าง ๆ มาผสมผสานเข้าด้วยกัน มีกิจกรรมการเรียนการสอนหลายๆ แบบอันจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมได้ ย่อมทำให้ผู้เรียนรู้สึกตื่นเต้น สนใจและมีความต้องการที่จะเรียนโดยไม่คิดว่าถูกบังคับ ผู้เรียนจึงมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยพบว่า หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งทางด้านความรู้ เจตคติ และ

การปฏิบัติสูงขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมอื่นๆ ควรนำหลักสูตรที่พัฒนาได้นั้น ไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาเพิ่มเติมจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อพัฒนาให้สามเณรมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรคของสามเณรอีกด้วย

2. กิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่เสนอไว้ในหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ นั้น เป็นเพียงแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา ดังนั้นครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียด และสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสมของผู้เรียน และสภาพพื้นที่

3. เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมของการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ นั้น ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาและวิชาพลศึกษาสามารถปรับระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม เพราะเนื่องจากบางกิจกรรมใช้ระยะเวลาที่นานมาก การจัดการเรียนรู้ภายในระยะเวลา 1 ชั่วโมง อาจไม่สามารถปฏิบัติได้

4. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ด้านเจตคติและการปฏิบัติต้องใช้ระยะเวลาในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมค่อนข้างนาน ดังนั้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติ และการปฏิบัติ นั้น ควรใช้ระยะเวลาที่นานพอในการประเมินผล เพื่อให้เห็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติ และการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุลแผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม ได้ชัดเจนขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องความคงทน หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1

ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาทาราม ไปแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้เห็นถึงประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรในระยะยาวต่อไป

2.ควรมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาทาราม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อพัฒนาให้สามเณรมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคของสามเณรอีกด้วย

3.ควรศึกษาผลของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาทาราม ที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นต้น

4.ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องการดำเนินงานโปรแกรมสุขภาพในโรงเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และแนวทางในการดำเนินกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคของสามเณร

รายการอ้างอิง

- Allan A, G. (2012). *Curriculum leadership strategies for development and implementation*. Los Angeles: CA. SAGE.
- David, G. A. (2003). *Curriculum today*. United States: Merrill Prentice Hall.
- David J, F. (2013). *The curriculum studies reader*. New York: Routledge.
- Marsh, C. J. (2003). *Curriculum : aternative approaches ongoing issues*. Newyork: Upper Saddle River,N.J.:Merrill Prentice Hall.
- Moore, A. (2015). *Understanding the school curriculum : theory,politics and principles*. London: Routledge.
- Oliva, P. F. (2013). *Developing the curriculum*. Boston: Ma:Pearson.
- Ornstein, A. C. (2013). *Curriculum:foundations,principles,and issues*. Boston: Pearson.
- Philip, W. J. (1992). *Handbook of research on curriculum*. United States: Macmillan Pub.
- Pratt, D. (1994). *Curriculum planning : a handbook for professionals*. Orlando: Fla:Harcourt Brace.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development theory and practice*. Newyork: Harcourt,Brace.
- Wiles, W. J. (2011). *Curriculum Development : A Guide to Practice*. United States: Pearson.
- Williams, H. S. (1986). *Curriculum : Perspective,Paradigm, and Possibility*. United States: Macmillan Pub. Co.
- เกรียงศักดิ์ วิจักขณ์กาญจน. (2551). สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เกษแก้ว บุญบาล. (2551). สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- เฉลิมพล ต้นสกุล. (2541). พฤติกรรมศาสตร์สาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล สหประชาพาณิชย์.
- เต็มศักดิ์ คทวณิช. (2546). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2545). กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: บริษัทบุ๊ค พอยท์ จำกัด.
- เอมอร จังศิริพรภรณ์. (2549). การวัดและประเมินผลการศึกษา : เอกสารคำสอน. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โชติกา ภาษีผลและคณะ. (2558). การวัดและประเมินผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงพยาบาลสงฆ์. สถิติการเจ็บป่วย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.priest-hospital.go.th> [14 กันยายน 2554].
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสติน เพรส.
- กมลวรรณ ดังธนาภานนท์ (Ed.). (2557). การวัดและประเมินทักษะการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงสาธารณสุข. ข่าวสถิติการเจ็บป่วย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://moph.go.th>. [14 กันยายน 2554].
- กองพุทธศาสนา. แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ การพัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (พ.ศ.2553 - พ.ศ.2562) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.deb.onab.go.th> [1 สิงหาคม 2555].
- กองพุทธศาสนา. (2554). (ร่าง)หลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- ค้วน ขาวหนู. (2523). เทคนิคการสอนและการวัดผลสุขศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต.
- ฉันท ชาติทอง. (2550). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- จตุรงค์ วงษ์ปาน. (2550). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง ตะกร้อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนอมราวินิยาภิวัตน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

- จำนงค์ อิ่มสมบูรณ์. (2537). การสุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพ. กรุงเทพฯ: มปท.
- จินตนา สรายุทธพิทักษ์. (2539). โปรแกรมสุขภาพในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลดา เกื่อนเนาว์. (2548). การใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). การพัฒนาหลักสูตร. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2556). การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: วีพริ้นท์.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2557). การออกแบบหลักสูตรและการเรียนการสอน (*Curriculum and Instruction Design*). ปัตตานี: สถาบันเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ.
- ชูไฮลา มาหะมะ. (2549). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง สิละ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเจ๊ะยอ อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2548). การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา : เอกสารประกอบการสอน รายวิชา 2702303. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณิชารีย์ ศรีศักดิ์ดา. (2553). แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนบ้านอรุโณทัย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ. (2541). การประเมินผลการเรียนการสอน (2702302). กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศพร สระแก้ว. (2550). ปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูผู้สอนพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธำรง บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธนัชการพิมพ์ จำกัด.
- นพเก้า ณ พัทลุง. (2550). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. สงขลา: เหมการพิมพ์สงขลา.

- นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม และ วลัยพร ศิริภิมย์. (2545). แนวทางการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานศาสนากับการเรียนรู้ สกศ.
- นิรมล ศตวุฒิ. (2543). การพัฒนาหลักสูตร (*Curriculum Development*). กรุงเทพฯ: ภาควิชา หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นุชลี อุปลัย. (2556). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรพต สุวรรณประเสริฐ. (2544). การพัฒนาหลักสูตร โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ The Knowledge Center.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปารณีย์ สิริวาเสฏฐาเมธา. (2550). การประเมินผลการใช้หลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรสุข หุ่นนิรันดร์. (2534). การพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสุขศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พระครูถวิลญาณสิทธิวัฒน์. (2549). พุทธบัญญัติ 227 เพื่อความเข้าใจวินัยของพระให้ถูกต้อง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระมหาศิริสิทธิ์ วรรณ. (2550). การจัดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระสรพงษ์ สอนทวี. (2554). สภาพแวดล้อมทางบ้าน วัด โรงเรียน และลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของสามเณรในกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พินิจ ลาภานานนท์. (2556). ประเด็นสุขภาวะในพระไตรปิฎก. กรุงเทพฯ: บริษัทจรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2555). ประมวลสาระชุดวิชาการประเมินผลหลักสูตรและการเรียนการสอนสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มารุต พัฒนา. (2558). การประเมินหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.

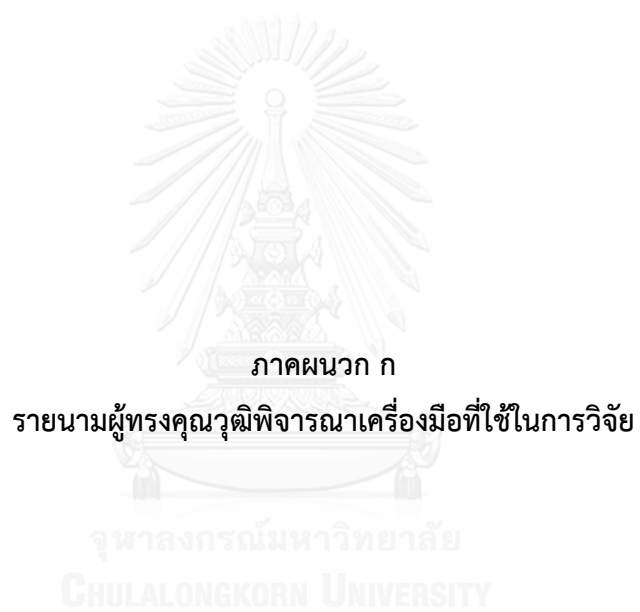
- รัตน์ เสงส์สวัสดิ์. (2547). พฤติกรรมการสอนสุขศึกษา 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.
- ราตรี นันทสุนทร. (2553). การวิจัยในชั้นเรียนและการวิจัยพัฒนาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: บริษัท จุดทอง จำกัด.
- รุจิร ภูสาระ. (2551). การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัทบุ๊ค พอยท์ จำกัด.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2542). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วาสนา คุณาอภิสิทธิ์. (2552). การพัฒนาหลักสูตร แนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการปฏิบัติกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำ สกสค.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล และคณะ. (2554). หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สังต์ อุทรานนท์. (2532). พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก ธาตุทอง. (2548). เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2539). การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559). กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. ข่าวสถิติการเจ็บป่วย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thaihealth.or.th>. [14 กันยายน 2554].
- สำลี รักสุทธี. (2544). เทคนิควิธีการเขียนหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.
- สำลี รักสุทธีและคณะ. (2545). แนวทางการศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา : ฉบับครูทำได้ไม่ยากอย่างที่คิด. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ พ.ศ. พัฒนา จำกัด.

- สิทธิพล เวียงธรรม. (2547). ปัญหาการเรียนการสอนของคณะสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดมหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุชาติ โสมประยูร และเอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์. (2542). การสอนสุขศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ.
- สุทธนู ศรีไสย์. (2539). การวางแผนพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2553). การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้. กรุงเทพฯ: บริษัท ส.เอเชียเพรส (1989) จำกัด.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตรยุคปฏิรูปการศึกษาไทย. เชียงใหม่: The Knowledge Center.
- สุรเดช สำราญจิตต์ และมณฑนา ธนะพันธ์. (2550). พฤติกรรมการสอนสุขศึกษา1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. (2553). 19 วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2558). การวัดผลและประเมินผลการศึกษาแนวใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉนา เกาะหวาน. (2551). การศึกษาผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตบ้านเขตนวัน จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). หลักการสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่องหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราชหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม

- 1.พระมหากษัตริย์ อภิโรจโน
วัดพระศรีมหาธาตุ
- 2.พระมหากิจจา อากาศโร
วัดพระศรีมหาธาตุ
4. ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.สุจิตต์ เพียรชอบ
ข้าราชการบำนาญ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. รองศาสตราจารย์ วรณี โสมประยูร
ข้าราชการบำนาญ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 5.รองศาสตราจารย์ ธีรยุทธ สุนทรา
ข้าราชการบำนาญ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- 6.รองศาสตราจารย์ ดร.เอก เกิดเต็มภูมิ
อาจารย์สถาบันการพลศึกษาจังหวัดอ่างทอง
- 7.อ.ดร.รุ่งระวี สมะวรรณนะ
อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม

1.พระมหาสมพงษ์ กนฺตธมฺโม

ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล

2.พระมหาภาณุวัฒน์ อภิโรจโน

วัดพระศรีมหาธาตุ

3.พระมหากิจจา อากาศโร

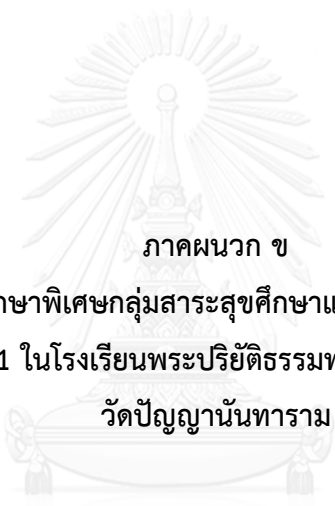
วัดพระศรีมหาธาตุ

4.รองศาสตราจารย์ ธีรยุทธ สุนทรธา

ข้าราชการบำนาญ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

5.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงพล ต่อนี่

อาจารย์ภาควิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข

หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับ
มัธยมศึกษา ปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา
วัดปัญญาบันฑิตาราม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

คำนำ

หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาทารามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษา พิเศษ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ใช้เป็นทางเลือกในการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติมจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา สืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ที่มีวิถีชีวิตและมีข้อบัญญัติในการปฏิบัติเพื่อให้ เหมาะกับการเป็นศาสนทายาท ดังนั้นจึงส่งผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพที่แตกต่างไปจาก นักเรียนทั่วไป ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหลักสูตรพิเศษขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับและสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้เป็นอย่างดี หลักสูตรฉบับนี้ ประกอบไปด้วย วิสัยทัศน์ หลักการ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สาระของหลักสูตร คำอธิบายหลักสูตร มาตรฐาน ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร โครงสร้างเวลา เรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผล และสื่อและแหล่งการเรียนรู้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หลักสูตรฉบับนี้ จะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ให้สามเณรมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม อันจะส่งผลให้สามเณรเป็นผู้มีสุขภาพที่ดีทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และสุขภาพทางปัญญา พร้อมทั้งจะดำรงสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนสืบไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY วิสัยทัศน์ของหลักสูตร

หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาทาราม มุ่งพัฒนา สุขภาพสามเณรอย่างองค์รวม ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และสุขภาพทางปัญญา ด้วยบูรณาการการจัดการองค์ความรู้ด้วยการส่งเสริมให้สามเณรมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ เกี่ยวกับเรื่องดูแลสุขภาพ ตามแนวทางแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559) รวมถึงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรการศึกษาพระ ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยยึดถือวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณรเพื่อเป็นแนวทางในการ ดูแลสุขภาพ โดยให้เกิดผลรวมสุดท้าย คือสามเณรเกิดการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่เปี่ยมไปด้วย ความสมบูรณ์ พร้อมเป็นศาสนทายาทที่สืบทอดพระพุทธศาสนาที่มีคุณภาพสืบไป

หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม มีหลักการดังนี้

- 1.เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวทางแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559) รวมถึงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- 2.เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณรอันได้แก่ ศิล 10 และ เสนิยวัตร 75
- 3.เป็นหลักสูตรที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 4.เป็นหลักสูตรที่ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณร
- 5.เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้สามเณรพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพทั้งด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพอย่างเหมาะสม
- 6.เป็นหลักสูตรที่เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์วิถีชีวิตของตนเอง เพื่อให้สามารถวางแผนในการดูแลสุขภาพในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณร
- 7.เป็นหลักสูตรที่นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาใช้ในการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้สามเณรนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้กับการดูแลสุขภาพในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณร
- 8.เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้สามเณรสามารถให้คำแนะนำและเผยแพร่ในการดูแลสุขภาพได้

เป้าหมาย

เมื่อจบการศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตารามแล้ว สามเณรจะมีความรู้ เจตคติและการปฏิบัติในเรื่อง โภชนาการ ความรู้เรื่องเพศ ความเครียดและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค การบริหารกายและกิจกรรมนันทนาการ ความปลอดภัยในชีวิต การรับบริการสุขภาพภายในวัดและโรงเรียน โดยผู้เรียนจะมีคุณภาพ ดังนี้

1.เข้าใจและวิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการดูแลสุขภาพในเรื่อง โภชนาการ ความรู้เรื่องเพศ ความเครียดและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค การบริหารกายและกิจกรรมนันทนาการ ความปลอดภัยในชีวิต การรับบริการสุขภาพภายในวัดและโรงเรียน

2.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการดูแลสุขภาพในเรื่อง โภชนาการ ความรู้เรื่องเพศ ความเครียดและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค การบริหารกายและกิจกรรมนันทนาการ ความปลอดภัยในชีวิต การรับบริการสุขภาพภายในวัดและโรงเรียน

3.มีทักษะการปฏิบัติและเสนอแนวทางการดูแลสุขภาพในเรื่อง โภชนาการ ความรู้เรื่องเพศ ความเครียดและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค การบริหารกายและกิจกรรมนันทนาการ ความปลอดภัยในชีวิต การรับบริการสุขภาพภายในวัดและโรงเรียน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาทาราม มุ่งพัฒนาสามเณรให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

- 1.สามเณรมีการดูแลสุขภาพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติ
- 2.สามเณรเป็นผู้มีจริยวัตรที่งดงามเหมาะสมกับสมณเพศ

1.สามเณรมีการดูแลสุขภาพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติ

นิยาม

การดูแลสุขภาพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงวิธีการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติ

ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
การปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติ	<p>1.1 การปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติ</p> <p>1.2 เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่วัด โรงเรียน และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค</p> <p>1.3 แนะนำ และชักชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค</p>

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม(3)
การปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติ	ไม่มีการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติ	มีการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติ	มีการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติ รวมถึงมีการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่วัด โรงเรียน และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค	มีการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติ รวมถึงมีการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่วัด โรงเรียน และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเพื่อการสร้าง

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม(3)
				เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค และมีการแนะนำ หรือ ชักชวนให้ผู้อื่น ปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพเพื่อ การสร้างเสริมสุขภาพและ การป้องกันโรค

2.สามเณรเป็นผู้มีจริยวัตรที่งดงามเหมาะสมกับสมณเพศ

นิยาม

มีจริยวัตรที่งดงามเหมาะสมกับสมณเพศ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีจริยวัตรที่งดงามที่น่าเลื่อมใสศรัทธาเหมาะสมกับสมณเพศ

ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
มีจริยวัตรที่งดงามเหมาะสมกับสมณเพศ	<ol style="list-style-type: none"> 1.ปฏิบัติตนตามข้อบัญญัติ กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ของวัดและโรงเรียน 2.มีการปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับสมณเพศเมื่ออยู่ร่วมกับบุคคลอื่นๆในสังคม 3.เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับศาสนิกชน

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม(3)
1.ปฏิบัติตนตาม ข้อบัญญัติ กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ของวัดและ โรงเรียน 2.มีการปฏิบัติ ตนที่เหมาะสม กับสมณเพศเมื่อ อยู่ร่วมกับบุคคล อื่นๆในสังคม 3.เป็นแบบอย่าง ที่ดีให้กับศาสนิก ชน	ไม่มีมีจริยวัตรที่ งดงามเหมาะสม กับสมณเพศ	มีการปฏิบัติตน ตามข้อบัญญัติ กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ต่างๆของวัดและ โรงเรียน	มีการปฏิบัติตน ตามข้อบัญญัติ กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ต่างๆของวัดและ โรงเรียน และมี การปฏิบัติตนที่ เหมาะสมกับสมณ เพศ เมื่อ อยู่ ร่วมกับบุคคล อื่นๆในสังคม	มีการปฏิบัติตน ตามข้อบัญญัติ กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ของวัดและ โรงเรียน รวมถึงมีการ ปฏิบัติตนที่ เหมาะสมกับ สมณเพศเมื่ออยู่ ร่วมกับบุคคล อื่นๆในสังคม และ เป็น แบบอย่างที่ดี ให้กับศาสนิกชน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY
สาระของหลักสูตร

หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม มีสาระของ
หลักสูตรที่เป็นองค์ความรู้หลัก ดังนี้

- สาระที่ 1 วิธีชีวิตของสามเณรกับโภชนาการ
- สาระที่ 2 วิธีชีวิตของสามเณรกับความรู้เรื่องเพศ
- สาระที่ 3 วิธีชีวิตของสามเณรกับความเครียดและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- สาระที่ 4 วิธีชีวิตของสามเณรกับการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค
- สาระที่ 5 วิธีชีวิตของสามเณรกับการบริหารกายและกิจกรรมนันทนาการ
- สาระที่ 6 วิธีชีวิตของสามเณรกับความปลอดภัยในชีวิต
- สาระที่ 7 วิธีชีวิตของสามเณรกับการรับบริการสุขภาพภายในวัดและโรงเรียน

คำอธิบายหลักสูตร

ศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจ วิเคราะห์ อภิปราย แสดงพฤติกรรมที่ตระหนัก เห็นคุณค่า มีทักษะการปฏิบัติ และเสนอแนวทางการดูแลสุขภาพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณรในเรื่อง โภชนาการ ความรู้เรื่องเพศ ความเครียดและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค การบริหารกายและกิจกรรมนันทนาการ ความปลอดภัยในชีวิต การรับบริการสุขภาพภายในวัดและโรงเรียน

มาตรฐาน ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร
หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณร
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา
วัดปัญญาบันฑิตาราม

สาระที่ 1 วิถีชีวิตของสามเณรกับโภชนาการ

- มาตรฐาน 1.1 เข้าใจและวิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการดูแลสุขภาพในเรื่องโภชนาการ
มาตรฐาน 1.2 แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการดูแลสุขภาพในเรื่องโภชนาการ
มาตรฐาน 1.3 มีทักษะการปฏิบัติและเสนอแนวทางการดูแลสุขภาพในเรื่องโภชนาการ

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร
<p>1. วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมการณ์ัดอาหารอาหารได้</p> <p>2.อธิบายหลักกรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติในการฉันทัดอาหารสำหรับสามเณรได้</p> <p>3.อธิบายหลักการฉันทัดอาหารที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณรได้</p> <p>4.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการฉันทัดอาหารที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณรได้</p>	<p>หลักการฉันทัดอาหารสำหรับสามเณร</p> <p>1.วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมการณ์ัดอาหาร</p> <p>2.หลักกรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติในการฉันทัดอาหารสำหรับสามเณร ได้แก่ ปัจจเวกขณะ โภชนเมตตัญญุตตา เกสัชชขันธกะ น้ำปาณะ และห้ามฉันทเนื้อสัตว์ 10 อย่าง</p> <p>3.แนวทางการฉันทัดอาหารสำหรับสามเณร ได้แก่การฉันทัดอาหารตามหลัก “โภชนบัญญัติ” การฉันทัดอาหารอย่างไร ให้ได้พลังงานตามความต้องการร่างกาย</p> <p>การฉันทยาและอาหารเสริมหลังมือเพล</p>

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร
	5.เสนอแนวทางการฉันภัตตาหารสำหรับสามเณรที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณรได้
<p>1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับปัญหาภาวะโภชนาการได้</p> <p>2.อธิบายแนวทางการฉันภัตตาหารในกลุ่มสามเณรที่มีน้ำหนักมากกว่าเกณฑ์และต่ำกว่าเกณฑ์ได้</p> <p>3.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการฉันภัตตาหารในกลุ่มสามเณรที่มีน้ำหนักมากกว่าเกณฑ์และต่ำกว่าเกณฑ์ได้</p> <p>4.เสนอแนวทางการฉันภัตตาหารในกลุ่มสามเณรที่มีน้ำหนักมากกว่าเกณฑ์และต่ำกว่าเกณฑ์ได้</p>	<p>ปัญหาภาวะโภชนาการของสามเณร</p> <p>1.วิถีชีวิตของสามเณรกับปัญหาภาวะโภชนาการ</p> <p>2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติในการฉันภัตตาหารสำหรับสามเณรให้เหมาะสมกับภาวะการเจริญเติบโตของสามเณรได้แก่ โภชนาเมตตัญญา</p> <p>3.แนวทางการฉันภัตตาหารในกลุ่มสามเณรที่มีน้ำหนักเกินเกณฑ์ และน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ได้</p>
<p>1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับสุขปฏิบัติในการฉันภัตตาหารสำหรับสามเณรได้</p> <p>2.อธิบายแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขปฏิบัติในการฉันภัตตาหารสำหรับสามเณรได้</p> <p>3.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขปฏิบัติในการฉันภัตตาหารสำหรับสามเณรได้</p> <p>4.เสนอแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขปฏิบัติในการฉันภัตตาหารสำหรับสามเณรได้</p>	<p>สุขปฏิบัติในการฉันภัตตาหารสำหรับสามเณร</p> <p>1.วิถีชีวิตของสามเณรกับการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันภัตตาหาร</p> <p>2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันภัตตาหารได้แก่ โภชนปฏิสังยุต หลักกาลิกและการเดินจงกรม</p> <p>3.แนวทางการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันภัตตาหาร ได้แก่ มารยาทในการฉันภัตตาหาร การใช้ช้อนกลาง การล้างมือ 7 ขั้นตอน การรับประทานอาหารที่ปรุงอาหารด้วยความร้อน การล้างผักและผลไม้ การสังเกตวันหมดอายุของอาหาร ลักษณะของอาหารที่บูดเน่า เสีย อาหารที่มีการปนเปื้อนสารพิษ การเก็บและการถนอมอาหารและการรักษาความสะอาดบาตรพระ</p>

สาระที่ 2 วิถีชีวิตของสามเณรกับความรู้เรื่องเพศ

มาตรฐาน 2.1 เข้าใจและวิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการดูแลสุขภาพในเรื่อง ความรู้เรื่องเพศ

มาตรฐาน 2.2 แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการดูแลสุขภาพในเรื่อง ความรู้เรื่องเพศ

มาตรฐาน 2.3 มีทักษะการปฏิบัติและเสนอแนวทางการดูแลสุขภาพในเรื่องความรู้เรื่องเพศ

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร
<p>1. วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการปฏิบัติตนต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศทั้งทางร่างกายจิตใจและสังคมได้</p> <p>2. อธิบายหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศได้</p> <p>3. อธิบายการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศได้</p> <p>4. แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศได้</p> <p>5. เสนอแนวทางการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศได้</p>	<p>การปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ</p> <p>1. วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมทางเพศ</p> <p>2. หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ ได้แก่ ไตรลักษณ์ มรณานุสสติ ทมะ ชั้นติ กิเลส 3 คือ 10 อินทรีย์สังวร มิตรแท้ มิตรเทียม อบายมุขและปัญญา 3</p> <p>3. แนวทางการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ ได้แก่ การควบคุมอารมณ์เพศ การควบคุมอารมณ์โมโห การบันดาลโทษ ความก้าวร้าว ความรุนแรงรวมถึงการเลือกคบเพื่อนและกลุ่มเพื่อน</p>
<p>1. วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับสาเหตุของการเกิดสิว การเกิดกลิ่นตัว และการรักษาความสะอาดของอวัยวะสืบพันธุ์ได้</p> <p>2. อธิบายหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ</p>	<p>สุขอนามัยทางเพศสำหรับสามเณร</p> <p>1. วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ</p> <p>2. หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ ได้แก่ กายบริหาร 14</p> <p>3. แนวทางการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศสำหรับสามเณร ได้แก่ การป้องกันการเกิดปัญหาสิว การป้องกันการเกิดปัญหากลิ่นตัวและ</p>

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร
<p>3.อธิบายวิธีการปฏิบัติตนเพื่อดูแลสุขอนามัยทางเพศในเรื่องการเกิดสิว การเกิดกlinnaตัว และการรักษาความสะอาดของอวัยวะสืบพันธุ์ได้</p> <p>4.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนเพื่อดูแลสุขอนามัยทางเพศในเรื่องการเกิดสิว การเกิดกlinnaตัว และการรักษาความสะอาดของอวัยวะสืบพันธุ์ได้</p> <p>5.เสนอแนวทางการปฏิบัติตนเพื่อดูแลสุขอนามัยทางเพศในเรื่องการเกิดสิว การเกิดกlinnaตัว และการรักษาความสะอาดของอวัยวะสืบพันธุ์ได้</p>	<p>การทำความสะอาดของอวัยวะเพศ และการเกิดปัญหาโรคเชื้อราบริเวณขาหนีบ และโรคเฝ้าเลื่อน</p>
<p>1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับสถานการณ์เสี่ยงของการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และภัยทางเพศได้</p> <p>2.อธิบายแนวทางการป้องกันการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และภัยทางเพศ สำหรับสามเณร</p> <p>3.อธิบายวิธีการป้องกันและการหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงของการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และ</p>	<p>การป้องกันการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศ และภัยทางเพศ สำหรับสามเณร</p> <p>1.วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมเสี่ยงของการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และภัยทางเพศ</p> <p>2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และภัยทางเพศได้แก่ อริยสัจ 4 ปัญญา 3 อายุสสธรรมการไม่ใช้ของร่วมกันตามหลักพุทธบัญญัติ ธรรมมีอุปการะมาก 2 ปาริสุทธิศีล 4 สังคหวัตถุ 4 มิตรแท้ มิตรเทียม อินทริยสังวรณ อบายมุข 6 และศีล 10</p>

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร
<p>ภัยทางเพศได้</p> <p>4. แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการป้องกันและการหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงของการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และภัยทางเพศได้</p> <p>5. เสนอแนวทางการป้องกันและการหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงของการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และภัยทางเพศได้</p>	<p>3. แนวทางทางการป้องกันการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และภัยทางเพศ สำหรับสามเณร ได้แก่ การใช้หลักทักษะการปฏิเสธ เพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงจากภัยทางเพศ การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์สำหรับสามเณรและการหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อภัยทางเพศ</p>

สาระที่ 3 วิถีชีวิตของสามเณรกับความเครียดและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

มาตรฐาน 3.1 เข้าใจและวิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการดูแลสุขภาพในเรื่อง ความเครียดและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

มาตรฐาน 3.2 แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการดูแลสุขภาพในเรื่อง ความเครียดและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

มาตรฐาน 3.3 มีทักษะการปฏิบัติและเสนอแนวทางการดูแลสุขภาพในเรื่อง ความเครียดและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร
<p>1. วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการเกิดปัญหาสุขภาพจิตและปัญหาความเครียดได้</p> <p>2. อธิบายหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการจัดการความเครียดสำหรับสามเณร</p>	<p>ความเครียดและการจัดการความเครียดของสามเณร</p> <p>1. วิถีชีวิตของสามเณรกับปัญหาความเครียด</p> <p>2. หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการจัดการความเครียดสำหรับสามเณร ได้แก่ ภาวนา 4 โอวาทปาติโมกข์ ปฏิจจาสมุปาบท ไตรลักษณ์ ไตรสิกขา สติปัฏฐาน 4 อริยสัจ 4 กิเลส 3 กรรมฐาน 4 และการบริหารกาย</p>

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร
<p>3. อธิบายถึงสาเหตุและแนวทางการจัดการความเครียดของสามเณรได้</p> <p>4. แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการจัดการความเครียดของสามเณรได้</p> <p>5. เสนอแนวทางการจัดการความเครียดของสามเณรได้</p>	<p>3.แนวทางการจัดการความเครียดสำหรับสามเณรได้แก่ วิธีการป้องกันการเกิดความเครียดสำหรับสามเณรและการจัดการความเครียดสำหรับสามเณร</p>
<p>1. วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้</p> <p>2. อธิบายหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้</p> <p>3. อธิบายแนวทางการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่เหมาะสมได้</p> <p>4. แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่เหมาะสมได้</p> <p>3. เสนอแนวทางการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่เหมาะสมได้</p>	<p>การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมของสามเณร</p> <p>1. วิถีชีวิตของสามเณรกับการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม</p> <p>2. หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม ได้แก่ เสด็จวัตร 75 และสังคหวัตถุ 4</p> <p>3. แนวทางการปฏิบัติตนของสามเณรในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้แก่การปฏิบัติตนเมื่ออยู่ร่วมกับบุคคลอื่น มิตรแท้ มิตรเทียม รวมทั้งการสื่อสารระหว่างบุคคล</p>

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร
<p>1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับความสัมพันธ์และการรักษาสัมพันธ์ภายในครอบครัว</p> <p>2.อธิบายหลักธรรมสำหรับเป็นแนวการสัมพันธ์ภายในครอบครัวสำหรับสามเณร</p> <p>3.อธิบายถึงวิธีการสร้างความสัมพันธ์และการรักษาสัมพันธ์ภายในครอบครัว</p> <p>4.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการสร้างความสัมพันธ์และการรักษาสัมพันธ์ภายในครอบครัว</p>	<p>การสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียนสามเณร</p> <p>1.วิถีชีวิตของสามเณรกับสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียน</p> <p>2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวการสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร ได้แก่ ทศ 6 ฆราวาสธรรม 4 อบายมุข 6</p> <p>3.แนวทางการสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร ได้แก่ บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในวัดและโรงเรียนและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในวัดและโรงเรียน</p>
<p>5.เสนอแนวทางการสร้างความสัมพันธ์และการรักษาสัมพันธ์ภายในครอบครัว</p>	<p>มหาวิทยาลัย ORN UNIVERSITY</p>

สาระที่ 4วิถีชีวิตของสามเณรกับการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

มาตรฐาน 4.1 เข้าใจและวิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการดูแลสุขภาพในเรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

มาตรฐาน 4.2 แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการดูแลสุขภาพในเรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

มาตรฐาน 4.3 มีทักษะการปฏิบัติและเสนอแนวทางการดูแลสุขภาพในเรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร
<p>1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพส่วนบุคคลได้</p> <p>2.อธิบายหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล</p> <p>3.อธิบายถึงวิธีการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลได้</p> <p>4.ตระหนักและเห็นคุณค่าของการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลได้</p> <p>5.เสนอแนวทางการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลได้</p>	<p>พฤติกรรมดูแลสุขภาพส่วนบุคคล</p> <p>1.วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพส่วนบุคคล</p> <p>2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลได้แก่ ภาวนา 4กายบริหาร 14 และเสขียวัตร 75</p> <p>3.แนวทางการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล ได้แก่ การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย เช่น การอาบน้ำ การแปรงฟัน การสระผม การรักษาความสะอาดที่นอน หมอน มุ้ง และจีวร การจัดห้องนอน และการทำความสะอาดห้องนอน ห้องน้ำ</p>
<p>1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการเกิดปัญหาสุขภาพได้</p> <p>2.อธิบายหลักธรรมสำหรับการป้องกันโรคสำหรับสามเณร</p>	<p>การป้องกันโรคที่พบได้บ่อยสำหรับสามเณร</p> <p>1.วิถีชีวิตของสามเณรกับการเกิดปัญหาสุขภาพ</p> <p>2.หลักธรรมสำหรับการป้องกันโรคสำหรับ</p>

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร
<p>2.อธิบายถึงหลักการป้องกันโรคได้</p> <p>3.ตระหนักและเห็นคุณค่าของการป้องกันโรคได้</p> <p>3.เสนอแนวทางการป้องกันโรคได้</p>	<p>สามเณรได้แก่ ภาวนา4 อริยสัจ 4 อายุสสุธรรม 5 และการบริหารกาย</p> <p>3.แนวทางการป้องกันโรคสำหรับสามเณรได้แก่ การป้องกันโรคผิวหนัง การป้องกันโรคสายตา การป้องกันโรคพยาธิ การป้องกันโรคกระเพาะอาหาร การป้องกันโรคไข้หวัด การป้องกันโรควัณโรค การป้องกันโรคฟันผุ การป้องกันโรคภูมิแพ้ การป้องกันโรคอุจจาระร่วง การได้รับวัคซีน เช่น วัคซีนการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ วัคซีนบาดทะยัก วัคซีนโรคพิษสุนัขบ้า และการตรวจร่างกาย 10 ท่า</p>
<p>1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับความสัมพันธ์ของการเกิดปัญหาสุขภาพที่มีสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมภายในวัดได้</p> <p>2.อธิบายหลักธรรมสำหรับเป็นแนวการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพสำหรับสามเณร</p> <p>2.อธิบายถึงแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดภาวะการมีสุขภาพดีได้</p> <p>3.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดภาวะการมีสุขภาพดีได้</p> <p>4.เสนอแนวทางของการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดภาวะการมีสุขภาพดีได้</p>	<p>สุขภาพกับสิ่งแวดล้อม</p> <p>1.วิถีชีวิตของสามเณรกับสิ่งแวดล้อมในวัด</p> <p>2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพสำหรับสามเณรได้แก่ อายูสสุธรรม 5 อริยสัจ 4 และภาวนา 4</p> <p>3.แนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมในวัดให้เอื้อกับสุขภาพ ได้แก่ การจัดการสิ่งแวดล้อมของแหล่งน้ำ (น้ำขัง น้ำเน่าเสีย) การรักษาความสะอาดของสิ่งปฏิกูลจากสัตว์ การกำจัดขยะมูลฝอย รวมถึงแนวทางการดำเนินงานวัดส่งเสริมสุขภาพ</p>

สาระที่ 5 วิถีชีวิตของสามเณรกับการบริหารกายและกิจกรรมนันทนาการ

มาตรฐาน 5.1 เข้าใจและวิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการดูแลสุขภาพในเรื่อง การบริหารกายและกิจกรรมนันทนาการ

มาตรฐาน 5.2. แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการดูแลสุขภาพในเรื่อง การบริหารกายและกิจกรรมนันทนาการ

มาตรฐาน 5.3 มีทักษะการปฏิบัติและเสนอแนวทางการดูแลสุขภาพในเรื่อง การบริหารกายและ กิจกรรมนันทนาการ

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร
1. วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการบริหารกายได้ 2. อธิบายถึงหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการบริการกายสำหรับสามเณรได้ 3. อธิบายถึงแนวทางการบริหารกายสำหรับสามเณรได้ 4. ตระหนักและเห็นคุณค่าของการบริหารกายที่มีต่อสุขภาพร่างกายได้ 5. เสนอแนวทางการบริหารกายที่มีต่อสุขภาพร่างกายได้	หลักการบริหารกายสำหรับสามเณร 1. แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารกายสำหรับสามเณรตามแนวพระพุทธศาสนา 2. หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการบริการกายสำหรับสามเณรได้แก่ ภาวนา 4 และหลักอานาปานสติ 3. แนวทางการบริหารกายสำหรับสามเณร-แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารกายสำหรับสามเณรตามแนวพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักปฏิบัติทั่วไปในการบริหารกาย รูปแบบการบริหารกาย ข้อควรระวังในขณะบริหารกายและประโยชน์ของการบริหารกาย
1. อธิบายและแสดงพฤติกรรมที่ตระหนักของการบริหารกายด้วยโยคะ การเดินบิณฑบาต การเดินจงกรม และการกวาดลานวัดได้ 2. อธิบายและแสดงพฤติกรรมที่ตระหนักของการบริหารกายเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพระบบหัวใจและหลอดเลือดได้	รูปแบบการบริหารกายสำหรับสามเณร 1. การบริหารกายด้วยโยคะ การเดินจงกรม 2. หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการบริการกายสำหรับสามเณรได้แก่ ศีล 10 และเสขยวัตร 75 3. การบริหารกายเดินบิณฑบาต การกวาดลานวัด โยคะ การเดินจงกรม 4. รูปแบบการบริหารกายเพื่อเสริมสร้าง

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร
<p>3. อธิบายและแสดงพฤติกรรมที่ตระหนักของการบริหารกายเพื่อความแข็งแรง ความทนทานของกล้ามเนื้อได้</p> <p>4. อธิบายและแสดงพฤติกรรมที่ตระหนักของการบริหารกายเพื่อความยืดหยุ่นได้</p> <p>5. ฝึกปฏิบัติการบริหารกายด้วยรูปแบบต่างๆ ได้</p>	<p>สมรรถภาพระบบหัวใจและหลอดเลือด</p> <p>5. รูปแบบการบริหารกายเพื่อความแข็งแรง ความทนทานของกล้ามเนื้อ รูปแบบการบริหารกายเพื่อความยืดหยุ่น</p>
<p>1. วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการได้</p> <p>2. อธิบายหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการสำหรับสามเณรได้</p> <p>3. อธิบายแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการสำหรับสามเณรได้</p> <p>4. ตระหนักและเห็นคุณค่าของการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการได้</p> <p>5. เสนอแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการได้</p>	<p>นันทนาการสำหรับสามเณร</p> <p>1. วิถีชีวิตของสามเณรกับกิจกรรมนันทนาการ</p> <p>2. หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการสำหรับสามเณร ได้แก่ ศีล 10 และเสขียวัตร 75</p> <p>3. แนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการสำหรับสามเณรได้แก่ รูปแบบนันทนาการที่สามเณรสามารถดำเนินการและประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ</p>

สาระที่ 6 วิถีชีวิตของสามเณรกับความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน 6.1 เข้าใจและวิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการดูแลสุขภาพในเรื่อง ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน 6.2 แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการดูแลสุขภาพในเรื่อง ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน 6.3 มีทักษะการปฏิบัติและเสนอแนวทางการดูแลสุขภาพในเรื่องความปลอดภัยในชีวิต

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร
<p>1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนได้</p> <p>2.อธิบายถึงหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณรได้</p> <p>3.อธิบายถึงสาเหตุและแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนได้</p> <p>4.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของพฤติกรรมป้องกันการความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนได้</p> <p>5.เสนอแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนได้</p>	<p>พฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน</p> <p>1.วิถีชีวิตของสามเณรกับความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน</p> <p>2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณรได้แก่ศีล 10 อภัยมุข 6 และ ธรรมมีอุปการะมาก 2</p> <p>3.แนวทางการป้องกันพฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณรได้แก่ การป้องกันอันตรายจากการเกิดไฟไหม้ การป้องกันอันตรายจากสัตว์เลื้อย และสัตว์มีพิษ การป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุทางน้ำ การป้องกันอันตรายจากสิ่งปลูกสร้าง พื้นห้อง พื้นห้องน้ำ และการป้องกันอันตรายจากบุคคลแปลกหน้า</p>

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร
<p>1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนได้</p> <p>2.อธิบายถึง“หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร”</p> <p>3.อธิบายถึงสาเหตุและแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนได้</p> <p>4.ตระหนักและเห็นคุณค่าของพฤติกรรมป้องกันความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนได้</p> <p>5.เสนอแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนได้</p>	<p>พฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียน</p> <p>1.วิถีชีวิตของสามเณรกับความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียน</p> <p>2. หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร ได้แก่ ศีล 10 อบายมุข 6 และ ธรรมมีอุปการะมาก 2</p> <p>3. แนวทางการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณรได้แก่ การป้องกันอันตรายขณะเดินบิณฑบาตและการป้องกันอันตรายจากการโดยสารรถและเรือ</p>
<p>1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดได้</p> <p>2.อธิบายถึงหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดสำหรับสามเณร</p> <p>3.อธิบายถึงแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดได้</p> <p>4.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและ</p>	<p>การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด</p> <p>1.วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด</p> <p>2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดสำหรับสามเณรอบายมุข 6 ศีล 10 มิตรแท้ มิตรเทียม ปัญญา 3 สาราณียธรรม และสังคหวัตถุ 4</p> <p>3.แนวทางการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดได้แก่ การหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงจากการถูกชักชวนใช้สารเสพติด การสังเกตบุคคลที่มี</p>

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร
เห็นคุณค่าของการป้องกัน พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดได้ 5.เสนอแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง ต่อการใช้สารเสพติดได้	แนวโน้มนหรือติดการใช้สารเสพติดรวมถึงการใช้ ทักษะการปฏิเสธ

สาระที่ 7 วิถีชีวิตของสามเณรกับการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียน

มาตรฐาน 7.1 เข้าใจและวิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการดูแลสุขภาพในเรื่อง การรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียน

มาตรฐาน 7.2 แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการดูแลสุขภาพในเรื่อง การบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียน

มาตรฐาน 7.3 มีทักษะการปฏิบัติและเสนอแนวทางการดูแลสุขภาพในเรื่องการบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียน

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร
	การปฐมพยาบาลเบื้องต้น
1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้	1.วิถีชีวิตของสามเณรกับการได้รับการบาดเจ็บอันตราย
2.อธิบายถึงหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับสามเณร	2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับสามเณรได้แก่ ทมะ ขันติ ธรรมมีอุปการะมาก 2 อาณาปานสติ โพชฌงค์ 7 มนุชยธรรม สังคหัตถ์ 4 และพรหมวิหาร 4
3.อธิบายถึงแนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับสามเณรได้	3.แนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับสามเณรได้แก่ คุณสมบัติของผู้ปฐมพยาบาลและการประเมินผู้ได้รับบาดเจ็บ การห้ามเลือดและการปฐมพยาบาลบาดแผล การปฐมพยาบาลผู้ป่วยกระดูกหัก ข้อเคล็ด ข้อเคลื่อน การปฐมพยาบาลผู้
4.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้	
5.เสนอแนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้	

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร
	<p>ได้รับอันตรายจากสัตว์และสารพิษ ภาวะฉุกเฉิน เช่น การสำลัก ภาวะช็อก การจมน้ำ การช่วยฟื้นคืนชีพ การใช้ ไอ อาการเจ็บคอรวมถึง การใช้ยาสมุนไพรที่หาได้ในโรงเรียนและวัด เช่น พริก ตะไคร้ มะกรูด ใบเตย</p>
<p>1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการได้รับบริการสุขภาพได้</p> <p>2.อธิบายถึงหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการรับบริการสุขภาพในโรงเรียนสำหรับสามเณร</p> <p>3.อธิบายถึงแนวทางการรับบริการสุขภาพในโรงเรียนสำหรับสามเณร</p> <p>4.ตระหนักและเห็นคุณค่าของการแนวทางการรับบริการสุขภาพในโรงเรียนสำหรับสามเณรได้</p> <p>5.เสนอแนวทางการรับบริการสุขภาพในโรงเรียนสำหรับสามเณรได้</p>	<p>การใช้ยา การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์และสื่อเพื่อการดูแลสุขภาพ</p> <p>1.วิถีชีวิตของสามเณรกับการได้รับบริการสุขภาพ</p> <p>2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร ได้แก่ มนุษยธรรม สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 ปัญญา 3</p> <p>3.แนวทางการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณรได้แก่ หลักการจัดห้องพยาบาลหลักการจัดตู้ยา หลักการใช้ยา การจัดมุมสุขภาพและ การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์และสื่อเพื่อการดูแลสุขภาพ</p>
<p>1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับบทบาทการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจได้</p> <p>2.อธิบายถึงหลักธรรมสำหรับเป็นแนวการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณร</p>	<p>ทักษะการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณร</p> <p>1.วิถีชีวิตของสามเณรกับการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจ</p> <p>2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณรได้แก่ มนุษยธรรม ศีล 10 สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 ปัญญา 3</p>

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร
<p>3.อธิบายถึงแนวทางการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณรได้</p> <p>4.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณรได้</p> <p>5.เสนอและฝึกปฏิบัติแนวทางการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณรได้</p>	<p>3.แนวทางการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณรแนวทางการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณรได้แก่ หลักทักษะการให้คำปรึกษาและหลักทักษะการโน้มน้าวใจ</p>

โครงสร้างเวลาเรียน

หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาทาราม เป็นหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษ ที่เพิ่มเติมในเรื่องวิถีชีวิตและข้อบัญญัติของสามเณร ที่ใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพิ่มจากหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาสุขศึกษาจำนวน 7 เรื่อง ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษฉบับนี้ เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 21 แผน และกำหนดระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ละ 1 ชั่วโมง

สาระการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของสามเณร (แผนการจัดการเรียนรู้)	เวลา (ชั่วโมง)
1.หลักการฉันทตอาหารสำหรับสามเณร	1
2.ปัญหาภาวะโภชนาการของสามเณร	1
3.สุขปฏิบัติในการฉันทตอาหาร	1
4.การปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ	1
5.สุขอนามัยทางเพศของสามเณร	1
6.การป้องกันโรคติดต่อทางอวัยวะและภัยทางเพศ	1
7.ความเครียดและการจัดการกับความเครียด	1
8.การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมของสามเณร	1
9.การสร้างสัมพันธภาพในวัดและโรงเรียน	1
10.พฤติกรรมดูแลสุขภาพส่วนบุคคล	1
11.การป้องกันโรคที่พบได้บ่อยในสามเณร	1
12.สุขภาพกับสิ่งแวดล้อม	1
13.หลักการบริหารกายเพื่อสุขภาพ	1
14.รูปแบบการบริหารกายเพื่อสุขภาพ	1
15.นันทนาการสำหรับสามเณร	1
16.พฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน	1
17.พฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียน	1
18.ภัยจากยาเสพติด	1
19.การปฐมพยาบาลเบื้องต้น	1
20.การใช้ยา การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์และสื่อเพื่อการดูแลสุขภาพ	1
21.ทักษะการให้คำปรึกษาและทักษะการโน้มน้าวใจ	1

แนวทางการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1.ครูผู้สอนใช้รูปแบบการสอนที่เน้นให้สามเณรเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ด้วยการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยการกำหนดให้สามเณรได้ฝึกกระบวนการคิด วิเคราะห์ ฝึกปฏิบัติ การทำกิจกรรมกลุ่ม การสำรวจ การมอบหมายงานเพื่อให้สามเณรได้ทำการศึกษาค้นคว้า

2.ในการสอนแต่ละสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร ครูผู้สอนควรมีการประเมินความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของสามเณร รวมถึงการประเมินสุขภาพเบื้องต้นก่อนการสอนด้วยทุกครั้ง เพื่อให้ครูได้ข้อมูลสำหรับการวางแผนจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

3.ในการสอนแต่ละสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร ครูจะต้องให้สามเณรพิจารณาถึงวิถีชีวิต และข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติ รวมทั้งนำหลักธรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการประกอบ การสอน เพื่อให้สามเณรสามารถนำหลักธรรมต่างๆ มาใช้ประกอบการดูแลสุขภาพในชีวิตประจำวันให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตและข้อบัญญัติ

แนวทางการวัดและการประเมินผล

หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม มีแนวทางการวัดและการประเมินผล ดังนี้

- 1.การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ โดยการใช้แบบทดสอบความรู้
- 2.การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติ โดยการใช้แบบวัดเจตคติ
- 3.การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติ โดยการใช้แบบวัดการปฏิบัติ

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญานันทาราม มีแนวทางการ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ตามแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้	แนวทางการจัดกิจกรรม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 “หลักการฉันทาอาหารสำหรับสามเณร”	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใบความรู้ที่ 1 หลักธรรมที่ใช้ประกอบแนวทางการจัดการเรียนรู้ 2. ใบความรู้ที่ 2 ใบความรู้เรื่อง “หลักการฉันทาอาหารสำหรับสามเณร” 3. ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินพฤติกรรมกร บริโภคอาหารสำหรับเด็กวัยรุ่น” ของกรมอนามัย 4. ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับ พฤติกรรมการรับประทานอาหาร” 5. ใบงานที่ 3 เรื่อง “การบันทึกการฉันทาอาหาร

แผนการจัดการเรียนรู้	แนวทางการจัดกิจกรรม
	<p>ของข้าพเจ้าใน 1 สัปดาห์”</p> <p>6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ</p> <p>7.ภาพเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการเจริญเติบโตของมนุษย์ จากวัยเด็ก เป็นวัยรุ่น</p> <p>8.ภาพเนื้อสัตว์ต่างๆ ภาพไข่ ภาพผัก ภาพผลไม้ ภาพน้ำอัดลม</p>
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 “ปัญหาภาวะโภชนาการของสามเณร”</p>	<p>1.ใบความรู้ที่ 1 หลักธรรมที่ใช้ประกอบแนวทางการจัดการเรียนรู้</p> <p>2.ใบความรู้ที่ 2 ภาพกราฟการเจริญเติบโตของกรมอนามัย</p> <p>3.ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง “แนวทางการฉันทาอาหารเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาภาวะโภชนาการสำหรับสามเณร”</p> <p>4.ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินภาวะการเจริญเติบโตของสามเณร”</p> <p>5.ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับปัญหาภาวะโภชนาการ” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ</p> <p>6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ</p> <p>7.ภาพเกี่ยวกับสามเณรที่มีน้ำหนักเกินเกณฑ์และสามเณรที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ที่เป็นผลมาจากภาวะโภชนาการ”</p>
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 “สุขปฏิบัติในการฉันทาอาหาร”</p>	<p>1.ใบความรู้ที่ 1 หลักธรรมที่ใช้ประกอบแนวทางการจัดการเรียนรู้</p> <p>2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันทาอาหาร”</p> <p>3.ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “การสุขาภิบาลโรง</p>

แผนการจัดการเรียนรู้	แนวทางการจัดกิจกรรม
	<p>อาหาร”</p> <p>4.ใบงานที่ 1 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันภัตตาหาร” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ</p> <p>5.ใบงานที่ 2 เรื่อง “การสำรวจโรงอาหาร” โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มฝึกปฏิบัติการสำรวจโรงอาหาร ตามแบบประเมินของกรมอนามัย</p> <p>6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ</p> <p>7.ภาพ “สามเณรขณะฉันภัตตาหารร่วมกับผู้อื่น”</p>
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4</p> <p>“การปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ”</p>	<p>1.ใบความรู้ที่ 1 หลักธรรมที่ใช้ประกอบแนวทางการจัดการเรียนการสอน</p> <p>2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม” ตามหลักพระพุทธศาสนา</p> <p>3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จิตใจ และสังคม”</p> <p>4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายของตัวฉัน”</p> <p>5.ใบงานที่ 3 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ”</p> <p>6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ</p>

แผนการจัดการเรียนรู้	แนวทางการจัดกิจกรรม
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5</p> <p>“สุขอนามัยทางเพศของสามเณร”</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ใบความรู้ที่ 1 หลักธรรมที่ใช้ประกอบแนวทางการจัดการเรียนรู้ 2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “การปฏิบัติตนเพื่อดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ” 3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ” 4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “แนวทางการดูแลอวัยวะเพศและการป้องกันโรคเชื้อราบริเวณขาหนีบ และโรคไส้เลื่อนของฉัน” 5.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ 6.ภาพบุคคลที่มีปัญหาเรื่อง สิว กลิ่นตัว และการเกิดโรคเชื้อราบริเวณขาหนีบ
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6</p> <p>“การป้องกันโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ”</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ใบความรู้ ที่ 1 หลักธรรมที่ใช้ประกอบแนวทางการจัดการเรียนรู้ 2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “การป้องกันโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ” 3.ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง “แนวทางการป้องกัน การเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ สำหรับสามเณร” 4.ใบงานที่ 1 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมเสี่ยงของการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ” 5.ใบงานที่ 2 เรื่องการวิเคราะห์ถึง สาเหตุของการเกิดโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ และ สถานที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยทางเพศ 5.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ

แผนการจัดการเรียนรู้	แนวทางการจัดกิจกรรม
	<p>6.ภาพเกี่ยวกับ “การเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อทางอวัยวะเพศ</p> <p>7. ข่าวเกี่ยวกับเรื่อง “การที่สามเณรถูกล่วงละเมิดทางเพศ”</p>
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 “ความเครียดและการจัดการกับความเครียด”</p>	<p>1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการจัดการความเครียดสำหรับสามเณร”</p> <p>2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการจัดการความเครียดสำหรับสามเณร”</p> <p>3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินความเครียดของนักเรียน”</p> <p>4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการเกิดปัญหาความเครียด”</p> <p>5.ใบงานที่ 3 เรื่อง “แนวทางการจัดการกับความเครียดของฉันทัน”</p> <p>6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ</p> <p>7.ภาพ “การฆ่าตัวตายของบุคคลที่มีสาเหตุมาจากความเครียด”</p> <p>8.ข่าว “การฆ่าตัวตายของบุคคลที่มีสาเหตุมาจากความเครียด”</p>
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 “การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมของสามเณร”</p>	<p>1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม”</p> <p>2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม”</p> <p>3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน”</p> <p>4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการ</p>

แผนการจัดการเรียนรู้	แนวทางการจัดกิจกรรม
	<p>ปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม”</p> <p>5.ใบงานที่ 3 เรื่อง “คำพูดทางบวก และคำพูดทางลบ”</p> <p>6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ</p>
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9</p> <p>“การสร้างสัมพันธภาพในวัดและโรงเรียน”</p>	<p>1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวการสัมพันธภาพภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร”</p> <p>2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการสัมพันธภาพภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร”</p> <p>3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินความสัมพันธ์ของสมาชิกในวัดและโรงเรียน”</p> <p>4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับสัมพันธภาพภายในวัดและโรงเรียน”</p> <p>5.ใบงานที่ 3 เรื่อง “การแก้ไขปัญหาภายในครอบครัว”</p> <p>6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ</p>
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10</p> <p>“พฤติกรรมดูแลสุขภาพส่วนบุคคล”</p>	<p>1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล”</p> <p>2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล”</p> <p>3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินการดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย”</p> <p>4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย”</p>

แผนการจัดการเรียนรู้	แนวทางการจัดกิจกรรม
	<p>และเครื่องใช้สิ่งของ”</p> <p>5.ใบงานที่ 3 เรื่อง “การแต่งคำขวัญเรื่องการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล”</p> <p>6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ</p>
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11</p> <p>“การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค”</p>	<p>1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคสำหรับสามเณร”</p> <p>2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคสำหรับสามเณร”</p> <p>3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “แบบประเมินอาการและการเจ็บป่วยของสามเณรในรอบ 3 เดือน”</p> <p>4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการเกิดปัญหาสุขภาพ”</p> <p>5.ใบงานที่ 3 เรื่อง “การฝึกปฏิบัติการตรวจร่างกาย 10 ท่า”</p> <p>6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ</p> <p>7. ภาพ“การเจ็บป่วยของสามเณร”</p>
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12</p> <p>“สุขภาพกับสิ่งแวดล้อม”</p>	<p>1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพสำหรับสามเณร”</p> <p>2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพสำหรับสามเณร”</p> <p>3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “สิ่งแวดล้อมภายในวัดที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ”</p> <p>4.ใบงานที่ 2 เรื่อง ”การสำรวจสิ่งแวดล้อมและการสำรวจส้วมภายในวัดและโรงเรียน”</p>

แผนการจัดการเรียนรู้	แนวทางการจัดกิจกรรม
	5.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ 6.ภาพสิ่งแวดล้อมภายในวัดที่สัมพันธ์กับการเกิดปัญหาสุขภาพ เช่น มีแหล่งน้ำขัง อุจจาระสุนัข แมว ต้นไม้รกทึบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 “หลักการบริหารกายเพื่อสุขภาพ”	1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการบริการกายสำหรับสามเณร” 2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการบริการกายสำหรับสามเณร” 3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินพฤติกรรมกรรมการบริหารกาย” 4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “แนวทางการบริหารกายสำหรับสามเณร” 5.ใบงานที่ 3 เรื่อง “แนวทางการบริหารกายของข้าพเจ้า” 6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14 “รูปแบบการบริหารกายเพื่อสุขภาพ”	1.ใบความรู้เรื่อง หลักธรรมที่ใช้ประกอบแนวทางการจัดการเรียนรู้ 2.ใบความรู้เรื่อง “หลักการบริหารกายสำหรับสามเณร”
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 “นันทนาการสำหรับสามเณร”	1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการสำหรับสามเณร” 2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการเข้าร่วม

แผนการจัดการเรียนรู้	แนวทางการจัดกิจกรรม
	<p>กิจกรรมนันทนาการสำหรับสามเณร”</p> <p>3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินการใช้เวลาว่างของสามเณร”</p> <p>4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ”</p> <p>5.ใบงานที่ 3 เรื่อง “การออกแบบกิจกรรมนันทนาการตามความสนใจของนักเรียน”</p> <p>6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ</p>
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16</p> <p>“พฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน”</p>	<p>1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร”</p> <p>2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร”</p> <p>3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน”</p> <p>4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “ การสำรวจจุดเสี่ยงได้รับอันตรายภายในวัดและโรงเรียน”</p> <p>5.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ</p> <p>6.ภาพ “ ความไม่ปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน”</p>
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17</p> <p>“พฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียน”</p>	<p>1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร”</p> <p>2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายนอกวัดและ</p>

แผนการจัดการเรียนรู้	แนวทางการจัดกิจกรรม
	<p>โรงเรียนสำหรับสามเณร”</p> <p>3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียน”</p> <p>4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “ การสำรวจจุดเสี่ยงได้รับอันตรายภายนอกวัดและโรงเรียน”</p> <p>5.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ</p> <p>6.ภาพ “สามเณรประสบอุบัติเหตุทางท้องถนน”</p>
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18</p> <p>“ภัยจากยาเสพติด”</p>	<p>1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดสำหรับสามเณร”</p> <p>2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด”</p> <p>3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินพฤติกรรมการใช้สารเสพติด”</p> <p>4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด”</p> <p>5.ใบงานที่ 3 เรื่อง “การสำรวจจุดเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดภายในและภายนอกวัดและโรงเรียน”</p> <p>6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ</p> <p>7.ภาพที่เกี่ยวข้องกับภัยจากการใช้สารเสพติด</p>
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 19</p> <p>“การปฐมพยาบาลเบื้องต้น”</p>	<p>1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับสามเณร”</p> <p>2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับสามเณร”</p> <p>3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “การสำรวจการได้รับการ</p>

แผนการจัดการเรียนรู้	แนวทางการจัดกิจกรรม
	<p>ช่วยเหลือและการเป็นผู้ช่วยเหลือการปฐมพยาบาลนักเรียนในรอบ 3 เดือน”</p> <p>4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการปฐมพยาบาล”</p> <p>5.ใบงานที่ 3 เรื่อง “การฝึกปฏิบัติการปฐมพยาบาลเบื้องต้น”</p> <p>6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ</p>
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 20</p> <p>“การใช้ยา การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์และสื่อเพื่อการดูแลสุขภาพ”</p>	<p>1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร”</p> <p>2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร”</p> <p>3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “การสำรวจการใช้ยาเพื่อการรักษาของนักเรียนในรอบ 3 เดือน”</p> <p>4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการได้รับบริการสุขภาพ”</p> <p>5.ใบงานที่ 3 เรื่อง “การผลิตสื่อเพื่อสุขภาพ”</p> <p>6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ</p>
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 21</p> <p>“ทักษะการให้คำปรึกษาและทักษะการโน้มน้าวใจ”</p>	<p>1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณร”</p> <p>2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณร”</p> <p>3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินการให้คำปรึกษา”</p> <p>4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจ”</p>

แผนการจัดการเรียนรู้	แนวทางการจัดกิจกรรม
	5.ใบงานที่ 3 เรื่อง “การฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจ” 6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ

ภาคผนวก ค
แผนการจัดการเรียนรู้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

เรื่อง หลักการฉันทน์ภัตตาหารสำหรับสามเณร

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

วิถีชีวิตของสามเณรที่ดำรงสมณเพศด้วยการยึดถือหลักปฏิบัติตามพุทธบัญญัติในเรื่องการฉันทน์ภัตตาหาร อย่างเช่นการที่สามเณรฉันทน์ภัตตาหารได้เพียง 2 มื้อ และการฉันทน์ภัตตาหารที่พุทธศาสนิกชนมาถวายนั้น ดังนั้นสามเณรจำเป็นต้องรู้อย่างยิ่งที่ต้องเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้อง ในเรื่องหลักการฉันทน์ภัตตาหารที่เหมาะสมและแนวทางการฉันทน์ภัตตาหารสำหรับสามเณร เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการฉันทน์ภัตตาหารได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร อันจะส่งผลให้สามเณรมีสุภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ พร้อมเป็นศาสนทายาทสืบต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว สามเณรมีความสามารถดังนี้

- 1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมการฉันทน์ภัตตาหารอาหารได้
- 2.อธิบายหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติในการฉันทน์ภัตตาหารสำหรับสามเณรได้
- 3.อธิบายหลักการฉันทน์ภัตตาหารที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณรได้
- 4.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการฉันทน์ภัตตาหารที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณรได้
- 5.เสนอแนวทางการฉันทน์ภัตตาหารสำหรับสามเณรที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณรได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

- 1.วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมการฉันทน์ภัตตาหาร
- 2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติในการฉันทน์ภัตตาหารสำหรับสามเณร
- 3.แนวทางการฉันทน์ภัตตาหารสำหรับสามเณร

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1.ครูนำภาพเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการเจริญเติบโตของมนุษย์ จากวัยเด็ก เป็นวัยรุ่น ที่มีร่างกายสูงใหญ่ และแข็งแรง มาแสดงให้สามเณรดู และสนทนากับสามเณรถึงความสำคัญของอาหารที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของวัยรุ่น

2.ครูนำภาพอาหารที่มีคุณค่าและไม่มีคุณค่าทางโภชนาการมาแสดงให้สามเณรดู เช่น ภาพเนื้อสัตว์ต่างๆ ภาพไข่ ภาพผัก ภาพผลไม้ ภาพน้ำอัดลม เป็นต้น แล้วสอบถามความรู้สึกของสามเณรถึงความสำคัญของอาหารดังภาพที่ครูนำมาแสดงให้ดูกับการมีสุขภาพที่ดี

3.ครูกล่าวถึงความสำคัญของอาหาร เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “หลักการฉันทตอาหารสำหรับสามเณร”

2.ขั้นกิจกรรม

1.ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินพฤติกรรมการฉันทตอาหารสำหรับเด็กวัยรุ่น” ของกระทรวงสาธารณสุข จากนั้นครูให้สามเณรทำแบบประเมิน เมื่อสามเณรทำแบบประเมินเรียบร้อยแล้ว ครูจึงแจ้งผลการประเมินให้กับสามเณร เพื่อให้สามเณรรู้ถึงข้อมูลพฤติกรรมการฉันทตอาหารของตนเอง เพื่อกระตุ้นให้สามเณรสนใจบทเรียนมากขึ้น และครูชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของพฤติกรรมการฉันทตอาหารให้ถูกต้องและเหมาะสมกับการเจริญเติบโตของสามเณร

2.ครูให้สามเณรแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

3.ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมการฉันทตอาหาร” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับประสบการณ์การฉันทตอาหาร และให้สามเณรจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครูได้ตั้งคำถามให้สามเณรแสดงคำตอบดังนี้

1.มีอาหารประเภทใดบ้างที่สามเณรชอบฉัน

2.มีอาหารประเภทใดบ้างที่สามเณรไม่ชอบฉัน

3.สามเณรฉันทตอาหารกี่มื้อในแต่ละวัน

4.หลังจากมื้อเพล เมื่อสามเณรมีความหิว สามเณรปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง

4.ครูสุ่มสามเณร 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆ ฟัง

5.ครูอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการฉันทตอาหารในประเด็น ดังนี้

1.การที่สามเณรถือศีล 10 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในการเว้นการบริโภคอาหารหลังเที่ยงวันไปแล้ว

2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในหมวด “โภชนบัญญัติ” ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการที่ควรประพฤติในการรับบิณฑบาต และการฉันทตอาหาร

3.การที่สามเณรฉันทตอาหารได้เพียง 2 มื้อ ส่งผลให้ได้รับสารอาหารไม่ครบถ้วนตามความต้องการของร่างกาย

4.การฉันทัดอาหารที่พุทธศาสนิกชนมาถวายนั้น อาจเป็นข้อจำกัดที่ทำให้สามเณรไม่สามารถเลือกฉันทัดอาหารได้ ทำให้ได้รับสารอาหารที่ไม่เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย

6.ครูสุ่มสอบถามสามเณรถึงแนวทางการฉันทัดอาหารที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร

7.ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติในการฉันทัดอาหารสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน จากนั้นครูอธิบายถึงการนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการฉันทัดอาหารมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้น สืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ที่ยึดหลักธรรมในการดำรงสมณเพศ ประกอบกับสามเณรศึกษาในแผนกบาลีด้วย ดังนั้นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลประโยชน์สูงสุดทั้งในการเข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้และสุขภาพ โดยครูอธิบายแนวทางการฉันทัดอาหารตามหลักธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร ดังนี้

1. หลัก “ปัจเจกขณะ” ใช้อธิบายในเรื่อง การพิจารณาอาหารก่อนบริโภค

2. หลัก “โภชนมัตตัญญูตา” ใช้อธิบายในเรื่อง ความเป็นผู้รู้จักการประเมินตนในการบริโภคอาหาร

3. หลัก “เภสัชชขันธกะ” ใช้อธิบายในเรื่อง อาหารที่สามารถรับประทานได้

4. หลัก “น้ำปานะ” ใช้อธิบายเรื่อง เครื่องดื่มบำรุงสุขภาพ

5. หลัก “ห้ามฉันเนื้อสัตว์ 10 อย่าง”

8.ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการฉันทัดอาหารสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังนี้

1.การฉันทัดอาหารตามหลัก “โภชนบัญญัติ”

2.การฉันทัดอาหารอย่างไร ให้ได้พลังงานตามความต้องการร่างกาย

3.การฉันทยาและอาหารเสริมหลังมื้อเพล

9.ครูแจกใบงานที่ 3 เรื่อง “การบันทึกการฉันทัดอาหารของข้าพเจ้าใน 1 สัปดาห์” โดยกำหนดให้สามเณรเขียนบันทึกการฉันทัดอาหารเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ลงในใบงานที่ 3 โดยครูกำหนดส่งในสัปดาห์หน้า

3. ชั้นสรุป

ครูและสามเณรร่วมกันสรุปถึงคุณค่าของการฉันทตอาหารที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร และแนวทางการฉันทตอาหารสำหรับสามเณรที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณรได้

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติในการฉันทตอาหารสำหรับสามเณร”
2. ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการฉันทตอาหารสำหรับสามเณร”
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินพฤติกรรมการบริโภคอาหารสำหรับเด็กวัยรุ่น”
4. ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมการฉันทตอาหาร”
5. ใบงานที่ 3 เรื่อง “การบันทึกการฉันทตอาหารของข้าพเจ้าใน 1 สัปดาห์”
6. แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ
7. ภาพเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการเจริญเติบโตของมนุษย์ จากวัยเด็ก เป็นวัยรุ่น
8. ภาพเนื้อสัตว์ต่างๆ ภาพไข่ ภาพผัก ภาพผลไม้ ภาพน้ำอัดลม

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามของสามเณร
2. สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสามเณร
3. สังเกตการทำงานกลุ่มของสามเณร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

เรื่อง ปัญหาภาวะโภชนาการของสามเณร

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ปัญหาภาวะโภชนาการของสามเณร เช่น การที่มีน้ำหนักเกินเกณฑ์ และการที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ อันเป็นผลมาจากรูปแบบวิถีชีวิตของสามเณรที่ไม่สามารถบริหารกายด้วยการใช้พลังงานมากได้ การฉับตัดอาหารประเภทแป้ง กะทิและไขมันจากการที่พุทธศาสนิกชนนำมาถวายส่งผลให้เกิดภาวะเกินเกณฑ์ได้ ในส่วนภาวะที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ เป็นผลจากปัญหาการสุขาภิบาลอาหาร และสิ่งแวดล้อมภายในวัดและโรงเรียน รวมถึงการรักษาสุขอนามัยส่วนบุคคล ดังนั้นสามเณรจำเป็นต้องเรียนรู้อะไร เพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้อง ในเรื่องแนวทางการฉับตัดอาหารในกลุ่มสามเณรที่มีน้ำหนักเกินเกณฑ์ และแนวทางการฉับตัดอาหารในกลุ่มสามเณรที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการฉับตัดอาหารได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร อันจะส่งผลให้สามเณรมีสภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ พร้อมเป็นศาสนทายาทสืบต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว สามเณรมีความสามารถดังนี้

- 1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับปัญหาภาวะโภชนาการได้
- 2.อธิบายแนวทางการฉับตัดอาหารในกลุ่มสามเณรที่มีน้ำหนักมากกว่าเกณฑ์และต่ำกว่าเกณฑ์ได้
- 3.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการฉับตัดอาหารในกลุ่มสามเณรที่มีน้ำหนักมากกว่าเกณฑ์และต่ำกว่าเกณฑ์ได้
- 4.เสนอแนวทางการฉับตัดอาหารในกลุ่มสามเณรที่มีน้ำหนักมากกว่าเกณฑ์และต่ำกว่าเกณฑ์ได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

- 1.วิถีชีวิตของสามเณรกับปัญหาภาวะโภชนาการ
- 2.การประเมินภาวะการเจริญเติบโตของสามเณร
- 3.แนวทางการฉับตัดอาหารในกลุ่มสามเณรที่มีน้ำหนักเกินเกณฑ์
- 4.แนวทางการฉับตัดอาหารในกลุ่มสามเณรที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำภาพ ข้าว และสถิติ ที่เกี่ยวข้อง กับ “สามเณรที่มีน้ำหนักเกินเกณฑ์ และสามเณรที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ที่เป็นผลมาจากภาวะโภชนาการ” มาแสดงให้สามเณรดู จากนั้นครูสอบถามความรู้สึกของสามเณรเกี่ยวกับ ภาพ ข้าว และสถิติ ดังกล่าว

2. ครูสอบถามสามเณรถึงผลกระทบต่อสุขภาพของการที่สามเณรที่มีภาวะน้ำหนักเกินเกณฑ์ และภาวะน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ โดยครูจดความคิดเห็นของสามเณรบนกระดาน

3. ครูกล่าวถึงความสำคัญของปัญหาสุขภาพที่มีภาวะน้ำหนักเกินเกณฑ์ และภาวะน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “ปัญหาภาวะโภชนาการของสามเณร”

4. ครูอธิบายเรื่องความหมายและความสำคัญของเกณฑ์ที่จำเป็นสำหรับการกำหนดสุขภาพ

2. ขั้นตอนกิจกรรม

1. ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินภาวะการเจริญเติบโตของสามเณร” โดยให้สามเณรทำการวัดส่วนสูงและชั่งน้ำหนักและให้จดบันทึกส่วนสูงและน้ำหนักตัวของตนเองลงในใบงานที่ 1

2. ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “กราฟการเจริญเติบโตของสามเณร” ที่อ้างอิงจากกระทรวงสาธารณสุข ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังนี้

1. น้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง
2. ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ
3. การเปรียบเทียบ น้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง และส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ

ของสามเณรที่ได้จากการบันทึก

3. ครูสอบถามผลการประเมินภาวะการเจริญเติบโตของสามเณร โดยครูใช้คำถามดังนี้

1. มีสามเณรรูปร่างใดบ้างที่มีส่วนสูงและน้ำหนักตัวตามเกณฑ์
2. มีสามเณรรูปร่างใดบ้างที่มีส่วนสูงและน้ำหนักตัวมากกว่าเกณฑ์
3. มีสามเณรรูปร่างใดบ้างที่มีส่วนสูงและน้ำหนักตัวต่ำกว่าเกณฑ์

4. ครูสุ่มสามเณรจำนวน 2 รูป เพื่อสอบถามถึงปัญหาสุขภาพที่มีสาเหตุจากการที่มีส่วนสูงและน้ำหนักตัวไม่สัมพันธ์กับเกณฑ์มาตรฐาน โดยครูจดคำตอบของสามเณรไว้บนกระดาน

5. ครูให้สามเณรแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

6. ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับปัญหาภาวะโภชนาการ” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับสาเหตุของการเกิดปัญหาภาวะโภชนาการ และให้สามเณรจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครูได้ตั้งคำถามให้สามเณรแสดงคำตอบดังนี้

1. วิถีชีวิตของสามเณรด้านใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดปัญหาภาวะ
โภชนาการเกินเกณฑ์

2. วิถีชีวิตของสามเณรด้านใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดปัญหาภาวะ
โภชนาการต่ำกว่าเกณฑ์

7.ครูสุ่มสามเณร 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆฟัง

8.ครูอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่ส่งผลต่อการ
เกิดปัญหาภาวะโภชนาการ ในประเด็นดังนี้

1.การที่สามเณรถือศีล 10 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในการเว้นการฉันภัตตาหารหลัง
เที่ยงวันไปแล้ว

2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสดยวัตร 75 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในหมวด
“โภชนปฏิบัติ” ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมยาที่ควรประพฤติในการรับบิณฑบาต และการฉัน
ภัตตาหาร

3. การที่สามเณรรับประทานอาหารที่มีส่วนประกอบของไขมัน กะทิ และ
การขาดการบริหารกายส่งผลให้เกิดปัญหาภาวะโภชนาการเกินเกณฑ์ได้

4. การที่สามเณรฉันภัตตาหารได้เพียง 2 มื้อ และปัญหาการสุขาภิบาล
อาหารและสิ่งแวดล้อม เช่น การมีน้ำขัง น้ำเน่าเสียและอาหารที่ปนเปื้อนพยาธิ และปัญหา
สุขอนามัยส่วนบุคคลในเรื่องของการรักษาความสะอาด ส่งผลให้เกิดปัญหาภาวะโภชนาการต่ำกว่า
เกณฑ์ได้

9. ครูสุ่มสอบถามสามเณรถึงแนวทางการปฏิบัติในเรื่องการป้องกันการเกิดปัญหาภาวะ
โภชนาการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร

10.ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการฉันภัตตาหารเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาภาวะ
โภชนาการสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้
ความเข้าใจในเรื่องดังนี้

1.ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการที่มีภาวะน้ำหนักเกินเกณฑ์

2.การฉันภัตตาหารสำหรับสามเณรที่มีภาวะน้ำหนักเกินเกณฑ์

3.ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์

4.การฉันภัตตาหารสำหรับสามเณรที่มีภาวะน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์

11. ครูแจกใบงานที่ 3 เรื่อง “การปฏิบัติตนในการฉันภัตตาหารที่เหมาะสมกับภาวะ
โภชนาการของสามเณร” โดยครูกำหนดส่งในสัปดาห์หน้า

3. ชั้นสรุป

ครูและสามเณรร่วมกันสรุปถึงความสำคัญและแนวทางการฉันทาอาหารในกลุ่มสามเณรที่มีน้ำหนักมากกว่าเกณฑ์และต่ำกว่าเกณฑ์

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “กราฟการเจริญเติบโตของสามเณร”
2. ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการฉันทาอาหารเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาภาวะโภชนาการสำหรับสามเณร”
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินภาวะการเจริญเติบโตของสามเณร”
4. ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมการฉันทาอาหาร”
5. ใบงานที่ 3 เรื่อง “การปฏิบัติตนในการฉันทาอาหารที่เหมาะสมกับภาวะโภชนาการของสามเณร”
6. แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ
7. ภาพเกี่ยวกับสามเณรที่มีน้ำหนักเกินเกณฑ์ และสามเณรที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ที่เป็นผลมาจากภาวะโภชนาการ”

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามของสามเณร
2. สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสามเณร
3. สังเกตการทำงานกลุ่มของสามเณร
4. การตรวจใบงานของสามเณร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

เรื่อง สุขปฏิบัติในการฉันทาอาหารสำหรับสามเณร

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

สุขปฏิบัติในการฉันทาอาหารสำหรับสามเณรในเรื่อง ข้อพึงปฏิบัติในการฉันทาอาหาร การล้างมือก่อนการฉันทาอาหาร การใช้ช้อนกลาง การสังเกตความผิดปกติของอาหาร การทำความสะอาดผักผลไม้ การเก็บรักษาอาหาร และการทำความสะอาดภาชนะใส่อาหารนั้น มีความสำคัญต่อสุขภาพของสามเณรอย่างมาก ดังนั้นสามเณรจำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้อง ในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันทาอาหาร เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการฉันทาอาหารได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร อันจะส่งผลให้สามเณรมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ พร้อมเป็นศาสนทายาทสืบต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว สามเณรมีความสามารถดังนี้

- 1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับสุขปฏิบัติในการฉันทาอาหารสำหรับสามเณรได้
- 2.อธิบายแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขปฏิบัติในการฉันทาอาหารสำหรับสามเณรได้
- 3.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขปฏิบัติในการฉันทาอาหารสำหรับสามเณรได้
- 5.เสนอแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขปฏิบัติในการฉันทาอาหารสำหรับสามเณรได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

- 1.วิถีชีวิตของสามเณรกับการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันทาอาหาร
- 2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันทาอาหาร
- 3.แนวทางการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันทาอาหาร

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1.ครูนำภาพ “สามเณรขณะรับประทานอาหารร่วมกับผู้อื่น” มาแสดงให้เห็นสามเณรดู จากนั้นสอบถามสามเณรถึงวิธีการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันทาอาหารที่ควรกระทำมีอะไรบ้าง โดยครูบันทึกคำตอบของสามเณรบนกระดาน

2.ครูสอบถามสามเณรถึงการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันทาอาหาร ที่สามเณรได้ร่วมกันแสดงความเห็นมานั้น มีความสัมพันธ์กับการเกิดปัญหาสุขภาพอย่างไรบ้าง

3.ครูกล่าวถึงความสำคัญของการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันทอาหาร เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “สุขปฏิบัติในการฉันทอาหารสำหรับสามเณร”

2.ขั้นกิจกรรม

1.ครูให้สามเณรแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

2.ครูแจกใบงานที่ 1 “วิถีชีวิตของสามเณรกับการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันทอาหาร” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับประสบการณ์การปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันทอาหาร และให้สามเณรจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครูได้ตั้งคำถามให้สามเณรแสดงคำตอบดังนี้

1.สามเณรมีวิธีการป้องกันการเกิดปัญหาสุขภาพในการฉันทอาหารอย่างไรบ้าง

2.สามเณรมีวิธีการปฏิบัติตนขณะรับการถวายอาหาร (รับบิณฑบาต) และการฉันทอาหารต่อหน้าพุทธศาสนิกชนอย่างไร

3.สามเณรมีวิธีการสังเกตความปลอดภัยจากอาหารและการเก็บรักษาอาหารที่พุทธศาสนิกชนนำมาถวายอย่างไรบ้าง

4.สามเณรมีวิธีการทำความสะอาดบาตรหรือภาชนะสำหรับใส่ฉันทอาหารอย่างไร

3.ครูสุ่มสามเณร 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆ ฟัง

4.ครูอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับพฤติกรรมปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันทอาหาร ในประเด็น ดังนี้

1.การที่สามเณรถือศีล 10 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในการเว้นการบริโภคอาหารหลังเที่ยงวันไปแล้ว (อาหารที่ได้รับการถวายช่วงเช้า มีการบูต เสีย หากนำมาฉันในวันถัดไป)

2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสดยวัตร 75 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในหมวด “โภชนบัญญัติ” ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิริยามารยาทที่ควรประพฤติในการรับบิณฑบาต และการฉันทอาหาร

3.การที่สามเณรอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นๆ ทำให้มีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการฉันทอาหารได้ เช่น การไม่ล้างมือก่อนการฉันทอาหาร การไม่ใช้ช้อนกลาง เป็นต้น

4.การที่สามเณรดำรงอยู่ในสมณเพศ จะต้องมีการรับบิณฑบาตจากพุทธศาสนิกชนและการปฏิบัติศาสนกิจที่พุทธศาสนิกชนนำฉันทอาหารมาถวาย และอาจต้องมีการฉันท

ภัตตาหารต่อหน้าพุทธศาสนิกชน ด้วยเหตุนี้สามเณรจำเป็นต้องเรียนรู้กิริยามารยาทที่ควรประพฤติ ในการรับบิณฑบาต และการฉันภัตตาหาร

5. การที่สามเณรได้รับการถวายอาหารต่างๆ จากพุทธศาสนิกชน ดังนั้น สามเณรพึงต้องเรียนรู้ และสามารถปฏิบัติในเรื่องของการสังเกตความปลอดภัยจากอาหาร เช่น วันหมดอายุของอาหาร ลักษณะของอาหารที่บูดเน่าเสีย อาหารที่มีการปนเปื้อนสารพิษ วิธีการล้างผัก ผลไม้ เพื่อการมีสุขภาพที่ดี

6. ภาชนะสำหรับการใส่อาหารของสามเณร คือ บาตร สามเณรต้องสามารถ ความสะอาดบาตรได้ถูกต้อง

5. ครูสุ่มสอบถามสามเณร ถึงแนวทางการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันภัตตาหารที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร

6. ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันภัตตาหาร” ให้กับสามเณรทุกคน จากนั้นครูอธิบายถึงการนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการฉันภัตตาหารมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้น สืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ที่ยึดหลักธรรมในการดำรงสมณเพศ ประกอบกับสามเณรศึกษาในแผนกบาลีด้วย ดังนั้นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลประโยชน์สูงสุดทั้งในการเข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้และสุขภาพ โดยครูอธิบายแนวทางการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติตามหลักธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร ดังนี้

1. หลัก “โภชนปฏิสังขต” (เสขียวัตถ) ใช้อธิบายในเรื่อง มารยาทที่สามเณรพึงปฏิบัติขณะรับประทานอาหาร

2. หลัก “กาลิก” ใช้อธิบายเรื่อง การเก็บรักษาอาหารที่ได้จากการถวายตามหลัก พุทธวิธี

3. หลัก “การเดินจงกรม” ใช้อธิบายเรื่อง การปฏิบัติตนหลังรับประทานอาหาร

7. ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันภัตตาหาร” ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังนี้

1. หลัก “มารยาทในการรับประทานอาหาร”

2. หลัก “การใช้ช้อนกลาง”

3. หลัก “การล้างมือ 7 ขั้นตอน”

4. หลัก “การรับประทานอาหารที่ปรุงอาหารด้วยความร้อนหรือปรุงสุก”

5. หลัก “การล้างผักและพิจารณาเลือกผักผลไม้ที่จะฉันผลไม้”

7.หลัก “การสังเกตวันหมดอายุของอาหาร ลักษณะของอาหารที่บูดเน่าเสีย อาหารที่มีการปนเปื้อนสารพิษ”

8.หลัก “การเก็บและการถนอมอาหาร”

9.หลัก “การรักษาความสะอาดบาตร”

8.ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง “การสำรวจโรงอาหาร” โดยให้สามเณรแต่ละกลุ่มฝึกปฏิบัติการสำรวจโรงอาหารของวัดและโรงเรียน ตามแบบประเมินของกระทรวงสาธารณสุข และครูแจ้งให้นำเสนอผลการสำรวจโรงอาหารในสัปดาห์ถัดไป

3.ขั้นสรุป

ครูและสามเณรร่วมกันสรุปถึงแนวทางการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันภัตตาหารของสามเณร

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันภัตตาหาร ”

2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันภัตตาหาร”

3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการปฏิบัติตนในเรื่องสุขปฏิบัติในการฉันภัตตาหาร”

4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “การสำรวจโรงอาหาร”

6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ

7.ภาพ “สามเณรขณะรับประทานอาหารร่วมกับผู้อื่น”

การประเมินผล

1.สังเกตการตอบคำถามของสามเณร

2.สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสามเณร

3.สังเกตการทำงานกลุ่มของสามเณร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

เรื่อง การปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

สามเณรเป็นกลุ่มคนที่อยู่ในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางเพศ ที่สามเณรควรศึกษาถึงวิธีการปฏิบัติตนต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้อง เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร อันจะส่งผลให้สามเณรมีสุภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ พร้อมเป็น ศาสนทายาทสืบต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว สามเณรมีความสามารถดังนี้

- 1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการปฏิบัติตนต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคมได้
- 2.อธิบายหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศได้
- 3.อธิบายการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศได้
- 4.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศได้
- 5.เสนอแนวทางการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

- 1.วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมทางเพศ
- 2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ
- 3.แนวทางการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1.ครูสนทนากับสามเณรถึงการเปลี่ยนแปลงทางเพศทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคมของสามเณร จากวัยเด็ก จนถึงปัจจุบันอย่างไรบ้าง โดยครูจดบันทึกคำตอบของสามเณรไว้บนกระดาน

2.ครูสอบถามความรู้สึกของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม

3.ครูสอบถามสามเณรถึงประสบการณ์การปฏิบัติตนต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคมของสามเณร เช่น เมื่อมีอาการโกรธ สามเณรแก้ปัญหาอย่างไร เป็นต้น

4.ครูกล่าวถึงความสำคัญการปฏิบัติตนต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคมของสามเณร เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “การปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ”

2.ชั้นกิจกรรม

1.ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินการเปลี่ยนแปลงทางเพศทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม” จากนั้นครูให้สามเณรทำแบบประเมิน เมื่อสามเณรทำแบบประเมินเรียบร้อยแล้ว ครูจึงแจ้งผลการประเมินให้กับสามเณร เพื่อให้สามเณรรู้ถึงข้อมูลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อกระตุ้นให้สามเณรสนใจบทเรียนมากขึ้น และครูชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของพฤติกรรมปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศให้ถูกต้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตของสามเณร

2. ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง “การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายของตัวเอง” และแจกกระดาษ A 4 ให้สามเณรคนละ 1 ใบ โดยให้สามเณรวาดภาพการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของตัวเอง สามเณรเอง จากนั้นครูเก็บกระดาษ แล้วสลับกระดาษแจกให้สามเณรในชั้นเรียน โดยที่ห้ามสามเณรได้กระดาษที่วาดภาพของตัวเอง จากนั้นครูสอบถามความรู้สึกของสามเณรต่อภาพดังกล่าว แล้วครูอธิบายถึงประเด็นที่ว่า ทุกคนล้วนมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายทุกคนเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งเป็นเรื่องธรรมชาติ ดังนั้นสามเณรต้องไม่กังวลใจ หรือตกใจ

3.ครูให้สามเณรแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

4.ครูแจกใบงานที่ 3 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับประสบการณ์การปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ และให้สามเณรจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครูได้ตั้งคำถามให้สามเณรแสดงคำตอบดังนี้

“สามเณรมีวิธีการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสมณเพศเกี่ยวกับเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางเพศของร่างกาย จิตใจ และสังคม อย่างไรบ้าง”

1.การเกิดผื่นเปื่อย

2.การเกิดอารมณ์ทางเพศ

3.การเกิดอารมณ์ร้อน โมโห ฉุนเฉียว

4.การคบเพื่อน กลุ่มเพื่อน

5. ครูสุ่มสามแถว 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆ ฟัง

6. ครูอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามแถวพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับพฤติกรรมมารับประทานอาหารในประเด็น ดังนี้

1.การที่สามแถวถือศีล 10 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในการเว้นการประพฤติดิต

พรหมจรรย์ การ

เว้นจากของเมา การเว้นจากการพอรำ การชับริ่อง

2.การที่สามแถวถือปฏิบัติตามหลัก เสดยวัตร 75 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในหมวด “สารูป” ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ควรประพฤติในเวลาเข้าไปในหมู่บ้าน การนุ่งห่ม การสำรวม การระวังอิริยาบถ การพูดคุยให้อยู่ในอาการที่เหมาะสม

3.การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย สืบเนื่องจากสามแถวไม่สามารถ ระบายอารมณ์ทางเพศ โดยการสำเร็จความใคร่ได้ การเกิดภาวะฝืนเปียก

4.การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ สืบเนื่องจาก สามแถวต้องถือศีล ต้อง ควบคุมอารมณ์ทางเพศ เพื่อไม่ให้ผิดข้อบัญญัติ ต้องไม่หมกมุ่น ต้องมีสติ ต้องไม่โดนโน้มน้าวใจ ไปสู่เหตุแห่งการเกิดอารมณ์ทางเพศ

5.การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม สืบเนื่องจาก สามแถวมีการอยู่ร่วมกัน กับเพื่อนสามแถวด้วยกัน (โรงเรียนประจำ) และการที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ส่งผลให้เกิดการคล้อยตาม เพื่อน ถูกชักจูงไปมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้ยาเสพติด การดูสื่อลามกได้ง่าย อีกทั้งการ ปรึกษาเรื่องเพศอาจได้รับคำแนะนำจากครู ผู้ดูแลได้น้อย สามแถวต้องปรึกษาจากเพื่อนสามแถว ด้วยกัน

7.ครูสุ่มสอบถามสามแถวถึงแนวทางการปฏิบัติตนของสามแถวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศที่ เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามแถว

8.ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติตนของสามแถวต่อ การเปลี่ยนแปลงทางเพศ” ให้กับสามแถวทุกคน จากนั้นครูอธิบายถึงการนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้อง กับการปฏิบัติตนของสามแถวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้น สืบเนื่องจากสามแถวเป็นผู้ที่ยึดหลักธรรมในการดำรงสมณเพศ ประกอบกับสามแถวศึกษาในแผนก บาลีด้วย ดังนั้นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลประโยชน์สูงสุดทั้งในการ เข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้และสุขภาพ โดยครูอธิบายแนวทางการการปฏิบัติตนตามหลักธรรม ของสามแถวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามแถว ดังนี้

1.หลัก “ไตรลักษณ์” ใช้อธิบายเพื่อ หลักแห่งความเปลี่ยนแปลง ไม่เที่ยง แท้แน่นอน

2. หลัก “มรณานุสสติ” ใช้อธิบายเพื่อ การมีชีวิตเพื่อความไม่ประมาท
3. หลัก “ทมะ” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง ความอดทน อดกลั้น
4. หลัก “ขันติ” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง ความอดทน อดกลั้น
5. หลัก “กิลเลส3” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง การควบคุมความอยาก ความ

ใคร่

- 6.หลัก “อินทริยสังวร” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง การสำรวจในทวารทั้ง 5
- 7.หลัก “ศีล 10 ” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง หลักข้อยึดในเรื่องกามอารมณ์
- 8.หลัก “มิตรแท้ มิตรเทียม” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง การเลือกคบเพื่อน
- 9.หลัก “อบายมุข6” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง หนทางสู่ความพินาศ
- 10.หลัก “ปัญญา 3” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง เพื่อใช้ในการพิจารณา

เรื่องราวต่างๆของรอบคอบ

- 11.หลัก อสุภกัมมัฏฐาน เพื่อใช้อธิบายเรื่อง การพิจารณาการเปลี่ยนแปลง

ของร่างกาย

9.ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ” ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังนี้

- 1.การใช้ศีลเพื่อการควบคุมอารมณ์เพศ
- 2.การใช้สมาธิเพื่อการควบคุมอารมณ์โมโห การบันดาลโทษะ ความ

ก้าวร้าว ความรุนแรง

- 3.การใช้ปัญญาเพื่อการเลือกคบเพื่อนและกลุ่มเพื่อน

10.ครูแจกใบงานที่ 4 เรื่อง “การเลือกลักษณะของเพื่อนที่ควรคบ และไม่ควรรคบ” โดยกำหนดให้สามเณรเขียนการเลือกลักษณะของเพื่อนที่ควรคบ และไม่ควรรคบ โดยครูกำหนดส่งในสัปดาห์หน้า

3.ขั้นสรุป

ครูและสามเณรร่วมกันสรุปถึงแนวทางการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศวิถีชีวิตทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ”

2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ”

3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินการเปลี่ยนแปลงทางเพศทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม”

4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายของตัวเอง”

5.ใบงานที่ 3 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ”

6.ใบงานที่ 4 เรื่อง “การเลือกลักษณะของเพื่อนที่ควรคบ และไม่ควรรคบ”

7.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ

การประเมินผล

1.สังเกตการตอบคำถามของสามเณร

2.สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสามเณร

3.สังเกตการทำงานกลุ่มของสามเณร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

เรื่อง สุขอนามัยทางเพศของสามเณร

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

สุขอนามัยทางเพศ เป็นเรื่องของการดูแลสุขภาพทางเพศของบุคคล เพื่อดำรงและรักษาไว้ซึ่งการมีสุขภาพดีในเรื่องเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามเณรซึ่งเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่ร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงทางเพศ ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่สามเณรต้องเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้อง ในเรื่องวิธีปฏิบัติตนเพื่อสุขอนามัยทางเพศในเรื่องของการเกิดสิว การเกิดกลิ่นตัว และการรักษาความสะอาดของอวัยวะสืบพันธุ์ให้เหมาะสม เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการฉันทน์ภัตตาหารได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร อันจะส่งผลให้สามเณรมีสภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ พร้อมเป็นศาสนทายาทสืบต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว สามเณรมีความสามารถดังนี้

- 1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับสาเหตุของการเกิดสิว การเกิดกลิ่นตัว และการรักษาความสะอาดของอวัยวะสืบพันธุ์ได้
- 2.อธิบายหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ
- 3.อธิบายวิธีการปฏิบัติตนเพื่อดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศในเรื่องการเกิดสิว การเกิดกลิ่นตัว และการรักษาความสะอาดของอวัยวะสืบพันธุ์ได้
- 4.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนเพื่อดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศในเรื่องการเกิดสิว การเกิดกลิ่นตัว และการรักษาความสะอาดของอวัยวะสืบพันธุ์ได้
- 5.เสนอแนวทางการปฏิบัติตนเพื่อดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศในเรื่องการเกิดสิว การเกิดกลิ่นตัว และการรักษาความสะอาดของอวัยวะสืบพันธุ์ได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

- 1.วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ
- 2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ
- 3.แนวทางการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศสำหรับสามเณร

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครุ นำภาพบุคคลที่มีปัญหาเรื่อง สิว กลิ่นตัว และการเกิดโรคเชื้อราบริเวณขาหนีบ มาแสดงให้สามเณรดู จากนั้นครุสอบถามความรู้สึกของสามเณรต่อภาพดังกล่าว

2. ครุสอบถามสามเณรถึงประสบการณ์การดูแลสุขอนามัยทางเพศในเรื่องการเกิดสิว กลิ่นตัว และการทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์ของสามเณร

3. ครูก่อกล่าวถึงความสำคัญของการดูแลสุขอนามัยทางเพศเพื่อโยงเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “สุขอนามัยทางเพศของสามเณร”

2. ชี้นกิจกรรม

1. ครุให้สามเณรแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

2. ครุแจกใบงานที่ 1 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมการดูแลสุขอนามัยทางเพศ” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครุให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับประสบการณ์การดูแลสุขอนามัยทางเพศ และให้สามเณรจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครุได้ตั้งคำถามให้สามเณรแสดงคำตอบดังนี้

1. การดำรงชีวิตของสามเณรส่งผลต่อการเกิดปัญหาเรื่อง สิว กลิ่นตัว และการเกิดปัญหาเนื่องจากความไม่สะอาดของอวัยวะสืบพันธุ์ได้อย่างไรบ้าง

2. ผลกระทบของการเกิดปัญหาเรื่อง สิว กลิ่นตัว และการเกิดปัญหาเนื่องจากความไม่สะอาดของอวัยวะสืบพันธุ์ได้อย่างไรบ้าง

3. สามเณรมีวิธีการดูแลในการเกิดปัญหา สิว กลิ่นตัว และการเกิดปัญหาเนื่องจากความไม่สะอาดของอวัยวะสืบพันธุ์ได้อย่างไรบ้าง

3. ครุสุ่มสามเณร 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆ ฟัง

4. ครุอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลสุขอนามัยทางเพศ ในประเด็น ดังนี้

1. การที่สามเณรถือศีล 10 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในการเว้นจากการตัดทรงดอกไม้ของหอม และเครื่องลูบไล้

2. การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสดยวัตร 75 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในหมวด “สารูป” ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการชำระร่างกายที่ควรประพฤติในเวลาเข้าไปในหมู่บ้าน การนุ่งห่ม การสำรวม การระวัง อิริยาบถ การพุดคุยให้อยู่ในอาการที่เหมาะสม

3. การที่สามเณรอยู่ร่วมกับสามเณรจำนวนมาก ส่งผลเรื่องความสะอาด จำนวนห้องน้ำ การขาดแคลนน้ำ การขาดแคลนอุปกรณ์ทำความสะอาดเช่น สบู

4.การที่สามเณรไม่ใช้สารระงับกลิ่นกาย เนื่องจากเข้าใจว่าเป็นเครื่องสำอาง แต่สามารถใช้ได้ เพราะถือว่าเป็นยา

5.การที่สามเณรต้องพบประชาชน เพื่อเป็นศาสนทายาท จึงจำเป็นต้องรักษาความสะอาด

6.สภาพสิ่งแวดล้อม เช่นความอับชื้น การไม่โดนแสงแดดของผ้าเช็ดตัว (เชื้รา ลังคัง)

7.การที่สามเณรไม่สวมกางเกงใน (เกิดโรคไส้เลื่อน)

5.ครูสุ่มสอบถามสามเณรถึงแนวทางการดูแลสุขอนามัยทางเพศ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร

7.ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติในการดูแลสุขอนามัยทางเพศ” ให้กับสามเณรทุกคน จากนั้นครูอธิบายถึงการนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขอนามัยทางเพศ มาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้น สืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ที่ยึดหลักธรรมในการดำรงสมณเพศ ประกอบกับสามเณรศึกษาในแผนกบาลีด้วย ดังนั้นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลประโยชน์สูงสุดทั้งในการเข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้และสุขภาพ โดยครูอธิบายแนวทางการดูแลสุขอนามัยทางเพศ ตามหลักธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร ดังนี้

1. หลัก “การกายบริหาร14” เพื่อใช้อธิบายถึง ความสำคัญของการเกิดปัญหาสุขภาพ

8.ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการดูแลสุขอนามัยทางเพศสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังนี้

1.การป้องกันการเกิดปัญหาผิว

2.การป้องกันการเกิดปัญหากลิ่นตัว

3.การทำความสะอาดของอวัยวะเพศ และการเกิดปัญหาโรคเชื้อราบริเวณขาหนีบ และโรคไส้เลื่อน

9.ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง “แนวทางการดูแลอวัยวะเพศและการป้องกันโรคเชื้อราบริเวณขาหนีบ และโรคไส้เลื่อนของฉันทัน” โดยกำหนดเขียนวิธีการดูแลรักษาความสะอาดของอวัยวะเพศ และการป้องกันโรคเชื้อราบริเวณขาหนีบ และโรคไส้เลื่อนของฉันทัน โดยครูกำหนดส่งในสัปดาห์หน้า

3. ชั้นสรุป

ครูและสามเณรร่วมกันสรุปถึงการปฏิบัติตนเพื่อดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศในเรื่องการเกิดสิว การเกิดกลิ่นตัว และการรักษาความสะอาดของอวัยวะสืบพันธุ์

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ ”
2. ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศสำหรับสามเณร”
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ”
4. ใบงานที่ 2 เรื่อง “แนวทางการดูแลอวัยวะเพศและการป้องกันโรคเชื้อราบริเวณขาหนีบและโรคไส้เลื่อนของฉัน”
6. แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ
7. ภาพบุคคลที่มีปัญหาเรื่อง สิว กลิ่นตัว และการเกิดโรคเชื้อราบริเวณขาหนีบ

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามของสามเณร
2. สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสามเณร
3. สังเกตการทำงานกลุ่มของสามเณร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

เรื่อง การป้องกันโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

สามเณรถือว่าเป็นกลุ่มวัยรุ่น ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเพศทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม รวมถึงการมีวิถีชีวิตที่อยู่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกับเพื่อนๆสามเณรด้วยกัน รวมถึงการอยู่ในวัด ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีบุคคลทั่วไปเข้ามาดำเนินกิจกรรมทางศาสนาและกิจกรรมอื่นๆ ส่งผลให้สามเณรมีโอกาสเสี่ยงที่จะล่วงละเมิดทางเพศ และถูกชักจูงหรือโดนโน้มน้าวใจให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ อันเป็นผลให้เกิดปัญหาทางเพศตามมา เช่น การเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศ เป็นต้น ดังนั้นสามเณรจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้องในเรื่อง สถานการณ์เสี่ยง และทักษะการปฏิเสธเพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงของการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการป้องกันการโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร อันจะส่งผลให้สามเณรมีสภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ พร้อมเป็นศาสนทายาทสืบต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว สามเณรมีความสามารถดังนี้

- 1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับสถานการณ์เสี่ยงของการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และภัยทางเพศได้
- 2.อธิบายแนวทางทางการป้องกันการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ เพื่อให้สามเณรได้รับรู้และเข้าใจ
- 3.อธิบายวิธีการป้องกันและการหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงของการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศได้
- 4.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการป้องกันและการหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงของการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศได้
- 5.เสนอแนวทางการป้องกันและการหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงของการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

- 1.วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมเสี่ยงของการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ

2. หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ

3. แนวทางการป้องกันการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ สำหรับสามเณร

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำภาพ ข่าวและสถิติ เกี่ยวกับเรื่อง “การเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อทางอวัยวะเพศ และข่าวเกี่ยวกับเรื่อง “การที่สามเณรถูกล่วงละเมิดทางเพศ” มาแสดงให้นักเรียนดู จากนั้นครูสอบถามความรู้สึกของนักเรียนต่อภาพ ข่าว และสถิติดังกล่าว

2. ครูสอบถามประสบการณ์ของสามเณรเกี่ยวกับการเคยพบเห็น ผู้ป่วยโรคติดต่อทางอวัยวะเพศ เช่น โรคเอดส์ โรคหนองใน เป็นต้น จากนั้นสอบถามความรู้สึกของนักเรียนต่อการเห็นผู้ป่วยด้วยโรคดังกล่าว

2. ครูกล่าวถึงความสำคัญของการปฏิบัติตนเพื่อเพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงของการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “การป้องกันโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ”

2. ชี้นกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

2. ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมเสี่ยงของการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับประสบการณ์พฤติกรรมเสี่ยงของการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะและภัยทางเพศ และให้นักเรียนจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครูได้ตั้งคำถามให้นักเรียนแสดงคำตอบดังนี้

1. การอาศัยอยู่ในวัดและโรงเรียนของสามเณรมีสถานการณ์เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศอย่างไรบ้าง

2. สามเณรเคยใช้วิธีการใดเพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศอย่างไรบ้าง

3. บริเวณใดของวัดและโรงเรียนที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศบ้าง

3. ครูสุ่มนักเรียน 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆ ฟัง

4. ครูอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงของการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ ในประเด็น ดังนี้

1. การที่สามเณรถือศีล 10 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในการเว้นจากกาประพฤติผิดพรหมจรรย์ เว้นจากการร่วมประเวณี และการเว้นจากสุราเมรัย

2. การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสดยวัตร 75 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในหมวด “สารูป” ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมารยาทที่ควรประพฤติในเวลาเข้าไปในหมู่บ้าน การนุ่งห่ม การสำรวม การระวัง อิริยาบถ การพูดคุยให้อยู่ในอาการที่เหมาะสม

3. การที่สามเณรอยู่ร่วมกันกับเพื่อน (เพื่อนสามเณร เด็กวัด) จำนวนมาก ส่งผลการใช้สิ่งของร่วมกัน การรักร่วมเพศ การถูกล่วงละเมิดทางเพศ การถูกชักจูงและการโน้มน้าวใจจากเพื่อน อาจก่อให้เกิดปัญหาทางเพศตามมาได้

4. สถานที่ในวัดและโรงเรียน มีจุดที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยทางเพศ เช่น อาคารและสถานที่ที่ลับตาคน สภาพของสิ่งแวดล้อมที่ปกคลุมไปด้วยต้นไม้จนเกิดเป็นสถานที่เปลี่ยว และการที่มีบุคคลเข้ามาดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในวัดจำนวนมาก

5. ครูสุ่มสอบถามนักเรียนถึงแนวทางการป้องกันโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร

6. ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ ” ให้กับนักเรียนทุกคน จากนั้นครูอธิบายถึงการนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ มาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้น สืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ที่ยึดหลักธรรมในการดำรงสมณเพศ ประกอบกับสามเณรศึกษาในแผนกบาลีด้วย ดังนั้นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลประโยชน์สูงสุดทั้งในการเข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้และสุขภาพ โดยครูอธิบายแนวทางการป้องกันการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และภัยทางเพศ ตามหลักธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร ดังนี้

1.หลัก “อริยสัจ 4” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง หลักแห่งการแก้ปัญหาตามสาเหตุ

2.หลัก “ปัญญา 3” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง เพื่อใช้ในการพิจารณาเรื่องราวต่างๆของรอบคอบ

3.หลัก “อายุสละธรรม” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง การปฏิบัติตนให้สุขภาพแข็งแรง

4.หลัก “การไม่ใช้ของร่วมกัน” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง การไม่ใช้ของร่วมกันตามหลักพุทธบัญญัติ

5.หลัก “ธรรมมีอุปการะมาก 2” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง สติ สัมปชัญญะ

6.หลัก “ปาริสุทธิศีล” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง ทางแห่งการปฏิบัติเพื่อรักษาศีล

- 7.หลัก “สังคหวัตถุ 4” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง การสงเคราะห์ช่วยเหลือเกื้อกูล
- 8.หลัก “มิตรแท้ มิตรเทียม” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง การคบเพื่อน
- 9.หลัก “อินทริยสังวรณ” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง การสำรวจในทวารทั้ง 5
- 10.หลัก “อบายมุข 6” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง การพ้นแห่งความพินาศ
- 11.หลัก “ศีล 10” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง หลักยึดปฏิบัติ

7.ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางทางการป้องกันการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และภัยทางเพศ สำหรับสามเณร” ให้กับนักเรียนทุกคน ครูและนักเรียนร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังนี้

- 1.การใช้หลักทักษะการปฏิเสธ เพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงจากภัยทางเพศ
- 2.การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์สำหรับสามเณร
- 3.การหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อภัยทางเพศ

8. ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง “การฝึกการใช้ทักษะปฏิเสธ ตามสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อภัยทางเพศ” โดยครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติการใช้ทักษะการปฏิเสธ และนำเสนอหน้าชั้นเรียน ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 เรื่องการถูกโอบกอดจากเพื่อนเพศเดียวกัน
- กลุ่มที่ 2 เรื่องการถูกโอบกอดจากเพื่อนต่างเพศ
- กลุ่มที่ 3 การถูกชักชวนการใช้ยาเสพติด
- กลุ่มที่ 4 การถูกชักชวนไปดูสื่อลามก
- กลุ่มที่ 5 การถูกชักชวนไปมีเพศสัมพันธ์

3.ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงแนวทางป้องกันการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และภัยทางเพศ

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- 1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ ”
- 2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางทางการป้องกันการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ สำหรับสามเณร”
- 3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมเสี่ยงของการเกิดปัญหาโรคติดต่อทางอวัยวะเพศและภัยทางเพศ”
- 4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “การฝึกการใช้ทักษะปฏิเสธ ตามสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อภัยทางเพศ”

- 5.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ
6. ภาพเกี่ยวกับ“การเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อทางอวัยวะเพศ
7. ข่าวเกี่ยวกับเรื่อง “การที่สามเณรถูกล่วงละเมิดทางเพศ”

การประเมินผล

- 1.สังเกตการตอบคำถามของนักเรียน
- 2.สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักเรียน
- 3.สังเกตการทำงานกลุ่มของนักเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

เรื่อง ความเครียดและการจัดการความเครียดของสามเณร

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ด้วยข้อบัญญัติของสามเณรที่ต้องปฏิบัติตาม รวมถึง สถานภาพที่เปลี่ยนแปลงจากวัยรุ่นตอนต้นทั่วไปสู่บทบาทของสมณเพศ อาจเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้สามเณรมีภาวะความเครียดภายใต้การปรับตัวทั้งทางด้านจิตใจและสังคม ซึ่งความเครียดส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพต่างๆตามมามากมาย ดังนั้นสามเณรจำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้องในเรื่อง สาเหตุของปัญหาความเครียด และแนวทางการจัดการความเครียดของสามเณร เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการป้องกันการเกิดปัญหาความเครียดและการจัดการความเครียดได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร อันจะส่งผลให้สามเณรมีสภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ พร้อมเป็นศาสนทายาทสืบต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการเกิดปัญหาสุขภาพจิตและปัญหาความเครียดได้
- 2.อธิบายหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการจัดการความเครียดสำหรับสามเณร
- 3.อธิบายถึงสาเหตุและแนวทางการจัดการความเครียดของสามเณรได้
- 4.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการจัดการความเครียดของสามเณรได้
- 5.เสนอแนวทางการจัดการความเครียดของสามเณรได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

- 1.วิถีชีวิตของสามเณรกับปัญหาความเครียด
- 2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการจัดการความเครียดสำหรับสามเณร
- 3.แนวทางการจัดการความเครียดสำหรับสามเณร

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1.ครูนำภาพ ข่าว และสถิติเกี่ยวกับ “การฆ่าตัวตายของบุคคลที่มีสาเหตุมาจากความเครียด” มาแสดงให้สามเณรดู จากนั้นสอบถามความรู้สึกของสามเณรต่อภาพ ข่าว และสถิตินี้ดังกล่าว

2.ครูสอบถามสามเณรถึงประสบการณ์การเกิดความเครียดของสามเณร และแนวทางการจัดการความเครียดของสามเณร

3. ครูกล่าวถึงความสำคัญของปัญหาความเครียดที่มีต่อสุขภาพ และการจัดการกับความเครียด เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “ความเครียดและการจัดการความเครียดสำหรับสามเณร”

2. ขั้นตอนกิจกรรม

1. ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินความเครียดของสามเณร” ของกระทรวงสาธารณสุข จากนั้นครูให้สามเณรทำแบบประเมิน เมื่อสามเณรทำแบบประเมินเรียบร้อยแล้ว ครูจึงแจ้งผลการประเมินให้กับสามเณร เพื่อให้สามเณรรู้ถึงข้อมูลระดับความเครียดของตนเอง เพื่อกระตุ้นให้สามเณรสนใจบทเรียนมากขึ้น และครูชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาความเครียดที่มีต่อสุขภาพและการจัดการความเครียดให้ถูกต้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตของสามเณร

2. ครูให้สามเณรแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

3. ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการเกิดปัญหาความเครียด” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับประสบการณ์การเกิดปัญหาความเครียด และให้สามเณรจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครูได้ตั้งคำถามให้สามเณรแสดงคำตอบดังนี้

1. การดำเนินชีวิตประจำวันของสามเณรส่งผลต่อการเกิดปัญหาความเครียดอย่างไรบ้าง

2. เมื่อเกิดความเครียด สามเณรมีวิธีการแก้ไขปัญหอย่างไรบ้าง

4. ครูสุ่มสามเณร 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆ ฟัง

5. ครูอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการเกิดปัญหาความเครียดของสามเณร ในประเด็น ดังนี้

1. การที่สามเณรถือศีล 10

2. การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เจริญวัตร 75

3. การที่สามเณรยังอยู่ในวัยรุ่นเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป แต่วิถีชีวิตมีความต่างกัน เพราะสามเณรต้องยึดถือหลักทางพุทธบัญญัติ ศีล ข้อประพฤติปฏิบัติต่างๆ การสำรวม การฉันภัตตาหาร 2 มื้อ

4. การที่สามเณรอยู่ไกลจากครอบครัว ไม่ได้อยู่กับครอบครัว คิดถึงบ้าน

5. การที่สามเณรอยู่ในศีล ไม่สามารถระบายเครียดได้โดยการเล่นกีฬา ร้องเพลง

เที่ยว

6. เมื่อมีความเครียดไม่สามารถปรึกษากับครอบครัว มีเพียงเพื่อนสามเณร หรือครู

ผู้ปกครอง

7. การเปลี่ยนสถานที่อยู่อาศัย นอน นอนในวัด เจ็บ ไม่ได้นอนกับพ่อแม่

8.การตื่นแต่เช้าเพื่อเดินบิณฑบาต การนอนตามระยะเวลาที่กำหนด การนอนน้อย

9.การไม่สามารถแต่งกายเหมือนบุคคลทั่วไปได้

10.การปลงผม ไม่สามารถจัดแต่งทรงผม

11.การแสดงความรักกับเพศตรงข้าม ไม่สามารถทำได้ การไม่มีคนรักหรือต้องจากคนรักมาอยู่ในสมณเพศ

6.ครูสุ่มสอบถามสามเณรถึงแนวทางการจัดการความเครียดที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร

7.ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการจัดการความเครียดสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน จากนั้นครูอธิบายถึงการนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการทางการจัดการความเครียดมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้น สืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ที่ยึดหลักธรรมในการดำรงสมณเพศ ประกอบกับสามเณรศึกษาในแผนกบาลีด้วย ดังนั้นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลประโยชน์สูงสุดทั้งในการเข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้และสุขภาพ โดยครูอธิบายแนวทางการจัดการความเครียดตามหลักธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร ดังนี้

- 1.หลัก “ภาวนา4” ใช้อธิบายเพื่อ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนา
- 2.หลัก “โอวาทปาติโมกข์” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง หัวใจของพระพุทธศาสนา
- 3.หลัก “ปัจจุจาสมุปบาท” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง การเกิดสิ่งต่างๆด้วยเหตุและปัจจัย
- 4.หลัก “ไตรลักษณ์” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง ความไม่มีอะไรยั่งยืนเที่ยงแท้แน่นอน
- 5.หลัก “ไตรสิกขา” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง หนทางแห่งการบรรลุจุดมุ่งหมาย
- 6.หลัก “สติปัฏฐาน 4” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง การปฏิบัติให้ตั้งอยู่บนความมีสติ
- 7.หลัก “อริยสัจ 4” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง การแก้ปัญหาตามสาเหตุ
- 8.หลัก “กิเลส 3” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง เหตุทำให้ทุกข์
- 9.หลัก “กรรมฐาน 2” เพื่อ อธิบายในเรื่อง ที่ตั้งแห่งการทำความเพียรฝึกอบรมจิต
- 10.หลัก “การบริหารกาย” เพื่อผ่อนคลายความเครียด

11.หลัก “ธรรมมีอุปการะมาก 2” เพื่อการมีสติสัมปชัญญะ

8.ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการจัดการความเครียดสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังนี้

1.วิธีการป้องกันการเกิดความเครียดสำหรับสามเณร

2.การจัดการความเครียดสำหรับสามเณร

9.ครูแจกใบงานที่ 3 เรื่อง “แนวทางการจัดการกับความเครียดของฉัน” โดยกำหนดให้สามเณรเขียนวิธีการจัดการความเครียดตามสถานการณ์ต่างๆ ที่ครูกำหนดไว้ ลงในใบงานที่ 3 โดยครูกำหนดส่งในสัปดาห์หน้า

3.ขั้นสรุป

ครูและสามเณรร่วมกันสรุปถึงแนวทางการจัดการกับความเครียดสำหรับสามเณร

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการจัดการความเครียดสำหรับสามเณร”

2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการจัดการความเครียดสำหรับสามเณร”

3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินความเครียดของสามเณร”

4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการเกิดปัญหาความเครียด”

5.ใบงานที่ 3 เรื่อง “แนวทางการจัดการกับความเครียดของฉัน”

6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ

7.ภาพ “การฆ่าตัวตายของบุคคลที่มีสาเหตุมาจากความเครียด”

8.ข่าว “การฆ่าตัวตายของบุคคลที่มีสาเหตุมาจากความเครียด

การประเมินผล

1.สังเกตการตอบคำถามของสามเณร

2.สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสามเณร

3.สังเกตการทำงานกลุ่มของสามเณร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

เรื่อง การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมของสามเณร

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมของสามเณรเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง สืบเนื่องจากสามเณรมีการศึกษาเรียนรู้และการปฏิบัติศาสนกิจต่างๆที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆตลอดเวลา ดังนั้นสามเณรจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้อง ในเรื่องสาเหตุของการเกิดปัญหาของสามเณรกับการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และแนวทางการปฏิบัติตนของสามเณรในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนของสามเณรในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร อันจะส่งผลให้สามเณรมี พร้อมเป็นศาสนทายาทสืบต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว สามเณรมีความสามารถดังนี้

1. วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้
 2. อธิบายหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้
 3. อธิบายแนวทางการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่เหมาะสมได้
 4. แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่เหมาะสมได้
3. เสนอแนวทางการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่เหมาะสมได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

1. วิถีชีวิตของสามเณรกับการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม
2. หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม
3. แนวทางการปฏิบัติตนของสามเณรในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสนทนากับสามเณรถึงความสำคัญของเพื่อน และให้สามเณรช่วยกันยกตัวอย่างถึงลักษณะของเพื่อนที่ดี และเพื่อนที่ไม่ดี โดยครูบันทึกคำตอบของสามเณรไว้บนกระดาน

2. ครูนำตัวอย่างลักษณะของเพื่อนที่ดีและเพื่อนที่ไม่ดี แล้วสอบถามความรู้สึกของสามเณรต่อลักษณะดังกล่าว จากนั้นครูให้สามเณรช่วยกันเสนอแนะแนวทางการรักษาเพื่อนที่ดีไว้

3. ครูกล่าวถึงความสำคัญของการปฏิบัติตนอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมของสามเณร”

2. ชี้นกิจกรรม

1. ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน” ของกระทรวงสาธารณสุข จากนั้นครูให้สามเณรทำแบบประเมิน เมื่อสามเณรทำแบบประเมินเรียบร้อยแล้ว ครูจึงแจ้งผลการประเมินให้กับสามเณร เพื่อให้สามเณรรู้ถึงข้อมูลพฤติกรรมจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง เพื่อกระตุ้นให้สามเณรสนใจบทเรียนมากขึ้น และครูชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของพฤติกรรมการแก้ไขจุดอ่อนและจุดแข็งของตนเองให้ถูกต้องและเหมาะสมกับการดำเนินชีวิตประจำวัน

2. ครูให้สามเณรแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

3. ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับประสบการณ์การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม และให้สามเณรจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครูได้ตั้งคำถามให้สามเณรแสดงคำตอบดังนี้

1. การอยู่ร่วมกับเพื่อนสามเณรด้วยกันที่ผ่านมา พบปัญหาใดบ้าง และมีแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างไรบ้าง

2. สามเณรมีการปฏิบัติตนอย่างไรและพบปัญหาใดบ้างเมื่ออยู่ร่วมกับพุทธศาสนิกชน

4. ครูสุ่มสามเณร 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆ ฟัง

5. ครูอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมในประเด็น ดังนี้

1. การที่สามเณรถือศีล 10

2. การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75 ซึ่งมีข้อปฏิบัติดังนี้

-หมวด “สารูป” เกี่ยวข้องกับ กิริยามารยาทที่ควรประพฤติในเวลาเข้าไปในหมู่บ้าน

เริ่มตั้งแต่การนุ่งห่ม การสำรวม ระวางอิริยาบถ การพูดคุย ให้อยู่ในอาการที่เหมาะสม

-หมวด “โภชนปฏิบัติสังยุต” เกี่ยวข้องกับ กิริยามารยาทที่ควรประพฤติในการรับบิณฑบาต และการฉันภัตตาหาร

-หมวด “ธัมมเทศนา” เกี่ยวข้องกับ กิริยามารยาทในการแสดงธรรมแก่ผู้อื่น

-หมวด “ปกิณกะ” เกี่ยวข้องกับ กิริยามารยาทในการถ่ายอุจจาระปัสสาวะ

3. การที่สามเณรมีวิถีชีวิตที่ต้องอยู่ร่วมกับเพื่อนสามเณรหรือเด็กวัดด้วยกันตลอดเวลา จะต้องปฏิบัติสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และอาจส่งผลกระทบต่อปัญหาระหว่างบุคคลขึ้นได้ นอกจากนี้การอยู่กับกันแบบกลุ่มเพื่อนย่อมมีการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ รวมถึงการถูกขู่ขู่หรือการโน้มน้าวใจได้

4. การที่สามเณรมีการพบปะพุทธศาสนิกชนตลอดเวลา ต้องเป็นผู้สำรวจเหมาะสมแก่การกราบไหว้ เคารพ การสื่อสารต่างๆ

6. ครูสุ่มสอบถามสามเณรถึงแนวทางการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร

7. ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม” ให้กับสามเณรทุกคน จากนั้นครูอธิบายถึงการนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้นสืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ที่ยึดหลักธรรมในการดำรงสมณเพศ ประกอบกับสามเณรศึกษาในแผนกบาลีด้วย ดังนั้นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลประโยชน์สูงสุดทั้งในการเข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้และสุขภาพ โดยครูอธิบายแนวทางการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมตามหลักธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร ดังนี้

1. หลัก “เสขีวัตร 75” ใช้อธิบายเพื่อการอยู่ร่วมกัน และการปฏิบัติตนต่อสาธารณชน

2. หลัก “สังคหวัตร 4” ใช้อธิบายเพื่อ การช่วยเหลือผู้อื่น

3. สังวร 5 ใช้อธิบายเพื่อ ข้อปฏิบัติหรือธรรมอันเป็นเหตุไม่ให้เกิดความเสื่อมมี 7 ข้อ

4. อปริหานียธรรม 7 ใช้อธิบายเพื่อ การสำรวมด้วยจิตที่เป็นกุศล

8. ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม” ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ดังนี้

1. หลัก “การปฏิบัติตนเมื่ออยู่ร่วมกับบุคคลอื่น”

2.หลัก “มิตรแท้ มิตรเทียม”

3.หลัก “การสื่อสารระหว่างบุคคล”

9. ครูแจกใบงานที่ 3 เรื่อง “คำพูดทางบวก และคำพูดทางลบ” โดยกำหนดให้สามเณรเขียนคำพูดทั้งที่เชิงบวกและเชิงลบตามสถานการณ์ต่างๆ ที่กำหนดไว้ ลงในใบงานที่ 3 โดยครูกำหนดส่งในสัปดาห์หน้า

3.ขั้นสรุป

ครูและสามเณรร่วมกันสรุปถึงแนวทางการการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม
สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม”

2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม”

3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน”

4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม”

5.ใบงานที่ 3 เรื่อง “คำพูดทางบวก และคำพูดทางลบ”

6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ

การประเมินผล

1.สังเกตการตอบคำถามของสามเณร

2.สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสามเณร

3.สังเกตการทำงานกลุ่มของสามเณร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

เรื่อง การสร้างสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียนและโรงเรียน

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

สร้างความสัมพันธ์และการรักษาสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก ซึ่งสามเณรเป็นผู้ที่ได้ยึดหลักปฏิบัติตามข้อบัญญัติทางพระพุทธศาสนา ทำให้สามเณรสามารถเป็นผู้ให้คำปรึกษา โน้มน้าวใจ และเสนอแนะแนวทางต่างๆ ในการทำให้สมาชิกในวัดและโรงเรียนมีความสุขได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว สามเณรมีความสามารถดังนี้

1. วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับความสัมพันธ์และการรักษาสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียน
2. อธิบายหลักธรรมสำหรับเป็นแนวการสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร
3. อธิบายถึงวิธีการสร้างความสัมพันธ์และการรักษาสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียน
4. แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการสร้างความสัมพันธ์และการรักษาสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียน
5. เสนอแนวทางการสร้างความสัมพันธ์และการรักษาสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียน

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

1. วิถีชีวิตของสามเณรกับสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียน
2. หลักธรรมสำหรับเป็นแนวการสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร
3. แนวทางการสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสนทนากับสามเณรถึงประเด็นในเรื่องสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียนมีลักษณะอย่างไร โดยครูเขียนคำตอบของสามเณรไว้บนกระดาน
2. ครูให้สามเณร ร่วมกันยกตัวอย่างถึงสาเหตุที่ทำให้สมาชิกในวัดและโรงเรียนไม่มีความสุขและสอบถามสามเณรถึงผลกระทบของการที่สมาชิกในวัดและโรงเรียนไม่มีความสุขมีอย่างไรบ้าง
3. ครูกล่าวถึงความสำคัญของการมีวัดและโรงเรียนที่มีความสุข เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “สัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียน”

2. ชั้นกิจกรรม

1. ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินความสัมพันธ์ของสมาชิกในวัดและโรงเรียน” จากนั้นครูให้สามเณรทำแบบประเมิน เมื่อสามเณรทำแบบประเมินเรียบร้อยแล้ว ครูจึงแจ้งผลการประเมินให้กับสามเณร เพื่อให้สามเณรรู้ถึงข้อมูลความสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียนของตนเอง เพื่อกระตุ้นให้สามเณรสนใจบทเรียนมากขึ้น และครูชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร

2. ครูให้สามเณรแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

3. ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียน” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับประสบการณ์การสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียน และให้สามเณรจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครูได้ตั้งคำถามให้สามเณรแสดงคำตอบดังนี้

1. การดำรงวิถีชีวิตของสามเณรมีส่วนช่วยสร้างสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียนได้อย่างไรบ้าง

2. ในความคิดเห็นของสามเณร มีสาเหตุใดบ้างที่ทำให้เกิดปัญหาภายในวัดและโรงเรียน

4. ครูสุ่มสามเณร 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆ ฟัง

5. ครูอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียนในประเด็น ดังนี้

1. การที่สามเณรถือศีล 10

2. การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75

3. การที่สามเณรได้ยึดหลักปฏิบัติตามข้อบัญญัติทางพระพุทธศาสนา ทำให้สามเณรสามารถเป็นผู้ให้คำปรึกษา โน้มน้าวใจ และเสนอแนวทางต่างๆ ในการทำให้สมาชิกในวัดและโรงเรียนมีความสุข

6. ครูสุ่มสอบถามสามเณรถึงแนวทางการสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร

7. ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวการสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน จากนั้นครูอธิบายถึงการนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการสัมพันธ์ภายในวัดและโรงเรียน ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้น สืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ที่ยึดหลักธรรมในการดำรง สมณเพศ ประกอบกับสามเณรศึกษาในแผนกบาลีด้วย ดังนั้นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลประโยชน์สูงสุดทั้งในการเข้าใจหลักธรรม

อย่างถ่องแท้และสุขภาพ โดยครูอธิบายแนวการสัมพันธ์ภาพภายในวัดและโรงเรียนตามหลักธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร ดังนี้

1.หลัก “ทศ 6” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง การปฏิบัติต่อบุคคลในวัดและโรงเรียน

2.หลัก “ฆราวาสธรรม 4” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง ธรรมะแห่งการครองเรือน

3.หลัก “อบายมุข 6” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง เหตุแห่งความพินาศ

4. หลัก “สาราณียธรรม 6” เพื่อความสงเคราะห์กัน ไม่วิวาทกัน

5. หลัก “สัปปุริสธรรม 7” ธรรมที่ทำให้คนเป็นลัทธิบุรุษหรือ เป็นคนดี

8.ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการสัมพันธ์ภาพภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ดังนี้

1.หลัก “บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในวัดและโรงเรียน”

2.หลัก “การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในวัดและโรงเรียน”

9.ครูแจกใบงานที่ 3 เรื่อง “การแก้ไขปัญหาภายในวัดและโรงเรียน” โดยกำหนดให้สามเณรหาแนวทางแก้ไขปัญหภายในวัดและโรงเรียนตามสถานการณ์ต่างๆ ที่กำหนด ลงในใบงานที่ 3 โดยครูกำหนดส่งในสัปดาห์หน้า

3.ขั้นสรุป

ครูและสามเณรร่วมกันสรุปถึงแนวทางการสร้างสัมพันธ์ภาพภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวการสัมพันธ์ภาพภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร”

2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการสัมพันธ์ภาพภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร”

3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินความสัมพันธ์ของสมาชิกในวัดและโรงเรียน”

4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับสัมพันธ์ภาพภายในวัดและโรงเรียน”

5.ใบงานที่ 3 เรื่อง “การแก้ไขปัญหาภายในครอบครัว”

6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ

การประเมินผล

1. สั้งเกิดการตอบค้ำถามของสามเณร
2. สั้งเกิดการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสามเณร
3. สั้งเกิดการทำงานกลุ่มของสามเณร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
เรื่อง พฤติกรรมการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1
ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การดูแลสุขภาพส่วนบุคคลของสามเณรมีความสำคัญมาก เนื่องจากปัญหาสุขภาพของสามเณร เช่น โรคผิวหนัง โรคฟันผุ เป็นผลมาจากการที่สามเณรไม่รักษาความสะอาดของร่างกายและสิ่งของเครื่องใช้ ดังนั้นสามเณรจำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้อง ในเรื่องของการรักษาความสะอาดของร่างกายและสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร อันจะส่งผลให้สามเณรมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ พร้อมเป็นศาสนทายาทสืบต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว สามเณรมีความสามารถดังนี้

- 1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลได้
- 2.อธิบายหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล
- 3.อธิบายถึงวิธีการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลได้
- 4.ตระหนักและเห็นคุณค่าของการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลได้
- 5.เสนอแนวทางการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

- 1.วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล
- 2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล
- 3.แนวทางการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1.ครูสนทนากับสามเณรถึงลักษณะบุคคลที่ไม่รักษาความสะอาดและสิ่งของเครื่องใช้ โดยครูจดคำตอบของสามเณรไว้บนกระดาน

1.ครูสอบถามสามเณรถึงปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นได้หากสามเณรไม่รักษาความสะอาดและสิ่งของเครื่องใช้

3. ครูกล่าวถึงความสำคัญของการดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายและสิ่งของเครื่องใช้ เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “พฤติกรรม การดูแลสุขภาพส่วนบุคคล”

2. ขั้นตอนกิจกรรม

1. ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินการดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย” ตามหลักสุขบัญญัติแห่งชาติ จากนั้นครูให้สามเณรทำแบบประเมิน เมื่อสามเณรทำแบบประเมินเรียบร้อยแล้ว ครูจึงแจ้งผลการประเมินให้กับสามเณร เพื่อให้สามเณรรู้ถึงข้อมูลพฤติกรรม การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายของตนเอง เพื่อกระตุ้นให้สามเณรสนใจบทเรียนมากขึ้น และครูชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของพฤติกรรม การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายให้ถูกต้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตของสามเณร

2. ครูให้สามเณรแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

3. ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรม การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย และเครื่องใช้สิ่งของ” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับประสบการณ์ การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย และเครื่องใช้สิ่งของ และให้สามเณรจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครูได้ตั้งคำถามให้สามเณรแสดงคำตอบดังนี้

1. สามเณรมีวิธีการดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายและสิ่งของเครื่องใช้อย่างไรบ้าง (การอาบน้ำ การสระผม การแปรงฟัน การทำความสะอาดที่นอน หมอน มุ้ง ผ้าเช็ดตัว จีวรและบริวารอื่น)

2. สามเณรพบปัญหาในการดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายและสิ่งของเครื่องใช้อย่างไรบ้าง (การอาบน้ำ การสระผม การแปรงฟัน การทำความสะอาดที่นอน หมอน มุ้ง ผ้าเช็ดตัว จีวรและบริวารอื่น)

4. ครูสุ่มสามเณร 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆ ฟัง

5. ครูอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับพฤติกรรม การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย และเครื่องใช้สิ่งของในประเด็น ดังนี้

1. การที่สามเณรถือศีล 10

2. การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75

3. การที่สามเณรอยู่ร่วมกันจำนวนมาก การใช้สิ่งของร่วมกันเป็นเรื่องที่เกิดขึ้น เช่น การใช้ห้องน้ำ เครื่องนุ่งห่ม

4. การที่สามเณรอยู่ในสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และวัด ที่มีสภาพอากาศร้อนชื้น

5. การที่สามเณรอยู่ในที่พักที่มีการระบายอากาศ และความสะอาดที่ยังไม่ดี

6. การมีจำนวนห้องน้ำ ห้องส้วมไม่เพียงพอ และความสะอาด อุปกรณ์ทำความสะอาด

7. การที่ไม่มีผู้ดูแลตลอดเวลา เหมือนกับที่บ้าน

8. การที่สามเณรไม่สวมรองเท้า

8. การที่ไม่มีบุคลากรทางการแพทย์เข้ามาดูแล

9. การรับประทานอาหารที่มีรสชาติหวาน เนื่องจากพุทธศาสนิกชนถวาย

6. ครูสุ่มสอบถามสามเณรถึงแนวทางการฉันทาอาหารที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร

7. ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล” ให้กับสามเณรทุกคน จากนั้นครูอธิบายถึงการนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้น สืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ที่ยึดหลักธรรมในการดำรงสมณเพศ ประกอบกับสามเณรศึกษาในแผนกบาลีด้วย ดังนั้นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลประโยชน์สูงสุดทั้งในการเข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้และสุขภาพ โดยครูอธิบายแนวทางการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลตามหลักธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร ดังนี้

1. หลัก “ภาวนา 4” ใช้อธิบายเพื่อ การพัฒนาให้เห็นว่าสุขภาพทั้ง 4 มิติ มีความสัมพันธ์กัน

2. หลัก “กายบริหาร 14” ใช้อธิบายเพื่อ การดูแลสุขภาพส่วนบุคคล

3. หลัก เสด็จวัตร หมวด 4 ใช้อธิบายเพื่อ กิริยามารยาทในการถ่ายอุจจาระ การถ่ายปัสสาวะ

8. ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล” ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังนี้

1. การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย เช่น การอาบน้ำ การแปรงฟัน การสระผม

2. การรักษาความสะอาดที่นอน หมอน มุ้ง และจีวร

3. การจัดห้องนอน

4. การทำความสะอาดห้องนอน ห้องน้ำ

9. ครูแจกใบงานที่ 3 เรื่อง “การแต่งคำขวัญเรื่องการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล” โดยกำหนดให้สามเณรแต่งคำขวัญเรื่องการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล ลงในใบงานที่ 3 โดยครูกำหนดส่งในสัปดาห์หน้า

3. ชั้นสรุป

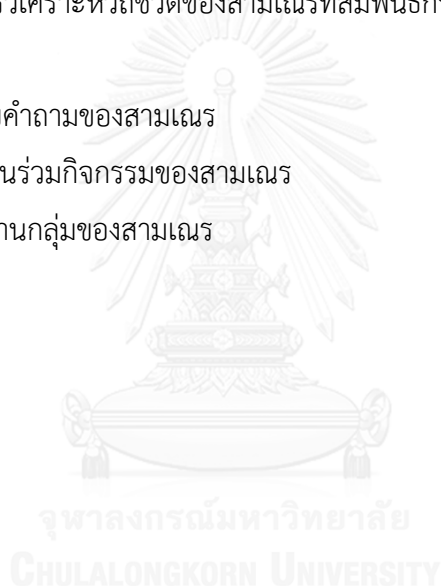
ครูและสามเณรร่วมกันสรุปถึงแนวทางการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล”
2. ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล”
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินการดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย”
4. ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมการดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย และเครื่องใช้สิ่งของ”
5. ใบงานที่ 3 เรื่อง “การแต่งคำขวัญเรื่องการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล”
6. แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามของสามเณร
2. สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสามเณร
3. สังเกตการทำงานกลุ่มของสามเณร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

เรื่อง การป้องกันโรคที่พบได้บ่อยสำหรับสามเณร

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ปัญหาสุขภาพของสามเณร เช่น โรคผิวหนัง โรคทางสายตา โรคพยาธิ โรคกระเพาะอาหาร โรคไข้หวัด และโรคอุจจาระร่วง เป็นต้น ล้วนเป็นผลมาจากการที่สามเณรมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นสามเณรจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้อง ในเรื่องการป้องกันโรคต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการป้องกันโรคได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร อันจะส่งผลให้สามเณรมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ พร้อมเป็นศาสนทายาทสืบต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว สามเณรมีความสามารถดังนี้

- 1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการเกิดปัญหาสุขภาพได้
- 2.อธิบายหลักธรรมสำหรับการป้องกันโรคสำหรับสามเณร
- 2.อธิบายถึงหลักการป้องกันโรคได้
- 3.ตระหนักและเห็นคุณค่าของการป้องกันโรคได้
- 3.เสนอแนวทางการป้องกันโรคได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

- 1.วิถีชีวิตของสามเณรกับการเกิดปัญหาสุขภาพ
- 2.หลักธรรมสำหรับการป้องกันโรคสำหรับสามเณร
- 3.แนวทางการป้องกันโรคสำหรับสามเณร

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1.ครูนำภาพ ข้าว และสถิติเกี่ยวกับ “การเจ็บป่วยของสามเณร” มาแสดงให้สามเณรดู จากนั้นครูสอบถามความรู้สึกรู้สึกของสามเณรต่อภาพ ข้าว และสถิติดังกล่าว

2.ครูสอบถามสามเณรว่ามีสาเหตุใดบ้างที่เป็นสาเหตุของการเจ็บป่วยของสามเณร โดยครูจดคำตอบของสามเณรไว้บนกระดาน จากนั้นครูยกตัวอย่างสาเหตุของการเจ็บป่วยสามเณรแล้วสอบถามแนวทางการแก้ไขปัญหานั้น

3.ครูกล่าวถึงความสำคัญของการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค เพื่อยังเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค”

2.ขั้นกิจกรรม

1.ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง “แบบประเมินอาการและการเจ็บป่วยของสามเณรในรอบ 3 เดือน” จากนั้นครูให้สามเณรทำแบบประเมิน เมื่อสามเณรทำแบบประเมินเรียบร้อยแล้ว ครูจึงแจ้งผลการประเมินให้กับสามเณร เพื่อให้สามเณรรู้ถึงข้อมูลอาการและการเจ็บป่วยของตนเอง เพื่อกระตุ้นให้สามเณรสนใจบทเรียนมากขึ้น และครูชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของรักษาสุขภาพให้ถูกต้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตของสามเณร

2.ครูให้สามเณรแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

3.ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการเกิดปัญหาสุขภาพ” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับความสัมพันธ์ของการเจ็บป่วย และให้สามเณรจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครูได้ตั้งคำถามให้สามเณรแสดงคำตอบดังนี้

“วิถีชีวิตของสามเณรกับความสัมพันธ์ของการเกิดปัญหาสุขภาพ” ได้อย่างไร

- 1.ปัญหาสุขภาพจากการดูแลรักษาร่างกาย และของใช้ไม่สะอาด
2. ปัญหาสุขภาพจากการฉันทานอาหารและน้ำ
3. ปัญหาสุขภาพจากสิ่งแวดล้อมภายในวัด
- 4.ปัญหาสุขภาพจากการได้รับควันธูป ควันไฟ
- 5.ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการไม่สวมรองเท้า
- 6.ปัญหาสุขภาพจากการใช้แสงสว่างน้อย

4.ครูสุ่มสามเณร 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆฟัง

5.ครูอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมและการป้องกันโรคในประเด็น ดังนี้

- 1.การที่สามเณรถือศีล 10
- 2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75
- 3.การที่สามเณร เดินบิณฑบาตด้วยเท้าเปล่า กวาดลานวัด
- 4.การที่สามเณรต้องอาศัยอยู่ด้วยกันจำนวนมากเสี่ยงต่อโรคติดต่อ

ทางเดินหายใจ

- 3.การที่สามเณรอ่านหนังสือในกุฏิ แสงสว่างไม่เพียงพอ
- 4.การที่สามเณรอยู่ร่วมกันกับคนอื่น ๆ และสภาพแวดล้อมของวัดเอื้อต่อการเกิดปัญหาสุขภาพ (ความชื้น)
- 5.การเกิดปัญหาฟันผุ ขูดหินปูน เพราะไม่ได้รับการดูแลจากทันตแพทย์ ฉันทาอาหารรสจัดที่ญาติโยม ถวาย
- 6.ความสะอาดของห้องน้ำ ห้องส้วม อุปกรณ์อาบน้ำ อุปกรณ์ทำความสะอาด การขาดแคลนน้ำ
- 7.การที่สามเณรต้องสัมผัสกับควั่นรูป ดอกไม้
- 8.สัตว์เลี้ยงจรจัดเช่น สุนัข แมว ในวัด

6.ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับการป้องกันโรคสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน จากนั้นครูอธิบายถึงการนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรค มาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้น สืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ที่ยึดหลักธรรมในการดำรงสมณเพศ ประกอบกับสามเณรศึกษาด้านพระไตรปิฎก ดังนั้นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลประโยชน์สูงสุดทั้งในการเข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้และสุขภาพ โดยครูอธิบายแนวทางการป้องกันโรคตามหลักธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร ดังนี้

- 1.หลัก “ภavana4” ใช้อธิบายเพื่อ ความสัมพันธ์ของสุขภาพทั้ง 4 มิติ
- 2.หลัก “อริยสัจ 4” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง การแก้ปัญหาตามสาเหตุ
- 3.หลัก “อายุสสธรรม” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง ธรรมะเพื่อการมีสุขภาพแข็งแรง
- 4.หลัก “การบริหารกาย” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง การบริหารกายเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

8.ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการป้องกันโรคสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังนี้

- 1.การป้องกันโรคผิวหนัง
- 2.การป้องกันโรคสายตา
- 3.การป้องกันโรคพยาธิ
- 4.การป้องกันโรคกระเพาะอาหาร
- 5.การป้องกันโรคไข้หวัด
- 6.การป้องกันโรคฉี่หนู
- 7.การป้องกันโรคฟันผุ
- 8.การป้องกันโรคภูมิแพ้

9.การป้องกันโรคอุจจาระร่วง

10.การได้รับวัคซีน เช่น วัคซีนการป้องกันโรคไขหวัดใหญ่ วัคซีนบาดทะยัก วัคซีนโรคพิษสุนัขบ้า

11.การตรวจร่างกาย 10 ท่า

9.ครูแจกใบงานที่ 3 เรื่อง “การฝึกปฏิบัติการตรวจร่างกาย 10 ท่า” โดยครูให้สามเณรฝึกปฏิบัติการตรวจร่างกาย 10 ท่า

3.ขั้นสรุป

ครูและสามเณรร่วมกันสรุปถึงแนวทางวิธีการป้องกันโรคที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร
สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- 1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวการป้องกันโรคสำหรับสามเณร”
- 2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการการป้องกันโรคสำหรับสามเณร”
- 3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “แบบประเมินอาการและการเจ็บป่วยของสามเณรในรอบ 3 เดือน”
- 4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการเกิดปัญหาสุขภาพ”
- 5.ใบงานที่ 3 เรื่อง “การฝึกปฏิบัติการตรวจร่างกาย 10 ท่า”
- 6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ
7. ภาพ “การเจ็บป่วยของสามเณร”

การประเมินผล

- 1.สังเกตการตอบคำถามของสามเณร
- 2.สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสามเณร
- 3.สังเกตการทำงานกลุ่มของสามเณร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

เรื่อง สุขภาพกับสิ่งแวดล้อม

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสมส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพการเจ็บป่วย เช่น โรคไข้เลือดออก โรคที่เกี่ยวข้องกับระบบหายใจ การได้รับพิษจากสัตว์ เป็นต้น ดังนั้นสามเณร จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้องในเรื่องแนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมในวัดและโรงเรียนที่เหมาะสม เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร อันจะส่งผลให้สามเณรมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ พร้อมเป็นศาสนทายาทสืบต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว สามเณรมีความสามารถดังนี้

- 1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับความสัมพันธ์ของการเกิดปัญหาสุขภาพที่มีสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมภายในวัดได้
- 2.อธิบายหลักธรรมสำหรับเป็นแนวการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพสำหรับสามเณร
- 2.อธิบายถึงแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดภาวะการมีสุขภาพดีได้
- 3.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดภาวะการมีสุขภาพดีได้
- 4.เสนอแนวทางของการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดภาวะการมีสุขภาพดีได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

- 1.วิถีชีวิตของสามเณรกับสิ่งแวดล้อมในวัด
- 2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพสำหรับสามเณร
- 3.แนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมในวัดให้เอื้อกับสุขภาพ

กระบวนการเรียนรู้

1. ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน

- 1.ครูนำภาพสิ่งแวดล้อมภายในวัดที่สัมพันธ์กับการเกิดปัญหาสุขภาพ เช่น มีแหล่งน้ำขัง อูจจาระสุนัข แมว ต้นไม้รกทึบ แล้วสอบถามความรู้สึกของสามเณรต่อภาพดังกล่าว

2.ครูสอบถามสามเณรถึงสิ่งแวดล้อมภายในวัดที่ครูนำมาแสดงให้ดู ว่ามีความสัมพันธ์กับการเกิดปัญหาสุขภาพอย่างไรได้บ้าง โดยครูจดบันทึกคำตอบของสามเณรไว้บนกระดาน

3.ครูกล่าวถึงความสำคัญของการเกิดปัญหาสุขภาพที่มีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อม เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “สุขภาพกับสิ่งแวดล้อม”

2.ขั้นกิจกรรม

1.ครูให้สามเณรแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

2.ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง “สิ่งแวดล้อมภายในวัดที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับสิ่งแวดล้อมภายในวัดที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและให้สามเณรจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครูได้ตั้งคำถามให้สามเณรแสดงคำตอบดังนี้

1.ให้สามเณรระบุสิ่งแวดล้อมภายในวัดใดที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ

2.สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอยู่ที่บริเวณใดของวัดและโรงเรียน

3.ครูสุ่มสามเณร 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆฟัง

4.ครูอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพในประเด็น ดังนี้

1.การรักษาความสะอาดของแหล่งน้ำ น้ำขัง (โรคจากยุง) (ความเครียดทัศนียภาพไม่ดี) (हनोनपयति प्रलित)

2.แหล่งกำจัดขยะมูลฝอย (ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากระบบชีววิทยาของวัด)

3.การมีสัตว์อาศัยอยู่ในบริเวณวัด เช่น สุนัข แมว สัตว์เลี้ยงคลาน แมลงวัน (ปัญหาสุขภาพ)

4.ฉาปนสถาน (เมรุเผาศพ) ที่ไม่ถูกสุขลักษณะ

5. กุฎี ขาดอากาศถ่ายเท

5.ครูสุ่มสอบถามสามเณรถึงแนวการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร

6.ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน จากนั้นครูอธิบายถึงการนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้น สืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ที่ยึดหลักธรรมในการดำรงสมณเพศ ประกอบกับสามเณรศึกษาในแผนกบาลีด้วย ดังนั้นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลประโยชน์สูงสุดทั้งในการเข้าใจหลักธรรมอย่าง

ถ่องแท้และสุขภาพ โดยครูอธิบายแนวทางการการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพตามหลักธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร ดังนี้

- 1.หลักอายุสธรรม ใช้อธิบายถึงการปฏิบัติเพื่อสุขภาพที่แข็งแรง
- 2.หลักอริยสัจ 4 ใช้อธิบายถึงการพิจารณาการแก้ไขปัญหาตามสาเหตุ
- 3.หลักภavana 4 ใช้อธิบายถึงความสัมพันธ์ของสุขภาพทั้ง 4 มิติ

7. ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังนี้

- 1.การจัดการสิ่งแวดล้อมของแหล่งน้ำ (น้ำขัง น้ำเน่าเสีย)
- 2.การรักษาความสะอาดของสิ่งปฏิกูลจากสัตว์
- 3.การกำจัดขยะมูลฝอย
- 4.แนวทางการดำเนินงานวัดส่งเสริมสุขภาพ

8.ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง”การสำรวจสิ่งแวดล้อมและการสำรวจส้วมภายในวัดและโรงเรียน” ของกระทรวงสาธารณสุข โดยครูให้สามเณรแต่ละกลุ่มทำการสำรวจสิ่งแวดล้อมและการสำรวจส้วมภายในวัดและโรงเรียน โดยครูกำหนดให้นำเสนอผลการสำรวจในสัปดาห์ถัดไป

3.ขั้นสรุป

ครูและสามเณรร่วมกันสรุปถึงแนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมภายในวัดเพื่อสุขภาพ

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพสำหรับสามเณร”

2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพสำหรับสามเณร”

3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “สิ่งแวดล้อมภายในวัดที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ”

4.ใบงานที่ 2 เรื่อง ”การสำรวจสิ่งแวดล้อมและการสำรวจส้วมภายในวัดและโรงเรียน”

5.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ

6.ภาพสิ่งแวดล้อมภายในวัดที่สัมพันธ์กับการเกิดปัญหาสุขภาพ เช่น มีแหล่งน้ำขัง

อุจจาระสุนัข แมว ต้นไม้รกทึบ

การประเมินผล

- 1.สังเกตการตอบคำถามของสามเณร
- 2.สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสามเณร
- 3.สังเกตการทำงานกลุ่มของสามเณร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง หลักการบริหารกายสำหรับสามเณร

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การบริหารกายเป็นการทำให้ระบบไหลเวียนของโลหิต ระบบขับถ่ายของเสียของร่างกายทำงานได้ดีขึ้น และยังช่วยให้กล้ามเนื้อแข็งแรง รวมถึงจัดไขมันส่วนเกินได้ด้วย ดังนั้นสามเณรจำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้อง ในเรื่องหลักการบริหารกาย เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารกายได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร อันจะส่งผลให้สามเณรมีสุภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ พร้อมเป็นศาสนทายาทสืบต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว สามเณรมีความสามารถดังนี้

1. วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการบริหารกายได้
2. อธิบายถึงหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการบริการกายสำหรับสามเณรได้
3. อธิบายถึงแนวทางการบริหารกายสำหรับสามเณรได้
4. ตระหนักและเห็นคุณค่าของการบริหารกายที่มีต่อสุขภาพร่างกายได้
5. เสนอแนวทางการบริหารกายที่มีต่อสุขภาพร่างกายได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารกายสำหรับสามเณรตามแนวพระพุทธศาสนา
2. หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการบริการกายสำหรับสามเณร
3. แนวทางการบริหารกายสำหรับสามเณร

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสนทนากับสามเณรถึงประสบการณ์การบริหารกายของสามเณร และให้สามเณรยกตัวอย่างกิจกรรมการบริหารกายที่เคยปฏิบัติ
2. ครูให้สามเณรยกตัวอย่างประโยชน์ของการบริหารกายที่มีต่อสุขภาพ
3. ครูกล่าวถึงความสำคัญของการบริหารกาย เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “หลักการบริหารกายสำหรับสามเณร”

2. ชี้นกิจกรรม

1. ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินพฤติกรรมการบริหารกาย” ของกระทรวงสาธารณสุข จากนั้นครูให้สามเณรทำแบบประเมิน เมื่อสามเณรทำแบบประเมินเรียบร้อยแล้ว

ครูจึงแจ้งผลการประเมินให้กับสามเณร เพื่อให้สามเณรรู้ถึงข้อมูลพฤติกรรมการบริหารกายของตนเอง เพื่อกระตุ้นให้สามเณรสนใจบทเรียนมากขึ้น และครูชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารกายเพื่อสุขภาพของสามเณร

2.ครูให้สามเณรแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

3.ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการบริหารกาย” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับการบริหารกาย และให้สามเณรจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครูได้ตั้งคำถามให้สามเณรแสดงคำตอบดังนี้

1.สามเณรมีข้อจำกัดการบริหารกายอย่างไรบ้าง

2.สามเณรสามารถการบริหารกายด้วยรูปแบบใดได้บ้าง

3.มีสถานที่ใดบ้างที่สามารถบริหารกายภายในเขตวัดและโรงเรียนได้

4.ครูสุ่มสามเณร 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆฟัง

5.ครูอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการบริหารกายในประเด็น ดังนี้

1.การที่สามเณรถือศีล 10

2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสดยวัตร 75

3.การที่สามเณรต้องอยู่ในภาวะที่สำรวม

6.ครูสุ่มสอบถามสามเณรถึงแนวทางการบริการกายที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร

7.ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการบริการกายสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน จากนั้นครูอธิบายถึงการนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริการกายมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้น สืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ที่ยึดหลักธรรมในการดำรงสมณเพศ ประกอบกับสามเณรศึกษาในแผนกบาลีด้วย ดังนั้นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลประโยชน์สูงสุดทั้งในการเข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้และสุขภาพ โดยครูอธิบายแนวทางการบริการกายตามหลักธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร ดังนี้

1.ใช้หลัก “ภาวนา 4” เพื่ออธิบาย ความสัมพันธ์ของสุขภาพกาย จิต สันคัม และปัญญา

2.ใช้หลักธรรม “อานาปานสติ” เพื่ออธิบาย การควบคุมการกำหนดการหายใจเข้าออก

8.ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการบริการกายสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารกายสำหรับสามเณรตามแนว
พระพุทธศาสนา

2. หลักปฏิบัติทั่วไปในการบริหารกาย

3. รูปแบบการบริหารกาย

4. ข้อควรระวังในขณะบริหารกาย

5. ประโยชน์ของการบริหารกาย

8. ครูแจกใบงานที่ 3 เรื่อง “แนวทางการบริหารกายของข้าพเจ้า” โดยกำหนดให้สามเณร
เขียนแนวทางการบริหารกายตามความสนใจ

3. ขั้นสรุป

ครูและสามเณรร่วมกันสรุปถึงแนวทางการบริหารกายสำหรับสามเณร

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการบริการกายสำหรับสามเณร”
2. ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการบริการกายสำหรับสามเณร”
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินพฤติกรรมการบริหารกาย”
4. ใบงานที่ 2 เรื่อง “แนวทางการบริหารกายสำหรับสามเณร”
5. ใบงานที่ 3 เรื่อง “แนวทางการบริหารกายของข้าพเจ้า”
6. แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามของสามเณร มหาวิทยาลัย
2. สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสามเณร UNIVERSITY
3. สังเกตการทำงานกลุ่มของสามเณร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง รูปแบบการบริหารกายสำหรับสามเณร

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

รูปแบบการบริหารกายสำหรับสามเณร เช่น การบริหารกายด้วยโยคะ การบริหารกายเดิน บิณฑบาต การบริหารกายเดินจงกรม การกวาดลานวัด การบริหารกายเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพระบบหัวใจและหลอดเลือด การบริหารกายเพื่อความแข็งแรง ความทนทานของกล้ามเนื้อ และการบริหารกายเพื่อความยืดหยุ่น เป็นรูปแบบการบริหารกายที่สามเณรสามารถปฏิบัติได้ ดังนั้นสามเณรจำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้อง ในเรื่องรูปแบบการบริหารกายสำหรับสามเณรเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารกายได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร อันจะส่งผลให้สามเณรมีสุภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ พร้อมเป็นศาสนทายาทสืบต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว สามเณรมีความสามารถดังนี้

1. อธิบายและแสดงพฤติกรรมที่ตระหนักของการบริหารกายด้วยโยคะ การเดินบิณฑบาต การเดินจงกรม และการกวาดลานวัดได้
2. อธิบายและแสดงพฤติกรรมที่ตระหนักของการบริหารกายเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพระบบหัวใจและหลอดเลือดได้
3. อธิบายและแสดงพฤติกรรมที่ตระหนักของการบริหารกายเพื่อความแข็งแรง ความทนทานของกล้ามเนื้อได้
4. อธิบายและแสดงพฤติกรรมที่ตระหนักของการบริหารกายเพื่อความยืดหยุ่นได้
5. ฝึกปฏิบัติการบริหารกายด้วยรูปแบบต่างๆ ได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

1. การบริหารกายเดินบิณฑบาต
2. การบริหารกายเดินจงกรม
3. การบริหารกายด้วยโยคะที่เหมาะสม
4. การกวาดลานวัด
5. การปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ
6. การทำความสะอาด ที่พักอาศัย
5. รูปแบบการบริหารกายเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพระบบหัวใจและหลอดเลือด
6. รูปแบบการบริหารกายเพื่อความแข็งแรง ความทนทานของกล้ามเนื้อ

7.รูปแบบการบริหารกายเพื่อความยืดหยุ่น

กระบวนการเรียนรู้

1.ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1.ครูสนทนากับสามเณรถึงประสบการณ์การการบริหารกายสำหรับสามเณรด้วยรูปแบบต่างๆ เช่น การบริหารกายด้วยโยคะ การบริหารกายเดินบิณฑบาต การบริหารกายเดินจงกรม การกวาดลานวัด เป็นต้น

2.ครูให้สามเณรส่งตัวแทนสามเณร 1 คน ออกมาสาธิตการบริหารกายด้วยรูปแบบที่สามเณรเคยปฏิบัติ

3.ครูสอบถามสามเณรถึงความสำคัญของการบริหารกายด้วยรูปแบบต่างๆ เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “รูปแบบการบริหารกายสำหรับสามเณร”

2.ขั้นกิจกรรม

1.ครูแจกใบความรู้เรื่อง “รูปแบบการบริหารกายสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังนี้

- 1.การบริหารกายด้วยโยคะ
- 2.การบริหารกายเดินบิณฑบาต
- 3.การบริหารกายเดินจงกรม
- 4.การกวาดลานวัด
- 5.รูปแบบการบริหารกายเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพระบบหัวใจและหลอดเลือด
6. รูปแบบการบริหารกายเพื่อความแข็งแรง ความทนทานของกล้ามเนื้อ
7. รูปแบบการบริหารกายเพื่อความยืดหยุ่น
8. การบริหารกายด้วยยางยืด

2.ครูสาธิตวิธีการบริหารกายแต่ละรูปแบบ โดยกำหนดให้สามเณรมีการฝึกปฏิบัติตามไปด้วย

3.ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างวิธีการนำรูปแบบการบริหารกายต่างๆ ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

3. ชั้นสรุป

ครูและสามเณรร่วมกันสรุปถึงประโยชน์และความสำคัญของการใช้วิธีการบริหารกายสำหรับสามเณรในรูปแบบต่างๆ

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่อง “รูปแบบการบริหารกายสำหรับสามเณร”

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามของสามเณร
2. สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสามเณร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง นันทนาการสำหรับสามเณร

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการเข้าร่วมกิจกรรมทางนันทนาการของสามเณร เช่น การฟังเพลง ร้องเพลง ด้วยทำนองสรภัญญะ การทำกิจกรรมชมรมต่างๆ การฟังธรรม ปฏิบัติธรรม ศิลปหัตถกรรม และการช่วยเหลือสังคม เป็นต้น จะช่วยให้สามเณรมีการผ่อนคลายจากความเครียด เป็นการสนับสนุนการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รวมถึงเป็นการเพิ่มพูนทักษะทางสังคมของสามเณรได้อีกด้วย ดังนั้นสามเณรจำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้อง ในเรื่องของการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้เมื่อมีเวลาว่างได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร อันจะส่งผลให้สามเณรมีสุภาพร่างกายและจิตใจที่แข็งแรงสมบูรณ์ พร้อมเป็นศาสนทายาทสืบต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว สามเณรมีความสามารถดังนี้

- 1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการได้
- 2.อธิบายหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการสำหรับสามเณรได้
- 3.อธิบายแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการสำหรับสามเณรได้
- 4.ตระหนักและเห็นคุณค่าของการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการได้
- 5.เสนอแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

- 1.วิถีชีวิตของสามเณรกับกิจกรรมนันทนาการ
- 2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการสำหรับสามเณร
- 2.แนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการสำหรับสามเณร

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

- 1.ครูสนทนากับสามเณรถึงกิจกรรมที่สามเณรปฏิบัติเมื่อมีเวลาว่าง และให้สามเณรยกตัวอย่างประกอบ โดยครูจดบันทึกคำตอบของสามเณรไว้บนกระดาน
- 2.ครูให้สามเณรยกตัวอย่างประโยชน์ของกิจกรรมที่สามเณรปฏิบัติ

3. ครูกล่าวถึงความสำคัญของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “นันทนาการสำหรับสามเณร”

2. ขั้นตอนกิจกรรม

1. ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินการใช้เวลาว่างของสามเณร” จากนั้นครูให้สามเณร ทำแบบประเมิน เมื่อสามเณรทำแบบประเมินเรียบร้อยแล้ว ครูจึงแจ้งผลการประเมินให้กับสามเณร เพื่อให้สามเณรรู้ถึงข้อมูลพฤติกรรมที่ได้รับใช้เวลาว่างของตนเอง เพื่อกระตุ้นให้สามเณรสนใจบทเรียนมากขึ้น และครูชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในเวลาว่างของสามเณร

2. ครูให้สามเณรแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

3. ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการและให้สามเณรจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครูได้ตั้งคำถามให้สามเณรแสดงคำตอบดังนี้

ในการดำเนินชีวิตของสามเณรมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างไร

1. สามเณรใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมอะไรบ้าง

2. สามเณรประสบปัญหาหรือมีอุปสรรคใดบ้างในการทำกิจกรรมเมื่อมีเวลา

ว่าง

4. ครูสุ่มสามเณร 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆ ฟัง

5. ครูอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในประเด็น ดังนี้

1. การที่สามเณรถือศีล 10 มีข้อปฏิบัติในเรื่องการเว้นจากการฟ้อนรำ ขับร้อง เป็นต้น

2. การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75

3. การที่สามเณรยังอยู่ในช่วงวัยรุ่นควรมีกิจกรรมนันทนาการเพื่อช่วยในการผ่อนคลายความเครียด ลดปัญหาสุขภาพที่มีสาเหตุมาจากความเครียดได้

4. การที่สามเณรบางรูป อาจไม่ได้ศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมต่อในระดับสูงขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการทำให้สามเณร สามารถเลือกประกอบอาชีพได้

5. การเรียนรู้เรื่องกิจกรรมนันทนาการ สามเณรสามารถนำไปใช้เป็นกิจกรรมเสริมในการเผยแพร่ความรู้หรือการจัดกิจกรรมทางพุทธศาสนาได้

6. ครูสุ่มสอบถามสามเณรถึงแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร

7. ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักการสำหรับเป็นแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน จากนั้นครูอธิบายถึงการนำหลักการที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้น สืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ที่ยึดหลักการในการดำรงสมณเพศ ประกอบกับสามเณรศึกษาในแผนกบาลีด้วย ดังนั้นการนำหลักการมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลประโยชน์สูงสุดทั้งในการเข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้และสุขภาพ โดยครูอธิบายแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ตามหลักการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร ดังนี้

1. ใช้หลัก “ศีล 10” เพื่ออธิบาย ข้อกำหนดที่เว้นจากการฟ้อนรำ
ขับร้องเพลง

2. ใช้หลัก “เสขียวัตร 75” เพื่ออธิบาย ข้อประพฤติดังต่างๆของสามเณรที่
เหมาะกับ สมณเพศ

8. ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังนี้

1. รูปแบบนันทนาการที่สามเณรสามารถดำเนินการได้

- การสวดมนต์และฟังบทสวดด้วยทำนองสรภัญญะ

- การทำกิจกรรมชมรมต่างๆ

- ฟังธรรม ปฏิบัติธรรม

- ศิลปหัตถกรรม

- การดูสารคดี

- การทัศนศึกษา

- การช่วยเหลือสังคม

- การวาดภาพ

2. ประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

9. ครูแจกใบงานที่ 3 เรื่อง “การออกแบบกิจกรรมนันทนาการตามความสนใจของสามเณร” โดยให้สามเณรเขียนแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการตามความสนใจของสามเณร

3. ชั้นสรุป

ครูและสามเณรร่วมกันสรุปถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการสำหรับสามเณร

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการสำหรับสามเณร”
2. ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการสำหรับสามเณร”
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินการใช้เวลาว่างของสามเณร”
4. ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ”
5. ใบงานที่ 3 เรื่อง “การออกแบบกิจกรรมนันทนาการตามความสนใจของสามเณร”
6. แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามของสามเณร
2. สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสามเณร
3. สังเกตการทำงานกลุ่มของสามเณร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

เรื่อง พฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การที่สามเณรมีวิถีชีวิตประจำอยู่ในวัดและโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ อาจได้รับอันตรายหรือเกิดอุบัติเหตุจากการมีพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัย เช่น การจุดธูปเทียนที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาไฟไหม้ การได้รับอันตรายจากสัตว์มีพิษ สัตว์เลี้ยง การได้รับอันตรายจากสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ภายในวัด เป็นต้น ดังนั้นสามเณรจำเป็นต้องเรียนรู้อะไรบางอย่างเพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้อง ในเรื่องการป้องกันพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัย เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการดูแลความปลอดภัยให้กับตนเองได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร อันจะส่งผลให้สามเณรมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ พร้อมเป็นศาสนทายาทสืบต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว สามเณรมีความสามารถดังนี้

- 1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนได้
- 3.อธิบายถึงหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณรได้
- 2.อธิบายถึงสาเหตุและแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนได้
- 3.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของพฤติกรรมป้องกันการความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนได้
- 4.เสนอแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

- 1.วิถีชีวิตของสามเณรกับความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน
- 2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร
- 3.แนวทางการป้องกันพฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1.ครูนำภาพ ข้าว และสถิติเกี่ยวข้องกับ “ความไม่ปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน” มาแสดงให้สามเณรดู จากนั้นสอบถามความรู้สึกของสามเณรต่อ ภาพ สถิติ ข้าว ดังกล่าว

2.ครูสอบถามสามเณรถึงเรื่อง “ความไม่ปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน” โดยให้เล่ารายละเอียด ความรู้สึก และสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ

3.ครูกล่าวถึงความสำคัญของการป้องกันความไม่ปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “พฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน”

2. ขั้นตอนกิจกรรม

1.ครูให้สามเณรแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

2.ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน และให้สามเณรจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครูได้ตั้งคำถามให้สามเณรแสดงคำตอบดังนี้

1.มีสถานที่ใดบ้างภายในวัดและโรงเรียนบ้างที่เป็นจุดเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายและการเกิดอุบัติเหตุ

2.มีสาเหตุอะไรบ้างที่ทำให้ได้รับอันตรายและการเกิดอุบัติเหตุภายในวัดและโรงเรียน

3.ครูสุ่มสามเณร 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆฟัง

4.ครูอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนในประเด็น ดังนี้

1.การที่สามเณรถือศีล 10

2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75

3.วัดมีการจัดรูป เทียน เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาไฟไหม้

4.การได้รับอันตรายจากสัตว์มีพิษ สัตว์เลี้ยง

5.บริเวณบางส่วนของวัดมีจุดที่เปลี่ยว ต้นไม้รกทึบ

5.วัดมีบ่อน้ำ แม่น้ำ คลอง

6.การได้รับอันตรายจากสิ่งปลูกสร้าง

7.การได้รับอันตรายจากบุคคลแปลกหน้าที่เข้ามาในวัด

8. พื่นตามห้องต่างๆของวัดเป็นพื้นไม้ ทำให้มีการทำความสะอาดพื้นห้องต่างๆโดยการขัดจนขึ้นเงา ส่งผลต่อการสิ้นลัมได้

9. การสิ้นลัมในห้องน้ำ ห้องส้วม

6. ครูสุ่มสอบถามสามเณรถึงแนวทางการป้องกันอันตรายภายในวัดและโรงเรียนที่เหมาะสม และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร

7. ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน จากนั้นครูอธิบายถึงการนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน มาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้น สืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ที่ยึดหลักธรรมในการดำรงสมณเพศ ประกอบกับสามเณรศึกษาในแผนกบาลีด้วย ดังนั้นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลประโยชน์สูงสุดทั้งในการเข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้และสุขภาพ โดยครูอธิบายแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนตามหลักธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร ดังนี้

- 1.หลัก “ศีล 10” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง ธรรมยึดปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
- 3.หลัก “อบายมุข 6” เพื่อใช้อธิบายในเรื่องเหตุแห่งความพินาศ
- 4.หลัก “ธรรมมีอุปการะมาก 2” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง สติสัมปชัญญะ

8. ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังนี้

1. การป้องกันอันตรายจากการเกิดไฟไหม้
2. การป้องกันอันตรายจากสัตว์เลื้อย และสัตว์มีพิษ
3. การป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุทางน้ำ
4. การป้องกันอันตรายจากสิ่งปลูกสร้าง พื้นห้อง พื้นห้องน้ำ
5. การป้องกันอันตรายจากบุคคลแปลกหน้า

9. ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง “ การสำรวจจุดเสี่ยงได้รับอันตรายภายในวัดและโรงเรียน” โดยครูกำหนดให้สามเณรแต่ละกลุ่มสำรวจจุดเสี่ยงที่อาจได้รับอันตรายภายในวัด โดยให้บันทึกลงในใบงานที่ 2

3. ชั้นสรุป

ครูและสามเณรร่วมกันสรุปถึงแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร”

2. ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร”

3. ใบงานที่ 1 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน”

4. ใบงานที่ 2 เรื่อง “ การสำรวจจุดเสี่ยงได้รับอันตรายภายในวัดและโรงเรียน”

5. แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ

6. ภาพ “ความไม่ปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน”

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามของสามเณร
2. สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสามเณร
3. สังเกตการทำงานกลุ่มของสามเณร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

เรื่อง พฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียน

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การที่สามเณรมีวิถีชีวิตประจำวันที่ต้องออกเดินบิณฑบาต และการติดต่อผู้รู้ต่างๆ ภายนอกวัดและโรงเรียน อาจได้รับอันตรายหรือเกิดอุบัติเหตุจากการมีพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัย จากการเดินบิณฑบาต การใช้ถนน การโดยสารรถและเรือเป็นต้น ดังนั้นสามเณรจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้อง ในเรื่องการป้องกันพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัย เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการดูแลความปลอดภัยให้กับตนเองได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร อันจะส่งผลให้สามเณรมีสุภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์พร้อมเป็นศาสนทายาทสืบต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว สามเณรมีความสามารถดังนี้

1. วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนได้
2. อธิบายถึง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร”
3. อธิบายถึงสาเหตุและแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนได้
4. ตระหนักและเห็นคุณค่าของพฤติกรรมป้องกันความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนได้
5. เสนอแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

1. วิถีชีวิตของสามเณรกับความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียน
2. หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร
3. แนวทางการป้องกันพฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำภาพ สติติ ข่าว เกี่ยวข้องกับ “สามเณรประสบอุบัติเหตุทางท้องถนน” มาแสดงให้ สามเณรดู จากนั้นสอบถามความรู้สึกของสามเณรต่อ ภาพ สติติ ข่าว ดังกล่าว

2. ครูสอบถามสามเณรถึงเรื่อง “ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุของสามเณรเมื่ออยู่นอก บริเวณวัด” โดยให้เล่ารายละเอียด ความรู้สึก และสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ

3. ครูกล่าวถึงความสำคัญของการป้องกันความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียน เพื่อโยง เข้าสู่บทเรียนเรื่อง “พฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียน”

2. ขั้นกิจกรรม

1. ครูให้สามเณรแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

2. ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและ โรงเรียน” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและ โรงเรียน และให้สามเณรจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครูได้ตั้งคำถามให้สามเณรแสดงคำตอบดังนี้

1. มีสถานที่ใดบ้างภายนอกวัดและโรงเรียนบ้างที่เป็นจุดเสี่ยงต่อการได้รับ อันตรายและการเกิดอุบัติเหตุ

2. มีสาเหตุอะไรบ้างที่ทำให้ได้รับอันตรายและการเกิดอุบัติเหตุภายนอกวัด และโรงเรียน

3. ครูสุ่มสามเณร 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆ ฟัง

4. ครูอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับ พฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนในประเด็น ดังนี้

1. การที่สามเณรถือศีล 10

2. การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75

3. การได้รับอันตรายจากการเดินบิณฑบาต (มองไม่เกิน 3 ก้าว) การใช้ ถนน การโดยสารรถและเรือ

4. การได้รับอันตรายจากบุคคลที่ไม่หวังดี

5. ครูสุ่มสอบถามสามเณรถึงแนวทางการป้องกันอันตรายภายนอกวัดและโรงเรียนที่เหมาะสม และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร

6. ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน จากนั้นครูอธิบายถึงการ

นำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียน มาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้น สืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ที่ยึดหลักธรรมในการดำรงสมณเพศ ประกอบกับสามเณรศึกษาในแผนกบาลีด้วย ดังนั้นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลประโยชน์สูงสุดทั้งในการเข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้และสุขภาพ โดยครูอธิบายแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนตามหลักธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร ดังนี้

- 1.หลัก “เบญจศีล” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง ธรรมะยึดปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
- 2.หลัก “เบญจธรรม” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง ธรรมะยึดปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
- 3.หลัก “อบายมุข 6” เพื่อใช้อธิบายในเรื่องเหตุแห่งความพินาศ
- 4.หลัก “ธรรมมีอุปการะมาก 2” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง สติสัมปชัญญะ

7.ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังนี้

- 1.การป้องกันอันตรายขณะเดินบิณฑบาต
- 2.การระมัดระวังสัตว์มีพิษในขณะเดินจงกรมในป่า
- 2.การป้องกันอันตรายจากการโดยสารรถและเรือ
- 3.การป้องกันอันตรายจากบุคคลที่ไม่หวังดี

8.ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง “ การสำรวจจุดเสี่ยงได้รับอันตรายภายนอกวัดและโรงเรียน ” โดยครูกำหนดให้สามเณรแต่ละกลุ่มสำรวจจุดเสี่ยงที่อาจได้รับอันตรายภายนอกวัดและโรงเรียน โดยให้บันทึกลงในใบงานที่ 2

3.ขั้นสรุป

ครูและสามเณรร่วมกันสรุปถึงแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียน

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- 1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร”
- 2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการป้องกันพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร”

3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมความปลอดภัยภายนอกวัดและโรงเรียน”

4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “ การสำรวจจุดเสี่ยงได้รับอันตรายภายนอกวัดและโรงเรียน”

5.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ

6.ภาพ “สามเณรประสบอุบัติเหตุทางท้องถนน”

การประเมินผล

1.สังเกตการตอบคำถามของสามเณร

2.สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสามเณร

3.สังเกตการทำงานกลุ่มของสามเณร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

เรื่อง การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

พฤติกรรมการใช้สารเสพติด เป็นพฤติกรรมที่นำไปสู่การเกิดปัญหาสุขภาพและปัญหาสังคม อื่นๆตามมา ดังนั้นสามเณรจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้องในเรื่องการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร อันจะส่งผลให้สามเณรมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่แข็งแรงสมบูรณ์ และปลอดภัยจากอันตราย พร้อมเป็นศาสนทายาทสืบต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว สามเณรมีความสามารถดังนี้

- 1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดได้
- 2.อธิบายถึงหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดสำหรับสามเณร
- 3.อธิบายถึงแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดได้
- 4.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดได้
- 5.เสนอแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

- 1.วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด
- 2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดสำหรับสามเณร
- 3.แนวทางการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

- 1.ครูนำภาพ สติติ ข้าว ที่เกี่ยวข้องกับภัยจากการใช้สารเสพติดมาแสดงให้สามเณรดู จากนั้นสอบถามความรู้สึกของสามเณรเกี่ยวกับภาพ สติติ ข้าว ดังกล่าว

2.ครูสอบถามสามเณรถึงประสบการณ์การใช้สารเสพติดของสามเณร แล้วให้สามเณรเล่าถึงความรู้สึกที่ได้จากการใช้สารเสพติด

3.ครูสนทนากับสามเณรถึงภัยและผลกระทบของการใช้สารเสพติด เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด”

2.ขั้นกิจกรรม

1.ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินพฤติกรรมการใช้สารเสพติด” จากนั้นครูให้สามเณรทำแบบประเมิน เมื่อสามเณรทำแบบประเมินเรียบร้อยแล้ว ครูจึงแจ้งผลการประเมินให้กับสามเณร เพื่อให้สามเณรรู้ถึงข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเสพติด เพื่อกระตุ้นให้สามเณรสนใจบทเรียนมากขึ้น และครูชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ใช้สารเสพติดที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของสามเณร

2.ครูให้สามเณรแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

3.ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด และให้สามเณรจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครูได้ตั้งคำถามให้สามเณรแสดงคำตอบดังนี้

1.สามเณรเคยเห็นเพื่อนใช้สารเสพติดอะไรบ้าง

2.สามเณรใช้สารเสพติดจากสาเหตุอะไร

3.สถานที่ใดในวัดและโรงเรียนที่มีการใช้สารเสพติด

4.ครูสุ่มสามเณร 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆ ฟัง

5.ครูอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด ในประเด็น ดังนี้

1.การที่สามเณรถือศีล 10

2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75

3.การที่สามเณรมาจากหลากหลายพื้นที่ ครอบครั้ว ฐานะครอบครั้ว

4.การที่สามเณรอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม

5.การที่มีผู้คนแปลกหน้าเข้ามาในวัด มีกลุ่มเด็กวัด

6.การที่ไม่มีผู้ปกครองดูแลตลอดเวลา

7.การที่มีจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในวัด มีการใช้สารเสพติด

8.การที่พุทธศาสนิกชนถวายสารเสพติด เช่น บุหรี่ เครื่องดื่มประเภท

ชูกำลัง

6.ครูสุ่มสอบถามสามเณรถึงแนวทางการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร

7.ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน จากนั้นครูอธิบายถึงการนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้น สืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ที่ยึดหลักธรรมในการดำรงสมณเพศ ประกอบกับสามเณรศึกษาในแผนกบาลีด้วย ดังนั้นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลประโยชน์สูงสุดทั้งในการเข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้และสุขภาพ โดยครูอธิบายแนวทางการหลีกเลี่ยงพฤติกรรม การใช้สารเสพติด ตามหลักธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร ดังนี้

- 1.หลัก “อบายมุข 6” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง เหตุแห่งความพินาศ
- 2.หลัก “เบญจศีล” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง ธรรมแห่งการยึดการปฏิบัติ
- 3.หลัก “เบญจธรรม” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง ธรรมแห่งการยึดการปฏิบัติ
- 4.หลัก “มิตรแท้ มิตรเทียม” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง การคบเพื่อน
- 5.หลัก “ปัญญา 3” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง หลักแห่งการพิจารณาผลดี ผล

ไม่ดี

6.หลัก “สาราณียธรรม 6” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง ธรรมะแห่งการทำสิ่งที่มีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

- 7.หลัก “สังคหวัตถุ 4” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง ธรรมะแห่งการเกื้อกูลกัน
- 8.หลัก “โยนิโสมนสิการ” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง หลักคิดด้วยเหตุผล
- 9.หลัก “กัลยาณมิตร 7” เพื่อใช้อธิบายในเรื่อง คุณธรรม 7 ประการ

สำหรับมิตรแท้

8.ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด” ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังนี้

- 1.การหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงจากการถูกชักชวนใช้สารเสพติด
- 2.การสังเกตบุคคลที่มีแนวโน้มหรือติดการใช้สารเสพติด
- 3.การใช้ทักษะการปฏิเสธ

9.ครูแจกใบงานที่ 3 เรื่อง “การสำรวจจุดเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดภายในและภายนอกวัดและโรงเรียน” โดยครูมอบหมายให้สามเณรสำรวจแหล่งภายในวัดและโรงเรียนที่เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด แล้วให้สามเณรทำแผนที่ เพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียนในสัปดาห์ถัดไป

3. ชั้นสรุป

ครูและสามเณรร่วมกันสรุปถึงแนวทางการปฏิบัติตนให้พ้นจากการใช้สารเสพติด

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดสำหรับสามเณร”

2. ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด”

3. ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินพฤติกรรมการใช้สารเสพติดและพฤติกรรมของสามเณรที่ใช้สารเสพติด”

4. ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด”

5. ใบงานที่ 3 เรื่อง “การสำรวจจุดเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดภายในและภายนอกวัดและโรงเรียน”

6. แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ

7. ภาพที่เกี่ยวข้องกับภัยจากการใช้สารเสพติด

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามของสามเณร

2. สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสามเณร

3. สังเกตการทำงานกลุ่มของสามเณร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 19

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การปฐมพยาบาลเบื้องต้น

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การปฐมพยาบาลเบื้องต้นมีความสำคัญมาก เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ ได้รับอันตราย และการเจ็บป่วยต่างๆในเบื้องต้นก่อนที่ร่างกายจะได้รับอันตรายมากขึ้น ดังนั้น สามเณรจำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้อง ในเรื่องหลักการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บและการเจ็บป่วยได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร อันจะส่งผลให้สามารถลดปัญหาจากการได้รับบาดเจ็บและการเจ็บป่วยได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้
- 2.อธิบายถึงหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับสามเณร
- 3.อธิบายถึงแนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับสามเณรได้
- 4.แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้
- 5.เสนอแนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

- 1.วิถีชีวิตของสามเณรกับการได้รับการบาดเจ็บ อันตราย
- 2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับสามเณร
- 3.แนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับสามเณร

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1.ครูยกเหตุการณ์การได้รับการบาดเจ็บและอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้กับสามเณร เช่น การถูกงูกัด การโดนสุนัขกัด แมวกัด การเป็นลมจากความร้อน แล้วสอบถามสามเณรว่าหากไม่ได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้น จะส่งผลอย่างไรกับสามเณร โดยครูเขียนคำตอบของสามเณรบนกระดาน

2.ครูสอบถามประสบการณ์การปฐมพยาบาลของสามเณร

2.ครูกล่าวถึงความสำคัญของการช่วยเหลือชีวิตเบื้องต้น เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “ปฐมพยาบาลเบื้องต้น”

2. ชั้นกิจกรรม

1. ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง “การสำรวจการได้รับการช่วยเหลือและการเป็นผู้ช่วยเหลือการปฐมพยาบาลสามเณรในรอบ 3 เดือน” จากนั้นครูให้สามเณรทำแบบประเมิน เมื่อสามเณรทำแบบประเมินเรียบร้อยแล้ว ครูจึงแจ้งผลการประเมินให้กับสามเณร เพื่อให้สามเณรรู้ถึงข้อมูลพฤติกรรม การได้รับการช่วยเหลือและการเป็นผู้ช่วยเหลือการปฐมพยาบาลของตนเอง เพื่อกระตุ้นให้สามเณรสนใจบทเรียนมากขึ้น และครูชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการปฐมพยาบาลเบื้องต้นของสามเณร

2. ครูให้สามเณรแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

3. ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการปฐมพยาบาล” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับการปฐมพยาบาล และให้สามเณรจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครูได้ตั้งคำถามให้สามเณรแสดงคำตอบดังนี้

ในการดำเนินชีวิตของสามเณรมีความสัมพันธ์กับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นอย่างไร

1. ภาวะฉุกเฉินที่ได้รับการปฐมพยาบาลของสามเณรมีอะไรบ้าง
2. สามเณรมีแนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้นอย่างไร
4. ครูสุ่มสามเณร 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆ ฟัง
5. ครูอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นในประเด็น ดังนี้

1. การที่สามเณรถือศีล 10
2. การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เจริญวัตร 75
3. สามเณรอาจได้รับบาดเจ็บจากการมีบาดแผลจากการใช้อุปกรณ์ทางการเกษตร ซึ่งสามเณรอาจไม่มีความชำนาญในการใช้อุปกรณ์เหล่านี้ มีโอกาสเสี่ยงในการได้รับบาดเจ็บ
4. สามเณรอาจได้รับบาดเจ็บจากการมีกระดูกเคลื่อน ข้อเคล็ด กระดูกหัก เพราะ การหกล้ม
5. สามเณรอาจได้รับสารพิษ พวก กรด ต่าง เพราะ การรู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่า สารเคมีเหล่านั้นมีอันตราย หรือ จากการใช้ด้วยความประมาทเลินเล่อ อาจได้รับอันตรายจากสารเคมีที่อาจกระเด็นเข้าตาหรือถูกเนื้อตัวได้
6. สามเณรได้รับอันตรายจากสัตว์ เพราะ ในวัดสุนัขและแมวจำนวนมาก หรือสัตว์เลื้อยคลานเพราะชอบมาอาศัยเนื่องจากในวัดมีต้นไม้ และความชื้นซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์เหล่านี้ได้ ทั้งยังได้รับอันตรายจากเชื้อโรคที่มาจากสัตว์ เช่น พืชสุนัขบ้า เป็นต้น

7.สามเณรอาจได้รับอันตรายจากการล้ากน้ำ หรือ จมน้ำ หมดสติ เพราะ อาจเกิดจากการล้ากน้ำ คคะมำลงสระน้ำ หรือ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ในการแอบลงไปเล่น ในแหล่งน้ำตามธรรมชาติแล้วอาจเกิดอาการเป็นตะคริว มีโอกาสในการจมน้ำได้

8.การไม่มีบุคลากรทางการแพทย์และทางสาธารณสุข ดูแลหรือตรวจ สุขภาพ เป็นระยะ ทำให้ ไม่ทราบว่า ภาวะของสุขภาพมีปัญหอะไรบ้าง ต้องดูแลหรือป้องกันสุขภาพ เรื่องอะไรบ้าง รวมทั้งขาดการได้รับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม

9.สามเณร และเพื่อนสามเณรเป็นบุคคลที่ช่วยเหลือเบื้องต้นก่อนแจ้ง ผู้ใหญ่

10.ในวัดและโรงเรียนมีสมุนไพรที่จำเป็นหาได้โดยง่าย

6.ครูสุ่มสอบถามสามเณรถึงแนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้นที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ วิถีชีวิตของสามเณร

7.ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้น สำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน จากนั้นครูอธิบายถึงการนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฐม พยาบาลเบื้องต้นมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้น สืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ที่ยึด หลักธรรมในการดำรงสมณเพศ ประกอบกับสามเณรศึกษาในแผนกบาลีด้วย ดังนั้นการนำหลักธรรม มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลประโยชน์สูงสุดทั้งในการเข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้และ สุขภาพ โดยครูอธิบายแนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้นตามหลักธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของ สามเณร ดังนี้

- 1.ใช้หลัก “ขันติ” เพื่ออธิบายในเรื่อง ความอดทน
- 2.ใช้หลัก “ทมะ” เพื่ออธิบายในเรื่อง ความอดทน
- 3.ใช้หลัก “ธรรมมีอุปการะมาก 2 “เพื่ออธิบายในเรื่อง สติลัมปชชัญญะ
- 4.ใช้หลัก “อาณานิคม” เพื่ออธิบายในเรื่อง การกำหนดลมหายใจเข้า-ออก
- 5.ใช้หลักโพชฌงค์ เพื่ออธิบายในเรื่อง บทสวดมนต์เพื่อการมีสติ
- 6.หลัก “มนุษยธรรม” เพื่อใช้อธิบายเรื่อง การช่วยเหลือเพื่อน มนุษย์
- 7.หลัก “สังคหวัตถุ 4” เพื่อใช้อธิบายเรื่อง การช่วยเหลือเพื่อน มนุษย์

8.หลัก “พรหมวิหาร 4” เพื่อใช้อธิบายเรื่อง การช่วยเหลือเพื่อน

มนุษย์

8.ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังนี้

1.คุณสมบัติของผู้ปฐมพยาบาลและการประเมินผู้ได้รับบาดเจ็บ

2.การห้ามเลือดและการปฐมพยาบาลบาดแผล

3.การปฐมพยาบาลผู้ป่วยกระดูกหัก ข้อเคล็ด ข้อเคล็ด

4.การปฐมพยาบาลผู้ได้รับอันตรายจากสัตว์และสารพิษ

5.ภาวะฉุกเฉิน เช่น การสำลัก ภาวะช็อก การจมน้ำ การช่วย

ฟื้นคืนชีพ

6.การใช้ ไอ อาการเจ็บคอ

7. การใช้ยาสมุนไพรที่หาได้ในโรงเรียนและวัด เช่น พริก ตะไคร้

มะกรูด ใบเตย

8. ครูแจกใบงานที่ 3 เรื่อง “การฝึกปฏิบัติการปฐมพยาบาลเบื้องต้น” โดยกำหนดสถานการณ์ต่างๆ ให้สามเณรแต่ละกลุ่มฝึกปฏิบัติการปฐมพยาบาลเบื้องต้นดังนี้

กลุ่มที่ 1 การเกิดบาดแผลจากโดนมีดบาด

กลุ่มที่ 2 กระดูกหัก

กลุ่มที่ 3 การโดนงูกัด

3.ขั้นสรุป

ครูและสามเณรร่วมกันสรุปถึงแนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับสามเณร”

2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับสามเณร”

3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “การสำรวจการได้รับการช่วยเหลือและการเป็นผู้ช่วยเหลือการปฐมพยาบาลสามเณรในรอบ 3 เดือน”

4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการปฐมพยาบาล”

5.ใบงานที่ 3 เรื่อง “การฝึกปฏิบัติการปฐมพยาบาลเบื้องต้น”

6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ

การประเมินผล

1. สั้งเกิดการตอบค้ำถามของสามเณร
2. สั้งเกิดการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสามเณร
3. สั้งเกิดการทำงานกลุ่มของสามเณร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 20

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

เรื่อง การใช้ยา การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์และการรับสื่อเพื่อการดูแลสุขภาพ ระยะเวลา 1 ชั่วโมง
สาระสำคัญ

การบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียน เช่น การจัดให้ห้องพยาบาล การบริการยาที่จำเป็น การให้ข้อมูลด้านสุขภาพแก่สามเณรนั้น เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นการให้การดูแลสุขภาพในเบื้องต้น ดังนั้นสามเณรจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้อง ในเรื่องหลักการจัดห้องพยาบาล การใช้ยาที่ถูกต้อง การเลือกใช้สื่อที่เหมาะสม เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร อันจะส่งผลให้สามเณรมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์พร้อมเป็นศาสนทายาทสืบต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับการได้รับบริการสุขภาพได้
- 2.อธิบายถึงหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร
- 3.อธิบายถึงแนวทางการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร
- 4.ตระหนักและเห็นคุณค่าของการแนวทางการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณรได้
- 5.เสนอแนวทางการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณรได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

- 1.วิถีชีวิตของสามเณรกับการได้รับบริการสุขภาพ
- 2.หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร
- 3.แนวทางการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

- 1.ครูสนทนากับนักเรียนถึงประสบการณ์การใช้ห้องพยาบาล และการใช้ยาเมื่อมีอาการเจ็บป่วยเกิดขึ้นภายในวัดและโรงเรียน
- 2.ครูสอบถามนักเรียนถึงห้องพยาบาลและยาว่าควรมีลักษณะอย่างไรบ้างในตามความคิดของนักเรียน
- 3.ครูกล่าวถึงความสำคัญของการใช้ห้องพยาบาลและการใช้ยา เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียนเรื่อง “การจัดบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียน”

2. ขั้นตอนกิจกรรม

1. ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง “การสำรวจการใช้ยาเพื่อการรักษาของนักเรียนในรอบ 3 เดือน” จากนั้นครูให้นักเรียนทำแบบประเมิน เมื่อนักเรียนทำแบบประเมินเรียบร้อยแล้ว ครูจึงแจ้งผลการประเมินให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนรู้ถึงข้อมูลพฤติกรรมการใช้ยาของตนเอง เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจทบทเรียนมากขึ้น และครูชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้ยาให้ปลอดภัยของสามเณร

2. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

3. ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการได้รับบริการสุขภาพ” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับการได้รับการบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียน และให้นักเรียนจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครูได้ตั้งคำถามให้นักเรียนแสดงคำตอบดังนี้

ในการดำเนินชีวิตของสามเณรมีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องพยาบาลและการใช้ยาอย่างไร

1. นักเรียนเคยได้เข้าใช้ห้องพยาบาลที่วัดหรือวัดและโรงเรียนหรือไม่ และเข้าไปใช้บริการเพราะสาเหตุใดบ้าง

2. เมื่อมีอาการเจ็บป่วยเกิดขึ้น นักเรียนเลือกใช้ยารักษาอาการเบื้องต้นอย่างไร

3. นักเรียนสังเกตยาที่หมดอายุอย่างไรบ้าง

4. ครูสุ่มนักเรียน 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆ ฟัง

5. ครูอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียนในประเด็น ดังนี้

1. การที่สามเณรถือศีล 10

2. การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เจริญวัตร 75

3. วัดและโรงเรียนพระปริยัติธรรม ควรมีห้องพยาบาล เพราะห่างไกลจากสถานบริการสาธารณสุข ไม่มีบุคลากรทางการแพทย์ดูแล

4. วัดและวัดและโรงเรียนเป็นศูนย์รวม พุทธศาสนิกชน บางครั้งพุทธศาสนิกชนมีอาการเจ็บป่วย ต้องใช้กะทันหัน

5. การที่สามเณรอยู่ในลักษณะการจำวัดที่วัดและโรงเรียนหรือวัด ต้องมีห้องพยาบาล หรือ ยาที่พร้อม

6. สามเณรต้องเรียนรู้ถึงชื่อยา วันหมดอายุ การใช้ยา ข้อบ่งใช้ต่าง ๆ และการใช้อุปกรณ์เครื่องมือเบื้องต้น

6.ครูสุ่มสอบถามนักเรียนถึงแนวทางการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร

7.ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร” ให้กับนักเรียนทุกคน จากนั้นครูอธิบายถึงการนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียนเบื้องต้นมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้นสืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ที่ยึดหลักธรรมในการดำรงสมณเพศ ประกอบกับสามเณรศึกษาในแผนกบาลีด้วย ดังนั้นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลประโยชน์สูงสุดทั้งในการเข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้และสุขภาพ โดยครูอธิบายแนวทางการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียนตามหลักธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร ดังนี้

- 1.หลัก “มนุษยธรรม” เพื่อใช้อธิบายเรื่อง การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์
- 2.หลัก “สังคหวัตถุ 4” เพื่อใช้อธิบายเรื่อง การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์
- 3.หลัก “พรหมวิหาร 4” เพื่อใช้อธิบายเรื่อง การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์
- 4.ใช้หลัก “ปัญญา 3” เพื่ออธิบายถึงการให้เหตุผลในการพิจารณาข้อมูล

ต่างๆ

8.ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร” ให้กับนักเรียนทุกคน ครูและนักเรียนร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ดังนี้

- 1.หลักการจัดห้องพยาบาล
- 2.หลักการจัดตู้ยา
- 3.หลักการใช้ยา
- 4.การจัดมุมสุขภาพ
- 5.การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์และสื่อเพื่อการดูแลสุขภาพ

9.ครูแจกใบงานที่ 3 เรื่อง “การผลิตสื่อเพื่อสุขภาพ” ครูมอบหมายให้แต่ละกลุ่มออกแบบสื่อเพื่อการดูแลสุขภาพ เช่น การทำแผ่นพับ การจัดบอร์ด การจัดมุมสุขภาพ

3.ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงแนวทางการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียน(การใช้ห้องพยาบาล การใช้ยา และการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์และสื่อเพื่อการดูแลสุขภาพ)

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร”

2. ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการรับบริการสุขภาพในวัดและโรงเรียนสำหรับสามเณร”

3. ใบงานที่ 1 เรื่อง “การสำรวจการใช้ยาเพื่อการรักษาของนักเรียนในรอบ 3 เดือน”

4. ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการได้รับบริการสุขภาพ”

5. ใบงานที่ 3 เรื่อง “การผลิตสื่อเพื่อสุขภาพ”

6. แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามของนักเรียน

2. สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักเรียน

3. สังเกตการทำงานกลุ่มของนักเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 21

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

เรื่อง ทักษะการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณร

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจของสามเณรในกรณีที่มีปัญหา มีเรื่องไม่สบายใจ วัยรุ่นอาจมีทางออกในการผ่อนคลายปัญหามากกว่า เนื่องจาก สามารถพูดคุยกับพ่อแม่ ญาติพี่น้องในบ้านได้ แต่สามเณรอาจไม่กล้าปรึกษาใคร เป็นผลให้เกิดความเครียดได้ง่าย หรือ ในกรณีที่อาจมีอารมณ์หงา เศร้า เพราะต้องรับกับการเปลี่ยนแปลงทางสถานภาพ จากบุคคลธรรมดาเป็นสามเณร ซึ่งมีเรื่องของข้อบัญญัติมาเกี่ยวข้อง จึงอาจทำให้มีปัญหาทางจิตใจมากกว่าวัยรุ่น การฝึกการอธิบายและฝึกปฏิบัติทักษะการให้คำปรึกษาและทักษะการโน้มน้าวใจจะมีส่วนช่วยให้สามเณรสามารถให้คำปรึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว สามเณรมีความสามารถดังนี้

1. วิเคราะห์ถึงวิถีชีวิตของสามเณรกับบทบาทการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจได้
2. อธิบายถึงหลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณร
3. อธิบายถึงแนวทางการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณรได้
4. แสดงพฤติกรรมที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณรได้

สามเณรได้

5. เสนอและฝึกปฏิบัติแนวทางการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณรได้

สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา

1. วิถีชีวิตของสามเณรกับการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจ
2. หลักธรรมสำหรับเป็นแนวทางการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณร
3. แนวทางการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณร

กระบวนการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสนทนากับสามเณรถึงประสบการณ์การให้คำปรึกษา และการโน้มน้าวใจของสามเณร แล้วสอบถามถึงผลของการให้คำปรึกษา

2.ครูสอบถามสามเณรว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้สามเณรไม่สามารถให้คำปรึกษา และการโน้มน้าวใจเพื่อนได้

3.ครูกล่าวถึงความสำคัญของการให้คำปรึกษา และการโน้มน้าวใจ เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียน เรื่อง “การสื่อสารทางด้านสุขภาพ”

2.ขั้นกิจกรรม

1.ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินการให้คำปรึกษา” ของกระทรวงสาธารณสุข จากนั้นครูให้สามเณรทำแบบประเมิน เมื่อสามเณรทำแบบประเมินเรียบร้อยแล้ว ครูจึงแจ้งผลการประเมินให้กับสามเณร เพื่อให้สามเณรรู้ถึงข้อมูลพฤติกรรมการให้คำปรึกษาของตนเอง เพื่อกระตุ้นให้สามเณรสนใจบทเรียนมากขึ้น และครูชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจของสามเณร

2.ครูให้สามเณรแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 รูป

3.ครูแจกใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจ” และแบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ จากนั้นครูให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายและวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรกับการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจ” และให้สามเณรจดบันทึกลงในแบบบันทึก ที่ครูได้ตั้งคำถามให้สามเณรแสดงคำตอบดังนี้

1.สามเณรส่วนใหญ่มาปรึกษาเพื่อนสามเณรด้วยกันเรื่องใดบ้าง

2.สามเณรเคยโน้มน้าวใจเพื่อนในเรื่องใดบ้าง

3.ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจมีอย่างไรบ้าง

4.ครูสุ่มสามเณร 1 กลุ่ม นำเสนอคำตอบให้เพื่อนๆฟัง

5.ครูอธิบายถึงข้อบัญญัติที่สามเณรพึงปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจในประเด็น ดังนี้

1.การที่สามเณรถือศีล 10

2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสดยวัตร 75

3.สามเณรอยู่ร่วมกัน ใกล้ชิดกันจำเป็นต้องมีหลักการให้คำปรึกษา เพราะไม่รู้ปรึกษาใครก็ปรึกษาเพื่อน

4.สามเณรอยู่ในช่วงวัยรุ่น ด้วยการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม ทำให้ต้องมีการโน้มน้าวใจ

4.สามเณรมีการสื่อสารกับพุทธศาสนิกชน ดังนั้นเป็นที่พึง สามเณรพูดอะไร ชาวบ้านก็เชื่อฟัง ดังนั้นควรมีเทคนิคในหลักการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจ

6.ครูสุ่มสอบถามสามเณรถึงแนวการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร

7.ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน จากนั้นครูอธิบายถึงการนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจ มาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้น สืบเนื่องจากสามเณรเป็นผู้ที่ยึดหลักธรรมในการดำรงสมณเพศ ประกอบกับสามเณรศึกษาในแผนกบาลีด้วย ดังนั้นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลประโยชน์สูงสุดทั้งในการเข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้และสุขภาพ โดยครูอธิบายแนวการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจตามหลักธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสามเณร ดังนี้

1. มนุษยธรรม เพื่อหลัก การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์
2. คีล 10 เพื่อหลัก แห่งความประพฤติดี
3. สังคหวัตถุ 4 เพื่อการสงเคราะห์เพื่อนมนุษย์
4. พรหมวิหาร 4 ธรรมประจำใจของคนดี
5. ปัญญา 3 หลักแห่งการพิจารณาข้อมูลต่างๆ
6. โยนิโสมนสิการ หลักแห่งการคิดแบบมีเหตุผล

8.ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณร” ให้กับสามเณรทุกคน ครูและสามเณรร่วมกันศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังนี้

- 1.หลักทักษะการให้คำปรึกษา
- 2.หลักทักษะการโน้มน้าวใจ

8. ครูแจกใบงานที่ 3 เรื่อง “การฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจ” โดยกำหนดสถานการณ์ต่างๆ ให้สามเณรแต่ละกลุ่มฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจดังนี้

- กลุ่มที่ 1 ปรึกษาเรื่องปัญหาความเครียด
- กลุ่มที่ 2 ปรึกษาเรื่องการนอนไม่หลับ
- กลุ่มที่ 3 โน้มน้าวใจรับประทานผัก
- กลุ่มที่ 4 โน้มน้าวใจให้เลิกใช้สารเสพติด
- กลุ่มที่ 5 โน้มน้าวใจให้บริหารกาย

3.ขั้นสรุป

ครูและสามเณรร่วมกันสรุปถึงแนวทางการให้คำปรึกษา และการโน้มน้าวใจของสามเณร

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- 1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “หลักธรรมสำหรับเป็นแนวการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณร”
- 2.ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “แนวทางการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจสำหรับสามเณร”

- 3.ใบงานที่ 1 เรื่อง “การประเมินการให้คำปรึกษา”
- 4.ใบงานที่ 2 เรื่อง “วิถีชีวิตของสามเณรกับการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจ”
- 5.ใบงานที่ 3 เรื่อง “การฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจ”
- 6.แบบบันทึกการวิเคราะห์วิถีชีวิตของสามเณรที่สัมพันธ์กับสุขภาพ

การประเมินผล

- 1.สังเกตการตอบคำถามของสามเณร
- 2.สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสามเณร
- 3.สังเกตการทำงานกลุ่มของสามเณร

ภาคผนวก ง

วิธีชีวิตและข้อจำกัดของสามเณรในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิถีชีวิตและข้อจำกัดของสามเณรในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้	วิถีชีวิตและข้อจำกัดของสามเณร
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1</p> <p>หลักการฉันทนภัตตาหารสำหรับสามเณร</p>	<p>1.การที่สามเณรถือศีล 10 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในการเว้นการบริโภคอาหารหลังเที่ยงวันไปแล้ว</p> <p>2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสดยวัตร 75 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในหมวด “โภชนปฏิสังยุต” ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมารยาทที่ควรประพฤติในการรับบิณฑบาต และการฉันทนภัตตาหาร</p> <p>3.การที่สามเณรฉันทนภัตตาหารได้เพียง 2 มื้อ ส่งผลให้ได้รับสารอาหารไม่ครบถ้วนตามความต้องการของร่างกาย</p> <p>4.การฉันทนภัตตาหารที่พุทธศาสนิกชนมาถวายนั้น อาจเป็นข้อจำกัดที่ทำให้สามเณรไม่สามารถเลือกฉันทนภัตตาหารได้ ทำให้ได้รับสารอาหารที่ไม่เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย</p>
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2</p> <p>ปัญหาภาวะโภชนาการของสามเณร</p>	<p>1.การที่สามเณรถือศีล 10 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในการเว้นการฉันทนภัตตาหารหลังเที่ยงวันไปแล้ว</p> <p>2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสดยวัตร 75 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในหมวด “โภชนปฏิสังยุต” ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมารยาทที่ควรประพฤติในการรับบิณฑบาต และการฉันทนภัตตาหาร</p> <p>3. การที่สามเณรฉันทนภัตตาหารที่มีส่วนประกอบของไขมัน กะทิ และการขาดการบริหารกายส่งผลให้เกิดปัญหาภาวะโภชนาการเกินเกณฑ์ได้</p> <p>4. การที่สามเณรฉันทนภัตตาหารได้เพียง 2 มื้อ และปัญหาการสุขาภิบาลอาหารและสิ่งแวดล้อม เช่น การมีน้ำขัง น้ำเน่าเสียและอาหารที่ปนเปื้อนพยาธิ และปัญหาสุขอนามัยส่วนบุคคลในเรื่องของการรักษาความสะอาด ส่งผลให้เกิดปัญหาภาวะโภชนาการต่ำกว่าเกณฑ์ได้</p>

แผนการจัด จัดการ	วิถีชีวิตและข้อจำกัดของสามเณร
<p style="text-align: center;">แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 สุขปฏิบัติในการฉันภัตตาหาร</p>	<p>1.การที่สามเณรถือศีล 10 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในการเว้นการบริโภคอาหารหลังเที่ยงวันไปแล้ว (อาหารที่ได้รับการถวายช่วงเช้า มีการบุด เสียบ หากนำมาฉันในวันถัดไป)</p> <p>2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสดยวัตร 75 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในหมวด “โภชนปฏิสังยุต” ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิริยามารยาทที่ควรประพฤติในการรับบิณฑบาต และการฉันภัตตาหาร</p> <p>3.การที่สามเณรอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นๆ ทำให้มีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการฉันอาหารได้ เช่น การไม่ล้างมือก่อนการฉันอาหาร การไม่ใช้ช้อนกลาง เป็นต้น</p> <p>4.การที่สามเณรดำรงอยู่ในสมณเพศ จะต้องมีการรับบิณฑบาตจากพุทธศาสนิกชนและการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาต่างๆที่พุทธศาสนิกชนนำภัตตาหารมาถวาย และอาจต้องมีการฉันภัตตาหารต่อหน้าพุทธศาสนิกชนด้วยเหตุนี้สามเณรจำเป็นต้องเรียนรู้กิริยามารยาทที่ควรประพฤติในการรับบิณฑบาต และการฉันภัตตาหาร</p> <p>5.การที่สามเณรได้รับการถวายอาหารต่างๆ จากพุทธศาสนิกชน ดังนั้นสามเณรพึงต้องเรียนรู้ และสามารถปฏิบัติในเรื่องของการสังเกตความปลอดภัยจากอาหาร เช่น วันหมดอายุของอาหาร ลักษณะของอาหารที่บูดเน่าเสีย อาหารที่มีการปนเปื้อนสารพิษ วิธีการล้างผัก ผลไม้ เพื่อการมีสุขภาพที่ดี</p> <p>6.ภาชนะสำหรับการใส่อาหารของสามเณร คือ บาตรพระ สามเณรต้องสามารถความสะอาดบาตรพระได้ถูกต้อง</p>

แผนการจัด จัดการ	วิถีชีวิตและข้อจำกัดของสามเณร
<p style="text-align: center;">แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนของสามเณรต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ</p>	<p>1. การที่สามเณรถือศีล 10 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในการเว้นการประพฤติดิพิศพรหมจรรย์ การเว้นจากของเมา การเว้นจากการฟ้อนรำ การขับร้อง</p> <p>2. การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสนิยวัตร 75 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในหมวด “สารูป” ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิริยามารยาทที่ควรประพฤติในเวลาเข้าไปในหมู่บ้าน การนุ่งห่ม การสำรวม การระวังอิริยาบถ การพูดคุยให้อยู่ในอาการที่เหมาะสม</p> <p>3. การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย สืบเนื่องจากสามเณรไม่สามารถระบายนามณ์ทางเพศ โดยการสำเร็จความใคร่ได้ การเกิดภาวะฝืนเปียก</p> <p>4. การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ สืบเนื่องจาก สามเณรต้องถือศีล ต้องควบคุมอารมณ์ทางเพศ เพื่อไม่ให้ผิดข้อบัญญัติ ต้องไม่หมกมุ่น ต้องมีสติ ต้องไม่โดนโน้มน้าวใจไปสู่เหตุแห่งการเกิดอารมณ์ทางเพศ</p> <p>5. การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม สืบเนื่องจาก สามเณรมีการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนสามเณรด้วยกัน (โรงเรียนประจำ) และการที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นส่งผลให้เกิดการคล้อยตามเพื่อน ถูกชักจูงไปมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การชู้สาวเสพติด การดูสื่อลามกได้ง่าย อีกทั้งการปรึกษาเรื่องเพศอาจได้รับคำแนะนำจากครู ผู้ดูแลได้น้อย สามเณรต้องปรึกษาจากเพื่อนสามเณรด้วยกัน</p>

แผนการ จัดการ	วิถีชีวิตและข้อจำกัดของสามเณร
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5</p> <p>สุขอนามัยทางเพศของสามเณร</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การที่สามเณรถือศีล 10 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในการเว้นจากการตัดทรงดอกไม้ของหอม และเครื่องลูบไล้ 2. การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในหมวด “สารูป” ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิริยามารยาทที่ควรประพฤติในเวลาเข้าไปในหมู่บ้าน การนุ่งห่ม การสำรวม การระวังอิริยาบถ การพูดคุยให้อยู่ในอาการที่เหมาะสม 3. การที่สามเณรอยู่ร่วมกับสามเณรจำนวนมาก ส่งผลเรื่องความสะอาด จำนวนห้องน้ำ การขาดแคลนน้ำ การขาดแคลนอุปกรณ์ทำความสะอาดเช่น สบู่ 4. การที่สามเณรไม่ใช้สารระงับกลิ่นกาย เนื่องจากเข้าใจว่าเป็นเครื่องสำอาง แต่สามารถใช้ได้ เพราะถือว่าเป็นยา 5. การที่สามเณรต้องพบประชาชน เพื่อเป็นศาสนทายาท จึงจำเป็นต้องรักษาความสะอาด 6. สภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ความอับชื้น การไม่โดนแสงแดดของผ้าเช็ดตัว (เชื้อรา สังกั) 7. การที่สามเณรไม่สวมกางเกงใน (เกิดโรคไส้เลื่อน)

แผนการ จัดการ	วิถีชีวิตและข้อจำกัดของสามเณร
<p style="text-align: center;">แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 การป้องกันโรคติดต่อทางอวัยวะและภัยทางเพศ</p>	<p>1.การที่สามเณรถือศีล 10 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในการเว้นจากกาประพฤติดิิดพรหมจรรย์ เว้นจากการร่วมประเวณี และการเว้นจากสุราเมรัย</p> <p>2. การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสดขยวัตร 75 ซึ่งมีข้อปฏิบัติในหมวด “สารูป” ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมารยาทที่ควรประพฤติในเวลาเข้าไปในหมู่บ้าน การนุ่งห่ม การสำรวม การระวังอิริยาบถ การพูดคุยให้อยู่ในอาการที่เหมาะสม</p> <p>3.การที่สามเณรอยู่ร่วมกันกับเพื่อน (เพื่อนสามเณร เต้กัวัด) จำนวนมาก ส่งผลการใช้สิ่งของร่วมกัน การรกร่วมเพศ การถูกล่วงละเมิดทางเพศ การถูกชักจูงและการโน้มน้าวใจจากเพื่อน อาจก่อให้เกิดปัญหาทางเพศตามมาได้</p> <p>4.สถานที่ในวัดและโรงเรียน มีจุดที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยทางเพศ เช่น อาคารและสถานที่ที่ลับตาคน สภาพของสิ่งแวดล้อมที่ปกคลุมไปด้วยต้นไม้จนเกิดเป็นสถานที่เปลี่ยว และการที่มีบุคคลเข้ามาดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในวัดจำนวนมาก</p>

แผนการ จัดการ	วิถีชีวิตและข้อจำกัดของสามเณร
<p style="text-align: center;">แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 ความเครียดและการจัดการกับความเครียด</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.การที่สามเณรถือศีล 10 2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75 3.การที่สามเณรยังอยู่ในวัยรุ่นเช่นเดียวกับสามเณรทั่วไป แต่วิถีชีวิตมีความต่างกัน เพราะสามเณรต้องยึดถือหลักทางพุทธบัญญัติ ศีล ข้อประพฤติปฏิบัติต่างๆ การสำรวม การกินข้าว 2 มื้อ 4.การที่สามเณรอยู่ไกลจากครอบครัว ไม่ได้อยู่กับครอบครัว คิดถึงบ้าน 5.การที่สามเณรอยู่ในศีล ไม่สามารถระบายเครียดได้โดยการเล่นกีฬา ร้องเพลง เทียว 6.เมื่อมีความเครียดไม่สามารถปรึกษาครอบครัว มีเพียงเพื่อนสามเณร หรือครูผู้ปกครอง 7.การเปลี่ยนสถานที่อยู่อาศัย นอน นอนในวัด เจ็บ ไม่ได้นอนกับพ่อแม่ 8.การตื่นแต่เช้าเพื่อเดินบิณฑบาต การนอนตามระยะเวลาที่กำหนด การนอนน้อย 9.การไม่สามารถแต่งกายเหมือนสามเณรทั่วไปได้ 10.การปลงผม ไม่สามารถจัดแต่งทรงผม 11.การแสดงความรักกับเพศตรงข้าม ไม่สามารถทำได้ ห่างไกลคนรัก

แผนการจัดการ	วิถีชีวิตและข้อจำกัดของสามเณร
<p style="text-align: center;">แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมของสามเณร</p>	<p>1.การที่สามเณรถือศีล 10</p> <p>2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75 ซึ่งมีข้อปฏิบัติดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> -หมวด “สารูป” เกี่ยวข้องกับ กิริยามารยาทที่ควรประพฤติในเวลาเข้าไปในหมู่บ้าน เริ่มตั้งแต่การนุ่งห่ม การสำรวม ระวางอิริยาบถ การพูดคุย ให้อยู่ในอาคารที่เหมาะสม -หมวด “โภชนปฏิบัติสังยุต” เกี่ยวข้องกับ กิริยามารยาทที่ควรประพฤติในการรับ บิณฑบาต และการฉันภัตตาหาร -หมวด “ธรรมเทศนาปฏิบัติสังยุต” เกี่ยวข้องกับ กิริยามารยาทในการแสดงธรรมแก่ผู้อื่น -หมวด “ปกิณกะ” เกี่ยวข้องกับ กิริยามารยาทในการถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ <p>3.การที่สามเณรมีวิถีชีวิตที่ต้องอยู่ร่วมกับเพื่อนสามเณรหรือเด็กวัดด้วยกันตลอดเวลา จะต้องปฏิบัติสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และอาจส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาหระหว่างบุคคลขึ้นได้ นอกจากนี้การอยู่ร่วมกันแบบกลุ่มเพื่อนย่อมมีการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ รวมถึงการถูกชุกงูหรือการโน้มน้าวใจได้</p> <p>4.การที่สามเณรมีการพบพุทธศาสนิกชนตลอดเวลา ต้องเป็นผู้สำรวมเหมาะแก่การกราบไหว้ เคารพ การสื่อสารต่างๆ</p>
<p style="text-align: center;">แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 การสร้างสัมพันธภาพในวัดและโรงเรียน</p>	<p>1.การที่สามเณรถือศีล 10</p> <p>2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75</p> <p>3.การที่สามเณรได้ยึดหลักปฏิบัติตามข้อบัญญัติทางพระพุทธศาสนา ทำให้สามเณรสามารถเป็นผู้ให้คำปรึกษา โน้มน้าวใจ และเสนอแนวทางต่างๆ ในการทำให้สมาชิกในวัดและโรงเรียนมีความสุข</p>

แผนการจัดการ จัดการ	วิถีชีวิตและข้อจำกัดของสามเณร
<p style="text-align: center;">แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 พฤติกรรมดูแลสุขภาพส่วนบุคคล</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.การที่สามเณรถือศีล 10 2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75 3.การที่สามเณรอยู่ร่วมกันจำนวนมาก การใช้สิ่งของร่วมกันเป็นเรื่องที่เกิดขึ้น เช่น การใช้ห้องน้ำ เครื่องนุ่งห่ม 4.การที่สามเณรอยู่ในสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และวัด ที่มีสภาพอากาศร้อนชื้น 5.การที่สามเณรอยู่ในที่พักที่มีการระบายอากาศ และความสะอาดที่ยังไม่ดี 6.การมีจำนวนห้องน้ำ ห้องส้วมไม่เพียงพอ และความสะอาดอุปกรณ์ทำความสะอาด 7.การที่ไม่มีผู้ดูแลตลอดเวลา เหมือนกับที่บ้าน 8.การที่สามเณรไม่สวมรองเท้า 9.การที่ไม่มีบุคลากรทางการแพทย์เข้ามาดูแล 10.การรับประทานอาหารที่มีรสชาติจัด เนื่องจากพุทธศาสนิกชนถวาย
<p style="text-align: center;">แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.การที่สามเณรถือศีล 10 2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75 3.การที่สามเณรเดินบิณฑบาตรด้วยเท้าเปล่า กวาดลานวัด 4.การที่สามเณรต้องอาศัยอยู่ด้วยกันจำนวนหลายคน เสี่ยงต่อโรคติดต่อทางเดินหายใจ 5.การที่สามเณรอ่านหนังสือในกุฏิ แสงสว่างไม่เพียงพอ 6.การที่สามเณรอยู่ร่วมกันกับคนอื่น ๆ และชีววิทยาของวัดเอื้อต่อการเกิดปัญหาสุขภาพ (ความชื้น) 7.การเกิดปัญหาฟันผุ ขูดหินปูน เพราะไม่ได้รับการดูแลจากทันตแพทย์ กินอาหารรสชาติหวานจากญาติโยม ถวาย 8.ความสะอาดของห้องน้ำ ห้องส้วม อุปกรณ์อาบน้ำ อุปกรณ์ทำความสะอาด การขาดแคลนน้ำ 9.การที่สามเณรต้องสัมผัสกับควั่นรูป ดอกไม้

แผนการ จัดการ	วิถีชีวิตและข้อจำกัดของสามเณร
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 สุขภาพกับสิ่งแวดล้อม	<ol style="list-style-type: none"> 1.การรักษาความสะอาดของแหล่งน้ำ น้ำขัง (โรคจากยุง) (ความเครียด ทักษะสภาพไม่ดี) (หนองพวยาธิ ปรสิด) 2.แหล่งกำจัดขยะมูลฝอย (ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากระบบชีววิทยาของวัด) 3.การมีสัตว์อาศัยอยู่ในบริเวณวัด เช่น สุนัข แมว สัตว์เลี้ยงคลานแมลงวัน (ปัญหาสุขภาพ)
เรียนรู้ที่ 13 หลักการ บริหารกาย	<ol style="list-style-type: none"> 1.การที่สามเณรถือศีล 10 2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75 3.การที่สามเณรต้องอยู่ในภาวะที่สำรวม
เรียนรู้ที่ 14 รูปแบบการ บริหารกายเพื่อ สุขภาพ	<ol style="list-style-type: none"> 1.การที่สามเณรถือศีล 10 2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75 3.การที่สามเณรต้องอยู่ในภาวะที่สำรวม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 นันทนาการสำหรับสามเณร	<ol style="list-style-type: none"> 1.การที่สามเณรถือศีล 10 มีข้อปฏิบัติในเรื่องการเว้นจากการพ้อนรำ ขับร้อง เป็นต้น 2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75 3.การที่สามเณรยังอยู่ในช่วงวัยรุ่นควรมีกิจกรรมนันทนาการเพื่อช่วยในการผ่อนคลายความเครียด ลดปัญหาสุขภาพที่มีสาเหตุมาจากความเครียดได้ 4.การที่สามเณรบางรูป อาจไม่ได้ศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมต่อในระดับสูงขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการทำให้สามเณร สามารถเลือกประกอบอาชีพได้ 5.การเรียนรู้เรื่องกิจกรรมนันทนาการ สามเณรสามารถนำไปใช้เป็นกิจกรรมเสริมในการเผยแพร่ความรู้หรือการจัดกิจกรรมทางพุทธศาสนาได้

แผนการจัดการ จัดการ	วิถีชีวิตและข้อจำกัดของสามเณร
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 พฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1.การที่สามเณรถือศีล 10 2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75 3.วัดมีการจัดรูป เทียน เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาไฟไหม้ 4.การได้รับอันตรายจากสัตว์มีพิษ สัตว์เลี้ยง 5.บริเวณบางส่วนของวัดมีจุดที่เปลี่ยว ต้นไม้รกทึบ 6.วัดมีบ่อน้ำ แม่น้ำ คลอง 7.การได้รับอันตรายจากสิ่งปลูกสร้าง 8.การได้รับอันตรายจากบุคคลแปลกหน้าที่เข้ามาในวัด 9.พื้นตามห้องต่างๆของวัดเป็นพื้นไม้ ทำให้มีการทำความสะอาดพื้นห้องต่างๆโดยการขัดจนขึ้นเงา ส่งผลต่อการลื่นล้มได้ 10.การลื่นล้มในห้องน้ำ ห้องส้วม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17 พฤติกรรมความปลอดภัยภายในวัดและโรงเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1.การที่สามเณรถือศีล 10 2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75 3.การได้รับอันตรายจากการเดินบิณฑบาต (มองไม่เกิน 3 ก้าว) การใช้ถนน การโดยสารรถและเรือ 4.การได้รับอันตรายจากบุคคลที่ไม่หวังดี
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18 ภัยจากยาเสพติด	<ol style="list-style-type: none"> 1.การที่สามเณรถือศีล 10 2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสด็จวัตร 75 3.การที่สามเณรมาจากหลากหลายพื้นที่ ครอบครัว ฐานะครอบครัว 4.การที่สามเณรอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม 5.การที่มีผู้คนแปลกหน้าเข้ามาในวัด มีกลุ่มเด็กวัด 6.การที่ไม่มีผู้ปกครองดูแลตลอดเวลา 7.การที่มีจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในวัด มีการใช้สารเสพติด 8.การที่พุทธศาสนิกชนถวายสารเสพติด เช่น บุหรี่

แผนการ จัดการ	วิถีชีวิตและข้อจำกัดของสามเณร
<p style="text-align: center;">แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 19 การปฐมพยาบาลเบื้องต้น</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.การที่สามเณรถือศีล 10 2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสดยวัตร 75 3.สามเณรอาจได้รับบาดเจ็บจากการมีบาดแผลจากการใช้อุปกรณ์ทางการเกษตร ซึ่งสามเณรอาจไม่มีความชำนาญในการใช้อุปกรณ์เหล่านี้ มีโอกาสเสี่ยงในการได้รับบาดเจ็บ 4.สามเณรอาจได้รับบาดเจ็บจากการมีกระดูกเคลื่อน ข้อเคล็ด กระดูกหัก เพราะ การหกล้ม 5.สามเณรอาจได้รับสารพิษ พวก กรด ต่าง เพราะ การรู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่า สารเคมีเหล่านั้นมีอันตราย หรือ จากการใช้ด้วยความประมาทเลินเล่อ อาจได้รับอันตรายจากสารเคมีที่อาจกระเด็นเข้าตาหรือถูกเนื้อตัวได้ 6.สามเณรได้รับอันตรายจากสัตว์ เพราะ ในวัดสุนัขและแมวจำนวนมาก หรือสัตว์เลื้อยคลานเพราะชอบมาอาศัยเนื่องจากในวัดมีต้นไม้ และความชื้นซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์เหล่านี้ได้ ทั้งยังได้รับอันตรายจากเชื้อโรคที่มาจากสัตว์ เช่น พืชสุนัขบ้า เป็นต้น 7.สามเณรอาจได้รับอันตรายจากการสำลักน้ำ หรือ จมน้ำ หมดสติ เพราะ อาจเกิดจากการลื่นล้ม หน้า คมมาลงสระน้ำ หรือ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ในการแอบลงไปเล่นในแหล่งน้ำตามธรรมชาติแล้วอาจเกิดอาการเป็นตะคริว มีโอกาสในการจมน้ำได้ 8.การไม่มีบุคลากรทางการแพทย์และทางสาธารณสุข ดูแลหรือตรวจสุขภาพ เป็นระยะ ทำให้ ไม่ทราบว่า ภาวะของสุขภาพมีปัญหาอะไรบ้าง ต้องดูแลหรือป้องกันสุขภาพเรื่องอะไรบ้าง รวมทั้งขาดการได้รับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม 9.สามเณร และเพื่อนสามเณรเป็นบุคคลที่ช่วยเหลือเบื้องต้นก่อนแจ้งผู้ใหญ่ 10.ในวัดและโรงเรียนมีสมุนไพรที่จำเป็นหาได้โดยง่าย

แผนการจัดการ จัดการ	วิถีชีวิตและข้อจำกัดของสามเณร
<p style="text-align: center;">แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 20 การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์และการรับสื่อเพื่อการ ดูแลสุขภาพ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.การที่สามเณรถือศีล 10 2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสดยวัตร 75 3.โรงเรียนพระปริยัติธรรม ควรมีห้องพยาบาล เพราะห่างไกลจากสถานบริการสาธารณสุข ไม่มีบุคลากรทางการแพทย์ดูแล 4.วัดและโรงเรียนเป็นศูนย์รวม พุทธศาสนิกชน บางครั้ง พุทธศาสนิกชนมีการเจ็บป่วย ต้องใช้กะทันหัน 5.การที่สามเณรอยู่ในลักษณะการจำวัดที่โรงเรียนหรือวัด ต้องมีห้องพยาบาล หรือ ยาที่พร้อม 6.สามเณรต้องเรียนรู้ถึงชื่อยา วันหมดอายุ การใช้ยา ข้อบ่งใช้ต่าง ๆ และการใช้อุปกรณ์เครื่องมือเบื้องต้น
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 21 ทักษะการให้ คำปรึกษาและ ทักษะการโน้มน้าวใจ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.การที่สามเณรถือศีล 10 2.การที่สามเณรถือปฏิบัติตามหลัก เสดยวัตร 75 3.สามเณรอยู่ร่วมกัน ใกล้ชิดกันจำเป็นต้องมีหลักการให้คำปรึกษา เพราะไม่รู้ปรึกษาใครก็ปรึกษาเพื่อน 4.สามเณรอยู่ในช่วงวัยรุ่น ด้วยการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม ทำให้ต้องมีการโน้มน้าวใจ 5.สามเณรมีการสื่อสารกับพุทธศาสนิกชน ดังนั้นเป็นที่พึง สามเณรพูดอะไร ชาวบ้านก็เชื่อฟัง ดังนั้นควรมีเทคนิคในหลักการให้คำปรึกษาและการโน้มน้าวใจ

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการการพัฒนาหลักสูตร
สุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

**ตัวอย่างผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการ
การพัฒนาหลักสูตรสุศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามแณรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม**

1.โรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

“อยากให้มืผู้มืประสบกการณัความเป็นอยู่ของพระภิกษุสามแณรในเรื่องความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันและเขียนตำราด้านนี้โดยเฉพาะ”

“โดยให้ผู้เขียนตำรา ควรให้ทำความเข้าใจในความเป็นจริงและให้เน้นเฉพาะในส่วนปริยัติธรรมโดยตรง พร้อมยกตัวอย่างประกอบในบทเรียนแต่ละเรื่องให้ชัดเจน”

“โดยให้ผู้เขียนตำราหลักสูตรนั้น ควรแนะนำกีฬาที่สามารถให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้โดยเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง โดยไม่เป็นปัญหาต่อสังคม

“โดยให้ผู้เขียนตำรา ควรเขียนเนื้อหาที่สามารถให้ผู้เรียนนำไปปฏิบัติได้ พร้อมยกตัวอย่างให้เห็น พร้อมรูปภาพ อุปกรณ์ วิธีการ ด้วยจะเป็นการดี”

2.โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา วัดสุทธาวาส

“หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้นี้ไม่ค่อยเหมาะสมกับการเป็นสมณะสา रूप ต้องการแก้ไขปัญหาโดยการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมโดยเฉพาะ โดยการนำหลักการปฏิบัติธรรมมาประยุกต์ผสมผสานกับวิชาสุศึกษา”

“เราไม่สามารถสอนหรือถวายนความรู้ท่านได้ถูกรื่อง โดยเฉพาะเรื่องเพศศึกษาและการทดสอบสมรรถภาพเชิงการปฏิบัติต้องการแก้ไขปัญหา โดยการหาเนื้อหาสาระที่มีความเหมาะสมกับสมณะสา रूपของท่าน”

“พื้นฐานการเรียนรู้นักเรียน นักเรียนมาจากหลากหลายที่หลายทาง รวมทั้งมีนักเรียนมาจากต่างประเทศด้วย ทำให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานที่ไม่เหมือนกัน ต้องใช้เวลาในการปรับพื้นฐานความรู้ให้เหมือนกัน”

3.โรงเรียนวัดกาญจนสิงหาสน์วิทยา

“ไม่รู้ว่าจะสอนอย่างไร ไม่รู้ว่าเนื้อหาที่ดีที่เหมาะสมเป็นอย่างไร หลักสูตรที่เหมาะสมคืออะไร อยากได้วิธีการสอนที่เหมาะสม เนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางๆ เน้นสอบทางทฤษฎี เนื้อหา

บางเรื่องไม่เหมาะสมกับพระณเร พระณเรถ้าต้องลงภาคปฏิบัติไม่รู้จะอย่างไรจะใช้กับพระณเรได้เหมาะสมก็เรื่อง”

4.โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาวัดเวตวันธรรมาวาส

“ภิกษุ สามณเร ส่วนมากจากชนบทเป็นคนยากจน การเรียนรูั การศึกษามักด้อย ขาดที่พึ่งทางกาย ใจ พ่อแม่ยากจน พ่อแม่หย่าร้าง อยู่อาศัยกับปู่ย่าตายาย ความสะอาดด้านที่อยู่อาศัยจึงไม่มีครบ เสื้อผ้าขาดแคลน ความยากจนทำให้ชีวิตดำเนินไปด้วยลำบากยากแค้น การเข้าถึงเงินทุนการศึกษา และสุขอนามัยจึงมีน้อยกว่าสังคมเมือง ชนบทจึงห่างไกลความเจริญ เงินที่ใช้ในการพัฒนาประเทศส่วนใหญ่ จึงไปไม่ถึงหรือไปน้อย งบประมาณจึงตกอยู่ที่กรุงเทพฯ บางจังหวัด ถึงจะเป็นเมืองห่างไกล แต่สามารถมีภาษีเงินเข้าคลังของรัฐได้มากกว่าคนกรุงเทพฯ แต่ไม่ค่อยมีรัฐบาลไหนจะให้ความสำคัญกับสังคมชนบทมากนัก คนส่วนกลางได้เปรียบมากและเป็นเมืองอุตสาหกรรมและการศึกษาไปไม่ค่อยถึงชนบท”

“ความสะอาด เช่น ที่นอน ภูมิ ฝ้านุ่นหมัจิวร ห้องน้ำ โรงครัว โรงอาหาร ภาชนะใส่อาหาร ขาดการเอาใจใส่ดูแลอย่างแท้จริง ผิดหลักสุขอนามัย ตลอดทั้งการดูแลสุขภาพของสามณเรนอนตึกเกินเวลา ขาดพระภิกษุผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่”

5.โรงเรียนวัดม่วงพลอยวิริยาราม

“อยากให้ผู้เขียนหลักสูตร มีความชัดเจนต่อเนื้อหามากกว่านี้ เพราะเนื้อหาแต่ละเรื่องไม่ชี้ให้เห็นชัดเจนพอที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของสามณเร”

“เนื่องจากสามณเรไม่สามารถเล่นกีฬาได้เหมือนนักเรียนทั่วไป ทางโรงเรียนจึงไม่ได้จัดซื้ออุปกรณ์กีฬามาไว้ในโรงเรียน จึงขาดโอกาสในการทดลองเล่น”

“นักเรียนไม่กล้าแสดงออก”

6.โรงเรียนพระปริยัติธรรมพรหมวชิรญาณ

“อยากให้ปรับหลักสูตรให้ตรงตามสามณเรเพิ่มมากขึ้น ให้สามารถเข้ากับสามณเรได้”

“อยากให้มีหลักสูตรสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมจริง ๆ ที่สามารถเรียนรูัได้จริง และปฏิบัติได้จริงเหมาะสมกับพระณเร”

7.โรงเรียนวัดเสนาหา

“สำหรับนักเรียนสามณเร มีปัญหามาก เพราะครอบครัวมาจาก ครอบครัวที่ยากจนชนบท เป็นส่วนใหญ่ มีมาจากทุกภาคส่วนของประเทศไทย เหนือสุดบ้าง ภาคตะวันออกสุดบ้าง จึงมีปัญหาสุขภาพเป็นอย่างมาก หลักสูตรควรเพิ่มในเรื่องการตรวจร่างกาย การตรวจสอบอุปนิสัยของสามณเร ความเป็นอยู่ของสามณเร”

8. โรงเรียนพระปริยัติธรรมมหาสวัสดิ์วิทยา

“อยากให้มีโอกาสกิจกรรมและเนื้อหาสาระที่ตรงกับผู้เรียน และถ้ามีครูสอนที่จบตรงกับวิชา จะทำให้การจัดการเรียนรู้ไปได้ด้วยดี”

9. โรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์

“การปฏิบัติจริงของผู้เรียนที่เป็นฆราวาสกับสามเณร มีข้อจำกัดที่ทำได้ไม่เหมือนกัน คือ ข้อจำกัดของสมณเพศ สามเณรจะมีกิจวัตรประจำวันแตกต่างจากฆราวาส จึงต้องปรับกิจกรรมการเรียนรู้ และสถานที่การจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตสามเณร ดังนั้นความต้องการที่จะแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้คือ การพัฒนาและการปรับปรุงหลักสูตรโดยใช้กิจกรรมที่เหมาะสมกับเพศภาวะของความเป็นสามเณร”

“การแสดงออกต่างๆ ของสามเณร จะมีศีลกำกับอยู่ ดังนั้นจึงอาจต้องมีการจัดสื่อสำเร็จรูปในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น”

“การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ขาดสื่อการสอน ทำให้สามเณรไม่เข้าใจในเรื่องที่สอน จึงขาดการนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจแก้ไขปัญหาโดยการเข้ารับการอบรมวิธีการสอนอย่างถูกวิธี และการมีคู่มือการสอนที่เป็นแบบฉบับ”

“ปัญหาที่พบคือ การฝึกสามเณรต่างจากเยาวชนทางโลก เพราะเพศภาวะ สถานที่ เป็นต้น ทำให้สามเณรไม่สามารถทำกิจกรรมได้หลายอย่าง และต้องวางแผน หลักสูตร ที่เหมาะสมกับสามเณรโดยเฉพาะ รวมทั้งไม่มีคู่มือการจัดการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบ”

“ไม่มีแผนการสอนที่ชัดเจน อันเนื่องมาจาก คณะครู อาจารย์ ไม่มีความรู้ในด้านการเขียนแผนการสอน และจบการศึกษาไม่ตรงวิชาที่สอน จึงอาจช่วยเหลือโดยการจัดอบรมการเขียนแผนการสอนขาดอุปกรณ์กีฬา สื่อการสอน และการทดลองในภาคปฏิบัติ”

10. โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล วัดปัญญานันทาราม

“เนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลาง กับแนวทางการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนปริยัติธรรมไม่สอดคล้องกัน เนื่องจากเนื้อหาวิชาเรียนและกิจกรรมไม่เหมาะสมกับสมณเพศ จึงควรปรับโครงสร้างและเนื้อหาให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนปริยัติธรรม และควรเน้นให้สอดคล้องกับข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของสมณเพศ และพึงระวังในส่วนของเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม และเพิ่มเนื้อหาการดูแลสุขภาพทางกายและจิตให้สอดคล้องกัน และควรมีการจัดทำคู่มือครูสำหรับการสอน และแนวทางการจัดทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนพระ

ปรีดิตรรมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเนื่องจากส่วนใหญ่กิจกรรมมักไม่เหมาะสมกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปรีดิตรรม”

“สื่อการจัดการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ บางเรื่องนั้น ไม่สามารถสอนได้ต้องใช้วิธีอื่นที่เหมาะสมเพื่ออธิบายให้สามเณรเข้าใจ รวมทั้งสื่อและภาพประกอบบางเรื่องในหนังสือแบบเรียนของกระทรวงไม่เหมาะสมกับสามเณรในการเรียนรู้”

ภาคผนวก ฉ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณร

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1

ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง หลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณร
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1
ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑิตาราม

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบทดสอบด้านความรู้	จำนวน	40	ข้อ
ส่วนที่ 2 แบบวัดเจตคติ	จำนวน	40	ข้อ
ส่วนที่ 3 แบบวัดการปฏิบัติ	จำนวน	40	ข้อ

2. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะไม่มีผลกระทบต่อคะแนนสอบใด ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้นสามเณรกรุณาตอบแบบสอบถามให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและตรงกับความเป็นจริง คำตอบที่ได้ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

ขอขอบพระคุณสามเณรทุกรูปที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

นายสิงหา จันทน์ขาว

ส่วนที่ 1 แบบทดสอบด้านความรู้

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบมีข้อสอบทั้งหมด 40 ข้อ
 2. ให้สามเณรทำเครื่องหมาย × ทับตัวอักษร ก. ข. ค. หรือ ง. ของแต่ละข้อที่เห็นว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวลงใน แบบทดสอบฉบับนี้
-

1. วิถีชีวิตของสามเณรในข้อความใดที่**ไม่ส่งผล**ต่อการเกิดภาวะโภชนาการเกิน
 - ก. การไม่บริหารกายอย่างสม่ำเสมอ
 - ข. การฉันทปลาและผักสดในปริมาณที่มาก
 - ค. การฉันทอาหารที่มีส่วนผสมของกะทิเป็นประจำ
 - ง. การฉันทอาหารประเภทของหวานบ่อยๆ เช่น ขนมเค้ก ขนมกล้วยบัวชี่
2. แนวทางใดที่เหมาะสมเพื่อการเพิ่มน้ำหนักตัวสำหรับสามเณรที่มีภาวะการน้ำหนักตัวต่ำกว่าเกณฑ์
 - ก. การจำวัดเร็วและนานขึ้น
 - ข. การฉันทนมหวาน น้ำอัดลมเป็นประจำ
 - ค. การบริหารกายที่เพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ เช่น การยืนเขย่งส้นเท้า
 - ง. การฉันทอาหารประเภทคาร์โบไฮเดรตในปริมาณที่มากขึ้นทั้งในมือเช้า และมือเพล
3. การปฏิบัติตนในข้อความใด**ไม่เหมาะสม**เมื่อฉันทอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว
 - ก. การเดินจงกรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการย่อยฉันทอาหาร
 - ข. การดื่มน้ำผลไม้แทนน้ำเปล่า เพื่อเพิ่มวิตามินที่สำคัญในกับร่างกาย
 - ค. การแปรงฟันหรือการบ้วนปาก เพื่อไม่ให้มีเศษฉันทอาหารตกค้างในช่องปาก
 - ง. การรับประทานผลไม้ เช่น ส้ม ฝรั่ง เพื่อการเพิ่มเส้นใยอาหารให้กับร่างกาย
4. การปฏิบัติตนในข้อใดเหมาะสมขณะที่สามเณรฉันทอาหารต่อหน้าญาติโยม
 - ก. การร้องขออาหารที่ตนชอบจากญาติโยม
 - ข. การเอามือเช็ดปาก หรือ เอามือลูบท้อง เมื่อฉันทอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว
 - ค. การเคี้ยวอาหาร และชดน้ำแกงเสียดังเพื่อแสดงให้เห็นว่าอาหารมีรสชาติอร่อย
 - ง. การไม่อ้าปากก่อนที่อาหารจะมาถึงที่ปาก เพื่อให้อยู่ในอาการที่สำรวม เหมาะสมกับสมณสารูป

5. ข้อความใดกล่าวถึงการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมเมื่อเกิดการผื่นเปียกของสามเณร
- ก. การวิตกกังวล เพราะเป็นเรื่องผิดปกติที่เกิดขึ้นภายในร่างกาย
 - ข. การบริหารกายเป็นประจำ เพื่อลดความถี่ของการเกิดผื่นเปียก
 - ค. การหลีกเลี่ยงเสื้อผ้าหรือการพูดเพื่อลดการกระตุ้นความกำหนัดทางเพศ
 - ง. การปรึกษาผู้ปกครอง หรือพระพี่เลี้ยงหากมีความกังวลใจปกติเกิดขึ้น
6. ข้อใดคือผลดีจากการที่สามเณรมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ จิตใจ และทางด้านสังคม
- ก. ประเทศชาติมีความสงบขึ้น
 - ข. ลดอัตราการป่วยด้วยโรคติดเชื้อ
 - ค. สามเณรมีจริยวัตรที่น่าเลื่อมใสศรัทธา
 - ง. ลดปัญหาทางด้านจิตใจ และปัญหาทางด้านสังคมของสามเณร
7. ข้อความใดกล่าว**ไม่ถูกต้อง**เกี่ยวกับการดูแลสุขอนามัยทางเพศ
- ก. การอาบน้ำอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง
 - ข. การใช้ผ้าเช็ดตัวที่เปียกชื้นเช็ดที่อวัยวะเพศ
 - ค. การล้างอวัยวะเพศให้สะอาดทุกครั้งเมื่ออาบน้ำ
 - ง. การระมัดระวังไม่ให้อวัยวะเพศถูกระบบกระเทือน
8. ข้อความใดเป็นการรักษาความสะอาดของร่างกายที่ถูกต้องวิธี
- ก. การสระผมสัปดาห์ละ 3 ครั้งเป็นประจำ
 - ข. การใช้สารส้มระงับกลิ่นกายแทนการอาบน้ำ
 - ค. การนำจีวรที่นุ่งห่มแล้วไปตากแดดก่อนนำมาใช้อีกครั้ง
 - ง. การนุ่งห่มจีวรที่เปียกชื้น แต่มีการซักสะอาดเรียบร้อยแล้ว
9. ข้อใด**ไม่ใช่**หลักในการใช้ทักษะการปฏิเสธ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการละเมิดทางเพศ
- ก. ตั้งสติให้มั่น ไม่ควรหวั่นไหวไปกับคำพูด
 - ข. การปฏิเสธอย่างจริงจังทั้งคำพูด น้ำเสียง และท่าทาง
 - ค. การกล่าวแสดงความรู้สึกที่แน่ชัดของตนเอง ถึงการไม่ยอม
 - ง. การปฏิเสธด้วยถ้อยคำที่รุนแรง ดุดัน เพื่อให้ผู้ชักชวนเปลี่ยนใจ
10. ข้อความใดเป็นวิธีการลดความกำหนัดทางเพศที่เหมาะสมแก่สมณสารูป
- ก. การบริหารกาย
 - ข. การอ่านหนังสือ
 - ค. การฟังบรรยายธรรม
 - ง. การปฏิบัติกรรมฐาน

11. สามเณรควรปฏิบัติอย่างไรเมื่อเกิดปัญหาความเครียด
- ก. การหลีกเลี่ยงปัญหา
 - ข. การเก็บตัวอยู่คนเดียว
 - ค. การเผชิญปัญหาด้วยตนเอง
 - ง. การปรึกษาพระพี่เลี้ยง หรืออาจารย์
12. สามเณรควรปฏิบัติอย่างไรเพื่อเป็นการสร้างเสริมสุขภาพจิต และการจัดการกับความเครียดได้อย่างเหมาะสมแก่สมณสาธูป
- ก. การบริหารกาย
 - ข. การดูสารคดีที่ชื่นชอบ
 - ค. การทำงานอดิเรกตามความถนัด
 - ง. การผ่อนคลายความเครียดด้วยการปฏิบัติกรรมฐาน
13. สามเณรควรปฏิบัติตามแนวทางใดมากที่สุดเพื่อเป็นการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางสังคม
- ก. การรู้จักตนเองให้มาก
 - ข. การเปลี่ยนแปลงตนเองให้เหมือนกับบุคคลอื่น
 - ค. หมั่นแสดงธรรมให้พุทธศาสนิกชนอยู่เป็นประจำ
 - ง. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมที่อาศัยอยู่
14. สามเณรควรปฏิบัติตามแนวทางใดมากที่สุดเพื่อเป็นการปรับตัวให้เข้ากับพระพี่เลี้ยง และอาจารย์
- ก. การปฏิบัติตามพระพี่เลี้ยง และอาจารย์
 - ข. การเคารพและเชื่อฟังคำแนะนำสั่งสอนของพระพี่เลี้ยง และอาจารย์
 - ค. การแสดงความคิดเห็นต่างๆ ที่สอดคล้องกับพระพี่เลี้ยง และอาจารย์
 - ง. การยอมรับความจริงเมื่อพระพี่เลี้ยง และอาจารย์มีการว่ากล่าวตักเตือน
15. สามเณรที่มีความประพฤติตามข้อความต่อไปนี้ ส่งผลให้เกิดปัญหาในวัดมากที่สุด
- ก. สามเณรที่ดื่มสุราและเล่นการพนัน
 - ข. สามเณรที่ชอบพูดจาก้าวร้าวและเสียงดัง
 - ค. สามเณรที่เรียนหนังสือไม่เก่ง และไม่ตั้งใจเรียน
 - ง. สามเณรไม่ยอมเข้าใจความรู้สึกของครูอาจารย์

16. ข้อความใดเป็นแนวทางการปฏิบัติตนของสามเณรที่เหมาะสม เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความรุนแรงภายในวัด

- ก. สามเณรขบถล้อเลียนเพื่อนที่มีรูปร่างอ้วน
- ข. สามเณรมีความคิดเห็นคล้อยตามครูอาจารย์ เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกตำหนิ
- ค. สามเณรแนะนำเพื่อน ในการควบคุมอารมณ์โดยการฝึกความอดทนต่อปัญหาต่างๆ
- ง. สามเณรสนับสนุนการใช้กำลังของสามเณรรุ่นพี่ เพื่อควบคุมความประพฤติของสามเณรรุ่นน้อง

17. ข้อความใดต่อไปนี้ที่สามเณร**ไม่ควร**ปฏิบัติมากที่สุด

- ก. การอาบน้ำมากกว่าวันละ 2 ครั้ง เมื่อมีอากาศร้อนอบอ้าว
- ข. บ้วนปากหลังรับประทานอาหารเสร็จในแต่ละมื้อแทนการแปรงฟัน
- ค. การใช้ยาสระผม เพื่อทำความสะอาดเส้นผมและหนังศีรษะเป็นประจำ
- ง. การฉันทัดอาหารกับเพื่อนสนิทหรือบุคคลในครอบครัวไม่จำเป็นต้องใช้ช้อนกลาง

18. พฤติกรรมการปฏิบัติในข้อความใด ที่ส่งผลให้สามเณรมีการเจ็บป่วยด้วยโรคพยาธิ

- ก. การฉันทัดที่ไม่วางน้ำให้สะอาด
- ข. การจำวัดในห้องที่มีอากาศถ่ายเทไม่ดี
- ค. การไม่ใช้ช้อนกลางขณะฉันทัดอาหารร่วมกับผู้อื่น
- ง. การไม่แปรงฟันและบ้วนปากหลังจากการฉันทัดอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว

19. พฤติกรรมการปฏิบัติในข้อความใด ที่**ไม่ส่งผล**ให้สามเณรมีปัญหาทางสายตา

- ก. การจุดเทียนเพื่ออ่านหนังสือในเวลาากลางคืน
- ข. การใช้ดวงตาเพ่งไปที่แสงเทียนเพื่อฝึกสมาธิ
- ค. การเดินบิณฑบาตแต่เช้าตรู่ ที่มีแสงจากดวงอาทิตย์รำไร
- ง. การได้รับวิตามิน เอ จากอาหารไม่เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย

20. ข้อความใดต่อไปนี้กล่าว**ไม่ถูกต้อง**เกี่ยวกับการเกิดปัญหาสุขภาพของสามเณร

- ก. การที่สามเณรไม่ชอบอาบน้ำก่อนนอน ส่งผลให้ป่วยด้วยโรคกลาก เกื้อยได้
- ข. การที่สามเณรฉันทัดอาหารที่มีรสชาติหวานแล้วไม่แปรงฟันหรือบ้วนปาก ส่งผลให้ป่วยด้วยโรคเบาหวานได้
- ค. การที่สามเณรใช้สิ่งของร่วมกันกับเพื่อน เช่น การใช้ผ้าเช็ดตัว ผ้าเช็ดหน้า ส่งผลให้ป่วยด้วยโรคตาแดง ได้
- ง. การที่สามเณรสูดดมควันธูป หรือกลิ่นของดอกไม้เช่นดอกมะลิ ส่งผลให้สามเณรบางรูปป่วยด้วยโรคมุมิแพ้ได้

21. ข้อความใดกล่าว**ไม่ถูกต้อง**เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายในวัดกับการเกิดปัญหาสุขภาพของสามเณร
- การมีน้ำแหล่งน้ำขัง ทำให้มีโอกาสป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกได้
 - การที่ห้องน้ำ ห้องส้วมไม่สะอาด ทำให้มีโอกาสป่วยด้วยโรคความเครียดได้
 - การมีต้นไม้จำนวนมาก และรกทึบ ทำให้มีโอกาสป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงได้
 - การมีสิ่งปฏิกูลจากสัตว์ เช่น มูลสุนัข มูลแมว ทำให้มีโอกาสป่วยด้วยโรคพยาธิได้
22. ข้อความใดต่อไปนี้เป็น**การปฏิบัติ**ของสามเณรที่**ไม่เหมาะสม**เพื่อการป้องกันโรค
- สามเณรใช้สเปรย์ตะไคร้หอมในการฉีดไล่ยุง
 - สามเณรใส่ทรายอะเบตลงในจานรองกระถางต้นไม้เป็นประจำ
 - สามเณรหมั่นทำความสะอาดห้องน้ำ และห้องส้วมให้สะอาดอยู่เสมอ
 - สามเณรกำจัดขยะเปียก และขยะแห้งด้วยวิธีการฝังกลบลงในดิน หรือการเผา
23. ข้อความใดกล่าว**ถูกต้อง**เกี่ยวกับการบริหารกายของสามเณร
- สามเณรควรบริหารกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง แต่แต่ละครั้งใช้เวลาไม่น้อยกว่า 30 นาที
 - สามเณรสามารถบริหารกายได้ทันทีภายหลังจากการฉันอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว เพราะการบริหารกายของสามเณรไม่ต้องออกแรงมาก
 - สามเณรสามารถบริหารกายให้เหมาะกับสมณसारูป ด้วยการเดินบิณฑบาต เดินจงกรม และเต้นแอโรบิกได้
 - สามเณรไม่จำเป็นต้องมีการอบอุ่นร่างกายและผ่อนคลายกล้ามเนื้อก่อนและหลังการบริหารกายทุกครั้ง เพราะรูปแบบการบริหารกายของสามเณรไม่สามารถทำให้เกิดตะคริวได้
24. ข้อใดคือ**ท่าบริหารกาย**เพื่อเสริมสร้างความแข็งแรงและความอดทนของกล้ามเนื้อ
- การเดินจงกรม
 - การกวาดลาดวัด
 - การยืนเขย่งปลายเท้า
 - การก้มตัวลง และการงอเข่า
25. ข้อความใด**ไม่ใช่**กิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมกับสมณसारูปของสามเณร
- การวาดภาพ
 - การร้องเพลงลูกทุ่ง
 - การดูสารคดีสัตว์เลี้ยง
 - การเข้าร่วมกิจกรรมชมรมของโรงเรียน

26. กิจกรรมนันทนาการในข้อใดที่เป็นการเสริมสร้างจิตอาสาของสามเณร
- การปลูกผักสวนครัว
 - การสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ
 - การทัศนศึกษาที่วัดพระบาทน้ำพุ
 - การอ่านหนังสือให้เด็กพิการทางสายตา
27. กิจกรรมนันทนาการในข้อใดที่เป็นการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของสามเณร
- การบริหารกาย
 - การจัดและตกแต่งสวนหย่อม
 - การทัศนศึกษาเชิงประวัติศาสตร์
 - การอ่านหนังสือตามความสนใจ
28. ข้อความใดเป็นการป้องกันการเกิดไฟไหม้ จากการจุดธูป และเทียน
- สามเณรจุดธูป เทียน บริเวณที่มีเชื้อเพลิง
 - สามเณรจุดธูป เทียน บริเวณที่มีลมแรง
 - สามเณรจุดธูป เทียน ใกล้แหล่งจุดกำเนิดไฟ
 - สามเณรวางเชิงเทียน และธูปที่จุดแล้ว ให้ห่างเชื้อเพลิง
29. ข้อความใดกล่าว**ไม่ถูกต้อง**เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุภายในวัด
- การใช้ตาข่ายคลุมสิ่งก่อสร้างภายในวัด
 - การติดตั้งเครื่องกันขวางในสถานที่ที่อันตราย
 - การทำความสะอาดพื้นห้องน้ำให้เปียกชื้นอยู่เสมอ
 - การติดป้ายประกาศหรือสัญลักษณ์เตือนเรื่องการเกิดอุบัติเหตุ
30. ข้อความใดเป็นพฤติกรรมการปฏิบัติที่เหมาะสมในการโดยสารรถที่ปลอดภัย
- การขึ้น – ลงรถโดยสารที่จอดสนิทเท่านั้น
 - การผลักเพื่อนให้ขึ้นรถโดยเร็วในกรณีที่รถจอดสนิทแล้ว
 - การนั่งบนหลังคารถที่มีการป้องกันการตกจากหลังคาอย่าง
 - การห้อยโหนบนรถสามารถปฏิบัติได้ หากมีประตูรถปิดสนิทแล้ว
31. ข้อความใดเป็นพฤติกรรมการปฏิบัติ**ไม่เหมาะสม**ในการโดยสารเรือ
- การไม่ขึ้นไปยืนบนกราบเรือ
 - การเดินด้วยความเร่งรีบเพื่อขึ้นเรือเมื่อเรือจอดสนิท
 - การเข้าแถวขณะลงเรือ แม้จะมีคลื่นมากระแทกจนเรือโคลงเคลง
 - การสวมเสื้อชูชีพขณะนั่งเรือ แม้ว่าคนขับเรือจะมีความชำนาญ

32. พฤติกรรมการปฏิบัติในข้อความใดส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุขณะเดินบิณฑบาตของสามเณรน้อยที่สุด

- ก. การเดินบิณฑบาตคนเดียวในที่ที่มีแสงสว่าง
- ข. การคุยและเล่นโทรศัพท์มือถือขณะเดินบิณฑบาต
- ค. การหยอกล้อเล่นกับเพื่อนในขณะที่เดินบิณฑบาต
- ง. การเดินบิณฑบาตในขณะที่ร่างกายมีการเจ็บป่วย แต่มีการเดินบิณฑบาตตามรูปอื่นๆ

33. ข้อความใดไม่ใช่เป็นการป้องกันตนเองจากการใช้สารเสพติด

- ก. สามเณรปฏิเสธไม่ทดลองใช้สารเสพติดทุกชนิด
- ข. การไม่ใกล้ชิดกับเพื่อนสามเณรที่ใช้สารเสพติด
- ค. สามเณรเลือกคบและเชื่อฟังเฉพาะกับเพื่อนๆ ที่พูดจาสุภาพและไม่อันตราย
- ง. สามเณรควรเลือกใช้กิจกรรมนันทนาการเมื่อมีเวลาว่าง เช่น การบริหารกาย การฟังธรรม เป็นต้น

34. ข้อความใดคือลักษณะของเพื่อนที่มีแนวโน้มต่อการใช้สารเสพติดของสามเณร

- ก. เพื่อนที่มีนิสัยขี้ฉ้อฉล
- ข. เพื่อนที่ชอบพูดจาไม่สุภาพ หยาบคาย
- ค. เพื่อนที่คอยทำร้ายให้ได้รับการบาดเจ็บ
- ง. เพื่อนที่ชอบชักชวนให้ฉันทัดหรือดื่มสิ่งแปลกใหม่เสมอ

35. การนำหลักธรรมในเรื่อง “อาณานิคมสติ” เข้ามาใช้ขณะปฏิบัติกรปฐมพยาบาล มีประโยชน์อย่างไร

- ก. ทำให้การเจ็บปวดลดลง
- ข. ทำให้มีสมาธิในการปฐมพยาบาล
- ค. ทำให้อุณหภูมิของร่างกายเป็นปกติ
- ง. ทำให้ยาที่รับประทานเข้าไปออกฤทธิ์ได้ดีขึ้น

36. เมื่อถูกแมลงกัด ต่อย เช่น ผึ้ง ตัวต่อ แตน สามเณรควรทำการปฐมพยาบาลอย่างไรเป็นอันดับแรก

- ก. ใช้วัตถุที่มีรู นำเหล็กในออก
- ข. ใช้สายรัดเหนือบริเวณบาดแผล
- ค. ใช้น้ำส้มสายชูล้างบริเวณบาดแผล
- ง. ทาแอมโมเนียหอมบริเวณบาดแผล

37. เมื่อถูกงูกัด สามเณร**ไม่ควร**ปฏิบัติตามข้อความใดอย่างเด็ดขาด
- ก. พยายามเคลื่อนไหวอวัยวะที่ถูกงูกัดให้น้อยที่สุด
 - ข. กินยาพาราเซตามอล หากมีอาการปวดบาดแผลมาก
 - ค. ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ เช่น สุรา เหล้าขาว
 - ง. พยายามกรีดบาดแผลให้เลือดออก เพื่อป้องกันไม่ให้พิษงูเข้าสู่กระแสเลือด
38. สัญลักษณ์ที่ปรากฏที่บนฉลากยา “EXP” หมายถึงข้อใด
- ก. วันผลิตยา
 - ข. เลขทะเบียนยา
 - ค. วันหมดอายุของยา
 - ง. เลขที่สารเคมีของยา
39. ข้อความใดกล่าว**ไม่ถูกต้อง**เกี่ยวกับการเลือกใช้ยาของสามเณรเมื่อมีการเจ็บป่วย
- ก. มีอาการปวดบาดแผลที่มีเลือดไหล เลือกใช้ยาแอสไพริน
 - ข. มีอาการท้องเสียจากการฉ้นอาหารบูดเน่า เลือกใช้ผงน้ำตาลเกลือแร่
 - ค. มีอาการผื่นคันจากการสัมผัสตัวหนอน หรือตัวบุง เลือกใช้ยาคาลาไมน์
 - ง. มีอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ จากการฉ้นบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป เลือกใช้ยาโซดาามินท์
40. ในปัจจุบันผลิตภัณฑ์ทางด้านสุขภาพมีจำนวนมาก สามเณรควรมีทักษะในการเลือกใช้อย่างไร
- ก. ซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านค้าที่เชื่อถือและไวใจได้
 - ข. ซื้อผลิตภัณฑ์ที่มียี่ห้อดัง มีชื่อเสียงและมีการโฆษณาทางสื่อมวลชน
 - ค. ซื้อผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการรับรองว่าปลอดภัยจากกระทรวงสาธารณสุข
 - ง. ซื้อผลิตภัณฑ์ด้วยการพิจารณาจากจำนวนผู้ที่เลือกใช้เป็นจำนวนมาก

เฉลยแบบทดสอบด้านความรู้

ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
1.	ข.	21.	ค.
2.	ง.	22.	ง.
3.	ข.	23.	ก.
4.	ง.	24.	ค.
5.	ก.	25.	ข.
6.	ง.	26.	ง.
7.	ข.	27.	ข.
8.	ค.	28.	ง.
9.	ง.	29.	ค.
10.	ง.	30.	ก.
11.	ง.	31.	ข.
12.	ง.	32.	ก.
13.	ง.	33.	ค.
14.	ข.	34.	ง.
15.	ก.	35.	ข.
16.	ค.	36.	ก.
17.	ง.	37.	ง.
18.	ก.	38.	ค.
19.	ค.	39.	ก.
20.	ข.	40.	ค.

ส่วนที่ 2 แบบวัดเจตคติ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเจตคติมีจำนวนข้อคำถาม 40 ข้อ
2. ให้สามเณรทำเครื่องหมาย ✓ ลงท้ายข้อความที่ตรงกับความคิด ความรู้สึกที่แท้จริงของสามเณรมากที่สุด

ระดับความคิดเห็น

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	สามเณรมีความคิดหรือความรู้สึกตรงกับข้อคำถามข้อนั้นมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	สามเณรมีความคิดหรือความรู้สึกตรงกับข้อคำถามข้อนั้นมาก
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	สามเณรมีความคิดหรือความรู้สึกเห็นด้วยกับข้อความข้อนั้นน้อย
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	สามเณรมีความคิดหรือความรู้สึกไม่เห็นด้วยกับข้อความข้อนั้นน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.	การพิจารณาภัตตาหารว่าเหมาะสมหรือมีคุณค่าทางอาหารก่อนฉัน เป็นสิ่งที่สามเณรไม่ควรปฏิบัติเพราะผิดศีล				
2.	การฉันทน้ำผึ้งในช่วงเวลาตัก ถือว่าเป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องตามหลักพุทธบัญญัติ				

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
3.	ควรหลีกเลี่ยงการฉันทัดอาหารที่ทำมาจากแป้ง ไขมัน กะทิ เป็นสิ่งที่ไม่พุทธบัญญัติควรกระทำอย่างยิ่ง เพราะผิดหลัก				
4	การฉันทะหมี่ถึงสำเร็จรูปก็ถือว่าได้รับสารอาหารที่ครบถ้วนแล้ว				
5.	การฉันทัดอาหารปรุงสุกๆดิบๆสามารถทำให้เกิดโรคร้ายได้				
6.	การใช้ช้อนกลางสามารถป้องกันการเกิดโรคระบบทางเดินอาหารได้				
7.	การเกิดผื่นเปื่อยในเด็กวัยรุ่นชายเป็นการแสดงว่าเป็นคนที่หมกมุ่นเรื่องทางเพศมาก				
8.	การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองเป็นเรื่องผิดข้อบัญญัติ				
9.	การดื่มเบียร์ ไม่ทำให้เกิดอารมณ์ทางเพศได้				
10.	การที่คนรักขอร้องให้มีเพศสัมพันธ์ด้วยแล้วอีกฝ่ายปฏิเสธ แสดงว่าไม่รักกันจริง				

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
11	ความเครียดเป็นเรื่องของภายในร่างกาย ไม่ส่งผลต่อการเกิดปัญหาทางสังคม				
12	การบริหารกายสามารถผ่อนคลายความตึงเครียดลงได้				
13	การสนทนาธรรมกับเพื่อนช่วยลดความเครียด				
14.	ความเครียดส่งผลต่อการเกิดปัญหาทางจิตใจได้เท่านั้น				
15.	การสวดมนต์ด้วยทำนองสรภัญญะเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด ไม่สามารถปฏิบัติได้เพราะผิดหลักกรรม				
16.	การเป็นสามเณรไม่ควรระลึกถึงครอบครัว เพราะสามเณรมีหน้าที่ในการสืบทอดพระพุทธศาสนาเท่านั้น				
17.	สามเณรควรอาบน้ำชำระร่างกายและแปรงฟันเฉพาะก่อนจำวัดเท่านั้น				
18.	การเดินด้วยเท้าเปล่าจะทำให้ป่วยด้วยโรคพยาธิได้ เช่น พยาธิปากขอ				
19.	อากาศภายในวัดที่มีสภาพความชื้นสูง ไม่ส่งผลต่อการเจ็บป่วย				

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
21.	สามเณรควรปล่อยให้ยุ่งกััด เพราะหากไปตบหรือห้ามให้ยุ่งกััดถือว่าบาป				
22.	การอ่านหนังสือโดยการใช้แสงเทียน ไม่มีผลต่อสุขภาพของดวงตา				
23.	การใช้สารส้ม หรือผลิตภัณฑ์เพื่อระงับกลิ่นกาย ไม่สามารถปฏิบัติได้ เพราะถือว่าผิดศีล				
24.	การนำหมอน ที่นอน ไปผึ่งแดดเป็นประจำ สามารถป้องกันโรคระบบทางเดินหายใจและผิวหนังได้				
25.	การบริหารกายเป็นประจำเป็นการสร้างเสริมสุขภาพรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ร่างกายแข็งแรงได้				
26	สามเณรสามารถเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเช่น การสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ ดูวิดิทัศน์สารคดีได้				
27	การออกบิณฑบาตทุกวันก็ถือว่าเป็นการบริหารกายได้				

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
29.	การจูดรูป เทียน ทิ้งไว้ สามารถเกิด เพลิงไหม้ได้				
30.	การดื่มเครื่องดื่มประเภทชูกำลังเป็น เรื่องที่สามารถต้องหลีกเลี่ยง				
31.	การใช้สารเสพติดช่วยให้ผ่อนคลาย ความตึงเครียดได้				
32.	การปฐมพยาบาลเบื้องต้นช่วยลด ความรุนแรงจากการบาดเจ็บ และ การเจ็บป่วยได้				
33.	การได้รับการบาดเจ็บจากการถูกน้ำ ร้อนลวก สามารถรักษาได้โดยการใช้ ยาสีฟันทาบริเวณบาดแผล				
34.	หากมีมดหรือแมลงเข้าหูควรใช้ปากคีบ ดึงตัวแมลงออกมา				
35.	หากโดนงูกัด ให้รีบดูดพิษงูออกอย่าง รวดเร็ว				
36.	เมื่อท่านพบผู้บาดเจ็บที่มีอาการเพียง เล็กน้อย ท่านต้องเรียกรถพยาบาล ฉุกเฉินทันที				

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
37	เมื่อเป็นแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก จะไม่ ใช้น้ำมัน เนยหรือครีมทาแผล				
38	การใช้ยาพาราเซตามอลติดต่อกัน 5 วัน ส่งผลต่อการเกิดปัญหาที่ตับได้				
39.	ผงเกลือแร่ที่ผลิตขึ้นเองมีคุณภาพไม่ดี เทียบเท่าของโรงพยาบาล				
40	บุคคลใดที่เราไม่สามารถโน้มน้าวใจ ได้ เราก็ไม่ควรยึดเชื้อที่โน้มน้าวใจ ต่อไป				

ส่วนที่ 3 แบบวัดการปฏิบัติ

คำชี้แจง

1. แบบวัดการปฏิบัติของสามเณรมีจำนวนข้อคำถาม 40 ข้อ
2. ให้สามเณรทำเครื่องหมาย ✓ ลงท้ายข้อความที่ตรงกับการปฏิบัติที่แท้จริงของสามเณร

ระดับการปฏิบัติ

ปฏิบัติเป็นประจำ	หมายถึง	สามเณรได้มีการปฏิบัติที่ตรงกับความนั้น 6-7 วัน / สัปดาห์
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	หมายถึง	สามเณรได้มีการปฏิบัติที่ตรงกับความนั้น 3-5 วัน / สัปดาห์
ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง	หมายถึง	สามเณรได้มีการปฏิบัติที่ตรงกับความนั้น 1-2 วัน / สัปดาห์
ไม่เคยปฏิบัติเลย	หมายถึง	สามเณรไม่มีการปฏิบัติที่ตรงกับความนั้นเลย

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ			
		ปฏิบัติ เป็นประจำ	ปฏิบัติ บ่อย ครั้ง	ปฏิบัติ นานๆ ครั้ง	ไม่ เคย ปฏิบัติ เลย
1.	สามเณรฉันภัตตาหารในปริมาณที่เหมาะสม และครบ5หมู่				
2.	สามเณรเติมน้ำปลาในภัตตาหาร				
3.	สามเณรฉันขนมขบเคี้ยว				
4.	สามเณรฉันบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป				
5.	สามเณรฉันภัตตาหารที่มีไขมัน และ กะทิ				
6.	สามเณรตีมนม				
7.	สามเณรฉันผัก และผลไม้				
8.	สามเณรใช้ช้อนกลางเมื่อฉันภัตตาหารร่วมกับ ผู้อื่น				
9.	สามเณรฉันภัตตาหารรสเผ็ดจัด เค็มจัด สี จัดฉาด				
10.	สามเณรพิจารณาก่อนฉันภัตตาหาร				
11.	สามเณรระมัดระวังไม่ให้ร้ายเวฬุ กระทบกระเทือน				

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ			
		ปฏิบัติ เป็นประจำ	ปฏิบัติ บ่อย ครั้ง	ปฏิบัติ นานๆ ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ เลย
12.	สามเณรพูดคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องลามก				
13	สามเณรพูดคุย ทางอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับเรื่องเพศ				
15	สามเณรมีความวิตกกังวล				
16	สามเณรมีความอึดอัด คับข้องใจ				
17	สามเณรสวดมนต์ ทำสมาธิ				
18	สามเณรจำวัดไม่น้อยกว่าวันละ 8 ชั่วโมง				
19	สามเณรอาบน้ำอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง				
20	สามเณรแปรงฟันวันละ 2 ครั้ง ในเวลาหลังตื่นนอน และก่อนนอน				
21	สามเณรสังเกตการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย				
22	สามเณรแปรงฟันหรือบ้วนปากหลังฉันภัตตาหาร				
23	สามเณรเปิดให้ห้องนอนมีอากาศถ่ายเทและมีแสงแดดส่องถึง				
24	สามเณรหลีกเลี่ยงไม่สัมผัสกับมูลสัตว์ เช่น มูลสุนัข มูลแมว มูลไก่ เป็นต้น				
25	สามเณรมีการขับถ่ายอุจจาระ				
26	สามเณรครองจีวรที่สะอาด				
27	สามเณรตื่นน้ำอย่างน้อยวันละ 8 แก้ว				

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ			
		ปฏิบัติ เป็นประจำ	ปฏิบัติ บ่อย ครั้ง	ปฏิบัติ นานๆ ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ เลย
.28	สามเณรพูดคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องลามก				
30	สามเณรใช้เวลาว่างในการเล่นเกม				
31	สามเณรสังเกตและระมัดระวังอันตรายจากสัตว์เลื้อยคลาน				
32	สามเณรสู้บบุหรี่				
33	สามเณรหลีกเลี่ยงปัจจัยต่างๆที่เป็นสาเหตุของการบาดเจ็บและอุบัติเหตุ เช่น การผลัดตกหกล้ม				
34	สามเณรหลีกเลี่ยงปัจจัยต่างๆที่เป็นสาเหตุของการบาดเจ็บจากสัตว์มีพิษกัด ต่อย เช่น ผึ้ง ต่อ แตน งู ตะขาบ				
35	สามเณรติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ				
36	สามเณรอ่านวันหมดอายุ และสังเกตลักษณะของยาก่อนฉีดยา				
37	สามเณรให้คำปรึกษาเพื่อน เมื่อเพื่อนเกิดปัญหาต่างๆ				
38	สามเณรแนะนำแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ เมื่อเพื่อนเกิดปัญหาขึ้น				
39	สามเณรมีการโน้มน้าวใจเมื่อพบเพื่อนปฏิบัติในเรื่องที่ไม่เหมาะสม				
40	สามเณรนำหลักธรรมต่างๆ มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน				

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้
ตามหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับสามเณรระดับมัธยมศึกษา
ปีที่ 1

ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัดปัญญาบันฑาราม
คำชี้แจง

1. แบบสอบถามความพึงพอใจมีจำนวนข้อคำถาม 20 ข้อ
2. ให้สามเณรทำเครื่องหมาย ✓ ลงท้ายข้อความที่ตรงกับความคิด ความรู้สึกที่แท้จริงของสามเณรมากที่สุด

ระดับความพึงพอใจ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	สามเณรมีความคิดหรือความรู้สึกตรงกับข้อคำถามข้อนั้นมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	สามเณรมีความคิดหรือความรู้สึกตรงกับข้อคำถามข้อนั้นมาก
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	สามเณรมีความคิดหรือความรู้สึกเห็นด้วยกับข้อคำถามข้อนั้นน้อย
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	สามเณรมีความคิดหรือความรู้สึกไม่เห็นด้วยกับข้อคำถามข้อนั้นน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
1.	ส่งเสริมให้สามเณรได้รู้จักสังเกตปัญหา ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากวิถีชีวิต				
2.	สามารถรู้สาเหตุต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดปัญหา				
3.	กระตุ้นให้สามเณรมีความต้องการที่จะหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้หมดไป				
4.	ส่งเสริมให้สามเณรได้พัฒนากระบวนการคิด				
5.	กระตุ้นให้สามเณรมีส่วนร่วมในการเรียน				
6.	ส่งเสริมให้สามเณรค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง				
7.	ได้ฝึกให้สามเณรทำงานเป็นกลุ่ม				
8.	ครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง และอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน				
9.	ส่งเสริมให้สามเณรเป็นคนมีเหตุมีผล				
10.	ส่งเสริมให้สามเณรสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นลำดับขั้นตอน				
11.	สามเณรเกิดแรงจูงใจที่ต้องการจะเรียนรู้				
12.	ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนสามเณรในกลุ่ม				
13.	ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนสามเณรในชั้นเรียน				
14.	ส่งเสริมให้สามเณรกล้าแสดงออกทางความคิด				

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
15.	มีการใช้สื่อและเอกสารประกอบการเรียน ต่างๆ ที่หลากหลาย				
16.	สามเณรได้ฝึกการอภิปราย และฝึกการ วิเคราะห์				
17.	มุ่งพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม				
18.	บรรยากาศในการเรียนไม่ตึงเครียด และเป็นกันเอง				
19.	ส่งเสริมสามเณรในการใช้กิจกรรมต่างๆ มาดูแลสุขภาพและดำเนินในชีวิตประจำวัน				
20.	สามเณรพึงพอใจในการจัดการเรียนการ สอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา				

ภาคผนวก ข

การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับ
สามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัด
ปัญญานันทาราม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษาพิเศษกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับ
 สามเณรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล แผนกสามัญศึกษา วัด
 ปัญญานันทาราม

สามเณร ลำดับที่	การวัดระหว่างการทดลอง							คะแนนทางการเรียนหลังการทดลอง			
	ครั้งที่ 1 10คะแนน	ครั้งที่ 2 10คะแนน	ครั้งที่ 3 10คะแนน	ครั้งที่ 4 10คะแนน	ครั้งที่ 5 10คะแนน	ครั้งที่ 6 10คะแนน	รวม 60คะแนน	ความรู้ 20คะแนน	เจตคติ 20คะแนน	การ ปฏิบัติ 20คะแนน	รวม 60คะแนน
1	5	7	10	8	7	9	46	9.50	13.75	14.87	38.12
2	5	7	10	8	6	9	45	14.00	18.25	16.12	48.37
3	5	7	10	8	7	9	46	9.00	15.12	14.00	38.12
4	7	8	10	8	6	9	48	14.00	18.25	19.25	51.50
5	7	8	10	8	7	9	49	10.00	15.75	15.62	41.37
6	7	8	10	8	6	9	48	12.50	16.62	17.75	46.87
7	6	7	10	9	7	9	48	11.50	15.87	17.12	44.49
8	6	7	10	9	6	9	47	14.00	16.50	15.87	46.37
9	6	7	10	9	6	9	47	14.50	16.00	17.75	48.25
10	6	8	10	9	7	9	49	16.50	17.37	17.37	51.24
11	6	8	10	9	6	9	48	13.50	15.12	15.00	43.62
12	6	8	10	9	7	9	49	13.50	14.50	14.87	42.87
13	6	7	10	8	6	9	46	11.00	15.25	14.62	40.87
14	6	7	10	8	7	9	47	16.00	17.12	15.87	48.99
15	6	7	10	8	6	9	46	9.50	13.50	13.87	36.87
16	6	7	10	8	7	9	47	10.50	13.25	15.12	38.87
17	6	7	10	8	7	9	47	13.50	16.25	16.00	45.75
18	6	7	10	8	6	9	46	16.50	18.62	18.37	53.49
19	5	7	10	8	7	9	46	14.50	15.87	15.62	45.99
รวม	113	139	190	158	124	171	895	244.00	302.96	305.06	852.02
เฉลี่ย	5.94	7.31	10.00	8.31	6.52	9.00	47.10	12.84	15.94	16.05	44.84
ประสิทธิภาพ (E)	59.40	73.10	100.00	83.10	65.20	90.00	78.50 (E1)	64.20	79.70	80.25	74.73 (E2)

ภาคผนวก ซ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพสามเณรกำลังทำกิจกรรมกลุ่ม

ภาพสามเณรกำลังทำกิจกรรมกลุ่ม

ภาพสามเณรกำลังปฏิบัติกิจกรรมประเมินภาวะสุขภาพ

ภาพสามเณรกำลังปฏิบัติกิจกรรมประเมินภาวะสุขภาพ

ภาพสามเณรกำลังนำเสนอผลงานกลุ่ม

ภาพสามเณรกำลังฝึกปฏิบัติการบริหารกาย

ภาพสามเณรกำลังเรียนเรื่องการปฐมพยาบาล และการใช้ยาจากวิทยากร

ภาพสามเณรกำลังทำการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายสิงหา จันทน์ขาว เกิดเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พุทธศักราช 2525 สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ภาควิชาสุขศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อปีการศึกษา 2547 และสำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาสุขศึกษา ภาควิชา หลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี การศึกษา 2550 และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ค.ด.) สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2552 ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำ ภาควิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

